MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH
TÀI SẢN TINH THẦN VÔ GIÁ
CỦA ĐẢNG VÀ DÂN TỘC TA

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẢNG VÀ NHÀ NƯỚC

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH
VỀ ĐẢNG VÀ NHÀ NƯỚC

Chịu trách nhiệm xuất bản, nội dung
Giám đốc - Tổng Biên tập:
TS. TRẦN CHÍ ĐẠT

Biên tập:	***Nguyễn Thị Lê; Trần Thị Huyền***
Trình bày sách:	***Phan Huyền Kim***
Trình bày bìa:	***Nguyễn Ngô Tráng Kiện***
Biên tập sách điện tử:	***Nguyễn Long Biên***
Trình bày sách điện tử:	***Nguyễn Thị Thảo***
Nguồn ảnh:	*Trích trong các cuốn sách Chủ tịch Hồ Chí Minh, Chủ tịch Hồ Chí Minh với nền ngoại giao cách mạng Việt Nam, Bác Hồ của chúng em, Bác Hồ với giáo dục,… và một số tài liệu khác*

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

www.nxbthongtintruyenthong.vn, book365.vn, ebook365.vn; ebook.gov.vn

Trụ sở chính: Tầng 6, Tòa nhà Cục Tần số vô tuyến điện - 115 Trần Duy Hưng, phường Yên Hoà, TP. Hà Nội

Điện thoại: 024.35772141/43 Điện thoại Phát hành: 024.35772138

E-mail: nxb.tttt@mst.gov.vn

Chi nhánh Nhà xuất bản tại TP. Hồ Chí Minh:

Địa chỉ: 211 đường Nguyễn Gia Trí, phường Thạch Mỹ Tây, TP. Hồ Chí Minh

Điện thoại: 028.35127750/51

E-mail: cnsg.nxbtttt@mst.gov.vn

Chi nhánh Nhà xuất bản tại miền Trung - Tây Nguyên:

Địa chỉ: 42 Trần Quốc Toản, phường Hải Châu, TP. Đà Nẵng
46 Y Jút, phường Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk.

Điện thoại: 0236.3897467/0262.3808088

E-mail: cndn.nxbtttt@mst.gov.vn Fax: 0236.3843359

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 2474-2025/CXBIPH/1-102/TTTT
Số quyết định xuất bản: 539/QĐ-NXB TTTT ngày 15 tháng 9 năm 2025
In xong và nộp lưu chiểu Quý III năm 2025
ISBN: 978-604-45-1217-4

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẢNG VÀ NHÀ NƯỚC

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẢNG VÀ NHÀ NƯỚC

Biên soạn:
GS, TS. Nguyễn Như Ý - GS, TS. Đinh Xuân Dũng
TS. Trần Chí Đạt - TS. Vũ Thuỳ Dương

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

LỜI NÓI ĐẦU

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX (2001) của Đảng đã khẳng định: "Tư tưởng Hồ Chí Minh là kết quả vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta, kế thừa và phát triển các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại"[1] và đó là "tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của Đảng và dân tộc ta"[2].

Trải qua gần 60 năm hoạt động và lãnh đạo cách mạng cả quốc tế và trong nước, tư tưởng Hồ Chí Minh được hình thành, từng bước bổ sung, phát triển và hoàn thiện, trở thành một hệ thống những quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam. Tư tưởng đó được thể hiện trọn vẹn, nhất quán và sinh động trong toàn bộ cuộc đời và hoạt động thực tiễn của Người và đúc kết trong các trước tác, bài viết, bài nói vô cùng phong phú, đa dạng được in trong bộ *Hồ Chí Minh toàn tập* (15 tập). Thực tiễn lịch sử đã chứng minh rằng, tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ có ý nghĩa quyết định cho mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam gần 100 năm qua mà còn là ánh sáng mãi mãi soi đường cho sự nghiệp xây dựng, phát triển và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam trong tương lai, trong kỷ nguyên mới của dân tộc, đạt được khát vọng giàu mạnh, cường thịnh và hạnh phúc.

Nhận thức sâu sắc về giá trị to lớn và quý báu của tư tưởng Hồ Chí Minh, nhiều năm qua, Đảng ta đã liên tục chỉ đạo và tổ chức

---

[1] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội lần thứ IX*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2001, tr.20.
[2] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội lần thứ IX*, Sđd, tr.88.

việc nghiên cứu, học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức và phong cách của Người trong toàn Đảng, toàn dân và toàn quân.

Tiếp nhận những tinh hoa văn hóa Đông và Tây, quá khứ và hiện tại, gắn với quá trình hoạt động thực tiễn cực kỳ phong phú, hiếm có là con đường để Hồ Chí Minh đi tới hình thành và xây dựng hệ thống tư tưởng của mình. Song, Người là người con của dân tộc Việt Nam nên để thể hiện tư tưởng của mình cho chính nhân dân, dân tộc mình, Người luôn chọn cách thể hiện cô đúc nhất, trong sáng nhất, giản dị, dễ hiểu nhất để đi vào tinh thần, trí tuệ và lòng người bằng con đường ngắn nhất. Cảm nhận về sự độc đáo ấy, Paul Mus, nhà nghiên cứu người Pháp đã có nhận xét sâu sắc: "Người ta thấy một người Á Đông gia nhập hàng ngũ của Mác, có thể trở thành người cộng sản ngay trên đất nước mình, không hề lay chuyển, nhưng cộng sản theo cách của mình, bởi vì Người tìm cách diễn đạt và làm sinh động học thuyết đó bằng những dạng truyền thống tương tự[1]".

"Người cộng sản theo cách của mình", trong Hồ Chí Minh đó chính là sự không thể tách rời của ba nhân tố "vận dụng", "phát triển" và "sáng tạo" chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta. "Làm sinh động học thuyết đó" bằng sự diễn đạt hết mực giản dị, cô đọng, khúc chiết, ngắn gọn như một châm ngôn, một danh ngôn mang giá trị khoa học và ý nghĩa nhân văn sâu sắc. Đó là đặc trưng tư tưởng Hồ Chí Minh - Minh triết Hồ Chí Minh.

Bộ sách *Minh triết Hồ Chí Minh - tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc ta* đã chọn lọc công phu, nghiêm túc từ hàng chục nghìn trang sách trong *Hồ Chí Minh toàn tập* những câu, những đoạn, những lời hay, khúc chiết, hàm súc, dễ đi vào lòng người và sắp xếp thành một hệ thống với 6 cụm chủ đề: trong từng chủ đề/phần, Ban Biên soạn

[1] *Hồ Chí Minh, Việt Nam, Á Châu*, Nxb. Dusenil, Paris, 1971, tr.159.

sắp xếp các câu theo dạng từ điển (thứ tự chữ đầu theo A, B, C,...) để bạn đọc vừa được trực tiếp đọc vừa suy ngẫm và học tập theo nhu cầu của mình. Mỗi câu trích dẫn trong bộ sách này đều có chú thích đầy đủ nguồn dẫn để khi người đọc cần tìm hiểu toàn diện, toàn văn có thể dễ dàng tìm về xuất xứ.

Bộ sách Minh triết Hồ Chí Minh – tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc ta gồm 6 cuốn:

1. **Minh triết Hồ Chí Minh về Đảng và Nhà nước**
2. Minh triết Hồ Chí Minh về đại đoàn kết
3. Minh triết Hồ Chí Minh về văn hóa, giáo dục, khoa học và công nghệ
4. Minh triết Hồ Chí Minh về lực lượng vũ trang
5. Minh triết Hồ Chí Minh về công tác đối ngoại
6. Minh triết Hồ Chí Minh về công tác cán bộ

Những lời giới thiệu ngắn cho từng cuốn sách chỉ là những gợi mở để bạn đọc trực tiếp đến với phần chủ yếu của cuốn sách. Đó là mong ước của Ban Biên soạn.

Minh triết Hồ Chí Minh về Đảng và Nhà nước là một trong sáu cuốn sách của bộ sách *Minh triết Hồ Chí Minh - Tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc ta*, được tuyển chọn công phu từ *Hồ Chí Minh Toàn tập* thể hiện rõ nhất những luận điểm cơ bản và sâu sắc của Người về vai trò, bản chất, chức năng và trách nhiệm của Đảng Cộng sản Việt Nam; về Nhà nước của dân, do dân, vì dân; về mối quan hệ giữa Đảng với Nhà nước với quân đội giữa Đảng và nhân dân... Qua cuốn sách, người đọc có thể suy ngẫm, hiểu được trọn vẹn tư tưởng cách mạng và nhân văn của Người về xây dựng Đảng, xây dựng Nhà nước.

Đảng là lực lượng lãnh đạo cách mạng, là trí tuệ, đạo đức và ý chí của dân tộc. Ngay từ khi thành lập năm 1930, Đảng Cộng sản Việt Nam đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh xác định là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời cũng là đội tiên phong cho nhân dân lao động và dân tộc Việt Nam. Người dạy rằng, muốn lãnh đạo thành công, Đảng phải "nằm trong quần chúng", "học hỏi quần chúng", "hiểu ý chí, nguyện vọng và đời sống của nhân dân". Chính điều đó tạo nên sức mạnh chính danh và sự bền vững của Đảng.

Theo Người, Chi bộ và đảng viên là gốc rễ của Đảng - nền móng của tổ chức Đảng vững mạnh - nơi chuyển hóa lý luận thành hành động, nghị quyết thành thực tiễn. Theo Người, chi bộ phải thực sự là nơi đoàn kết, lãnh đạo quần chúng, là trung tâm chính trị ở cơ sở. Nếu chi bộ yếu, thì Đảng sẽ không thể triển khai hiệu quả bất kỳ chủ trương nào. Đặc biệt, Người nhấn mạnh đảng viên phải "nói đi đôi với làm", giữ vững kỷ luật, gương mẫu trong đạo đức và công việc. Đảng viên là hình ảnh đại diện của Đảng trong mắt quần chúng. Vì vậy, một đảng viên sa sút đạo đức không chỉ ảnh hưởng đến cá nhân, mà còn làm tổn hại đến uy tín chung của Đảng.

Một điểm nổi bật xuyên suốt trong tư tưởng Hồ Chí Minh là Đảng phải luôn coi nhân dân là trung tâm, là chủ thể, là động lực của cách mạng, "dân là gốc". Người nhiều lần khẳng định Đảng và đảng viên là đầy tớ trung thành, tận tụy của nhân dân. "Việc gì có lợi cho dân thì hết sức làm, việc gì hại cho dân thì hết sức tránh".

Chủ tịch Hồ Chí Minh xem phê bình và tự phê bình là quy luật phát triển của một Đảng chân chính. Đây là phương thuốc trị "bệnh quan liêu, bè phái, chủ nghĩa cá nhân", là công cụ để Đảng củng cố, phát triển và mạnh mẽ về tư tưởng và tổ chức. Trong Đảng, phê bình không phải để bới móc, hạ bệ lẫn nhau, mà là để cùng tiến bộ, gắn

bó, giữ vững sự trong sạch của tổ chức. Người yêu cầu phê bình phải đúng, có tinh thần xây dựng, có dũng khí, và phải đi đôi với hành động sửa chữa.

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, "cán bộ là cái gốc của mọi công việc", là lực lượng thực hiện trực tiếp mọi chủ trương, đường lối của Đảng. Người so sánh: Nếu chính sách đúng mà cán bộ yếu kém thì không thể thành công; ngược lại, nếu cán bộ tốt thì chính sách dù chưa hoàn hảo cũng có thể thành công phần nào. Người đề cao tiêu chí "vừa hồng, vừa chuyên" tức vừa có đạo đức cách mạng, vừa có năng lực chuyên môn. Cán bộ là công bộc của nhân dân, phải công tâm, chính trực, có tinh thần phục vụ, không vụ lợi, không tham quyền cố vị. Bác thường nhấn mạnh đến việc đào tạo, bồi dưỡng, cất nhắc cán bộ trẻ, có năng lực, tâm huyết nhưng cũng yêu cầu phải có quá trình rèn luyện, thử thách, không nôn nóng, chủ quan.

Đảng phải thường xuyên học tập, chỉnh đốn và đổi mới. Sự trường tồn của Đảng phụ thuộc vào khả năng đổi mới cả trong tư tưởng, tổ chức và phương thức lãnh đạo. Hồ Chí Minh từng cảnh báo: nếu Đảng xa dân, quan liêu, tự mãn sau thắng lợi, thì sẽ suy thoái. Người cho rằng bất cứ tổ chức nào nếu không tự đổi mới, tự học hỏi, tự chỉnh đốn sẽ dẫn đến trì trệ, thoái hóa, thậm chí tự diệt. Đảng cầm quyền càng cần phải đề cao tinh thần tự phê bình, nhìn thẳng vào sự thật để không ngừng hoàn thiện mình.

Hồ Chí Minh yêu cầu Đảng phải là một tổ chức dân chủ nhất, nơi mọi đảng viên có thể nói lên chính kiến, đóng góp xây dựng, phát biểu ý kiến trong khuôn khổ nguyên tắc. Nhưng Người cũng nhấn mạnh, mọi quyết định cuối cùng phải tuân theo tập thể, theo đa số, theo kỷ luật thống nhất.

Hồ Chí Minh luôn nhấn mạnh: cách mạng là sự nghiệp của toàn thể nhân dân. Theo Người, sức mạnh dân tộc chỉ có thể bền vững nếu nhân dân tự mình cảm nhận được vai trò chủ thể, được trao quyền thực chất.

Kết tinh từ tất cả những nội dung trên, Hồ Chí Minh khẳng định: muốn cách mạng thành công, muốn đất nước phát triển, thì Đảng phải trong sạch, vững mạnh. Sự suy thoái đạo đức, tư tưởng, tổ chức là mối đe dọa lớn nhất từ bên trong. Vì vậy, Đảng phải thường xuyên rèn luyện đạo đức cách mạng, đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân, bè phái, quan liêu, tham nhũng.

Ban Biên soạn mong rằng, cuốn sách **Minh triết Hồ Chí Minh về Đảng và Nhà nước** sẽ là cuốn cẩm nang tư tưởng và công tác quý giá đối với mỗi cán bộ, đảng viên và bạn đọc yêu quý tư tưởng Hồ Chí Minh, trong hành trình học tập và làm theo tấm gương đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

BAN BIÊN SOẠN

Tại Đại hội toàn quốc Đảng Xã hội Pháp tháng 12-1920,
lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc trở thành một trong những người sáng lập
Đảng Cộng sản Pháp

Hội nghị Thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam năm 1930
(Tranh vẽ của họa sĩ Phan Kế An)

Phần I

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẢNG

Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi, thường nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất của Đảng. Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau.

Hồ Chí Minh

Ban Chấp hành Trung ương phải kiểm soát các báo chí của Đảng để tránh những khuyết điểm về kỹ thuật và chính trị...

(Những chỉ thị mà tôi nhớ và truyền đạt, năm 1939,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.168)

Các tổ chức của Đảng thì cần mở rộng dân chủ nội bộ, thực hiện thường xuyên tự phê bình và phê bình - nhất là phê bình từ dưới lên. Toàn thể đảng viên - trước hết là các cán bộ phụ trách - phải làm gương mẫu tự phê bình và phê bình.

(Tự phê bình và phê bình,
báo Nhân Dân, ngày 14-6-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.522)

Cách mạng là cuộc đấu tranh *rất gian khổ*. Lực lượng kẻ địch rất mạnh. Muốn thắng lợi thì quần chúng phải *tổ chức rất chặt chẽ*; *chí khí* phải kiên quyết. Vì vậy, phải có Đảng để *tổ chức* và *giáo dục* nhân dân thành một *đội quân thật mạnh*, để đánh đổ kẻ địch, tranh lấy chính quyền.

(Thường thức chính trị,
báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.274)

Cách mạng là cuộc đấu tranh *rất phức tạp*. Muốn khỏi đi lạc phương hướng, quần chúng phải có Đảng lãnh đạo để nhận rõ *tình hình*, *đường lối* và định *phương châm* cho đúng.

(Thường thức chính trị,
báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.274)

Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, chứ không phải là sự nghiệp của cá nhân anh hùng nào. Thành công của Đảng ta là ở nơi Đảng ta đã tổ chức và phát huy lực lượng cách mạng vô tận của nhân

dân, đã lãnh đạo nhân dân phấn đấu dưới lá cờ tất thắng của chủ nghĩa Mác - Lênin.

(Diễn văn khai mạc Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 5-9-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.672)

Cách mạng thắng lợi rồi, quần chúng vẫn cần có Đảng lãnh đạo, vì:

- Dù nhân dân đã nắm chính quyền, nhưng *giai cấp đấu tranh* trong nước và mưu mô đế quốc xâm lược vẫn còn.

- Vì phải xây dựng kinh tế, quốc phòng, văn hóa, xã hội cho nên Đảng vẫn phải tổ chức, lãnh đạo, giáo dục quần chúng, để đưa nhân dân lao động đến thắng lợi hoàn toàn.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.274)

Cần giáo dục các đồng chí An Nam chúng tôi, vì trình độ tư tưởng, lý luận và kinh nghiệm chính trị của các đồng chí đó còn rất thấp. Tôi yêu cầu các đồng chí: (a) cho chúng tôi một tủ sách các tác phẩm của Mác và Lênin, và các sách khác cần cho việc giáo dục Cộng sản chủ nghĩa; (b) gửi cho chúng tôi báo *L'Humanité* và tạp chí *Inprekorr* và cả Điều lệ, Cương lĩnh của Đảng và Đoàn Thanh niên cộng sản.

(Thư gửi đại diện Đảng Cộng sản Pháp ở Quốc tế Cộng sản, ngày 27-2-1930, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.25)

Cần phải ra sức củng cố chi bộ ở nông thôn. Chi bộ tốt thì ban quản trị mới tốt. Ban quản trị tốt thì xã viên mới đoàn kết và hăng hái sản xuất, hợp tác xã mới củng cố và phát triển tốt.

(Bài nói tại Hội nghị lần thứ năm của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khoá III), ngày 22-7-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.164)

Chẳng những giai cấp lao động và nhân dân Việt Nam ta có thể tự hào, mà giai cấp lao động và những dân tộc bị áp bức nơi khác cũng có thể tự hào rằng: Lần này là lần đầu tiên trong lịch sử cách mạng của các dân tộc thuộc địa và nửa thuộc địa, một Đảng *mới 15 tuổi đã lãnh đạo cách mạng thành công, đã nắm chính quyền toàn quốc*.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.25)

Chi bộ đảng phải giáo dục đảng viên và nhân dân về *quyền bình đẳng giữa vợ chồng*. Đoàn thể phụ nữ và thanh niên phải bảo ban nhau cách cư xử hòa thuận trong gia đình. Bác mong rằng: Từ nay về sau sẽ không còn thói xấu đánh chửi vợ nữa.

(Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình, ngày 1-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.260)

Chi bộ kém là vì đảng viên và cán bộ không một lòng một dạ phục vụ nhân dân;...

(Chi bộ tốt và chi bộ kém, báo Nhân Dân, ngày 20-11-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.205)

Chi bộ là gốc rễ của Đảng ở nông thôn. Chi bộ vững mạnh thì mọi chính sách của Đảng và Chính phủ nhất định thi hành được tốt. Muốn vững mạnh, thì tất cả đảng viên trong chi bộ phải *thật thà đoàn kết nhất trí*.

(Chi bộ ở nông thôn, báo Nhân Dân, ngày 19-2-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.504)

Chi bộ là nền móng của Đảng, chi bộ tốt thì mọi việc sẽ tốt.

(Bài nói tại lớp bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cấp huyện, ngày 18-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.278)

Chi bộ mạnh hay là yếu, công tác của chi bộ tốt hay là xấu, ảnh hưởng rất lớn đến việc cải tạo nông thôn. Vì vậy, chỉnh đốn chi bộ là một việc quan trọng bậc nhất trong phong trào cải cách ruộng đất: loại những phần tử xấu ra, đưa những phần tử tốt vào để thêm lực lượng mới cho Đảng.

(Phát triển Đảng ở nông thôn trong phát động quần chúng, báo Nhân Dân, ngày 7-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.510)

Chi bộ phải là *động lực* của mỗi cơ quan. Bởi vậy, nhiệm vụ của chi bộ là:

- Làm sao cho toàn thể nhân viên đều cố gắng thực hiện đầy đủ chính sách của Đảng, của Chính phủ, và hết lòng hết sức phụng sự nhân dân.

- Làm sao cho mọi người thực hành cần, kiệm, liêm, chính.

- Làm sao để tẩy trừ những bệnh quan liêu, hình thức, tham ô, lãng phí, a dua, dối trá, trái luật lệ của Chính phủ, trái kỷ luật lao động. Vạch rõ các khuyết điểm và đề ra cách sửa chữa, không để khuyết điểm nhỏ chồng chất thành khuyết điểm to.

(Nhiệm vụ của chi bộ ở các cơ quan, báo Nhân Dân, từ ngày 6 đến ngày 10-4-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.453)

Chỉ có đảng chân chính cách mạng và chính quyền thật dân chủ mới dám *mạnh dạn tự phê bình, hoan nghênh phê bình, và kiên quyết sửa chữa*.

(Tự phê bình, phê bình, sửa chữa, báo Nhân Dân, ngày 26-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.387)

Chỉ có *giai cấp công nhân* là dũng cảm nhất, cách mạng nhất, luôn luôn gan góc đương đầu với bọn đế quốc thực dân. Với lý luận cách mạng tiên phong và kinh nghiệm của phong trào vô sản quốc tế, giai

cấp công nhân ta đã tỏ ra là người lãnh đạo xứng đáng nhất và đáng tin cậy nhất của nhân dân Việt Nam.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.407)

Chỉ có giai cấp công nhân lãnh đạo, thì nông dân mới được giải phóng. Cũng chỉ có thắt chặt liên minh với nông dân thì giai cấp công nhân mới lãnh đạo cách mạng đến thắng lợi.

(Tình hình và nhiệm vụ, Báo cáo tại Hội nghị lần thứ ba của Ban Chấp hành Trung ương Đảng, khóa II, từ ngày 22 đến ngày 28-4-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.392)

Chỉ thị gửi cho chi bộ phải dễ hiểu để các đồng chí có thể thảo luận và nghiên cứu thi hành: không khi nào được dùng mệnh lệnh. Phải chú ý kiểm tra công tác của các tổ chức Đảng cấp dưới.

(Những thủ đoạn của đế quốc Pháp, tài liệu của Viện Lịch sử Đảng, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.638)

Chính sách của Đảng và Chính phủ là *phải hết sức chăm nom đến đời sống của nhân dân*. Nếu dân đói, Đảng và Chính phủ có lỗi; nếu dân rét là Đảng và Chính phủ có lỗi; nếu dân dốt là Đảng và Chính phủ có lỗi; nếu dân ốm là Đảng và Chính phủ có lỗi.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Sản xuất cứu đói, ngày 13-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.518)

Chính trị phải làm chủ. Đường lối chính trị đúng thì những việc khác mới đúng được.

(Bài nói tại Đại hội lần thứ II Hội Nhà báo Việt Nam, ngày 16-4-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.166)

Chính vì Đảng Lao động Việt Nam là Đảng của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, cho nên nó phải là Đảng của dân tộc Việt Nam.

(Báo cáo Chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.41)

Chỉnh huấn là cốt để giúp cán bộ nâng cao tư tưởng cách mạng, củng cố lập trường, rửa gột khuyết điểm, phát triển ưu điểm. Muốn có kết quả ấy thì phải:

- Mở rộng dân chủ: thật thà tự phê bình và thành khẩn phê bình.

- Chống thái độ rụt rè, nể nả giữa cấp dưới và cấp trên, giữa công nông và trí thức, giữa cán bộ ngoài Đảng và trong Đảng.

(Thư gửi các lớp chỉnh huấn cơ quan, tháng 6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.156-157)

Chỉnh phong chia làm bốn bước:

Bước 1- Dựa vào quần chúng, phóng tay phát động quần chúng phê bình và tự phê bình. Vừa phê bình vừa sửa chữa.

Bước 2- Vừa chống *bọn hữu* phản động, vừa sửa chữa khuyết điểm của mình.

Bước 3- Chú trọng về sửa chữa.

Bước 4- Cán bộ từ Trung ương đến cấp huyện phải nghiên cứu các tài liệu của Đảng, tự liên hệ và kiểm thảo để nâng cao thêm nữa trình độ chính trị và tư tưởng của mình.

(Mấy kinh nghiệm Trung Quốc mà chúng ta nên học, Một số bài đăng báo Nhân Dân, từ ngày 1-7 đến ngày 23-8-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.428)

Chỉnh phong là giáo dục toàn Đảng và toàn dân uốn nắn những tư tưởng sai lầm và sửa chữa lề lối làm việc lạc hậu, để xây dựng chủ nghĩa xã hội thắng lợi.

(Mấy kinh nghiệm Trung Quốc mà chúng ta nên học, Một số bài đăng báo Nhân Dân, từ ngày 1-7 đến ngày 23-8-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.427)

Cho nên *cái gốc trong việc lãnh đạo hợp tác xã vẫn là chi bộ đảng ở cơ sở*. Chi bộ phải tăng cường hơn nữa việc đoàn kết nông thôn và làm cho toàn thể xã viên, toàn thể nông dân phấn khởi, hăng hái tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, phát triển và củng cố hợp tác xã.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.222)

Chủ nghĩa Mác - Lênin đã giúp Đảng ta thấy rõ rằng trong điều kiện một nước nông nghiệp lạc hậu như nước ta thì vấn đề dân tộc thực chất là vấn đề nông dân, cách mạng dân tộc thực chất là cách mạng của nông dân do giai cấp công nhân lãnh đạo và chính quyền nhân dân thực chất là chính quyền của công nông.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.416)

Chủ nghĩa Mác - Lênin kết hợp phong trào công nhân và phong trào yêu nước đã dẫn tới việc thành lập *Đảng Cộng sản Đông Dương* vào đầu năm 1930.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.406)

Chủ trương của Đảng ta là: Trong nội bộ thì mở rộng dân chủ, tự phê bình và phê bình. Nguyên tắc tổ chức thì cực kỳ nghiêm, tức là bất kỳ ở hoàn cảnh nào, mọi đảng viên và cán bộ cũng phải thật thà và triệt để chấp hành chính sách và nghị quyết của Đảng, phải làm đúng chế độ gửi báo cáo và xin chỉ thị.

(Phải làm theo đúng kỷ luật của Đảng, báo Nhân Dân, từ ngày 22 đến ngày 24-8-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.31)

Chúng ta đã thấy sai lầm khuyết điểm. Bộ Chính trị quyết ra sức sửa chữa. Tôi thay mặt Trung ương kêu gọi toàn thể đảng viên, toàn

thể cán bộ, toàn thể nhân dân, đều phải ra sức giúp Bộ Chính trị sửa chữa. Toàn Đảng ta, toàn dân ta đoàn kết nhất trí, thì dù sai lầm khuyết điểm nhiều mấy, chắc chắn cũng sửa chữa được.

(Kết luận về đợt 1 của Hội nghị Trung ương lần thứ 10 (mở rộng), ngày 1-10-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.431, 432)

Chúng ta phải nâng cao sự tu dưỡng về chủ nghĩa Mác - Lênin để dùng lập trường, quan điểm, phương pháp chủ nghĩa Mác - Lênin mà tổng kết những kinh nghiệm của Đảng ta, phân tích một cách đúng đắn những đặc điểm của nước ta. Có như thế, chúng ta mới có thể dần dần hiểu được quy luật phát triển của cách mạng Việt Nam, định ra được những đường lối, phương châm, bước đi cụ thể của cách mạng xã hội chủ nghĩa thích hợp với tình hình nước ta. Như thế là phải học tập lý luận, phải nâng cao trình độ lý luận chung của Đảng, trước hết là của cán bộ cốt cán của Đảng.

(Diễn văn khai mạc Lớp học lý luận khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.92)

Chúng ta vào Đảng là để hết lòng hết sức phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, làm trọn nhiệm vụ của người đảng viên.

(Bài nói ở Lớp huấn luyện đảng viên mới, ngày 14-5-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.112)

Có anh em hỏi một người Công giáo có thể vào Đảng Lao động không? Có. Người tôn giáo nào vào cũng được, miễn là trung thành, hăng hái làm nhiệm vụ, giữ đúng kỷ luật của Đảng.

(Bài nói chuyện ở Lớp Chỉnh huấn cán bộ trí thức, ngày 7-8-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.200)

Có người nói: Giai cấp công nhân Việt Nam số người còn ít, không lãnh đạo được cách mạng.

Nói vậy không đúng. Lãnh đạo được hay không, là do *đặc tính cách mạng*, chứ không phải do số người nhiều ít của giai cấp.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.257)

Có người nói rằng: mọi việc họ đều phụ trách trước Đảng, trước Chính phủ. Thế là đúng, nhưng chỉ đúng một nửa. Họ phụ trách trước Đảng và Chính phủ, đồng thời họ phải phụ trách trước nhân dân. Mà phụ trách trước nhân dân nhiều hơn phụ trách trước Đảng và Chính phủ, vì Đảng và Chính phủ vì dân mà làm các việc, và cũng phụ trách trước nhân dân. Vì vậy nếu cán bộ không phụ trách trước nhân dân, tức là không phụ trách trước Đảng và Chính phủ, tức là đưa nhân dân đối lập với Đảng và Chính phủ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.334)

Có những đảng viên vì cách mạng thắng lợi, vì được quần chúng ủng hộ, vì gây được ít nhiều uy tín trong quần chúng, mà sinh ra say sưa. Rồi họ hóa ra huênh hoang, kiêu ngạo, quan liêu, hủ hóa, mất hết tư cách cách mạng.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.296)

Công việc gì có ích cho Đảng, cho cách mạng cũng vẻ vang.

(Bài nói tại Hội nghị Nghiên cứu lịch sử Đảng của Ban Tuyên giáo Trung ương, ngày 28-11-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.335)

Cuộc trường kỳ kháng chiến này tức là dân tộc cách mệnh đến trình độ tối cao. Trong lúc này tư tưởng và hành động của mỗi một

đồng chí rất có quan hệ đến toàn quốc. Nếu một người sơ suất, một việc sơ suất là có thể hỏng việc to; sai một ly đi một dặm.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.87)

Cuối cùng Bác nhắc lại nội bộ chúng ta phải đoàn kết, đoàn kết thật chặt chẽ, do đoàn kết thật chặt chẽ trong Đảng mà đoàn kết ngoài Đảng, đoàn kết với nhân dân. Có như thế, khó khăn gì cũng vượt qua, việc gì cũng làm được.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ Đảng ngành Giáo dục, đầu tháng 6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.595)

Cũng vì lợi ích của dân tộc, mà Đảng cần phải khuyến khích và khen thưởng những ưu điểm và tài năng của đảng viên. Cần phải giúp cho họ học hành, giúp cho họ làm việc và tùy theo hoàn cảnh mà giúp họ về mặt sinh hoạt, trong lúc ốm đau. Khiến cho họ ham làm việc, vui làm việc.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.293)

Dân chủ dưới sự *chỉ đạo tập trung*. Ở trong Đảng, mọi đảng viên có quyền nêu ý kiến, đặt đề nghị, tham gia giải quyết vấn đề. Nhưng quyết không được trái sự lãnh đạo tập trung của Đảng, trái nghị quyết và trái kỷ luật của Đảng. Quyết chống: không xét thời gian, địa điểm, điều kiện mà nói lung tung; tự do hành động; dân chủ quá trớn.

1. Chỉ có *cơ quan lãnh đạo* có quyền khai các cuộc hội nghị.
2. Tất cả các nghị quyết của Đảng phải do *cơ quan lãnh đạo chuẩn bị* kỹ càng, rồi giao cho các cấp *thảo luận*. Không được làm qua loa, sơ sài.
3. Khi bầu cử các *cơ quan lãnh đạo* trong Đảng, phải xem xét rất kỹ lưỡng để lập danh sách những đảng viên ứng cử.

4. Toàn thể đảng viên phải theo đúng Đảng chương thống nhất, kỷ luật thống nhất của Đảng. Toàn thể đảng viên phải theo *sự lãnh đạo thống nhất* của Trung ương.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.286-287)

Dân đủ ăn đủ mặc thì những chính sách của Đảng và Chính phủ đưa ra sẽ dễ dàng thực hiện. Nếu dân đói, rét, dốt, bệnh thì chính sách của ta dù có hay mấy cũng không thực hiện được.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Sản xuất cứu đói, ngày 13-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.518)

Dân không đủ muối, Đảng phải lo. Dân không có gạo ăn đủ no, dân không có vải mặc đủ ấm, Đảng phải lo. Các cháu bé không có trường học, Đảng phải lo.

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.272)

Dưới ngọn cờ vĩ đại của chủ nghĩa Mác - Lênin, Đảng Lao động Việt Nam luôn luôn hết lòng trung thành phục vụ nhân dân, phục vụ những người lao động... kiên quyết lãnh đạo nhân dân Việt Nam hoàn thành nhiệm vụ cao cả - thống nhất nước nhà và xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Con đường cứu nước và giải phóng dân tộc trong thời đại ngày nay, viết tháng 1-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.32)

Đã mắc bệnh cá nhân thì tư tưởng và hành động cũng đặt cá nhân lên trên. Vì thế mà việc gì cũng không lấy Đảng làm nền tảng. Mình muốn thế nào thì làm thế ấy. Quên cả kỷ luật của Đảng. Phê bình thì cốt công kích những đồng chí mình không ưa. Cất nhắc thì cốt làm ơn với những người mình quen thuộc.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.295-296)

Đảng cách mạng của vô sản không thể tha thứ sự hủ hoá. Vì vậy, nhất là khi thắng lợi và thành công, đảng viên càng phải ra sức tu dưỡng, để giữ vững tính trong sạch và tư cách cách mạng của mình.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.296)

Đảng cách mạng là một đảng phấn đấu để giải phóng dân tộc, giải phóng loài người, giải phóng giai cấp cần lao. Vì vậy, mỗi đảng viên chẳng những cần phải phấn đấu cho sự nghiệp cách mạng, mà còn phải phấn đấu cho cách xem xét việc đời của chủ nghĩa cách mạng.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.280)

Đảng càng phát triển thì cần đến cán bộ *mới* càng nhiều.

Vả chăng, số cán bộ *cũ* có ít, không đủ cho Đảng dùng. Đồng thời, theo luật tự nhiên, già thì phải yếu, yếu thì phải chết. Nếu không có cán bộ *mới* thế vào, thì ai gánh vác công việc của Đảng.

Vì vậy, cán bộ cũ phải hoan nghênh, dạy bảo, dìu dắt, yêu mến cán bộ mới… Vì vậy, hai bên phải tôn trọng nhau, giúp đỡ nhau, học lẫn nhau, đoàn kết chặt chẽ với nhau.

Cán bộ cũ thường giữ địa vị lãnh đạo. Vì vậy, nếu từ nay, quan hệ giữa hai hạng cán bộ ấy không ổn thỏa, thì cán bộ cũ phải chịu trách nhiệm nhiều hơn. Như thế mới *chữa khỏi bệnh hẹp hòi*.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.277)

Đảng cần phải biết những ưu điểm và khuyết điểm của mình để dạy dỗ đảng viên, dạy dỗ quần chúng. Sợ phê bình, tức là "quan liêu hóa", tức là tự mãn tự túc, tức là "mèo khen mèo dài đuôi".

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.301)

Đảng cần phải có *kế hoạch* thật tốt để phát triển kinh tế và văn hoá, nhằm không ngừng *nâng cao đời sống của nhân dân*.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.612)

Đảng cần phải giúp đỡ Đoàn Thanh niên Lao động phát triển tốt, đồng thời cần phải chọn những đồng chí đoàn viên đã kinh qua thử thách và đã đủ điều kiện đưa họ vào Đảng.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ Kiến An, ngày 18-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.436)

Đảng cần phải phát triển và củng cố. Cần phải phát triển thêm thành phần công nhân. Cần phải giáo dục những đảng viên mới. Cần phải cải tạo tư tưởng cho đảng viên nông dân và tiểu tư sản trí thức.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.279)

Đảng chúng tôi không có lợi ích nào khác ngoài lợi ích của nhân dân và Tổ quốc,…

(Chủ nghĩa Lênin và công cuộc giải phóng các dân tộc bị áp bức, tháng 4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.413)

Đảng có 2 chính sách:

- Công nông trí thức hoá.

- Trí thức công nông hoá tức là anh em trí thức cũng biết trọng lao động, cũng biết làm lao động, hợp thành một khối với công nông, nâng cao trình độ công nông về văn hoá lý luận.

Đấy mới là thật thà đoàn kết.

…

Làm như trên để nhằm vào mục đích: kháng chiến thắng lợi, kiến quốc thành công.

(Bài nói chuyện trong buổi khai mạc lớp chỉnh huấn cán bộ đảng, dân, chính ở cơ quan Trung ương, ngày 6-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.57)

Đảng có hàng chục vạn đảng viên. Ở các cấp chính quyền, ở trong bộ đội, ở các xí nghiệp, các trường học, các nông thôn, Đảng đều liên hệ chặt chẽ với quần chúng như chân tay ruột thịt. Ở Trung ương Đảng thì có những đồng chí nhiều kinh nghiệm, giàu quyết tâm, một lòng một chí phụng sự giai cấp và nhân dân. Vì vậy, Đảng là đảng của giai cấp lao động, mà cũng là đảng của toàn dân.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.276)

Đảng có rất đông đảng viên. Phần đông cố nhiên đã hiểu biết vì dân, vì nước mà vào Đảng. Nhưng cũng có phần vì lẽ khác mà theo vào Đảng. Thí dụ: có người tưởng vào Đảng thì dễ tìm công ăn việc làm. Có người vào Đảng mong làm chức này, tước nọ. Có người vì anh em bạn hữu kéo vào, v.v... Những người này không biết rằng: cách mạng là một sự nghiệp gian nan cực khổ, phải có lòng kiên quyết, có chí hi sinh.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.294)

Đảng có vững cách mệnh mới thành công, cũng như người cầm lái có vững thuyền mới chạy. Đảng muốn vững thì phải có chủ nghĩa làm cốt, trong Đảng ai cũng phải hiểu, ai cũng phải theo chủ nghĩa ấy. Đảng mà không có chủ nghĩa cũng như người không có trí khôn, tàu không có bàn chỉ nam.

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.289)

Đảng Cộng sản cầm quyền, tổ chức ra Chính phủ công, nông, binh, phát đất ruộng cho dân cày, giao công xưởng cho thợ thuyền, không bắt dân đi chết cho tư bản và đế quốc chủ nghĩa nữa, ra sức tổ chức kinh tế mới, để thực hành chủ nghĩa thế giới đại đồng.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.303-304)

Đảng Cộng sản chẳng những không tiêu diệt tôn giáo, mà còn bảo hộ tôn giáo. Đảng Cộng sản chỉ tiêu diệt tội ác người bóc lột người.

(Những lời thấm thiết, báo Nhân Dân,
ngày 27-1-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.285)

Đảng Cộng sản Việt Nam đã được thành lập. Đó là Đảng của giai cấp vô sản. Đảng sẽ dìu dắt giai cấp vô sản lãnh đạo cách mạng An Nam đấu tranh nhằm giải phóng cho toàn thể anh chị em bị áp bức, bóc lột chúng ta. Từ nay anh chị em chúng ta cần phải gia nhập Đảng, ủng hộ Đảng và đi theo Đảng để:

1. Đánh đổ đế quốc Pháp, phong kiến An Nam và giai cấp tư sản phản cách mạng.
2. Làm cho nước An Nam được độc lập.
3. Thành lập Chính phủ công nông binh.
4. Tịch thu tất cả các nhà băng và cơ sở sản xuất của đế quốc trao cho Chính phủ công nông binh.
5. Quốc hữu hóa toàn bộ đồn điền và đất đai của bọn đế quốc và địa chủ phản cách mạng An Nam chia cho nông dân nghèo.
6. Thực hiện ngày làm 8 giờ.
7. Hủy bỏ mọi thứ quốc trái và thuế thân, miễn các thứ thuế cho nông dân nghèo.
8. Đem lại mọi quyền tự do cho nhân dân.

9. Thực hành giáo dục toàn dân.
10. Thực hiện nam nữ bình quyền.

(Lời kêu gọi, tiếng Anh, bản chụp lưu tại Viện Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.22)

Đảng cương và Đảng chương là để đảm bảo sự thống nhất của Đảng về chính trị, về tư tưởng, về tổ chức, về hành động. Đó là cái nguồn gốc của lực lượng Đảng.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.282)

Đảng đòi hỏi đảng viên và cán bộ phải: *học hiểu* lý luận, chính sách, tình hình trong nước và trên thế giới để giáo dục cho quần chúng. Phải học hiểu *nghề nghiệp* chuyên môn mà Đảng và Chính phủ giao cho mình phụ trách. Phải có *tinh thần* hy sinh cho cách mạng, có tinh thần trách nhiệm để vượt mọi khó khăn.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.278-279)

Đảng giáo dục đảng viên phải gần gũi nhân dân, cán bộ ngoài Đảng; phải thật thà, không lên mặt, biết sao nói vậy; không biết, phải học hỏi quần chúng nhân dân, không giấu dốt. Đối với mọi người, phải thật thà chân thành, không khách sáo, ngoại giao. Làm như thế thì cán bộ trong Đảng và ngoài Đảng tin nhau, đoàn kết, học hỏi lẫn nhau để cùng tiến bộ.

(Bài nói chuyện ở lớp chỉnh huấn cán bộ trí thức, tối 7-8-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.193)

Đảng hết sức quan tâm nâng cao trình độ công tác của Đảng. Ra sức thực hiện những nhiệm vụ của mình, đồng thời Đảng luôn luôn học hỏi chủ nghĩa Lênin để nâng cao sức chiến đấu của Đảng, tính

tích cực chính trị, sự đoàn kết về mặt tổ chức và trình độ tư tưởng của đảng viên.

(Chủ nghĩa Lênin và công cuộc giải phóng các dân tộc bị áp bức, báo Sự thật (Liên Xô), ngày 18-4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.413)

Đảng không che giấu những khuyết điểm của mình, không sợ phê bình. Đảng phải nhận khuyết điểm của mình mà tự sửa chữa, để tiến bộ, và để dạy bảo cán bộ và đảng viên.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.290)

Đảng không phải chỉ cần con số cho nhiều, tuy nhiều là tốt, nhưng phải có cái *chất* của người đảng viên.

(Bài nói với cán bộ tỉnh Hà Tây, ngày 10-2-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.292)

Đảng không phải là một đoàn thể để cầu danh cầu lợi, hẹp hòi, nhỏ nhen. Ai tưởng như thế, không phải là đảng viên.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.291)

Đảng không phải là một tổ chức để làm quan phát tài. Nó phải làm tròn nhiệm vụ giải phóng dân tộc, làm cho Tổ quốc giàu mạnh, đồng bào sung sướng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.289)

Đảng không phải làm quan, sai khiến quần chúng mà phải làm đầy tớ cho quần chúng và phải làm cho ra trò, nếu không quần chúng sẽ đá đít. Muốn như thế phải gần quần chúng, học quần chúng, lãnh đạo quần chúng, cái gì lợi cho quần chúng thì làm, hại cho quần

chúng thì tránh. Xa quần chúng là hỏng, cần phải nhớ nhiệm vụ của Đảng là làm đầy tớ cho quần chúng.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.367)

Đảng không thể đòi hỏi Mặt trận thừa nhận quyền lãnh đạo của mình, mà phải tỏ ra là một bộ phận trung thành nhất, hoạt động nhất và chân thực nhất. Chỉ trong đấu tranh và công tác hằng ngày, khi quần chúng rộng rãi thừa nhận chính sách đúng đắn và năng lực lãnh đạo của Đảng, thì Đảng mới giành được địa vị lãnh đạo.

(Những chỉ thị mà tôi nhớ và truyền đạt, năm 1939, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.168)

Đảng là của công nhân, nông dân, lao động trí óc. Như vậy, Đảng không phải là nhóm để tranh địa vị, tranh tước lộc.

(Bài nói chuyện trong buổi khai mạc lớp chỉnh huấn cán bộ đảng, dân, chính ở cơ quan Trung ương, ngày 6-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.52)

Đảng là Đảng của giai cấp, của nhân dân, của thế giới, chứ không riêng cho con cháu mình.

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.274)

Đảng là đầy tớ dân, cần phải hoan nghênh sự phê bình của dân. Phê bình càng rộng, chính sách càng đúng, uy tín càng cao.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.370)

Đảng là đội tiên phong của đạo quân vô sản gồm một số lớn của giai cấp công nhân và làm cho họ có đủ năng lực lãnh đạo quần chúng.

(Chương trình tóm tắt của Đảng, năm 1930, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.4)

Đảng là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời cũng là đội tiên phong của dân tộc.

(Nói chuyện ở Trường Cán bộ Công đoàn, ngày 19-1-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.477)

Đảng là đội tiên phong của giai cấp lao động, tổ chức cao nhất của giai cấp lao động (cao nhất vì lao động còn có nhiều tổ chức khác, mà Đảng thì lãnh đạo các tổ chức ấy).

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.367)

1. Đảng là đội tiên phong của vô sản giai cấp, phải thu phục cho được đại bộ phận giai cấp mình, phải làm cho giai cấp mình lãnh đạo được dân chúng.
2. Đảng phải thu phục cho được đại bộ phận dân cày và phải dựa vào hạng dân cày nghèo làm thổ địa cách mạng đánh trúc bọn đại địa chủ và phong kiến.
3. Đảng phải làm cho các đoàn thể thợ thuyền và dân cày (công hội, hợp tác xã) khỏi ở dưới quyền lực và ảnh hưởng của bọn tư bản quốc gia.
4. Đảng phải hết sức liên lạc với tiểu tư sản, trí thức, trung nông, Thanh niên, Tân Việt, v.v.

(Sách lược vắn tắt của Đảng, năm 1930, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.3)

Đảng là gồm các đảng viên mà tổ chức nên. Mọi công việc Đảng đều do đảng viên làm. Mọi nghị quyết Đảng đều do đảng viên chấp hành. Mọi chính sách của Đảng đều do đảng viên mà thấu đến quần chúng. Mọi khẩu hiệu, mọi kế hoạch của Đảng đều do đảng viên cố gắng thực hiện. Vì vậy, Đảng cần phải làm cho thành phần đảng viên trong sạch, phải bồi dưỡng và hấp thụ vào Đảng những người tốt

trong giai cấp lao động. Phải nâng cao trình độ lý luận và chính trị của đảng viên. Phải tăng cường tính tổ chức và tính kỷ luật của đảng viên. Phải phát triển tính hăng hái và hoạt động chính trị của đảng viên.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.281)

Đảng là một đảng kiểu mới... Đảng phải gan dạ, có kinh nghiệm, khôn khéo, kiên quyết mới lãnh đạo được kháng chiến. Đảng viên đều phải có gan hy sinh hết cho quyền lợi của quần chúng.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.367)

Đảng lãnh đạo không thật sát, cho nên nhiều nơi cán bộ phạm phải bệnh hẹp hòi, bệnh công khai, say sưa vì thắng lợi bộ phận mà sao lãng việc cũng cố tổ chức bí mật của Đảng. Đảng không giải thích rõ lập trường của mình về vấn đề độc lập dân tộc.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.21)

Đảng Lao động Việt Nam không bao giờ lại tự tách mình với các đảng anh em, Đảng lấy toàn bộ thực tiễn của mình để chứng minh rằng chủ nghĩa yêu nước triệt để không thể nào tách rời với chủ nghĩa quốc tế vô sản và khối liên minh anh em giữa tất cả những người đấu tranh cho sự nghiệp chung, cho việc giải phóng loài người, cho sự xây dựng một xã hội không có giai cấp, cho sự chung sống hòa bình và cho hòa bình bền vững là không có gì lay chuyển nổi.

(Củng cố và phát triển sự thống nhất tư tưởng của các đảng mácxít - lêninnít, viết đầu tháng 8-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.400)

Đảng Lao động Việt Nam không sợ kẻ địch nào dù cho chúng hung tợn đến mấy, không sợ nhiệm vụ nào dù nặng nề, nguy hiểm đến mấy, nhưng Đảng Lao động Việt Nam sẵn sàng vui vẻ làm trâu ngựa, làm tôi tớ trung thành của nhân dân.

(Lời kết thúc buổi ra mắt của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 3-3-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.50)

Đảng Lao động Việt Nam là Đảng của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, nghĩa là những người thợ thuyền, dân cày và lao động trí óc kiên quyết nhất, hăng hái nhất, trong sạch nhất, tận tâm tận lực phụng sự Tổ quốc và nhân dân. Những người mà:

- Giàu sang không thể quyến rũ,

- Nghèo khó không thể chuyển lay,

- Uy lực không thể khuất phục.

(Lời kết thúc buổi ra mắt của Đảng Lao động Việt Nam, n gày 3-3-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.50)

Đảng Lao động Việt Nam là Đảng hằng ngày hằng giờ vận dụng nguyên tắc phê bình và tự phê bình, coi đó là phương pháp thần diệu để sửa chữa và xóa bỏ những thiếu sót hoặc sai lầm, để đấu tranh chống những biểu hiện của bệnh chủ quan tự mãn.

(Chủ nghĩa Lênin và công cuộc giải phóng các dân tộc bị áp bức, ngày 18-4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.413)

Đảng Lao động Việt Nam sẽ kết nạp những công nhân, nông dân, lao động trí óc, thật hăng hái, thật giác ngộ cách mạng... Đảng Lao động Việt Nam là Đảng của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, cho nên nó phải là Đảng của dân tộc Việt Nam.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.40-41)

Đảng Lao động Việt Nam sở dĩ trưởng thành là nhờ có sự phê bình và tự phê bình. Phê bình và tự phê bình là một cách giúp nhau tiến bộ. Không phê bình và tự phê bình là không tiến bộ, không dân chủ.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân
Nhà máy Dệt Nam Định, ngày 24-4-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.536)

Đảng mạnh là do các *chi bộ* mạnh. Chi bộ mạnh là do các đảng viên hăng hái và gương mẫu.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Đảng bộ Hà Nội,
ngày 1-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.29)

Đảng một mặt phải làm công việc giải phóng dân tộc, một mặt phải giáo dục đảng viên và cán bộ, kiên quyết cảm hóa những phần tử xấu, sửa chữa những thói xấu còn lại. Phải cố sửa chữa cho tiệt nọc các chứng bệnh, khiến cho Đảng càng mạnh khỏe, bình an.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.303)

Đảng phải chọn lựa những người rất trung thành và rất hăng hái, đoàn kết họ thành nhóm trung kiên lãnh đạo.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.290)

Đảng phải đấu tranh không nhân nhượng chống tư tưởng bè phái, và phải tổ chức học tập có hệ thống chủ nghĩa Mác - Lênin để nâng cao trình độ văn hoá và chính trị cho các đảng viên. Phải giúp đỡ cán bộ không đảng phái nâng cao trình độ. Phải duy trì quan hệ chặt chẽ với Đảng Cộng sản Pháp.

(Những chỉ thị mà tôi nhớ và truyền đạt, năm 1939,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.168)

Đảng phải đi sát quần chúng, khéo tổ chức và lãnh đạo quần chúng, thì cách mạng mới thành công.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.609)

Đảng phải giữ kỷ luật rất nghiêm từ trên xuống dưới.

Kỷ luật này là tư tưởng phải nhất trí, hành động phải nhất trí.

Kỷ luật này là do lòng tự giác của đảng viên về nhiệm vụ của họ đối với Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.290)

Đảng phải giữ vững chế độ *dân chủ tập trung*. Phải luôn luôn chỉnh đốn tổ chức, loại bỏ những phần tử xấu xa khỏi Đảng. Phải bồi dưỡng, lựa chọn và dùng cán bộ một cách đúng đắn.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.280)

Đảng phải luôn luôn xét lại những nghị quyết và những chỉ thị của mình đã thi hành thế nào. Nếu không vậy thì những nghị quyết và chỉ thị đó sẽ hoá ra lời nói suông mà còn hại đến lòng tin cậy của nhân dân đối với Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.290)

Đảng phải nuôi dạy cán bộ, như người làm vườn vun trồng những cây cối quý báu. Phải trọng nhân tài, trọng cán bộ, trọng mỗi một người có ích cho công việc chung của chúng ta.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.313)

Đảng phải ra sức tổ chức nhân dân, lãnh đạo nhân dân để giải phóng nhân dân và để nâng cao sinh hoạt, văn hóa, chính trị của nhân dân. Vì toàn dân được giải phóng, tức là Đảng được giải phóng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.290)

Đảng phải rất mạnh, rất trong sạch. Lấy đồng hồ làm thí dụ: Bộ máy đồng hồ phải chạy đều, muốn chạy đều phải sạch sẽ. Đảng muốn trong sạch, mạnh mẽ thì mỗi bộ phận, mỗi đảng viên phải trong sạch, mạnh mẽ.

(Bài nói tại Phân hiệu II Trường Nguyễn Ái Quốc,
tháng 7-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.67)

Đảng rất quý, rất trọng các đồng chí già, nhưng Đảng cũng rất cần nhiều cán bộ trẻ để làm những việc mà đảng viên già không làm được.

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên
ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.275)

Đảng sẽ thành một Đảng của nhân dân quần chúng thực sự. Như thế thì khuyết điểm mới sửa chữa được, ưu điểm sẽ phát huy được.

…

Đảng sẽ đi đến bước đó không xa nữa.

(Bài nói chuyện trong buổi khai mạc lớp
chỉnh huấn cán bộ đảng, dân, chính
ở cơ quan Trung ương, ngày 6-2-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.60)

Đảng ta có một vũ khí sắc bén để làm cho đảng viên tiến bộ, làm cho Đảng ngày càng mạnh là *tự phê bình và phê bình*.

(Bài nói tại Hội nghị Nghiên cứu lịch sử Đảng
của Ban Tuyên giáo Trung ương, ngày 28-11-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.335)

Đảng ta đại biểu cho *lợi ích chung* của giai cấp công nhân, của toàn thể nhân dân lao động, chứ không phải mưu cầu *lợi ích riêng* của một nhóm người nào, của cá nhân nào.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.607)

Đảng ta đấu tranh để làm gì? - Là muốn cho tất cả mọi người được ăn no mặc ấm, được tự do. Mỗi một đảng viên đấu tranh để làm gì? - Cũng để mọi người được ăn no mặc ấm, được tự do. Chủ nghĩa xã hội là cái gì? Là mọi người được ăn no mặc ấm, sung sướng, tự do.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ Đảng
ngành Giáo dục, khoảng đầu tháng 6-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.593)

Đảng ta gồm có hàng triệu người, hàng vạn cán bộ. Trong đó, sĩ, công, nông, thương, binh đều có. Từng lớp xã hội khác nhau, trình độ, văn hoá khác nhau; tính tình cá nhân cũng không giống hệt.

Sao cho đối đãi đúng với mọi người? Đó là một vấn đề rất trọng yếu. Vì vậy, chúng ta cần phải chú ý mấy việc dưới đây:

Hiểu biết cán bộ,

Khéo dùng cán bộ,

Cất nhắc cán bộ,

Thương yêu cán bộ,

Phê bình cán bộ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.316-317)

Đảng ta hy sinh tranh đấu, đoàn kết, lãnh đạo nhân dân, tranh lại thống nhất và độc lập. Công việc đã có kết quả vẻ vang.

Nhưng, nếu mỗi cán bộ, mỗi đảng viên làm việc đúng hơn, khéo hơn, thì thành tích của Đảng còn to tát hơn nữa.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.272)

Đảng ta không phải trên trời sa xuống. Nó ở trong xã hội mà ra. Vì vậy, tuy nói chung, thì đảng viên phần nhiều là những phần tử tốt, nhưng vẫn có một số chưa bỏ hết những thói xấu tự tư tự lợi, kiêu ngạo, xa hoa, v.v...

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.303)

Đảng ta là con nòi, xuất thân từ giai cấp lao động.

(Bài nói tại lễ kỷ niệm 30 năm ngày thành lập Đảng,
ngày 5-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.400)

Đảng ta là đảng cách mạng, là đảng lãnh đạo. Ngoài lợi ích của nhân dân và của giai cấp công nhân, Đảng ta không có lợi ích nào khác.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ Kiến An,
ngày 18-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.435)

Đảng ta là đảng cách mạng. Ngoài lợi ích của nhân dân, Đảng ta không có lợi ích gì khác. Vì vậy mà Đảng ta được dân tin, dân phục, dân yêu. Ngày nay, nhiệm vụ của Đảng ta là lãnh đạo quần chúng đánh thắng tình trạng nghèo nàn và lạc hậu, xây dựng đời sống ấm no sung sướng cho nhân dân.

(Bài nói chuyện với nhân dân và cán bộ tỉnh Phú Thọ,
ngày 18-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.447)

Đảng ta là Đảng chỉ có một điều là phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân, phục vụ xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa. Ngoài ra, không còn có lợi ích nào khác.

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên
ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.271)

Đảng ta là Đảng của giai cấp, đồng thời cũng là của dân tộc, không thiên tư, thiên vị. Đảng không lo riêng cho một đồng chí nào hết. Đảng lo việc cho cả nước. Đó là chính sách cán bộ.

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.275)

Đảng ta là một bà mẹ rất nghiêm ngặt mà cũng rất hiền từ.

(Bài nói tại Hội nghị bồi dưỡng chỉnh huấn do Trung ương triệu tập, ngày 22-1-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.470)

Đảng ta là một đảng cách mạng, một đảng vì dân, vì nước.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.294)

Đảng ta là một đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần *đạo đức cách mạng*, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.611-612)

Đảng ta là một đảng Mác - Lênin, đã được rèn luyện, thử thách lâu dài trong đấu tranh gian khổ…

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khoá I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.90)

Đảng ta là một đảng rất to lớn, bao gồm đủ các tầng lớp trong xã hội. Vì vậy có nhiều tính cách rất trung thành, rất kiên quyết, rất vĩ đại. Song cũng không tránh khỏi những tập tục, những tính nết, những khuyết điểm của xã hội bên ngoài, nó lây, ngấm vào trong Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.301-302)

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Lễ kỷ niệm lần thứ 35
Ngày thành lập Đảng Lao động Việt Nam, ngày 30-1-1965

Đảng ta là một đảng tiên phong anh dũng. Để làm tròn nhiệm vụ nặng nề mà vẻ vang của Đảng thì toàn thể cán bộ và đảng viên, từ trên đến dưới, bất kỳ ở địa vị nào, làm công việc gì, đều phải:

- Kiên quyết chấp hành đúng chính sách của Đảng và Chính phủ;

- Đi đúng đường lối quần chúng;

- Quyết tâm thực hiện đạo đức cách mạng là cần kiệm liêm chính, chí công vô tư, quyết tâm tẩy bỏ cho kỳ hết bệnh quan liêu, tham ô, lãng phí;

- Làm gương mẫu trong việc thi đua học tập, chiến đấu, tăng gia sản xuất, v.v…

- Thật thà tự phê bình và phê bình để luôn luôn tiến bộ.

(Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa II), tài liệu lưu tại Viện Lịch sử Đảng, ngày 25-1-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.35)

Đảng ta nhận rõ kháng chiến nhất định thắng lợi, nhưng phải trường kỳ và gian khổ.

(Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa II), tài liệu lưu tại Viện Lịch sử Đảng, ngày 25-1-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.34)

Đảng ta ngày càng phát triển, càng mạnh mẽ và đã lãnh đạo nhân dân làm cách mạng thành công, kháng chiến thắng lợi. Đó là vì Đảng ta khéo dùng cái vũ khí sắc bén *phê bình* và *tự phê bình*.

Nhưng vẫn có một số ít đảng viên bị *chủ nghĩa cá nhân* trói buộc mà trở nên kiêu ngạo, công thần, tự cao tự đại. Họ phê bình người khác mà không muốn người khác phê bình họ; không tự phê bình hoặc tự phê bình một cách không thật thà, nghiêm chỉnh. Họ sợ tự phê bình thì sẽ mất thể diện, mất uy tín. Họ không lắng nghe ý kiến của quần chúng. Họ xem khinh những cán bộ ngoài Đảng. Họ không biết rằng: có hoạt động thì khó mà hoàn toàn tránh khỏi sai lầm.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.608)

Đảng ta nhờ kết hợp được chủ nghĩa Mác - Lênin với tình hình thực tế của nước ta, cho nên đã thu được nhiều thắng lợi trong công tác.

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khoá I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.97)

Đảng ta phải khéo kết hợp cán bộ già với cán bộ trẻ. Không nên coi thường cán bộ trẻ. Một số ít cán bộ già mắc bệnh công thần, cho mình là người có công lao, hay có thái độ "cha chú" với cán bộ trẻ, đảng viên trẻ nói gì cũng gạt đi, cho là "trứng khôn hơn vịt", "măng

mọc quá tre"… Còn cán bộ trẻ không được kiêu ngạo, phải khiêm tốn học hỏi các đồng chí già có kinh nghiệm.

(Bài nói tại lớp bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cấp huyện, ngày 18-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.278-279)

Đảng ta phải trở nên một Đảng Bônsêvích to lớn, vững vàng, rộng rãi, mạnh mẽ. Vì vậy, mỗi một đảng viên phải kiên quyết thực hành những việc sau đây:

- Nghiên cứu chủ nghĩa (không hiểu chủ nghĩa thì như mò trong đêm tối).

- Gần gũi quần chúng (cách xa quần chúng, thì việc gì cũng không thành).

- Nghiêm giữ kỷ luật (kỷ luật không nghiêm thì lực lượng kém sút).

- Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư (không làm được như thế thì không xứng đáng là người cộng sản).

Đồng thời, mỗi một đảng viên phải học thạo một nghề chuyên môn, về quân sự, về canh nông, về công nghệ, về thương mại, v.v...

(Kiểm điểm công việc của Đảng, viết đầu tháng 1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, Sđd, tr.13)

Đảng ta rất tiền tiến, rất vẻ vang. Nhưng nội bộ vẫn còn những sự sai lầm và khuyết điểm. Đồng thời, chúng ta thấy cái nguồn gốc của những sai lầm khuyết điểm đó, và chắc tìm được cách sửa chữa.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.304)

Đảng ta sinh trưởng trong một hoàn cảnh rất khó khăn, dưới một chế độ thực dân rất tàn nhẫn. Điều đó càng làm rõ thêm sự dẻo

dai và hùng mạnh của Đảng ta... từ ngày thành lập, Đảng ta là Đảng duy nhất lãnh đạo phong trào cách mạng ở nước ta.

(Kiểm điểm công việc của Đảng, viết đầu tháng 1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, Sđd, tr.8)

Đảng ta tuy nhiều người, nhưng khi tiến đánh thì chỉ như một người. Đó là nhờ có kỷ luật. Kỷ luật của ta là kỷ luật sắt, nghĩa là nghiêm túc và tự giác.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị cán bộ của Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.17)

Đảng ta vĩ đại như biển rộng, như núi cao,

Ba mươi năm phấn đấu và thắng lợi biết bao nhiêu tình.

Đảng ta là đạo đức, là văn minh,

Là thống nhất, độc lập, là hòa bình ấm no.

Công ơn Đảng thật là to,

Ba mươi năm lịch sử Đảng là cả một pho lịch sử bằng vàng.

(Bài nói tại lễ kỷ niệm 30 năm Ngày thành lập Đảng, ngày 5-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.403-404)

Đảng ta vĩ đại thật. Từ ngày bị đế quốc Pháp xâm chiếm, nước ta là một xứ thuộc địa, dân ta là vong quốc nô, Tổ quốc ta bị giày xéo dưới gót sắt của kẻ thù hung ác. Trong mấy mươi năm khi chưa có Đảng, tình hình đen tối như không có đường ra.

Từ ngày mới ra đời, Đảng ta liền giương cao ngọn cờ cách mạng, đoàn kết và lãnh đạo toàn dân ta tiến lên đấu tranh giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp. Màu cờ đỏ của Đảng chói lọi như mặt trời

mới mọc, xé tan cái màn đen tối, soi đường dẫn lối cho nhân dân ta vững bước tiến lên con đường thắng lợi trong cuộc cách mạng phản đế, phản phong.

(Bài nói tại lễ kỷ niệm 30 năm Ngày thành lập Đảng, ngày 5-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.401)

Đảng ta vĩ đại vì nó bao trùm cả nước, đồng thời vì nó gần gũi tận trong lòng của mỗi đồng bào ta.

Đảng ta vĩ đại, vì ngoài lợi ích của giai cấp, của nhân dân, của dân tộc, Đảng ta không có lợi ích gì khác

(Bài nói tại lễ kỷ niệm 30 năm Ngày thành lập Đảng, ngày 5-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.402)

Đảng ta xứng đáng với lòng tin cậy của nhân dân ta từ Bắc đến Nam.

Đảng ta có thể tự hào là người kế tục những truyền thống vẻ vang của dân tộc ta, là người mở đường cho nhân dân ta tiến lên một tương lai rực rỡ.

(Diễn văn khai mạc Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 5-9-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.672)

Đảng ta, Chính phủ ta, ngoài lợi ích của nhân dân, không có lợi ích nào khác, nên đảng viên, cán bộ trong và ngoài Đảng phải một lòng một dạ phục vụ nhân dân, phục vụ giai cấp.

(Bài nói chuyện với đại biểu cán bộ, đảng viên tỉnh Hà Tĩnh, ngày 15-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.618)

Đảng ta, mặc dù bị những cơn khủng bố ác liệt, có khi bị tan rã, nhưng Đảng vẫn ngày càng mạnh. Đảng là gì? Đảng là mỗi chúng ta. Đảng lớn lên là do mỗi chúng ta lớn lên. Hiện bây giờ Đảng ta đang ngày càng lớn lên, nếu chỉ có đồng chí già thôi, Đảng ta chỉ có từng

này thôi, thì cách mạng, kháng chiến có làm được không? Vậy cần phải có đồng chí trẻ. Đảng ta quang minh chính đại. Đảng ta như thế, đảng viên cũng phải như thế.

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.272)

Đảng thì bất kỳ người ấy làm nghề gì, thợ thuyền hay là dân cày, học sinh hay là người buôn, miễn là người ấy tin theo chủ nghĩa đảng, phục tùng phép luật đảng thì được vào.

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.332)

Đảng thường kêu gọi khoa học hoá, dân tộc hoá, đại chúng hoá. Khẩu hiệu đó rất đúng. Tiếc vì nhiều cán bộ và đảng viên, có "hoá" gì đâu! Vẫn cứ chứng cũ, nếp cũ đó. Thậm chí, miệng càng hô "đại chúng hoá", mà trong lúc thực hành thì lại "tiểu chúng hoá". Vì những lời các ông ấy nói, những bài các ông ấy viết, đại chúng không xem được, không hiểu được. Vì họ không học quần chúng, không hiểu quần chúng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.344)

Đảng tổ chức rất nghiêm, khác với các đảng phái khác và các hội quần chúng. Trong Đảng chỉ kết nạp những phần tử hăng hái nhất, cách mạng nhất. Đảng có những điều kiện kỷ luật bắt buộc mỗi đảng viên phải theo. Không có kỷ luật sắt không có Đảng. Đã vào Đảng thì phải theo tư tưởng của Đảng. Đảng đã chỉ thị nghị quyết là phải làm. Không làm thì đuổi ra ngoài Đảng.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.367)

Đảng tổ chức theo nguyên tắc *dân chủ tập trung*. Nghĩa là: có đảng chương thống nhất, kỷ luật thống nhất, cơ quan lãnh đạo thống nhất. Cá nhân phải phục tùng đoàn thể, số ít phải phục tùng số nhiều, cấp dưới phải phục tùng cấp trên, địa phương phải phục tùng Trung ương.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.275)

Đảng tức là nhiều đảng viên hợp lại theo chủ nghĩa Mác - Lênin, theo mục đích giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp.

(Bài nói tại Phân hiệu II Trường Nguyễn Ái Quốc, tháng 7-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.66)

Đảng và Chính phủ cần phải có kế hoạch thiết thực để bồi dưỡng, cất nhắc và giúp đỡ để ngày thêm nhiều phụ nữ phụ trách mọi công việc kể cả công việc lãnh đạo. Bản thân phụ nữ thì phải cố gắng vươn lên. Đó là một cuộc cách mạng đưa đến quyền bình đẳng thật sự cho phụ nữ.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.617)

Đảng và Chính phủ chỉ lo phục vụ lợi ích của nhân dân, trước hết là của nhân dân lao động chân tay và lao động trí óc. Thế là THIỆN.

(Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khóa 2 Trường đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.454)

Đảng và Chính phủ sẽ lấy thành tích lao động sản xuất và lãnh đạo sản xuất tốt hay là kém mà đánh giá tinh thần yêu nước và đạo đức cách mạng của mỗi người, mỗi cán bộ.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang, ngày 6-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.107)

Đảng và Chính phủ ta chỉ có một mục đích: Làm mọi việc để nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

(Ý nghĩa của đường xe lửa Hà Nội - Mục Nam Quan, báo Nhân Dân, ngày 2-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.352)

Đảng viên - Cần phải rửa sạch những thói hẹp hòi, phu diễn, tự đại, ỷ lại, lười biếng, nhút nhát, hủ hóa.

Cần phải kỷ luật, hoạt bát, siêng năng, dũng cảm, có sáng kiến, làm kiểu mẫu.

Trước hết phải ăn ở làm sao cho dân phục, dân yêu, dân nghe.

(Công việc khẩn cấp bây giờ, ngày 5-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.484)

Đảng viên là người thay mặt Đảng đại biểu cho lợi ích của giai cấp công nhân và nhân dân lao động. Vì vậy, lợi ích của người đảng viên phải ở trong chứ không thể ở ngoài lợi ích của Đảng, của giai cấp. Đảng và giai cấp thắng lợi và thành công, tức là đảng viên thắng lợi và thành công. Nếu rời khỏi Đảng, rời khỏi giai cấp, thì cá nhân dù tài giỏi mấy, cũng nhất định không làm nên việc gì.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.607)

Đảng viên mới thì cần phải thương yêu đảng viên cũ, học tập kinh nghiệm công tác và tinh thần phấn đấu của đảng viên cũ, để ngày càng tiến bộ thành người đảng viên tốt. *Cũ và mới phải thật thà đoàn kết nhất trí, cùng nhau ra sức phục vụ Đảng, phục vụ nhân dân*.

(Chi bộ ở nông thôn, báo Nhân Dân, ngày 19-2-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.505)

Đảng viên phải là cốt cán trong cuộc vận động "ba xây, ba chống", trong cuộc vận động "Cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật, đẩy

mạnh sản xuất nông nghiệp", phải gương mẫu trong sản xuất và chiến đấu, phải gương mẫu trong đạo đức cách mạng.

Hằng ngày phải tự kiểm điểm để cố gắng làm đúng 10 nhiệm vụ của đảng viên. Người ta, hằng ngày ai cũng phải rửa mặt cho sạch sẽ. Đảng viên phải coi việc tự kiểm điểm như rửa mặt. Hằng ngày mỗi đảng viên phải tự kiểm điểm mình. Phải lấy 10 nhiệm vụ đảng viên mà tự kiểm điểm.

(Bài nói ở Lớp huấn luyện đảng viên mới, báo Nhân Dân, ngày 12-8-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.117)

Đảng viên thì phải dựa vào nhân dân mà xây dựng Đảng. Tức là: hết lòng ra sức phụng sự nhân dân, tin tưởng vào lực lượng của nhân dân, học hỏi nhân dân, liên hệ chặt chẽ với nhân dân và không một phút nào xa rời nhân dân, cùng nhân dân kết thành một khối. Chống bộp chộp, nóng nảy, quan liêu, mệnh lệnh. Như vậy thì nhất định được nhân dân ủng hộ và việc gì to mấy, khó mấy làm cũng nên.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.281)

Đảng viên tốt thì Đảng mới mạnh.

(Tiêu chuẩn của người đảng viên, báo Nhân Dân, ngày 9-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.356)

Đảng viên và cán bộ cần phải nâng cao giác ngộ tư tưởng ngăn ngừa tự đại tự cao, mạnh dạn công khai tự phê bình, vui vẻ tiếp thụ lời phê bình của người khác.

(Tự phê bình và phê bình, báo Nhân Dân, ngày 14-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.521)

Đảng viên và cán bộ cũng là người. Ai cũng có tính tốt và tính xấu. Song đã hiểu biết, đã tình nguyện vào một Đảng vì dân, vì nước,

đã là một người cách mạng thì phải cố gắng phát triển những tính tốt và sửa bỏ những tính xấu. Vì tính xấu của một người thường chỉ có hại cho người đó; còn tính xấu của một đảng viên, một cán bộ, sẽ có hại đến Đảng, có hại đến nhân dân.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.294)

Đảng viên và cán bộ không thể chỉ hô khẩu hiệu và nói lý luận suông.

Đảng viên và cán bộ *nhất định phải* làm cho quần chúng thấm nhuần tư tưởng cách mạng. Nhất định phải theo nhu cầu của quần chúng mà xây dựng những tổ chức cách mạng hợp với trình độ của quần chúng. Nhất định phải *làm gương mẫu* trong mọi công việc kháng chiến kiến quốc. Nhất định phải vào sâu trong quần chúng, hết lòng hết sức phục vụ quần chúng, làm cho quần chúng mến Đảng, tin Đảng, ra sức ủng hộ Đảng và *tự giác tự nguyện* chịu Đảng lãnh đạo.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.278)

Đảng viên và cán bộ phải làm cho dân tin, dân phục, dân yêu.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.279)

Đảng viên và cán bộ ta nói chung là trung thành, tận tụy, hăng hái. Nhưng một số đảng viên và cán bộ còn có bệnh công thần, suy tị, ỷ lại, tiêu cực không gương mẫu, đầy rẫy chủ nghĩa cá nhân.

Từ nay về sau, tất cả các đảng viên, cán bộ và chi bộ phải thường thường ôn lại, tự liên hệ và giữ đúng *những tiêu chuẩn của người đảng viên.*

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ Kiến An, ngày 18-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.435)

Đảng viên, đoàn viên bất cứ ở đâu, bất cứ làm công việc gì, phải thật gương mẫu.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ toàn Đảng bộ Hà Nội, ngày 25-4-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.173)

Đấu tranh cho chủ nghĩa cộng sản là lẽ sống của người đảng viên.

(Bài nói ở lớp huấn luyện đảng viên mới, ngày 14-5-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.114)

Đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân không phải là "giày xéo lên lợi ích cá nhân".

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Đầu óc tư tưởng người đảng viên là đưa hết tinh thần, lực lượng phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng. Thế nhưng, một nửa phục vụ nhân dân, một nửa lại suy tỵ, như thế là chưa toàn tâm, toàn lực, là chưa xứng đáng tư cách của người đảng viên.

(Bài nói chuyện với đại biểu cán bộ, đảng viên tỉnh Hà Tĩnh, ngày 15-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.617)

Để đưa cuộc đấu tranh đến thắng lợi, sự *lãnh đạo* của Trung ương và của toàn Đảng cần cải tiến hơn nữa. Trước hết là *lãnh đạo tư tưởng*. Chúng ta cần phải ra sức sửa chữa những tư tưởng sai lầm, như tư tưởng thái bình, khuynh hữu, muốn nghỉ ngơi, hưởng lạc, v.v...

(Lời khai mạc Hội nghị lần thứ bảy mở rộng của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam (khóa II), ngày 3-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.361)

Để làm cho Đảng mạnh, thì phải mở rộng *dân chủ* (thật thà tự phê bình và phê bình), thực hành lãnh đạo *tập trung*, nâng cao tính tổ chức và tính kỷ luật.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.287)

Để làm cho tất cả cán bộ, đảng viên xứng đáng là những chiến sĩ cách mạng. Đảng ta phải ra sức tăng cường giáo dục toàn Đảng về lý tưởng cộng sản chủ nghĩa, về đường lối, chính sách của Đảng, về nhiệm vụ và đạo đức của người đảng viên. Phải thực hành phê bình và tự phê bình nghiêm chỉnh trong Đảng. Phải hoan nghênh và khuyến khích quần chúng thật thà phê bình cán bộ, đảng viên. Chế độ sinh hoạt của chi bộ phải nghiêm túc. Kỷ luật của Đảng phải nghiêm minh. Công tác kiểm tra của Đảng phải chặt chẽ.

(Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân, báo Nhân Dân, ngày 3-2-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.547)

Để lãnh đạo cách mạng, Đảng phải mạnh. Đảng mạnh là do chi bộ tốt. Chi bộ tốt là do các đảng viên đều tốt. Muốn xây dựng chi bộ "bốn tốt" thì phải bồi dưỡng lập trường vô sản cho đảng viên. Muốn có lập trường vô sản vững chắc, thì đảng viên phải có ý thức giai cấp, đồng thời phải có lý luận cách mạng.

(Bài nói ở lớp huấn luyện đảng viên mới, ngày 14-5-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.113)

Đề ra những luận cương dài dằng dặc và thông qua những nghị quyết rất kêu để sau Đại hội đưa vào viện bảo tàng như từ trước vẫn làm thì chưa đủ. Chúng ta cần có biện pháp cụ thể.

(Phát biểu tại phiên họp thứ 22 Đại hội lần thứ V Quốc tế Cộng sản, ngày 1-7-1924, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.303)

Điểm lại từ ngày thành lập đến nay, *nói chung chính sách của Đảng ta đúng*. Không đúng sao lập được những thành tích lớn lao như ngày nay? Nhưng có mấy khuyết điểm và nhược điểm lớn dưới đây:

Vì việc học tập chủ nghĩa còn kém, cho nên tư tưởng của nhiều cán bộ và đảng viên chưa thuần phục, trình độ lý luận còn non nớt.

Do đó, trong khi thi hành chính sách của Đảng và của Chính phủ, đã xảy ra những khuynh hướng sai lầm hoặc "tả" hoặc "hữu" (như trong chính sách ruộng đất, mặt trận, dân tộc thiểu số, tôn giáo, chính quyền, v.v...).

Công tác tổ chức còn kém, cho nên nhiều khi không đảm bảo được việc thi hành đúng chính sách của Đảng và của Chính phủ.

Vì vậy, *học tập chủ nghĩa, dùi mài tư tưởng, nâng cao lý luận, chỉnh đốn tổ chức* - là những việc cần kíp của Đảng.

... ở các cơ quan lãnh đạo các cấp, về lề lối làm việc, về chủ trương và cách lãnh đạo còn có những khuyết điểm khá phổ thông và nghiêm trọng. Ấy là những bệnh *chủ quan, quan liêu, mệnh lệnh, hẹp hòi và bệnh công thần.*

Bệnh *chủ quan* tỏ ra ở tư tưởng cho rằng trường kỳ kháng chiến có thể trở thành đoản kỳ kháng chiến.

Bệnh *quan liêu* tỏ ra ở chỗ thích giấy tờ, xa quần chúng, không điều tra nghiên cứu, không kiểm tra theo dõi việc thi hành, không học tập kinh nghiệm của quần chúng.

Bệnh *mệnh lệnh* tỏ ra ở chỗ dựa vào chính quyền mà bắt dân làm, ít tuyên truyền giải thích cho dân tự giác, tự động.

Bệnh *hẹp hòi* tỏ ra ở chỗ đối với người ngoài Đảng nhiều khi quá khắt khe, hoặc phớt người ta đi, không chịu bàn bạc, hỏi han ý kiến.

Còn *bệnh công thần* thì tỏ ra như thế này:

- Cậy mình có một ít thành tích, thì tự kiêu tự đại, cho mình là "cứu tinh" của dân, "công thần" của Đảng. Rồi đòi địa vị, đòi danh

vọng. Việc to không làm được, việc nhỏ không muốn làm. Bệnh công thần rất có hại cho đoàn kết ở trong Đảng cũng như ở ngoài Đảng.

- Cậy thế mình là người của Đảng, phớt cả kỷ luật và cả cấp trên trong các đoàn thể nhân dân hoặc cơ quan Chính phủ.

Những đồng chí mắc bệnh ấy không hiểu rằng: Mỗi đảng viên cần phải làm kiểu mẫu phục tùng kỷ luật, chẳng những kỷ luật của Đảng, mà cả kỷ luật của các đoàn thể nhân dân và của cơ quan chính quyền cách mạng.

Trong Đảng có những bệnh ấy và bệnh khác. Trung ương cũng phải chịu một phần trách nhiệm. Vì trung ương chưa chú trọng việc *kiểm tra*. Sự *huấn luyện* về chủ nghĩa tuy có, nhưng chưa được khắp, chưa được đủ. *Dân chủ* trong Đảng chưa được thực hiện rộng rãi. *Phê bình* và *tự phê bình* chưa thành nền nếp thường xuyên.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.32-34)

Đối với những người không chịu nổi khó nhọc, không chịu nổi kỷ luật nghiêm khắc mà xin ra khỏi Đảng, thì Đảng vẫn bằng lòng để họ ra. Đảng chỉ yêu cầu một điều là: họ thề không lộ bí mật của Đảng, không phản Đảng, không phá hoại Đảng. Như thế thì Đảng vẫn giữ cảm tình thân thiện với họ.

(Sửa đổi lối làm việc, viết tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.294)

Đối với vận mệnh của nước nhà và dân tộc, Đảng có trách nhiệm vô cùng to lớn. Cho nên xây dựng Đảng là một nhiệm vụ cực kì quan trọng của nhân dân ta.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.279)

Đồng chí ta, tuy có khi khác nhau về chủng tộc hay khác nhau về nguồn gốc giai cấp, nhưng là những người cùng chủ nghĩa, cùng mục đích, cùng sống, cùng chết, chung sướng, chung khổ, cho nên phải thật thà đoàn kết. Muốn đi tới mục đích, không phải chỉ tổ chức là đủ, phải chân thành trong tư tưởng nữa.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị cán bộ của Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.16)

Giai cấp mà không có Đảng lãnh đạo thì không làm cách mạng được, Đảng mà không có giai cấp công nhân cũng không làm được gì.

(Nói chuyện ở Trường Cán bộ Công đoàn, ngày 19-1-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.477)

Giai cấp vô sản và Đảng của vô sản phải gánh cái trách nhiệm *hiểu biết thế giới và cải tạo thế giới*.

(Thực hành sinh ra hiểu biết, hiểu biết tiến lên lý luận, lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân Dân, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.129)

Giáo dục tư tưởng và lãnh đạo tư tưởng là việc quan trọng nhất của Đảng, phải kiên quyết chống cái thói xem nhẹ tư tưởng.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.279)

Giữ chặt mối liên hệ với dân chúng và luôn luôn lắng tai nghe ý kiến của dân chúng, đó là nền tảng lực lượng của Đảng và nhờ đó mà Đảng thắng lợi.

Vì vậy, cách xa dân chúng, không liên hệ chặt chẽ với dân chúng, cũng như đứng lơ lửng giữa trời, nhất định thất bại.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.326)

...

Hai là hạng người nói suông. Hạng người này tuy là thật thà, trung thành, nhưng không có năng lực làm việc, chỉ biết nói suông.

...

Trong Đảng ta, có một số người như thế. Chỉ biết nói là nói, nói giờ này qua giờ khác, ngày này qua ngày khác. Nhưng một việc gì thiết thực cũng không làm được. Những người như thế cũng không thể dùng vào công việc thực tế.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.327)

Hễ chi bộ tốt thì hợp tác xã tốt, chi bộ kém thì hợp tác xã kém. Đó là kinh nghiệm chung.

(Bài nói chuyện với Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Nghệ An,
ngày 8-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.250)

Hễ còn có một người Việt Nam bị bóc lột, bị nghèo nàn, thì Đảng vẫn đau thương, cho đó là vì mình chưa làm tròn nhiệm vụ. Cho nên Đảng vừa lo tính công việc lớn như đổi nền kinh tế và văn hoá lạc hậu của nước ta thành một nền kinh tế và văn hoá tiên tiến, đồng thời lại luôn luôn quan tâm đến những việc nhỏ như tương cà mắm muối cần thiết cho đời sống hằng ngày của nhân dân. Cho nên Đảng ta vĩ đại vì nó bao trùm cả nước, đồng thời vì nó gần gũi tận trong lòng của mỗi đồng bào ta.

(Bài nói tại lễ kỷ niệm 30 năm Ngày thành lập Đảng,
ngày 5-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.402)

Hiểu chủ nghĩa Mác - Lênin là phải sống với nhau có tình có nghĩa. Nếu thuộc bao nhiêu sách mà sống không có tình có nghĩa thì sao gọi là hiểu chủ nghĩa Mác - Lênin được.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách "Người tốt, việc tốt", nói ngày 7-6-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.668)

Học tập chủ nghĩa, dùi mài tư tưởng, nâng cao lý luận, chỉnh đốn tổ chức - là những việc cần kíp của Đảng.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.33)

Hồi đó, tình hình thế giới giữa phe dân chủ và phe phản dân chủ chưa đến nỗi găng. Nhưng Đảng ta đã đoán biết cái chuyển hướng chung của thế giới, mà định chiến lược, chiến thuật của ta là:

Kháng chiến trường kỳ và toàn dân toàn diện.

Toàn dân đại đoàn kết,

Tất cả để chiến thắng.

Để thực hiện chính sách ấy, Đảng gây nên phong trào sửa đổi lối làm việc, *Thi đua ái quốc*, và thống nhất Liên Việt và Việt Minh. Những phong trào ấy đã có kết quả khá, và đang tiến tới.

(Kiểm điểm công việc của Đảng, viết đầu tháng 1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, Sđd, tr.12)

Kết luận là cần phải ra sức *củng cố các chi bộ*, để tất cả các chi bộ trở nên thật sự là hạt nhân lãnh đạo của Đảng ở mọi bộ, mọi ngành, mọi nghề, mọi nơi.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Đảng bộ Hà Nội, ngày 1-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr. 30)

Khi có khuyết điểm, Đảng hoan nghênh phê bình, thật thà tự phê bình và kiên quyết sửa chữa. Vì vậy Đảng ngày càng tiến bộ, càng mạnh mẽ.

(Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khóa 2
Trường đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.456)

Khi lợi ích cá nhân và lợi ích của Đảng có mâu thuẫn, nhất định phải sẵn sàng hy sinh lợi ích cá nhân, phục tùng lợi ích của Đảng.

Hy sinh lợi ích cá nhân, thậm chí hăng hái vui vẻ hy sinh tính mệnh mình cho Đảng, cho giai cấp, cho dân tộc, cho loài người, đó là nguyên tắc tối cao, đạo đức tối cao của mỗi đảng viên.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng
của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.290)

Khi phát triển Đảng cần phải chọn lọc rất cẩn thận, phải *xem trọng chất lượng* quyết không nên làm một cách ồ ạt, không nên tham nhiều.

Khi kết nạp mỗi một đảng viên mới, cần phải dựa vào *sáu tiêu chuẩn của người đảng viên*.

Sáu tiêu chuẩn ấy là:

1. Suốt đời kiên quyết phấn đấu cho chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản.
2. Rèn luyện tư tưởng vô sản, sửa chữa tư tưởng sai lầm. Kiên quyết đứng hẳn trên lập trường giai cấp công nhân, không đứng chân trong chân ngoài.
3. Đặt lợi ích của Đảng lên trên hết, trước hết. Biết đem lợi ích riêng của cá nhân phục tùng lợi ích chung của cách mạng.

4. Tuyệt đối chấp hành nghị quyết và kỷ luật của Đảng.
5. Liên hệ chặt chẽ với quần chúng.
6. Luôn luôn cố gắng học tập; thật thà tự phê bình và thành khẩn phê bình đồng chí mình.

(Tiêu chuẩn của người đảng viên, báo Nhân Dân, ngày 9-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.355)

Không ai bắt buộc ai vào Đảng làm chiến sĩ xung phong. Đó là do sự "tự giác", lòng hăng hái của mỗi người mà tình nguyện làm đảng viên, làm chiến sĩ xung phong. Đã vậy, thì mỗi người đảng viên thì cố gắng cho xứng đáng là một người trong những người đại biểu của dân tộc.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.293)

Không có vinh dự nào to bằng cái vinh hạnh được làm đảng viên của Đảng Cộng sản.

(Đảng ta, tập san Sinh hoạt nội bộ, số 13-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.6)

Không giữ vững kỷ luật của Đảng, không kiên quyết chấp hành chính sách và nghị quyết của Đảng, không thiết tha quan tâm đến lợi ích của Đảng - là trái với nghĩa vụ của đảng viên.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.284)

Không phải vài ba tháng, hoặc vài ba năm, mà đào tạo được một người cán bộ tốt. Nhưng cần phải công tác, tranh đấu, huấn luyện lâu năm mới được. Trái lại, trong lúc tranh đấu, rất dễ mất một người cán bộ. Vì vậy, Đảng phải thương yêu cán bộ.

Nhưng thương yêu không phải là vỗ về, nuông chiều, thả mặc.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.322)

Kiệm: Đây là nói cả thí dụ làm việc tiền, gạo, giấy má, vật liệu của đoàn thể, của dân.

Phải nghĩ rằng tiền đó là mồ hôi nước mắt của Đảng, không được xa hoa bừa bãi. Đã không *kiệm* thì thường là không *liêm,* mà không *liêm* thì không thể nào *chính* được.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng,
ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.373)

Kỷ luật của Đảng là kỷ luật tự giác mình đã tình nguyện theo thì theo cho đúng.

(Bài nói chuyện về Bản tổng cương và Điều lệ của Đảng,
ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.369)

Là đảng viên Đảng Lao động Việt Nam, thì dù xuất thân từ thành phần khác nhau, cũng đều chung một đại gia đình cách mạng, đều chung một mục đích là xây dựng chủ nghĩa xã hội, đều chung một lập trường là lập trường của giai cấp công nhân. Cho nên *trong chi bộ không nên có sự phân biệt* đồng chí này là trung nông, đồng chí kia là bần cố nông. *Bất cứ là trung nông hay bần cố nông, đã là đảng viên thì đều chung một lập trường giai cấp, lập trường của Đảng. Tất cả đều phải thật sự đoàn kết nhất trí, đồng tâm hiệp lực*, lãnh đạo nông thôn thi hành cho đúng chính sách của Đảng và Chính phủ.

(Chi bộ ở nông thôn, báo Nhân Dân, ngày 19-2-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.505)

Là một Đảng lãnh đạo, Đảng ta cần phải mạnh mẽ, trong sạch, kiểu mẫu.

Toàn Đảng phải tư tưởng nhất trí, hành động nhất trí, đoàn kết nhất trí mới làm trọn nhiệm vụ của Đảng.

(Bài nói tại lớp chỉnh huấn đầu tiên của Trung ương, ngày 11-5-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.415)

Làm việc với dân chúng có hai cách:

1. Làm việc theo cách quan liêu. Cái gì cũng dùng mệnh lệnh. Ép dân chúng làm. Đóng cửa lại mà đặt kế hoạch, viết chương trình rồi đưa ra cột vào cổ dân chúng, bắt dân chúng theo.

Có nhiều cán bộ theo cách đó. Họ còn tự đắc rằng: làm như thế, họ vẫn "làm tròn nhiệm vụ", làm được mau, lại không rầy rà. Họ quên rằng: Đảng ta và Chính phủ ta làm việc là làm cho dân chúng. Việc gì, cũng vì lợi ích của dân mà làm. Làm theo cách quan liêu đó, thì dân oán. Dân oán, dù tạm thời may có chút thành công, nhưng về mặt chính trị, là thất bại.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.333)

Lãnh đạo cần phải tập thể, mà phụ trách cần phải cá nhân.

Lãnh đạo không tập thể, thì sẽ đi đến cái tệ bao biện, độc đoán, chủ quan. Kết quả là hỏng việc.

Phụ trách không do cá nhân, thì sẽ đi đến cái tệ bừa bãi, lộn xộn, vô chính phủ. Kết quả cũng là hỏng việc.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo Sự thật, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.620)

Lãnh đạo đúng nghĩa là:

1. Phải quyết định mọi vấn đề một cách cho đúng. Mà muốn thế thì nhất định phải so sánh kinh nghiệm của dân chúng.

Vì dân chúng chính là những người chịu đựng cái kết quả của sự lãnh đạo của ta.

2. Phải tổ chức sự thi hành cho đúng. Mà muốn vậy, không có dân chúng giúp sức thì không xong.
3. Phải tổ chức sự kiểm soát, mà muốn kiểm soát đúng thì cũng phải có quần chúng giúp mới được.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.325)

Lãnh đạo khéo, tài nhỏ có thể hoá ra tài to. Lãnh đạo không khéo, tài to cũng hoá ra tài nhỏ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.320)

Lãnh đạo là làm đày tớ nhân dân và phải làm cho tốt.

(Bài nói với cán bộ tỉnh Hà Tây, ngày 10-2-1967,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.292)

Lãnh đạo nếu đi đúng đường lối quần chúng thì khó khăn gì cũng khắc phục được.

(Nói chuyện với cán bộ các ngành quân,
dân, chính, Đảng Hải Phòng, ngày 31-3-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.148)

Lãnh đạo phải *tập thể*. Nhiều ý kiến góp lại thì đúng hơn, nếu mọi người làm theo ý kiến riêng của mình thì thất bại.

(Nói chuyện trong Hội nghị tổng kết cải cách ruộng đất
đợt II của Đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang",
ngày 8-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.309)

Lãnh đạo phải thật sự dân chủ nhưng đồng thời phải thật sự tập trung.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy cơ khí Hà Nội,
ngày 25-12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.591)

Lãnh đạo quan trọng nhất là *lãnh đạo tư tưởng,* phải hiểu tư tưởng của mỗi cán bộ để giúp đỡ thiết thực trong công tác; vì tư tưởng thông suốt thì làm tốt, tư tưởng nhùng nhằng thì không làm được việc.

(Nói chuyện trong Hội nghị tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của Đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", ngày 8-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.309)

Lãnh đạo tập thể cá nhân phụ trách nghĩa là công việc thì có nhiều mặt quân sự, chính trị, kinh tế, xã hội, việc gì cũng phải lãnh đạo, muốn lãnh đạo cho chu đáo, mọi việc cần có một đồng chí theo về việc đó để phụ trách. Những đồng chí đó nên có trong Ủy ban của tỉnh, để khi họp thì bàn chung, lãnh đạo các việc trong ấy, bàn xong thì giao cho đồng chí phụ trách thi hành.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.374)

Lịch sử ba mươi năm đấu tranh của Đảng đã dạy chúng ta rằng:

Thấm nhuần chủ nghĩa Mác - Lênin, tuyệt đối trung thành với lợi ích của giai cấp vô sản và của dân tộc; giữ gìn sự đoàn kết nhất trí trong Đảng và sự đoàn kết nhất trí giữa các đảng cộng sản, giữa các nước trong đại gia đình xã hội chủ nghĩa, đó là cái bảo đảm chắc chắn nhất cho cách mạng thắng lợi.

(Diễn văn khai mạc Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 5-9-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.673)

Liên hệ với tình hình Đảng ta, chúng ta đặc biệt nhận thức thêm: Đảng ta có tập thể lãnh đạo, nhưng còn thiếu sót:

Vì chúng ta còn kém về trình độ lí luận và về mặt nắm tình hình thực tế.

Vì trong Đảng ta chưa xây dựng hẳn hoi các chế độ công tác thích hợp.

Vì dân chủ nội bộ chưa thật mở rộng; vì phê bình và tự phê bình chưa được phát huy, nhất là phê bình từ dưới lên.

Để sửa chữa những thiếu sót đó, chúng ta cần phải tăng cường *tập thể lãnh đạo* từ Trung ương đến địa phương, trong Đảng và trong cơ quan chính quyền.

Tập thể lãnh đạo phải đi đôi với *cá nhân phụ trách*.

Phải định rõ chế độ làm việc, đảm bảo nguyên tắc lãnh đạo cao nhất của Đảng, tức là tập thể lãnh đạo.

Phải mở rộng dân chủ; phải mở rộng phê bình và tự phê bình, nhất là phê bình từ dưới lên.

Phải nâng cao trình độ lý luận, gắn liền công tác lý luận với thực tiễn cách mạng; phải đi sát thực tế, phải liên hệ mật thiết với quần chúng.

Phải luôn luôn nhớ rằng: Điều quan trọng bậc nhất trong kế hoạch kinh tế của chúng ta hiện nay là *nhằm cải thiện dần đời sống của nhân dân*.

(Lời bế mạc Hội nghị lần thứ chín (mở rộng) của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam, ngày 24-4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.313-314)

Lối làm việc trong Đảng hiện nay mắc hai khuyết điểm:

- Cán bộ cũ làm việc theo lối thủ công nghiệp.

- Cán bộ mới làm việc theo lối khoa học nhưng lại quá trớn, không hợp với hoàn cảnh kháng chiến.

Phải sửa chữa lối làm việc cho hợp lý, vừa với điều kiện của ta, đừng phạm vào hình thức, máy móc.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị Cán bộ của Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.16)

Lời nói và việc làm của đảng viên rất quan hệ đến sự nghiệp cách mạng, vì nó ảnh hưởng lớn đến quần chúng.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.606)

Lợi ích của Đảng, không phải chỉ là cái tiêu biểu tập trung lợi ích của mọi đảng viên, nó là cái tiêu biểu tập trung lợi ích của toàn giai cấp công nhân và toàn dân tộc và loài người.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.290)

Lý luận quan trọng đối với Đảng như thế nào? Lênin, người thầy vĩ đại của chúng ta đã tóm tắt sự quan trọng của lý luận trong mấy câu như sau: "Không có lý luận cách mạng thì không có phong trào cách mạng" và "chỉ có một đảng có lý luận tiền phong hướng dẫn thì mới có thể làm tròn được vai trò chiến sĩ tiền phong".

(Diễn văn khai mạc Lớp học lý luận khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.93)

Mình có quyền dùng người thì phải dùng nhữngngười có tài năng, làm được việc. Chớ vì bà con bầu bạn, mà kéo vào chức nọ chức kia. Chớ vì sợ mất địa vị mà dìm những kẻ có tài năng hơn mình.

(Đời sống mới, viết ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.123)

Mỗi cán bộ, đảng viên phải đặt lợi ích của cách mạng, của Đảng, của nhân dân lên trên hết, trước hết. Phải kiên quyết *quét sạch chủ nghĩa cá nhân, nâng cao đạo đức cách mạng*, bồi dưỡng tư tưởng tập thể, tinh thần đoàn kết, tính tổ chức và tính kỷ luật. Phải đi sâu đi sát thực tế, gần gũi quần chúng, thật sự tôn trọng và phát huy quyền làm chủ tập thể của nhân dân. Phải cố gắng học tập, rèn luyện, nâng cao trình độ hiểu biết để làm tốt mọi nhiệm vụ.

(Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân, báo Nhân Dân, ngày 3-2-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.547)

Mỗi công việc của Đảng phải giữ nguyên tắc và phải liên hợp chặt chẽ với dân chúng. Nếu không vậy, thì chẳng những không lãnh đạo được dân chúng mà cũng không học được dân chúng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.289)

Mỗi đảng viên cần phải làm kiểu mẫu phục tùng kỷ luật, chẳng những kỷ luật của Đảng, mà cả kỷ luật của các đoàn thể nhân dân và của cơ quan chính quyền cách mạng.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.33)

Mỗi đảng viên là một người thay mặt cho Đảng trước quần chúng, để giải thích chính sách của Đảng và của Chính phủ cho quần chúng hiểu rõ và vui lòng thi hành. Mà muốn cho quần chúng hăng hái thi hành, thì người đảng viên ắt phải xung phong làm gương mẫu để quần chúng bắt chước, làm theo.

(Người đảng viên Đảng Lao động Việt Nam phải thế nào?, báo Nhân Dân, ngày 25-3-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.55)

Mỗi đảng viên, mỗi cán bộ, cần phải thật thà tự xét và xét đồng chí mình, ai có khuyết điểm nào, thì phải thật thà cố gắng tự sửa chữa và giúp sửa chữa lẫn nhau. Thang thuốc hay nhất là *thiết thực phê bình* và *tự phê bình*.

Đá đi lâu cũng mòn. Sắt mài lâu cũng sắc. Ta cố gắng sửa chữa thì khuyết điểm ngày càng bớt, ưu điểm ngày càng thêm. Đảng viên và cán bộ ngày càng trở nên người chân chính cách mạng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.302)

Mỗi đảng viên phải tích cực học tập. Phải thực hiện lời dạy của Lênin là học, học nữa, học mãi. Học phải đi đôi với hành. Học để hành càng ngày càng tốt hơn.

(Bài nói ở lớp huấn luyện đảng viên mới, ngày 14-5-1966,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.113)

Mỗi *đảng viên* ta phải là một chiến sĩ tích cực gương mẫu, xứng đáng với lòng tin cậy của Đảng và của nhân dân.

Mỗi *chi bộ* ta phải là một hạt nhân vững chắc, lãnh đạo đồng bào thi đua yêu nước, cần kiệm xây dựng nước nhà.

Mỗi *cấp ủy* Đảng phải là động cơ mạnh mẽ thúc đẩy phong trào cách mạng sôi nổi tiến lên.

(Diễn văn bế mạc Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III
của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 5-9-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.680)

Mỗi đảng viên, trước hết là mỗi cán bộ, phải thật thà *tự phê bình*, tự sửa chữa những khuyết điểm của mình. Đặt lợi ích của Đảng, của dân tộc lên trên hết. Kiên quyết chống bệnh tự mãn tự túc, tự tư tự

lợi, kiêu ngạo, ba hoa. Phải thực hành khẩu hiệu: "Chí công vô tư; cần, kiệm, liêm, chính!"

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.308)

Mỗi khi trong Đảng có khuyết điểm thì chúng ta phải tìm cách chớ để cho ai lợi dụng. Đó là phận sự của mỗi một đảng viên chân chính.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.305)

Mỗi một đảng viên chẳng những phải tin chắc rằng cách mạng nhất định thành công, mà còn phải kiên quyết phấn đấu, không sợ khó nhọc, không sợ hy sinh để giải phóng cho giai cấp công nhân, cho nhân dân Việt Nam, cho loài người.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng
của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.281)

Mỗi người cách mạng phải hiểu thật sâu sắc rằng: Đảng ta là một đội ngũ tiên tiến nhất và tổ chức chặt chẽ nhất của giai cấp công nhân, là người lãnh đạo của giai cấp công nhân và nhân dân lao động.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.603)

Mỗi người chúng ta đều phải biết đặt lợi ích của dân tộc, của giai cấp lên trên lợi ích cá nhân, phải biết quên mình cho nghĩa lớn.

(Bài nói tại Hội nghị Bồi dưỡng chỉnh huấn
do Trung ương triệu tập, ngày 22-1-1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.468)

Mỗi người đảng viên phải cố gắng cho xứng đáng là một người trong những người đại biểu của dân tộc.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.293)

Mỗi người đảng viên, mỗi người cán bộ từ trên xuống dưới đều phải hiểu rằng: Mình vào Đảng để làm đày tớ cho nhân dân, Bác nhấn mạnh: Làm đày tớ nhân dân chứ không phải làm "quan" nhân dân.

(Bài nói với cán bộ tỉnh Hà Tây, ngày 10-2-1967,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.292)

Mỗi người trong Đảng phải hiểu rằng: lợi ích của cá nhân nhất định phải phục tùng lợi ích của Đảng. Lợi ích của mỗi bộ phận nhất định phải phục tùng lợi ích của toàn thể. Lợi ích tạm thời nhất định phải phục tùng lợi ích lâu dài.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.290)

Một đảng bộ lãnh đạo tốt hay xấu cứ xem công tác ở địa phương là biết, kết quả công tác của địa phương là cái thước đo sự lãnh đạo của Đảng.

(Nói chuyện với cán bộ các ngành quân,
dân, chính, Đảng Hải Phòng, ngày 31-3-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.150)

Một Đảng mà giấu giếm khuyết điểm của mình là một Đảng hỏng. Một Đảng có gan thừa nhận khuyết điểm của mình, vạch rõ những cái đó, vì đâu mà có khuyết điểm đó, xét rõ hoàn cảnh sinh ra khuyết điểm đó, rồi tìm kiếm mọi cách để sửa chữa khuyết điểm đó. Như thế là một Đảng tiến bộ, mạnh dạn, chắc chắn, chân chính.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.301)

Một đảng viên ở địa vị càng cao, thì càng phải giữ đúng kỷ luật của Đảng, càng phải làm gương dân chủ.

(Nhiệm vụ của chi bộ ở các cơ quan,
báo Nhân dân từ ngày 6 đến ngày 10-4-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.454)

Một người cách mạng bao giờ cũng phải trung thành, hăng hái, xem lợi ích của Đảng và dân tộc quý hơn tính mệnh của mình. Bao giờ cũng quang minh chính trực, ham cách sinh hoạt tập thể, luôn luôn săn sóc dân chúng, giữ gìn kỷ luật, kiên quyết chống lại "bệnh cá nhân".

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.299)

Muốn biết một chính đảng, hay một người có phải là Đảng hay chiến sĩ tiên phong của vô sản hay không, ta không nên chỉ xem những tuyên ngôn, nghị quyết và nghe lời của họ; ta cần xét hành vi chính trị của họ, lập trường và thái độ của họ trong những cuộc đấu tranh chính trị thế nào?

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng
của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.292)

Muốn cải tạo xã hội mà đảng viên không tự cải tạo mình, không tự nâng cao mình thì không thể được. Cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa đòi hỏi đảng viên và cán bộ phải có lập trường giai cấp vô sản thật vững chắc, giác ngộ về chủ nghĩa xã hội cao; đòi hỏi cán bộ và đảng viên phải rửa sạch ảnh hưởng của những tư tưởng của giai cấp bóc lột, rửa sạch chủ nghĩa cá nhân, rèn luyện chủ nghĩa tập thể. Nó đòi hỏi cán bộ và đảng viên phải khắc phục các bệnh quan liêu và cô độc hẹp hòi để liên hệ chặt chẽ với quần chúng, do đó mà phát huy được đầy đủ tính sáng tạo của hàng triệu quần chúng nhân dân xây dựng chủ nghĩa xã hội, vì chủ nghĩa xã hội chỉ có thể xây dựng được với sự giác ngộ đầy đủ và lao động sáng tạo của hàng chục triệu người. Muốn thế phải nâng cao trình độ lý luận chung của Đảng,

phải tổ chức học tập lý luận trong Đảng, trước hết là trong những cán bộ cốt cán của Đảng.

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc, đọc ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.93)

Muốn cho quần chúng nghe lời mình, làm theo mình, thì người đảng viên, từ việc làm, lời nói cho đến cách ăn ở, phải thế nào cho *dân tin, dân phục, dân yêu*. Thế là làm cho dân tin Đảng, phục Đảng, yêu Đảng và làm theo chính sách của Đảng và của Chính phủ.

(Người đảng viên Đảng Lao động Việt Nam phải thế nào?, báo Nhân Dân, ngày 25-3-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.55)

Muốn giữ gìn sự trong sáng chủ nghĩa Mác - Lênin thì trước hết tự mình phải trong sáng.

(Bài nói tại Hội nghị bồi dưỡng chỉnh huấn do Trung ương triệu tập, ngày 22-1-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.468)

Muốn phụng sự nhân dân phải gần dân, học dân, nghe theo dân, lãnh đạo là dìu dắt người ta, xa quần chúng thì không lãnh đạo được.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.370)

Muốn *thắng lợi*, thì cách mạng phải có một đảng lãnh đạo. Đảng phải làm cho quần chúng *giác ngộ* vì đâu mà họ bị áp bức bóc lột; phải dạy cho quần chúng hiểu các *quy luật* phát triển của xã hội, để họ nhận rõ vì *mục đích* gì mà đấu tranh; chỉ rõ *con đường* giải phóng cho quần chúng, cổ động cho quần chúng *kiên quyết* cách mạng; làm cho quần chúng *tin chắc* cách mạng nhất định thắng lợi.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.274)

Muốn xứng đáng với danh hiệu người đảng viên, các cô, các chú phải không ngừng rèn luyện tư tưởng vô sản và giữ vững lập trường vô sản, cố gắng học hỏi để nâng cao trình độ hiểu biết của mình.

(Bài nói ở Lớp huấn luyện đảng viên mới, ngày 14-5-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.112)

Nay Đảng ra một chính sách chung không thôi chưa đủ vì trình độ mỗi địa phương, mỗi giới một khác nhau. Do đó việc lãnh đạo cần phải hợp với trình độ hoàn cảnh của từng tầng lớp, từng địa phương, nên cần phải chỉ đạo riêng.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.375)

Năm nay, những việc chúng ta phải làm là:

1. Đẩy tới quân sự, kháng chiến trên hết, quân sự trên hết. Mọi việc phải nhằm vào điểm làm cho kháng chiến thắng lợi.
2. Chấn chỉnh bộ máy chính quyền từ dưới lên trên, bắt đầu từ xã; dưới làm lên trên, trên làm xuống dưới, tự nhiên mọi việc sẽ thành.
3. Làm ra nhiều, chi dùng ít. Không cần thì không chi dùng. Đó là tất cả chính sách kinh tế, tài chính của ta.
4. Chỉnh đốn các đoàn thể quần chúng. Ta thắng lợi là nhờ dân mà hiện giờ nhiều đoàn thể dân chúng còn rất kém.
5. Muốn làm được những việc trên, trước hết phải chỉnh đốn nội bộ Đảng. Phải nêu ra những việc chính, nắm lấy đó mà làm.

Đảng ví như cái máy phát điện, các công việc trên ví như những ngọn đèn, máy mạnh thì đèn sáng.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị Cán bộ của Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.15)

Nâng cao trình độ lý luận và chính trị, cải tạo mình là một việc trường kỳ và gian khổ. Nhưng đó là một công tác chủ chốt trong việc xây dựng Đảng mà mỗi đảng viên phải cố gắng.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, bài ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.280)

Nếu ai nói chúng ta không dân chủ, thì chúng ta khó chịu. Nhưng nếu chúng ta tự xét cho kỹ, thì thật có như thế.

Đối với cơ quan lãnh đạo, đối với những người lãnh đạo, các đảng viên và các cán bộ dù có ý kiến cũng *không dám nói*, dù muốn phê bình cũng sợ, *không dám phê bình*.

Thành thử cấp trên với cấp dưới cách biệt nhau. Quần chúng với Đảng rời xa nhau. Trên thì tưởng cái gì cũng tốt đẹp. Dưới thì có gì không dám nói ra.

Họ không nói, không phải vì họ không có ý kiến, nhưng vì họ nghĩ nói ra cấp trên cũng không nghe, không xét, có khi lại bị "trù" là khác.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.283)

Nếu có cán bộ không yên tâm làm việc, ta phải xét rõ cái chỗ lãnh đạo không đúng của ta, để thuyết phục và khuyên gắng người đó. Nếu vì công tác không hợp với năng lực của họ, phải tìm công việc thích hợp hơn cho họ làm.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.321)

Nếu vì lòng yêu ghét, vì thân thích, vì nể nang, nhất định không ai phục, mà gây nên mối lôi thôi trong Đảng. Như thế là có tội với Đảng, có tội với đồng bào.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.321)

Ngày nay, *sự đoàn kết trong Đảng* là quan trọng hơn bao giờ hết, nhất là sự đoàn kết chặt chẽ giữa các cán bộ lãnh đạo.

… Muốn đoàn kết chặt chẽ trong Đảng, ắt phải thống nhất tư tưởng, mở rộng dân chủ nội bộ, mở rộng tự phê bình và phê bình.

(Lời bế mạc Hội nghị lần thứ bảy mở rộng của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam, ngày 12-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.368)

NGHĨA là ngay thẳng, không có tư tâm, không làm việc bậy, không có việc gì phải giấu Đảng. Ngoài lợi ích của Đảng, không có lợi ích riêng phải lo toan. Lúc Đảng giao cho việc, thì bất kỳ to nhỏ, đều ra sức làm cẩn thận. Thấy việc phải thì làm, thấy việc phải thì nói. Không sợ người ta phê bình mình, mà phê bình người khác cũng luôn luôn đúng đắn.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.292)

Ngoài lợi ích của dân tộc, của Tổ quốc, thì Đảng không có lợi ích gì khác. Cho nên Đảng phải ra sức tổ chức nhân dân, lãnh đạo nhân dân để giải phóng nhân dân và để nâng cao sinh hoạt, văn hoá, chính trị của nhân dân. Vì toàn dân được giải phóng, tức là Đảng được giải phóng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.290)

Ngoài lợi ích của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, Đảng ta không có lợi ích gì khác.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.604)

Ngoài lợi ích của nhân dân, Đảng không có lợi ích nào khác. Lúc khổ sở, khó khăn thì đảng viên ta đi trước, khi sướng thì đảng viên ta

hưởng sau... Chắc các đồng chí đều hiểu câu: "Tiên thiên hạ chi ưu nhi ưu, hậu thiên hạ chi lạc nhi lạc", chớ không phải: "Tiên thiên hạ chi lạc nhi lạc, hậu thiên hạ chi ưu nhi ưu".

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.271-272)

Ngoài lợi ích của Tổ quốc, của giai cấp, của dân tộc, Đảng ta không có lợi ích nào khác.

(Bài nói tại Hội nghị Nghiên cứu lịch sử Đảng của Ban Tuyên giáo Trung ương, ngày 28-11-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.334)

Người cộng sản chúng ta không được phút nào quên lý tưởng cao cả của mình là: Suốt đời làm cách mạng phấn đấu cho Tổ quốc hoàn toàn độc lập, làm cho chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản thắng lợi hoàn toàn trên Tổ quốc ta và trên thế giới.

(Bài nói ở lớp huấn luyện đảng viên mới, báo Nhân Dân, ngày 14-5-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.114-115)

Người đảng viên - dù công tác to hay nhỏ, địa vị cao hay thấp - ở đâu cũng phải làm gương mẫu cho quần chúng.

(Người đảng viên Đảng Lao động Việt Nam phải thế nào?, báo Nhân Dân, ngày 25-3-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.55)

Người đảng viên chẳng những phải ra sức rèn luyện và tu dưỡng, trong lúc gian khổ khó khăn, trong lúc thất bại, mà còn và càng phải rèn luyện và tu dưỡng trong lúc thuận lợi, trong lúc thành công.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.296)

Người đảng viên ngoài việc giữ gìn kỷ luật của Đảng còn phải làm kiểu mẫu giữ gìn kỷ luật của các đoàn thể và chính quyền, vì tất cả kỷ luật đó đều thống nhất với kỷ luật của Đảng.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.372)

Người đảng viên phải khiêm tốn, thành khẩn. Không có đảng viên nào có thể đứng trên Đảng, tự cho mình là hơn Đảng.

(Bài nói chuyện tại Lớp nghiên cứu chính trị khóa 2 Trường đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.456)

Người đảng viên phải luôn luôn đấu tranh chống phản cách mạng mà cải tạo xã hội, cải tạo thế giới, và tự *cải tạo mình*.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.294)

Người đảng viên, người cán bộ tốt muốn trở nên người cách mạng chân chính, không có gì là khó cả. Điều đó hoàn toàn là do lòng mình mà ra. Lòng mình chỉ biết vì Đảng, vì Tổ quốc, vì đồng bào thì mình sẽ tiến đến chỗ chí công vô tư. Mình đã chí công vô tư thì khuyết điểm sẽ càng ngày càng ít…

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.291)

Người lãnh đạo không nên kiêu ngạo, mà nên hiểu thấu. Sự hiểu biết và kinh nghiệm của mình cũng chưa đủ cho sự lãnh đạo đúng đắn. Vì vậy, ngoài kinh nghiệm của mình, người lãnh đạo còn phải dùng kinh nghiệm của đảng viên, của dân chúng, để thêm cho kinh nghiệm của mình.

Nghĩa là một giây, một phút cũng không thể giảm bớt mối liên hệ giữa ta và dân chúng.

Nghĩa là phải lắng tai nghe ý kiến của đảng viên, của nhân dân, của những người "không quan trọng".

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.325)

Nhân dân ta thường nói: đảng viên đi trước, làng nước theo sau. Đó là một lời khen chân thành đối với đảng viên và cán bộ chúng ta.

(Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân, báo Nhân Dân, ngày 3-2-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.546)

Nhiệm vụ của cán bộ Đảng trong ngành giáo dục phải như thế nào? Trước hết phải đoàn kết với cán bộ ngoài Đảng. Phải biết rằng đảng viên là thiểu số so với tổng số nhân dân, nếu không có người ngoài Đảng ủng hộ, giúp đỡ thì Đảng không làm gì được. Vì vậy, cán bộ Đảng nói chung và cán bộ Đảng trong ngành giáo dục nói riêng phải đoàn kết với cán bộ ngoài Đảng.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ Đảng ngành giáo dục, tháng 6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.591)

Nhiệm vụ hiện nay của Đảng ta là lãnh đạo nhân dân đẩy mạnh *thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm để xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, làm cơ sở vững chắc cho cuộc đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà.*

(Bài nói tại lễ kỷ niệm 30 năm Ngày thành lập Đảng, ngày 5-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.402)

Nhiều tờ truyền đơn, nhiều bản nghị quyết, nhiều khẩu hiệu của Đảng, mục đích và ý nghĩa rất đúng. Nhưng viết một cách cao xa,

mầu mè, đến nỗi chẳng những quần chúng không hiểu, mà cả cán bộ cũng không hiểu...

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.344)

Nhờ chỉnh huấn mà cán bộ ngoài Đảng hiểu Đảng, gần Đảng, tin Đảng hơn trước. Cán bộ trong Đảng thì hiểu rõ hơn nhiệm vụ đối với cán bộ ngoài Đảng là phải kính trọng, gần gũi giúp đỡ, đồng thời học hỏi cán bộ ngoài Đảng. Do đó mà cán bộ trong Đảng và ngoài Đảng đoàn kết hơn trước.

(Bài nói tại buổi bế mạc lớp chỉnh huấn cán bộ đảng, dân, chính các cơ quan trung ương, ngày 9-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.142)

Nhờ chỉnh huấn mọi người hiểu muốn làm người cán bộ hoàn toàn thì cán bộ chuyên môn phải hiểu chính trị, cán bộ chính trị phải hiểu chuyên môn. Nếu chỉ hiểu một bên là cán bộ què.

(Bài nói tại buổi bế mạc lớp chỉnh huấn cán bộ đảng, dân, chính các cơ quantrung ương, ngày 9-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.142)

Nhờ kỷ luật mà Đảng đoàn kết, nhất trí, mạnh mẽ, để lãnh đạo nhân dân đến thắng lợi.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.284)

Như trong Tuyên ngôn của Đảng đã nói, Đảng phải ra sức đoàn kết toàn dân để đẩy mạnh kháng chiến. Đoàn kết các đảng bạn, các đoàn thể trong Mặt trận. Không phải đoàn kết ngoài miệng, mà đoàn kết bằng việc làm, đoàn kết bằng tinh thần, đoàn kết thật sự.

(Diễn văn khai mạc cuộc họp kỷ niệm ngày 3-3, báo Nhân Dân, từ ngày 11 đến 15-3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.78)

Những đảng viên cũ ngày nay trước kia là đảng viên mới. Những đảng viên mới ngày nay, sau này sẽ là đảng viên cũ. Đảng ta luôn luôn phát triển, phải có đảng viên cũ, cũng phải có đảng viên mới. Có như vậy, Đảng mới càng ngày càng mạnh, mới làm trọn nhiệm vụ to lớn và vẻ vang của mình.

(Chi bộ ở nông thôn, báo Nhân Dân, ngày 19-2-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.505)

Những người cộng sản chúng ta không một phút nào được quên lý tưởng cao cả của mình là phấn đấu cho Tổ quốc hoàn toàn độc lập, cho chủ nghĩa xã hội hoàn toàn thắng lợi trên đất nước ta và trên toàn thế giới.

(Bài nói tại Hội nghị bồi dưỡng chỉnh huấn
do Trung ương triệu tập, ngày 22-1-1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.467)

Những tư tưởng, tác phong mới mà Đảng ta yêu cầu mỗi cán bộ, mỗi đảng viên và mỗi người lao động cần phải bồi dưỡng cho mình, tóm lại là:

- Ý thức làm chủ và tinh thần tập thể xã hội chủ nghĩa,

- Quan điểm "tất cả phục vụ sản xuất",

- Ý thức cần kiệm xây dựng nước nhà,

- Tinh thần tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội.

Trái lại, những tư tưởng, tác phong xấu cần chống lại là:

- Chủ nghĩa cá nhân,

- Quan liêu, mệnh lệnh,

- Tham ô, lãng phí,

- Bảo thủ, rụt rè.

Đó là một cuộc vận động, giáo dục tư tưởng có ý nghĩa rất to lớn đối với sự nghiệp cách mạng của chúng ta ngày nay.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói giữa tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.71-72)

Nói Đảng cất nhắc là thế nào? Đảng là dân chủ, do dưới bầu lên. Các đồng chí trong chi bộ bầu, cấp trên chuẩn y. Cấp trên không có quyền bầu.

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.277)

Nội bộ Đảng phải đoàn kết nhất trí, đoàn kết không phải ngoài miệng mà phải đoàn kết trong công tác, trong tự phê bình và phê bình giúp nhau tiến bộ.

(Nói chuyện với cán bộ các ngành quân, dân, chính, Đảng Hải Phòng, ngày 31-3-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.151)

Phải chống sự mong muốn làm cho được lòng cấp trên còn ở dưới nhân dân thế nào cũng mặc, không thể vì lợi ích của Đảng mà chống nhân dân mà quan liêu, hạ mệnh lệnh.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.370)

Phải đào tạo một mớ cán bộ phụ trách, có gan làm việc, ham làm việc. Có thế Đảng mới thành công.

Nếu đào tạo một mớ cán bộ nhát gan, dễ bảo "đập đi, hò đứng", không dám phụ trách. Như thế là một việc thất bại cho Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.320)

Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.612)

Phải liên hệ chặt chẽ với quần chúng. Nghĩa là: phải toàn tâm toàn lực phụng sự quần chúng; luôn luôn nghe ngóng những yêu cầu và ý kiến của quần chúng và báo cáo cho Đảng rõ; phải tuyên truyền giải thích cho quần chúng rõ chính sách và nghị quyết của Đảng, làm cho quần chúng nhận chính sách và nghị quyết ấy là của họ, để quần chúng vui vẻ và ra sức thi hành; phải phụ trách trước quần chúng; phải tin tưởng vào lực lượng và sáng kiến của quần chúng; phải học hỏi quần chúng; phải đi đúng đường lối quần chúng để lãnh đạo quần chúng.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.283)

Phải luôn luôn chăm lo đến đời sống của quần chúng. Phải *"chí công vô tư"*, và có tinh thần *"lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ"*. Đó là đạo đức của người cộng sản.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói khoảng tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.67)

Phải luôn luôn xem xét lại tất cả công tác của Đảng. Mọi công tác của Đảng luôn luôn phải đứng về phía quần chúng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.289)

Phải thành thực lắng nghe ý kiến của người ngoài Đảng. Cán bộ và đảng viên không được tự cao tự đại, cho mình là tài giỏi hơn mọi người; trái lại phải học hỏi điều hay điều tốt của mọi người.

(Bài nói chuyện tại Lớp bồi dưỡng cán bộ về công tác mặt trận, tháng 8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.455)

Phương châm của Đảng là: Lý luận Mác - Lênin thống nhất với thực tiễn cách mạng Việt Nam.

(Bài nói chuyện về Bản tổng cương và điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.368)

Quan trọng nhất là chỉnh đốn chi bộ, chi bộ là nền tảng của Đảng, của cách mạng ở xã, nếu không chỉnh đốn chi bộ được tốt thì những phần tử xấu sẽ ngóc đầu lên.

(Nói chuyện trong Hội nghị tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của Đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang, ngày 8-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.311)

Rèn luyện và tu dưỡng chẳng những rất quan trọng cho những đảng viên mới và không phải gốc vô sản, mà còn rất cần cho những đảng viên cũ và những đảng viên gốc vô sản.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.295)

Riêng về Đảng, các đồng chí hãy kiểm thảo sự lãnh đạo của Đảng về chính trị và tổ chức, đề cao tinh thần phê bình và tự phê bình trong Đảng, tổ chức việc học tập lý luận và sửa đổi lối làm việc, để cho Đảng ta thành một lực lượng rất mạnh, đưa dân tộc đến bước thành công.

(Thư gửi Hội nghị toàn quốc của Đảng, ngày 20-1-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.315)

Sự lãnh đạo trong mọi công tác thiết thực của Đảng, ắt phải *từ trong quần chúng ra, trở lại nơi quần chúng*.

Nghĩa là gom góp mọi ý kiến rời rạc, lẻ tẻ của quần chúng, rồi phân tích nó, nghiên cứu nó, sắp đặt nó thành những ý kiến có hệ thống. Rồi đem nó tuyên truyền, giải thích cho quần chúng, và làm

cho nó thành ý kiến của quần chúng, và làm cho quần chúng giữ vững và thực hành ý kiến đó. Đồng thời nhân lúc quần chúng thực hành, ta xem xét lại, coi ý kiến đó đúng hay không. Rồi lại tập trung ý kiến của quần chúng, phát triển những ưu điểm, sửa chữa những khuyết điểm, tuyên truyền, giải thích, làm cho quần chúng giữ vững và thực hành.

Cứ như thế mãi thì lần sau chắc đúng mực hơn, hoạt bát hơn, đầy đủ hơn lần trước.

Đó là cách lãnh đạo cực kì tốt.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.330-331)

Sự nghiệp cách mạng của Đảng do đảng viên mà hoàn thành, cho nên mọi đảng viên phải thật thà chấp hành chính sách và nghị quyết của Đảng.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến
ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.284)

Sự nghiệp cách mạng là sự nghiệp của toàn Đảng, của nhân dân lao động, chứ không phải của anh hùng cá nhân.

(Chớ kiêu ngạo, phải khiêm tốn,
báo Nhân Dân, từ ngày 13 đến ngày 15-6-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.507)

Sự thật là: Đảng ta rất tiền tiến, rất vẻ vang. Nhưng nội bộ vẫn còn những sự sai lầm và khuyết điểm.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.304)

Sức mạnh vô địch của Đảng là ở *tinh thần kỷ luật tự giác, ý thức tổ chức* nghiêm chỉnh của cán bộ và đảng viên.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.67)

Ta cần phải hợp tác với những người ngoài Đảng. Ta không được khinh rẻ họ, chê bai họ. Ta phải liên lạc mật thiết với dân chúng. Không được rời xa dân chúng. Rời xa dân chúng là cô độc. Cô độc thì nhất định *thất bại*.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.278)

Ta đã cầm quyền trên 23 năm, mà bây giờ Thanh Hóa mới bắt đầu sửa chữa bệnh quan liêu, mệnh lệnh là chậm. Sắp tới phải tích cực hơn trong việc này để phát huy mạnh mẽ quyền làm chủ tập thể của nhân dân.

Đảng viên, đoàn viên phải gương mẫu, phải thường xuyên tự phê bình và phê bình để tiến bộ.

(Nói chuyện với Đoàn cán bộ Tỉnh ủy Thanh Hóa, ngày 30-12-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.526)

Ta là Đảng Đông Dương, nhưng còn có nhiệm vụ giúp sức vào công việc giải phóng Đông - Nam châu Á nữa. Vì ở châu Á, về lực lượng thì sau Đảng Trung Quốc, Đảng ta là đảng mạnh; về thành tích, thì Đảng ta là Đảng đầu tiên ở Đông - Nam Á giành được chính quyền.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị Cán bộ của Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.17)

Tất cả các đảng viên, cán bộ và chi bộ cần phải thường xuyên ôn lại, tự liên hệ và giữ đúng những tiêu chuẩn của người đảng viên để xứng đáng là người đảng viên tốt.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Nguyên, ngày 13-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.525)

Tất cả cán bộ đều phải một lòng một dạ phục vụ nhân dân; đều phải hết sức quan tâm đến đời sống của nhân dân; đều phải theo đúng chính sách của Đảng và đi đúng đường lối quần chúng.

Do đó mà lãnh đạo phải dân chủ, thiết thực, cụ thể và toàn diện. Phải tránh cách lãnh đạo đại khái, phiến diện, chung chung. Cán bộ phải tuyệt đối tránh bệnh quan liêu, mệnh lệnh, phải hết sức chống bệnh hình thức, chống lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang, ngày 21-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.84)

Tất cả cán bộ, đảng viên của Đảng phải vì Đảng, vì dân mà hăng hái phấn đấu. Phải chịu khó học tập chính trị, kinh tế, khoa học, kỹ thuật để nâng cao năng lực, làm cho kinh tế phát triển, chiến đấu thắng lợi, đời sống của nhân dân ngày càng no ấm, tươi vui.

(Bài nói tại Lớp bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cấp huyện, ngày 18-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.279)

Tất cả cán bộ, đảng viên phải giữ tính kỷ luật, tính tổ chức. Nhớ rằng không có việc gì làm ngoài tổ chức, ngoài kỷ luật mà thành công. Từ trước tới nay, Đảng ta gặp rất nhiều khó khăn, nhưng Đảng ta vẫn phát triển được là nhờ có tính tổ chức, tính kỷ luật.

(Nói chuyện với cán bộ tỉnh Nam Định, ngày 24-4-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.540)

Tất cả những việc Đảng và Chính phủ đề ra đều nhằm cải thiện đời sống cho nhân dân. Làm gì mà không nhằm mục đích ấy là không đúng.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ phát động miền biển, ngày 10-4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.310)

Tập trung *trên nền tảng dân chủ*.

Cơ quan lãnh đạo của Đảng có uy tín và quyền lực chân chính. Những phương châm, chính sách, nghị quyết của Đảng, mọi đảng viên nhất định phải chấp hành. Kỷ luật của Đảng, mọi đảng viên phải tuân theo. Thế là *tập trung*. Nhưng tập trung ấy không phải là cá nhân chuyên chính; nó là xây dựng trên nền tảng *dân chủ*. Nghĩa là:

1. Các *cơ quan* lãnh đạo đều do *quần chúng* đảng viên bầu cử lên.
2. *Phương châm*, chính sách, nghị quyết của Đảng đều do *quần chúng* đảng viên tập trung kinh nghiệm và ý kiến lại mà thành. Rồi lại do các cuộc hội nghị của Đảng thảo luận giải quyết, chứ không ai được tự ý độc đoán.
3. *Quyền lực* của cơ quan lãnh đạo là *do quần chúng* đảng viên giao phó cho, chứ không phải tự ai tranh giành được. Vì vậy, người lãnh đạo phải gần gũi và học hỏi quần chúng đảng viên, nghe ngóng ý kiến của họ. Nếu lên mặt với quần chúng, lạm dụng quyền lực - thế là sai lầm.
4. *Trật tự* của Đảng là: Cá nhân phải phục tùng tổ chức; số ít phải phục tùng số nhiều; cấp dưới phải phục tùng cấp trên; các địa phương phải phục tùng Trung ương.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.286)

Thành công của Đảng ta là ở nơi Đảng ta đã tổ chức và phát huy lực lượng cách mạng vô tận của nhân dân, đã lãnh đạo nhân dân phấn đấu dưới lá cờ tất thắng của chủ nghĩa Mác - Lênin.

(Diễn văn khai mạc Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 5-9-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.672)

Thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám và của cuộc kháng chiến vĩ đại chứng tỏ rằng một dân tộc dù nhỏ yếu, nhưng đoàn kết chặt chẽ dưới sự lãnh đạo của giai cấp công nhân và Đảng của nó, đi đúng đường lối của chủ nghĩa Mác - Lênin, thì nhất định đánh thắng được đế quốc xâm lược.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.367)

Theo quyết định của Ban Phương Đông, Ban bí thư latinh của Quốc tế Cộng sản và đại diện Đảng Cộng sản Pháp ở Ban Chấp hành, một nhóm cộng sản An Nam đã được thành lập với các đồng chí sau đây:

- Phon Shon,

- Le Man,

- Jiao,

- Min Khan,

- Lequy.

Đồng chí cuối cùng được cử làm bí thư nhóm.

Vì các đồng chí đó đều là sinh viên trường các đồng chí và để cho họ có thể học cách làm việc, chúng tôi yêu cầu chi bộ đồng chí chỉ

định một hay hai đồng chí chăm lo việc giáo dục cộng sản cho nhóm đó, để đào tạo các đồng chí đó theo sinh hoạt của Đảng.

(Thư gửi Chi bộ Đảng Trường đại học Phương Đông, ngày 25-6-1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.259-260)

Thế nào là chi bộ "bốn tốt"?

Tóm tắt là: Đảng viên gương mẫu trong mọi công việc, liên hệ chặt chẽ với quần chúng, nội bộ thật sự đoàn kết; chấp hành tốt đường lối, chính sách của Đảng, lãnh đạo tốt sản xuất và chiến đấu; một lòng một dạ phục vụ nhân dân, thiết thực chăm lo đến đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân; đối với Đảng thì củng cố tốt và phát triển tốt.

Bài nói tại Hội nghị Tổng kết ba năm xây dựng chi bộ và đảng bộ cơ sở "Bốn tốt", báo Nhân Dân, ngày 19-4-1966 Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.98)

Thế nào là chi bộ tốt ở nông thôn?

Có thể nói tóm tắt thế này: Là chi bộ nào chấp hành tốt các chính sách của Đảng; đi đúng đường lối quần chúng; củng cố và phát triển tốt hợp tác xã nông nghiệp, không ngừng nâng cao mức sống của nhân dân, đảng viên gương mẫu và được dân tin, dân phục, dân yêu.

(Một chi bộ tốt ở nông thôn, báo Nhân Dân, ngày 9-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.37)

Thế nào mới xứng đáng là người đảng viên Đảng Lao động Việt Nam?

Tuyên ngôn của Đảng đã trả lời rõ câu ấy:

Đảng Lao động Việt Nam sẽ gồm những công nhân, nông dân và lao động trí óc *yêu nước nhất, hăng hái nhất, cách mệnh nhất.* Nó sẽ gồm

những người *kiên quyết phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, phụng sự lao động,* những người *chí công vô tư, làm gương mẫu trong công cuộc kháng chiến kiến quốc.*

Như thế là rõ.

Ai mà không như thế, thì không xứng đáng là người đảng viên Đảng Lao động Việt Nam.

(Người đảng viên Đảng Lao động Việt Nam phải thế nào?, báo Nhân Dân, ngày 25-3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.54)

Thừa nhận Đảng cương, Đảng chương không phải chỉ thừa nhận bằng lời nói, mà phải đấu tranh thực sự. Vì vậy, mỗi đảng viên nhất định phải tham gia một tổ chức của Đảng, phải sinh hoạt chính trị trong một tổ chức của Đảng và phải ra sức công tác dưới sự lãnh đạo của tổ chức Đảng.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.282)

Thực ra không có cái lợi ích nào của Đảng mà không phải là lợi ích của nhân dân, hay ngược lại không có lợi ích nào của nhân dân mà không phải là lợi ích của Đảng, vì Đảng phải phục vụ quyền lợi của nhân dân.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.370)

Tinh thần yêu nước cũng như các thứ của quý. Có khi được trưng bày trong tủ kính, trong bình pha lê, rõ ràng dễ thấy. Nhưng cũng có khi cất giấu kín đáo trong rương, trong hòm. Bổn phận của chúng ta là làm cho những của quý kín đáo ấy đều được đưa ra trưng bày. Nghĩa là phải ra sức giải thích, tuyên truyền, tổ chức, lãnh đạo, làm

cho tinh thần yêu nước của tất cả mọi người đều được thực hành vào công việc yêu nước, công việc kháng chiến.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.38-39)

Tóm tắt, sự tu dưỡng của đảng viên về các mặt là:

- Học lý luận Mác - Lênin và áp dụng nó vào công tác cách mạng thực tế.

- Trau dồi đạo đức và tư cách cách mạng.

- Đoàn kết trong Đảng, đấu tranh chống những khuynh hướng sai lầm, giữ kỷ luật sắt.

- Chịu khó chịu khổ, phấn đấu gan góc, làm việc có ngăn nắp, hợp lý.

- Học hiểu chiến lược, chiến thuật.

- Khéo đối đãi các hạng người, khéo xử trí các vấn đề.

- Gắng học thêm các thứ khoa học và kỹ thuật chuyên môn.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Tài liệu lưu trữ tại Cục Lưu trữ Văn phòng Trung ương Đảng, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.298)

Tổ chức của Đảng cần phải kiện toàn hơn. *Lề lối làm việc* cần phải tiến bộ hơn.

(Lời khai mạc Hội nghị lần thứ bảy mở rộng của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam (khóa II), ngày 3-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.361)

Trách nhiệm chung của những đảng viên cách mạng là gì?

Là đổi thế giới cũ thành một thế giới mới, thế giới xã hội chủ nghĩa. Trong thế giới mới, sẽ không có người bóc lột, người áp bức, không có địa chủ, tư bản, không có chủ nghĩa đế quốc và chủ nghĩa phátxít. Cũng không có người bị áp bức bóc lột, không có người ngu dại, lạc hậu.

Trong thế giới ấy, mọi người đều có trình độ văn hóa và kỹ thuật cao, đều thông minh sáng suốt, chí công vô tư. Loài người sẽ giúp đỡ nhau, thương yêu nhau. Sẽ không có những sự dối trá, lừa bịp nhau, giết hại nhau, sẽ không có chiến tranh.

Nó sẽ là một xã hội rất tiến bộ, rất tốt đẹp.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.286-287)

Trong bao nhiêu năm hoạt động bí mật, dù bị bọn thực dân khủng bố gắt gao và Đảng ta gặp rất nhiều khó khăn, nguy hiểm, nhưng Đảng ta ngày càng phát triển, càng mạnh mẽ và đã lãnh đạo nhân dân làm cách mạng thành công, kháng chiến thắng lợi. Đó là vì Đảng ta khéo dùng cái vũ khí sắc bén *phê bình và tự phê bình*.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.608)

Trong cuộc đấu tranh để xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, Đảng Lao động Việt Nam bao giờ cũng thấy rõ sự nhất trí về lợi ích giữa cuộc đấu tranh để giải phóng các dân tộc khỏi ách đế quốc chủ nghĩa và cuộc đấu tranh giải phóng quần chúng lao động khỏi chế độ bóc lột tư bản chủ nghĩa.

(Củng cố và phát triển sự thống nhất tư tưởng của các đảng mácxít lêninnít, tháng 8-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.400)

Trong Đảng ta còn có những người chưa học được, chưa làm được bốn chữ "chí công vô tư", cho nên mắc phải chứng *chủ nghĩa cá nhân*.

Chủ nghĩa cá nhân là như một thứ vi trùng rất độc, do nó mà sinh ra các thứ bệnh rất nguy hiểm, thí dụ những bệnh sau đây:

a*) Bệnh tham lam* - Những người mắc phải bệnh này thì đặt lợi ích của mình lên trên lợi ích của Đảng, của dân tộc, do đó mà chỉ "tự tư tự lợi". Dùng của công làm việc tư. Dựa vào thế lực của Đảng để theo đuổi mục đích riêng của mình.

Sinh hoạt xa hoa, tiêu xài bừa bãi. Tiền bạc đó ở đâu ra? Không xoay của Đảng thì xoay của đồng bào. Thậm chí làm chợ đen buôn lậu. Không sợ mất thanh danh của Đảng, không sợ mất danh giá của mình.

b) *Bệnh lười biếng* - Tự cho mình là cái gì cũng giỏi, việc gì cũng biết. Làm biếng học hỏi, làm biếng suy nghĩ. Việc dễ thì tranh lấy cho mình. Việc khó thì đùn cho người khác. Gặp việc nguy hiểm thì tìm cách để trốn tránh.

c) *Bệnh kiêu ngạo* - Tự cao, tự đại, ham địa vị, hay lên mặt. Ưa người ta tâng bốc mình, khen ngợi mình. Ưa sai khiến người khác. Hễ làm được việc gì hơi thành công thì khoe khoang vênh váo, cho ai cũng không bằng mình. Không thèm học hỏi quần chúng, không muốn cho người ta phê bình. Việc gì cũng muốn làm thầy người khác.

d) *Bệnh hiếu danh* - Tự cho mình là anh hùng, là vĩ đại. Có khi vì cái tham vọng đó mà việc không đáng làm cũng làm. Đến khi bị công kích, bị phê bình thì tinh thần lung lay. Những người đó chỉ biết lên mà không biết xuống. Chỉ chịu được sướng mà không chịu được

khổ. Chỉ ham làm chủ tịch này, ủy viên nọ, chớ không ham công tác thiết thực.

đ) *Thiếu kỷ luật* - Đã mắc bệnh cá nhân thì tư tưởng và hành động cũng đặt cá nhân lên trên. Vì thế mà việc gì cũng không lấy Đảng làm nền tảng. Mình muốn thế nào thì làm thế ấy.

Quên cả kỷ luật của Đảng. Phê bình thì cốt công kích những đồng chí mình không ưa. Cất nhắc thì cốt làm ơn với những người mình quen thuộc.

e) *Óc hẹp hòi* - Ở trong Đảng thì không biết cất nhắc những người tốt, sợ người ta hơn mình. Ở ngoài Đảng thì khinh người, cho ai cũng không cách mạng, không khôn khéo bằng mình. Vì thế mà không biết liên lạc hợp tác với những người có đạo đức tài năng ở ngoài Đảng. Vì thế mà người ta uất ức và mình thành ra cô độc.

g) *Óc địa phương* - Bệnh này tuy không xấu bằng các bệnh kia nhưng kết quả cũng rất tai hại. Miễn là cơ quan mình, bộ phận mình, địa phương mình được việc. Còn các cơ quan, bộ phận, địa phương khác ra sao cũng mặc kệ. Đó là vì cận thị, không xem xét toàn thể. Không hiểu rằng lợi ích nhỏ phải phục tùng ích lợi to, ích lợi bộ phận phải phục tùng ích lợi toàn thể.

h) *Óc lãnh tụ* - Đánh được vài trận, hoặc làm được vài việc gì ở địa phương đã cho mình là tài giỏi lắm rồi, anh hùng lắm rồi, đáng làm lãnh tụ rồi.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.295-296)

Trong Đảng ta trình độ lý luận còn thấp kém, không ai có thể tự xưng mình là giỏi lý luận. Do đó phải nêu cao tinh thần *khiêm tốn, thật thà*.

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khoá I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.98)

Trong Đảng ta, gồm có những người có tài, có đức. Phần đông những người hăng hái nhất, thông minh nhất, yêu nước nhất, kiên quyết, dũng cảm nhất đều ở trong Đảng ta. Chúng ta chắc chắn đi đến thắng lợi và thành công.

Tuy vậy, không phải là người người đều tốt, việc việc đều hay.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.302)

Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh *tự phê bình và phê bình* là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất của Đảng. Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, công bố năm 1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.622)

Trong Đảng, nơi có một vũ khí mạnh nhất để khắc phục khó khăn là phê bình và tự phê bình. Nó là vũ khí sắc bén, dùng nó thì phải đau khổ. Mà đau khổ thì sẽ đi đến thành công. Mà muốn thành công phải tín tâm và quyết tâm.

(Bài nói chuyện trong dịp học tập chống tham ô, lãng phí, quan liêu, khoảng năm 1952 - 1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.9)

Trong đại gia đình cộng sản quốc tế, Đảng ta nắm chính quyền trẻ nhất, 15 tuổi đã tranh được chính quyền. Các Đảng anh em như

Đảng Nga, Đảng Tàu và Đảng khác, đều ngoài 20 tuổi mới tranh được chính quyền.

Nếu kể theo lịch sử thì Đảng ta có thể tự hào rằng sau hai Đảng Nga và Nam Tư, Đảng ta là Đảng *thứ ba* đã tranh được chính quyền toàn quốc trước. Ở châu Á, thì Đảng ta tranh được chính quyền *trước nhất*.

(Kiểm điểm công việc của Đảng, viết đầu tháng 1-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, Sđd, tr.7)

Trong kháng chiến, Đảng lấy việc giết giặc lập công mà đánh giá *chi bộ*. Ngày nay, Đảng lấy thành tích ở các hợp tác xã và các xí nghiệp mà đánh giá các chi bộ.

(Bài nói với đồng bào tỉnh Thái Nguyên
và công nhân khu gang thép, ngày 1-1-1964,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.228)

Trong khi kiên quyết tập trung mũi nhọn chống bọn đế quốc xâm lược và bọn tay sai của chúng, Đảng không hề lơ là việc đấu tranh chống những tư tưởng phản động, tư tưởng tư sản cải lương đầu hàng và thỏa hiệp với đế quốc; chống tư tưởng tiểu tư sản bấp bênh dao động, chống những biểu hiện chủ nghĩa cơ hội hữu khuynh và tả khuynh; ra sức đấu tranh để bảo vệ sự trong sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin.

(Cách mạng Tháng Mười Nga mở đường giải phóng
cho các dân tộc trên thế giới, viết khoảng đầu tháng 11-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.489)

Trong lúc tranh đấu, rất dễ mất một người cán bộ. Vì vậy, Đảng phải thương yêu cán bộ.

Nhưng thương yêu không phải là vỗ về, nuông chiều, thả mặc.

Thương yêu là giúp họ học tập thêm, tiến bộ thêm. Là giúp họ giải quyết những vấn đề khó khăn sinh hoạt, ngày thường thì điều

kiện dễ chịu, khi đau ốm được chăm nom, gia đình họ khỏi khốn quẫn, v.v...

Thương yêu là luôn luôn chú ý đến công tác của họ, kiểm thảo họ. Hễ thấy khuyết điểm thì giúp cho họ sửa chữa ngay, để vun trồng cái thói có gan phụ trách, cả gan làm việc của họ. Đồng thời, phải nêu rõ những ưu điểm, những thành công của họ. Làm thế không phải là làm cho họ kiêu căng, mà cốt làm cho họ thêm hăng hái, thêm gắng sức. Phải vun đắp chí khí của họ, để đi đến chỗ "bại cũng không nản, thắng cũng không kiêu". Lúc phê bình họ, ta chớ có thái độ gay gắt. Lúc khen ngợi họ, ta phải cho họ hiểu rằng: năng lực của mỗi người đều có giới hạn, tuy có thành công cũng chớ kiêu ngạo. *Kiêu ngạo là bước đầu của thất bại.*

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.322-323)

Trong một nước dân chủ thì mọi người đều có tự do tin tưởng, tự do tổ chức. Nhưng vì hoàn cảnh và trách nhiệm, *tôi phải đứng ra ngoài mọi đảng phái.* Nay tôi chỉ có một tin tưởng vào *Dân tộc độc lập*. Nếu cần có đảng phái thì sẽ là *Đảng dân tộc Việt Nam*. Đảng đó sẽ chỉ có một mục đích làm cho dân tộc ta hoàn toàn độc lập. Đảng viên của Đảng đó sẽ là tất cả quốc dân Việt Nam, trừ những kẻ phản quốc và những kẻ tham ô ra ngoài.

(Trả lời các nhà báo nước ngoài, báo Cứu quốc,
ngày 21-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.187-188)

Trong thắng lợi mà trông thấy khuyết điểm - chỉ có Đảng của giai cấp lao động, Đảng cách mạng chân chính mới làm được như vậy.

(Lời bế mạc Hội nghị lần thứ bảy mở rộng của
Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam,
ngày 12-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.367)

Trong thời kỳ cách mạng xã hội chủ nghĩa, Đảng cần phải mạnh hơn bao giờ hết. Muốn cải tạo xã hội mà đảng viên không tự cải tạo mình, không tự nâng cao mình thì không thể được.

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.93)

Trước đây, Đảng ta tổ chức đánh Tây, đánh Nhật rất gian nan cực khổ. Nhưng so với trước, công việc bây giờ khó khăn hơn, to lớn hơn, phức tạp hơn. Bây giờ, Đảng ta phải làm nhiều chuyện: xây dựng nhà máy, xây dựng hợp tác xã; làm sao cho người nông dân, người công nhân ăn no, mặc ấm; làm sao cho nước càng ngày càng mạnh, dân càng ngày càng giàu.

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.272)

TRƯỚC HẾT NÓI VỀ ĐẢNG - nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết, tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh công bố năm 1969, ngày 10-5-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.621-622)

Trước hết phải có đảng cách mệnh, để trong thì vận động và tổ chức dân chúng, ngoài thì liên lạc với dân tộc bị áp bức và vô sản giai cấp mọi nơi. Đảng có vững cách mệnh mới thành công, cũng như người cầm lái có vững thuyền mới chạy. Đảng muốn vững thì phải có chủ nghĩa làm cốt, trong đảng ai cũng phải hiểu, ai cũng phải theo

chủ nghĩa ấy. Đảng mà không có chủ nghĩa cũng như người không có trí khôn, tàu không có bàn chỉ nam.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.289)

Trước khi thành lập Đảng ta, trong nước có ba nhóm cộng sản. Năm 1930 họp bàn về việc thống nhất. Lúc này địch khủng bố dữ, các đại biểu phải bí mật ra Hương Cảng, giả đi xem đá bóng ngồi ở sân cỏ mà bàn bạc, rồi đồng ý với nhau ba nhóm thống nhất lại thành Đảng Cộng sản Đông Dương.

...

Đảng ta là một tập thể lớn, tư tưởng nhất trí, hành động nhất trí. Mỗi đảng viên phải bảo vệ Đảng và mọi chủ trương, chính sách của Đảng.

(Bài nói tại Hội nghị Nghiên cứu lịch sử Đảng
của Ban Tuyên giáo Trung ương, ngày 28-11-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.331-335)

Trước sau như một, Đảng luôn luôn vì lợi ích của nhân dân nói chung và của nông dân nói riêng mà phấn đấu.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ
xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.210)

Trước sau như một, ngoài lợi ích của nhân dân, Đảng không có lợi ích nào khác.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ
xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.221)

Tư cách và bổn phận của đảng viên

1. *Tư cách*

a) Thừa nhận chính sách của Đảng. Thực hành các nghị quyết của Đảng. Ra sức làm công việc Đảng. Nộp đảng phí.

b) Những người trí thức, công nhân, nông dân, phụ nữ, quân nhân, hăng hái yêu nước, từ 18 tuổi trở lên đều được vào Đảng.

c) Mỗi người muốn vào Đảng phải có hai đảng viên cũ giới thiệu.

- Những người bỏ đảng phái khác mà vào Đảng, phải có ba người giới thiệu, và phải được cấp trên của Đảng chuẩn y.

- Những người rời Đảng đã lâu, mà có người làm chứng rằng trong thời gian đó không hề làm việc gì có hại cho Đảng, thì được trở lại làm đảng viên.

d) Những người mới vào Đảng phải qua một thời kỳ dự bị. Nông dân và công nhân hai tháng. Quân nhân ba tháng. Trí thức bốn tháng.

đ) Trong thời kỳ dự bị, Đảng phải dạy dỗ cho họ, và trao việc cho họ làm. Đồng thời, Đảng phải xem xét tính nết, công tác và lịch sử của họ.

- Những người giới thiệu phải giúp đỡ họ học tập và công tác.

e) Những người dự bị phải công tác cho Đảng và nộp đảng phí.

Họ có quyền tham gia huấn luyện, đề ra ý kiến, bàn bạc các vấn đề, nhưng không có quyền biểu quyết.

Họ cũng chưa có quyền giữ các trách nhiệm chỉ đạo như làm tổ trưởng, thư ký, v.v... (Trong những hoàn cảnh đặc biệt, như nơi đó mới bắt đầu có Đảng, hoặc đại đa số đều đảng viên mới, thì không phải theo lệ này).

2. *Bổn phận*

a) Suốt đời tranh đấu cho dân tộc, cho Tổ quốc.

b) Đặt lợi ích của cách mạng lên trên hết, lên trước hết.

c) Hết sức giữ kỷ luật và giữ bí mật của Đảng.

d) Kiên quyết thi hành những nghị quyết của Đảng.

đ) Cố gắng làm kiểu mẫu cho quần chúng trong mọi việc.

e) Cố gắng học tập chính trị, quân sự, văn hóa. Phải gần gũi quần chúng, học hỏi quần chúng, cũng như phải lãnh đạo quần chúng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.305-306)

Tư tưởng và ý thức của đảng viên cách mạng không phải là cái gì mơ hồ không sờ mó được. Nó tỏ rõ trong cách làm việc, trong cách xem xét và bàn bạc các vấn đề, trong hành động, kế hoạch, phương châm của ta. Nó đặc biệt tỏ rõ trong sự xem xét, bàn bạc, hành động của ta đối với các vấn đề quan trọng của những cuộc đấu tranh chính trị.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng,
viết khoảng cuối năm 1949, Tài liệu lưu trữ tại Cục Lưu trữ Văn phòng
Trung ương Đảng, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.291-292)

Từ bè phái mà đi đến chia rẽ. Ai hợp mình thì dù người xấu cũng cho là tốt, việc dở cũng cho là hay, rồi che đậy cho nhau, ủng hộ lẫn nhau. Ai không hợp với mình thì người tốt cũng cho là xấu, việc hay cũng cho là dở, rồi tìm cách dèm pha, nói xấu, tìm cách dìm người đó xuống.

Bệnh này rất tai hại cho Đảng. Nó làm hại đến sự thống nhất. Nó làm Đảng bớt mất nhân tài và không thực hành được đầy đủ chính

sách của mình. Nó làm mất sự thân ái, đoàn kết giữa đồng chí. Nó gây ra những mối nghi ngờ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.297)

Từ khi ra đời (năm 1930), Đảng Lao động Việt Nam về cơ bản đã tỏ rõ là một đảng kiểu mới, đảng Lêninnít chiến đấu của giai cấp vô sản trẻ tuổi Việt Nam, biết đoàn kết dưới ngọn cờ của mình đông đảo quần chúng nông dân và nhân dân lao động. Đảng chúng tôi đã giành được uy tín tuyệt đối trong nhân dân Việt Nam, là lực lượng lãnh đạo duy nhất cuộc đấu tranh cách mạng, bởi vì Đảng luôn luôn trung thành với những lời giáo huấn của Lênin.

("Sức mạnh vô địch", ngày 21-4-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.557-558)

Từ ngày mới ra đời, Đảng ta liền giương cao ngọn cờ cách mạng, đoàn kết và lãnh đạo toàn dân ta tiến lên đấu tranh giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp. Màu cờ đỏ của Đảng chói lọi như mặt trời mới mọc, xé tan cái màn đen tối, soi đường dẫn lối cho nhân dân ta vững bước tiến lên con đường thắng lợi trong cuộc cách mạng phản đế, phản phong.

(Bài nói tại lễ kỷ niệm 30 năm Ngày thành lập Đảng,
ngày 5-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.401)

Từ ngày thực dân Pháp bắt đầu xâm lược Việt Nam (1858) đến ngày Đảng Cộng sản Đông Dương (nay là Đảng Lao động Việt Nam) thành lập (1930), nhân dân Việt Nam đã có nhiều cuộc vận động cách mạng chống Pháp nhằm giải phóng dân tộc, nhưng chưa đạt mục đích vì chưa có đường lối chính trị đúng. Nhóm thì chủ trương phải trải qua một thời gian lâu dài để "mở mang dân trí", rồi mới đánh đuổi được bọn xâm lược. Nhóm thì chủ trương nhờ sự giúp đỡ của

Nhật Bản "da vàng máu đỏ" như mình để đánh đuổi bọn thực dân da trắng. Những cuộc vận động đó đều không mang lại kết quả gì.

(Lênin, người thầy vĩ đại của cách mạng Việt Nam,
báo Nhân Dân, ngày 22-4-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.380)

Từ tháng 6 năm 1948, trong lúc toàn dân ta đang anh dũng kháng chiến chống thực dân Pháp, Đảng ta phát động phong trào *thi đua yêu nước* và đã được đồng bào hăng hái ủng hộ.

(Lời khai mạc Đại hội liên hoan anh hùng,
chiến sĩ thi đua toàn quốc lần thứ III, ngày 4-5-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.386)

Vào Đảng là để phục vụ nhân dân, phục vụ giai cấp, phục vụ cách mạng.

(Bài nói với cán bộ tỉnh Hà Tây,
ngày 10-2-1967, báo Nhân Dân, ngày 5-3-1967,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.292)

Về công tác phát triển Đảng, cần chú ý kết nạp những phần tử ưu tú, gương mẫu, trước hết là trong xã viên hợp tác xã, trong Đoàn Thanh niên Lao động vào Đảng. Khi kết nạp phải lựa chọn rất cẩn thận, tránh làm ồ ạt. Đồng thời phải tăng cường giáo dục cho các đảng viên, mới cũng như cũ. Đi đôi với phát triển, phải củng cố chi bộ xã vững mạnh.

(Bài nói tại Hội nghị mở rộng của Tỉnh ủy Hà Đông,
ngày 2-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.350)

Về mặt lãnh đạo, đường lối, công tác, tư tưởng, chính trị, tổ chức, có thể nói Đảng đã có tính toàn quốc, tính quần chúng. Trong công cuộc kháng chiến, kiến quốc, Đảng đang lãnh đạo nhân dân

đấu tranh thắng lợi. Có thể nói: Đảng là to lớn, vẻ vang, đứng đắn; nước ta xưa nay chưa có một đảng nào như thế.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.279)

Về mặt *tổ chức*: Đảng phải có *kỷ luật* rất nghiêm. Kiên quyết chống những hiện tượng phớt kỷ luật, phớt tổ chức.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.280)

Vì Đảng ta có nhiều ưu điểm, cho nên đã lãnh đạo cách mạng thu được những thắng lợi to lớn và căn bản. Nhưng mặt khác, vì trình độ lý luận thấp kém cho nên đứng trước nhiệm vụ cách mạng ngày càng mới và phức tạp, trong việc lãnh đạo, Đảng ta không khỏi lúng túng, không tránh khỏi sai lầm, khuyết điểm, ví dụ như chúng ta đã phạm những sai lầm trong cải cách ruộng đất và chỉnh đốn tổ chức, hoặc những khuyết điểm trong việc lãnh đạo kinh tế.

(Diễn văn khai mạc Lớp học lý luận khoá I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.91)

Vì kém tính đảng mà có những bệnh sau này

Bệnh ba hoa,

Bệnh địa phương,

Bệnh ham danh vị,

Bệnh thiếu kỷ luật,

Bệnh cẩu thả (gặp sao hay vậy),

Bệnh xa quần chúng,

Bệnh chủ quan,

Bệnh hình thức,

Bệnh ích kỷ,

Bệnh hủ hóa,

Bệnh thiếu ngăn nắp,

Bệnh lười biếng.

Mắc phải một bệnh trong mười hai bệnh đó tức là hỏng việc.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.307)

Vì kiểm tra có tác dụng thúc đẩy và giáo dục đảng viên và cán bộ làm trọn nhiệm vụ đối với Đảng, đối với Nhà nước, làm gương mẫu tốt cho nhân dân. Do đó mà góp phần vào việc củng cố Đảng về tư tưởng, về tổ chức.

(Bài nói tại Hội nghị Tổng kết công tác kiểm tra của Đảng,
ngày 29-7-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.362)

Vì sao chúng ta vào Đảng? Phải chăng để thăng quan, phát tài? Không phải! Trước đây khi Đảng còn hoạt động bí mật, các đồng chí chúng ta vào Đảng, chỉ một lòng một dạ làm cách mạng. Bọn đế quốc, phong kiến bắt bớ, cầm tù, xử tử rất nhiều cán bộ, đảng viên của Đảng, nhưng các đồng chí chúng ta vẫn hăng hái hoạt động. Có những đồng chí như Trần Phú, Nguyễn Văn Cừ, Lê Hồng Phong, Nguyễn Thị Minh Khai, Hoàng Văn Thụ và rất nhiều đồng chí khác đã anh dũng hy sinh cho Đảng, cho cách mạng.

(Bài nói ở Lớp huấn luyện Đảng viên mới,
ngày 14-5-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.112)

Vì sao phải học tập *đường lối* của Đảng? Vì có nắm vững đường lối cách mạng mới thấy rõ phương hướng tiến lên của cách mạng, mới hiểu rõ mình phải làm gì và đi theo phương hướng nào để thực hiện mục đích của Đảng trong giai đoạn cách mạng hiện nay.

(Bài nói ở lớp huấn luyện đảng viên mới,
ngày 14-5-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.115)

Việc gì cũng bàn bạc với nhân dân, giải thích cho nhân dân. Thế là phụ trách trước nhân dân.

Trái lại việc gì cũng dùng cách quan liêu, cũng chỉ ra mệnh lệnh, thế là không phụ trách trước nhân dân. Thế là đem hai chữ "mệnh lệnh" làm thành một bức tường để tách rời Đảng và Chính phủ với nhân dân, tách rời lợi ích của nhân dân với chính sách của Đảng và Chính phủ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.334)

Việc hợp nhất nhiều Đảng phái khác nhau và các tổ chức không đảng phái (như hợp tác xã, v.v...) xem chừng như rất phức tạp, rất mâu thuẫn, khó tránh khỏi va chạm và xung đột, nhưng trên thực tế thì rất đơn giản, vì rằng:

1. Mọi người đều cùng chung một mục đích là cứu nước.
2. Mọi người đều có những công tác thiết thực và phải làm tròn.
3. Mọi người đều hiểu rằng còn thì cùng còn, mất thì cùng mất.
4. Người phụ trách giải quyết công việc đúng đắn.

(Báo cáo của Phân hội Việt Nam thuộc Hội quốc tế
chống xâm lược, từ ngày 25-28 tháng 3-1944,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.481-482)

Việc thành lập Đảng là một bước ngoặt vô cùng quan trọng trong lịch sử cách mạng Việt Nam ta. Nó chứng tỏ rằng giai cấp vô sản ta đã trưởng thành và đủ sức lãnh đạo cách mạng.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân,
ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.406)

Vô luận lúc nào, vô luận việc gì, đảng viên và cán bộ phải đặt lợi ích của Đảng ra trước, lợi ích của cá nhân lại sau. Đó là nguyên tắc cao nhất của Đảng. Đó là "tính đảng".

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.290-291)

Với tất cả tinh thần khiêm tốn của người cách mạng, chúng ta vẫn có quyền nói rằng: *Đảng ta thật là vĩ đại!*

(Bài nói tại lễ kỷ niệm 30 năm Ngày thành lập Đảng, ngày 5-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.400)

Xây dựng về tư tưởng, về chính trị, về tổ chức, đó là *đường lối* xây dựng Đảng.

Đó không những là công việc của Đảng và của đảng viên mà cũng là của toàn dân ta.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.280)

Cuộc mít-tinh phát động khởi nghĩa giành chính quyền do Mặt trận Việt Minh tổ chức tại Nhà hát Lớn Hà Nội, ngày 19-8-1945

Chính phủ lâm thời, tháng 9-1945

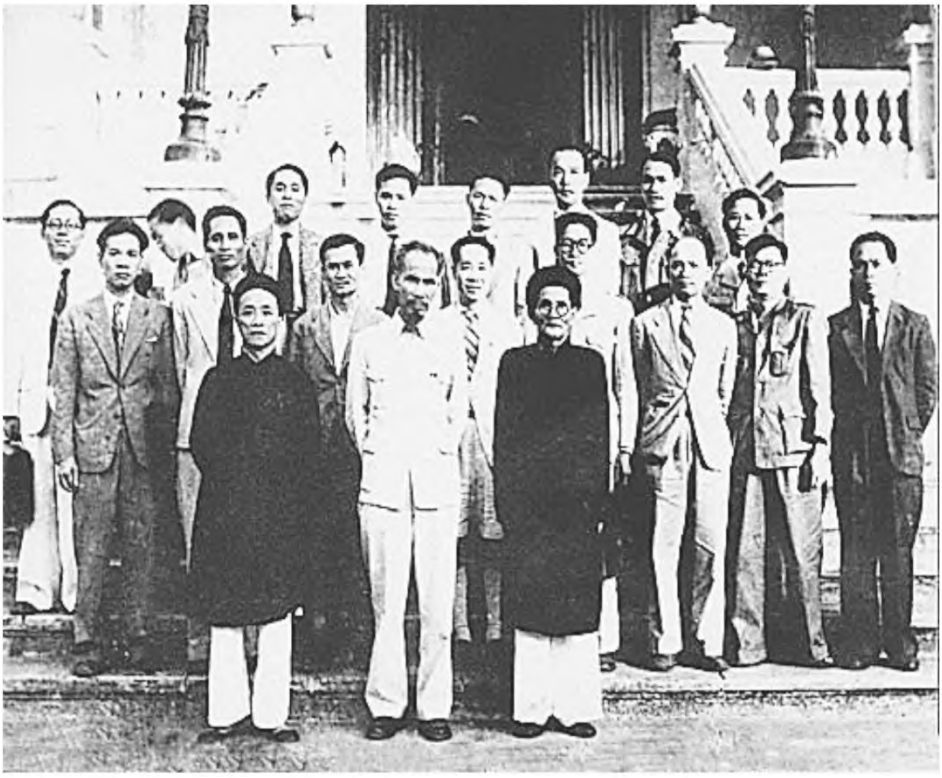

Chính phủ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa được thành lập do Hồ Chí Minh làm Chủ tịch ra mắt quốc dân, ngày 3-11-1946

Phần II

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẤU TRANH GIÀNH ĐỘC LẬP

NƯỚC TA LÀ NƯỚC DÂN CHỦ

Bao nhiêu lợi ích đều vì dân.
Bao nhiêu quyền hạn đều của dân.
Công việc đổi mới, xây dựng là trách nhiệm của dân.
Sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc là công việc của dân.
Chính quyền từ xã đến Chính phủ trung ương do dân cử ra.
Đoàn thể từ Trung ương đến xã do dân tổ chức nên.
Nói tóm lại, quyền hành và lực lượng đều ở nơi dân.

Hồ Chí Minh

Bảy tám mươi năm nay dưới quyền thống trị của giặc Pháp, chúng ta luôn luôn tranh đấu giành quyền độc lập tự do.

...

Những cuộc khởi nghĩa Nam Kỳ, Bắc Sơn, Đô Lương vừa rồi đã tỏ rằng: Đồng bào ta quyết nối gót người xưa, phấn đấu hy sinh đặng phá tan xiềng xích.

Việc lớn chưa thành không phải vì đế quốc mạnh, nhưng một là vì cơ hội chưa chín, hai là vì dân ta chưa hiệp lực đồng tâm.

Nay cơ hội giải phóng đến rồi, đế quốc Pháp bên Âu đã không thể tự cứu, càng không thể cứu bọn thống trị Pháp ở ta.

(Kính cáo đồng bào, ngày 6-6-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.229-230)

Bất kỳ nước nào (gồm cả nước Pháp) thật thà muốn đưa tư bản đến kinh doanh ở Việt Nam, với mục đích làm lợi cho cả hai bên, thì Việt Nam sẽ rất hoan nghênh.

Bất kỳ nước nào (gồm cả nước Pháp) mong đưa tư bản đến để ràng buộc áp chế Việt Nam, thì Việt Nam sẽ kiên quyết cự tuyệt.

(Trả lời một nhà báo Mỹ, khoảng đầu tháng 7-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.145)

Bởi thế cho nên, chúng tôi - Lâm thời Chính phủ của nước Việt Nam mới - đại biểu cho toàn dân Việt Nam, tuyên bố thoát ly hẳn quan hệ thực dân với Pháp, xóa bỏ hết những hiệp ước mà Pháp đã ký về nước Việt Nam, xóa bỏ tất cả mọi đặc quyền của Pháp trên đất nước Việt Nam.

(Tuyên ngôn Độc lập của nước Việt Nam
Dân chủ Cộng hòa, báo Cứu quốc, ngày 5-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.3)

Các bạn hẳn cũng biết rằng nếu một quốc gia đã nhất định tranh thủ độc lập tự do cho mình thì nó phải chiến thắng, không gì cản nổi.

(Điện gửi nhân dân Pháp nhân ngày 19-12-1948,
báo Cứu quốc, ngày 28-12-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.655)

Căm thù này trả sao đây nhỉ?

Nhân dân ta nhất trí kết đoàn,

Đuổi quân can thiệp hung tàn,

Chúng ta thống nhất giang san nước nhà,

Nước nhà ta, ta làm người chủ,

Vận mệnh ta, ta giữ trong tay,

Nước non vẫn nước non này,

Cờ treo độc lập, nền xây hòa bình.

("Chinh phụ ngâm" mới, báo Nhân Dân, ngày 6-5-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.449-450)

Chế độ thực dân đã đầu độc dân ta với rượu và thuốc phiện. Nó đã dùng mọi thủ đoạn hòng hủ hoá dân tộc chúng ta bằng những thói xấu, lười biếng, gian giảo, tham ô và những thói xấu khác.

(Những nhiệm vụ cấp bách của Nhà nước
Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 3-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.7)

Chỉ cần đế quốc Mỹ chấm dứt xâm lược, chấm dứt mọi hành động chiến tranh chống lại nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, rút quân đội Mỹ ra khỏi miền Nam Việt Nam, để nhân dân Việt Nam giải

quyết lấy công việc của mình như Hiệp định Giơnevơ 1954 đã quy định, thì tức khắc có hòa bình ở Việt Nam.

(Lời chúc đầu năm gửi nhân dân Mỹ, báo Nhân Dân, ngày 1-1-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.3)

Chỉ cần nước Pháp công nhận nền độc lập của chúng tôi thì nước Pháp sẽ chiếm được trái tim và tình cảm của tất cả những người Việt Nam! Và chúng ta sẽ cùng nhau xây dựng khối Liên hiệp Pháp, một khối liên hiệp tự do, vững chắc và hữu nghị.

(Thư trả lời Bà Sốtxi trong Hội Liên hiệp Phụ nữ Pháp, Bút tích tiếng Pháp, lưu tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, ngày 22-9-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.348)

Chỉ có độc lập thật sự và thống nhất thật sự mới có thể làm thỏa mãn nguyện vọng Việt Nam.

(Trả lời phỏng vấn báo France Soir, báo Cứu quốc, ngày 28-2-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.35)

Chiến lược ta trước sau như một: Trường kỳ kháng chiến, đánh mạnh, đánh mãi, đánh cho đến ngày bắt thực dân ra khỏi nước ta.

(Tình hình thế giới và trong nước từ đầu tháng 4 đến tháng 6 năm 1949, ngày 14-6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.113)

Chiến tranh có thể kéo dài 5 năm, 10 năm, 20 năm hoặc lâu hơn nữa. Hà Nội, Hải Phòng và một số thành phố, xí nghiệp có thể bị tàn phá, song nhân dân Việt Nam quyết không sợ! *Không có gì quý hơn độc lập, tự do*. Đến ngày thắng lợi, nhân dân ta sẽ xây dựng lại đất nước ta đàng hoàng hơn, to đẹp hơn!

(Không có gì quý hơn độc lập, tự do, báo Nhân Dân, ngày 17-7-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.131)

Chính phủ Mỹ đã gây ra chiến tranh xâm lược Việt Nam thì con đường đưa đến hòa bình ở Việt Nam là Mỹ phải chấm dứt xâm lược.

(Thư trả lời Tổng thống Mỹ Giônxơn, ngày 15-2-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.301)

Chính phủ Mỹ lầm tưởng rằng với sức mạnh tàn bạo, họ có thể bắt nhân dân Việt Nam chúng tôi phải đầu hàng. Nhưng nhân dân Việt Nam quyết không bao giờ khuất phục.

(Thư gửi nhân dân Mỹ, ngày 23-12-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.221)

Chính sách đối nội của Việt Nam là dân tộc độc lập, dân quyền tự do, dân sinh hạnh phúc.

(Trả lời một nhà báo nước ngoài, ngày 16-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.199)

Chính sách Pháp đối với An Nam bây giờ xấu hơn Anh đối với Mỹ trước, vì Pháp đã vơ vét hết của cải dân ta, đã ngăn cấm dân ta làm việc này việc khác; nó lại bắt dân ta hút thuốc phiện và uống rượu. Anh chỉ ham tiền Mỹ, Pháp đã ham tiền lại muốn làm mất nòi, mất giống An Nam đi. Thế mà dân An Nam còn chưa học Mỹ mà làm cách mệnh!

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.291)

Chúng ta có thể và chúng ta phải đi tới hòa bình để cứu sống cho bao thanh niên Pháp - Việt. Biết rõ lòng nhân ái và đức độ cao cả của ngài, tôi xin đề nghị cùng ngài lập lại ngay nền hòa bình để tránh cho hai nước chúng ta khỏi bị hao người thiệt của, và để gây lại sự cộng tác và tình thân thiện giữa hai dân tộc chúng ta.

(Thư gửi Tổng thống nước Pháp Vanhxăng Ôriôn, ngày 18-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.36)

Chúng ta đã hy sinh làm cách mệnh, thì nên làm cho đến nơi, nghĩa là làm sao cách mệnh rồi thì quyền giao cho dân chúng số nhiều, chớ để trong tay một bọn ít người. Thế mới khỏi hy sinh nhiều lần, thế dân chúng mới được hạnh phúc.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.292)

Chúng ta luôn luôn chủ trương rằng: Thống nhất nước Việt Nam là sự nghiệp thiêng liêng của toàn dân Việt Nam. Đại diện của hai miền có thể gặp nhau, cùng nhau bàn bạc, tìm con đường tốt nhất để hòa bình thống nhất Tổ quốc, trên cơ sở độc lập, dân chủ như Hiệp nghị Giơnevơ đã quy định.

(Lời chúc Tết đồng bào cả nước, báo Nhân Dân,
ngày 1-1-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.309)

Chúng ta muốn hòa bình, chúng ta phải nhân nhượng. Nhưng chúng ta càng nhân nhượng, thực dân Pháp càng lấn tới, vì chúng quyết tâm cướp nước ta lần nữa!

Không! Chúng ta thà hy sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ.

(Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến, ngày 19-12-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.534)

Chúng ta phải ra sức cố gắng giành cho được thắng lợi quyết định ở miền Nam, bởi vì cuộc chiến tranh này căn bản là ở miền Nam. Mỹ thua ở miền Nam tức là nó thua, ta thắng ở miền Nam tức là ta thắng.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ cấp cao nghiên cứu Nghị quyết
Hội nghị lần thứ 12 Ban Chấp hành Trung ương Đảng,
ngày 16-1-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.17)

Chúng ta quyết kháng chiến đến cùng, tranh cho kỳ được thống nhất và độc lập; thống nhất và độc lập thực sự, chứ không phải cái thứ thống nhất và độc lập bánh vẽ mà thực dân vừa thí cho bọn bù nhìn.

(Lời kêu gọi nhân ngày kỷ niệm độc lập 2-9-1948,
báo Cứu quốc, ngày 9-9-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.601)

Chúng ta tranh được tự do, độc lập rồi mà dân cứ chết đói, chết rét, thì tự do, độc lập cũng không làm gì. Dân chỉ biết rõ giá trị của tự do, của độc lập khi mà dân được ăn no, mặc đủ.

(Bài phát biểu tại cuộc họp đầu tiên của
Ủy ban Nghiên cứu kế hoạch kiến quốc,
ngày 10-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.175)

Chúng ta yêu chuộng hòa bình, nhưng chúng ta không sợ chiến tranh.

(Lời phát biểu tại Kỳ họp thứ 2, Quốc hội nước
Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, khoá III, ngày 10-4-1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.531)

Chúng tôi chỉ muốn độc lập và thống nhất. Chúng tôi chỉ muốn hòa bình.

Chúng tôi không muốn chiến tranh, nhưng chúng tôi quyết tự vệ đến giọt máu cuối cùng.

Chúng tôi quyết không chịu mất nước làm nô lệ thực dân lần nữa.

(Thư gửi Chính phủ Pháp, Nghị viện Pháp, nhân dân Pháp,
các nước dân chủ trên thế giới, tháng 3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.138)

Chúng tôi chiến đấu vì công lý. Chúng tôi sẽ tồn tại; Chúng tôi sẽ chiến thắng.

(Thư gửi nhân dân Pháp sau cuộc hội kiến với Pôn Muýt,
đại diện Cao ủy Pháp Bôlae, ngày 25-5-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.155)

Chúng tôi chủ trương đoàn kết tất cả các lực lượng yêu nước ở miền Bắc và miền Nam, ra sức phấn đấu chống sự can thiệp của bọn đế quốc thực dân, để xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

(Bài nói tại Quốc hội Inđônêxia, ngày 28-2-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.94)

Chúng tôi chủ trương thực hiện thống nhất nước Việt Nam bằng phương pháp hòa bình trên cơ sở độc lập và dân chủ, như Hiệp định Giơnevơ đã quy định.

(Tuyên bố tại Cuộc họp báo ở Thủ đô Giacácta (Inđônêxia), ngày 3-3-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.106)

Chúng tôi đã nhất quyết ở trong khối Liên hiệp Pháp, cộng tác thành thực với nước Pháp và tôn trọng quyền lợi kinh tế, văn hóa Pháp trong nước chúng tôi. Nhưng chúng tôi cũng nhất quyết chiến đấu đến cùng cho độc lập và thống nhất quốc gia.

(Thư gửi Tướng Lơcléc, ngày 1-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.6)

Chúng tôi đã nhiều lần kêu gọi hòa bình, nhưng nước Pháp không trả lời. Lần cuối cùng, ngày 25-4-1947, bọn tài phiệt thuộc địa Pháp đặt ra cho chúng tôi nhiều điều kiện nhục nhã và không thể nhận được, như nộp khí giới cho Pháp và để cho quân đội Pháp toàn quyền đi lại trên khắp nước chúng tôi. Như thế chúng tôi bắt buộc phải tiếp tục chiến đấu.

(Trả lời Ông Vaxiđép Rao, thông tín viên Hãng Roitơ, tháng 5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.161)

Chúng tôi hết sức làm việc để củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong cả nước Việt Nam.

(Trả lời phỏng vấn của phóng viên báo Regards, ngày 18-11-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.125)

Chúng tôi luôn luôn chủ trương các nhà cầm quyền ở hai miền cùng nhau bàn bạc để thống nhất đất nước trên nguyên tắc đặt lợi ích tối cao của Tổ quốc lên trên hết và hợp với nguyện vọng của toàn dân.

(Bài nói tại Hội những người Ấn nghiên cứu các vấn đề quốc tế, ngày 7-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.270)

Chúng tôi muốn độc lập và thống nhất.

Chúng tôi muốn cộng tác với dân tộc Pháp trong khối Liên hiệp Pháp.

Chúng tôi muốn hòa bình để kiến thiết lại nước chúng tôi. Quốc hội và nhân dân Pháp cần phải làm cho cuộc chiến tranh huynh đệ tương tàn này chấm dứt, cần phải giải quyết vấn đề Việt - Pháp một cách xứng đáng với nước Pháp mới.

(Thư gửi Quốc hội và nhân dân Pháp, ngày 5-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.100)

Chúng tôi muốn nước chúng tôi độc lập và thống nhất trong Liên hiệp Pháp.

Bọn quân phiệt thực dân đã bắt buộc chúng tôi phải tiếp tục chiến đấu, chúng tôi sẽ chiến đấu đến cùng, chúng tôi lấy câu châm ngôn hiên ngang của các bạn làm châm ngôn của chúng tôi:

"Thà chết không làm nô lệ".

(Thư gửi nhân dân Pháp sau cuộc hội kiến với Pôn Muýt, đại diện Cao ủy Pháp Bôlae, ngày 25-5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.155)

Chúng tôi sẽ làm cái mà chúng tôi đã và đang làm - đấu tranh cho nền độc lập, thống nhất của đất nước tôi.

(Trả lời phỏng vấn của ông Rơnê Lécmitơ phóng viên báo L'Humanité, tháng 5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.146)

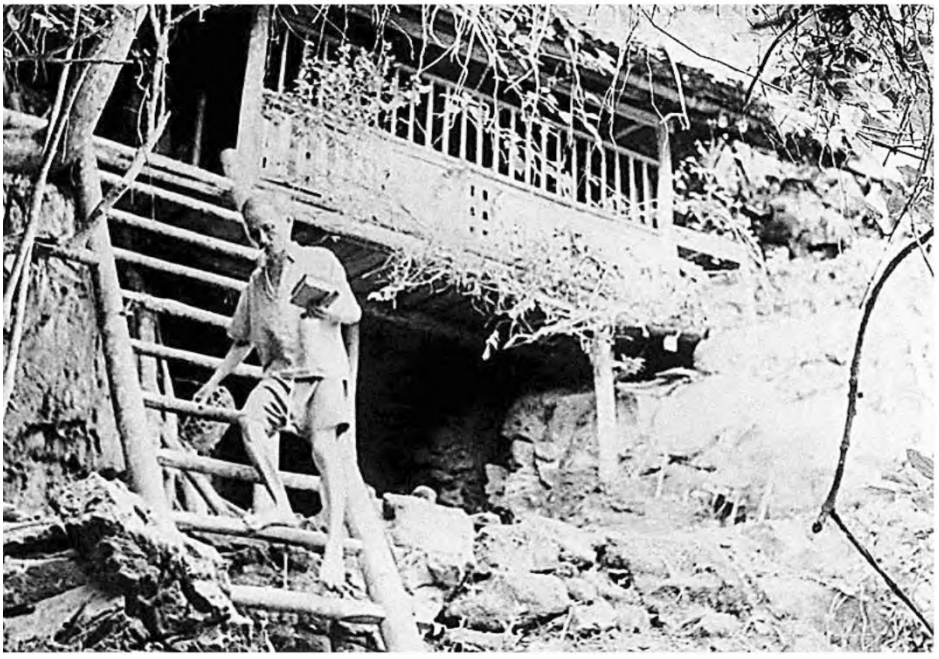

Lán Hang Bồng, xã Tân Trào, huyện Sơn Dương, Tuyên Quang, nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh làm việc trong những năm kháng chiến chống thực dân Pháp

Chúng tôi tin chắc rằng nước Việt Nam nhất định sẽ hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

(Bài nói tại Hội những người Ấn nghiên cứu các vấn đề quốc tế, ngày 7-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.273)

Chúng tôi tin rằng các nước Đồng minh đã công nhận những nguyên tắc dân tộc bình đẳng ở các Hội nghị Têhêrăng và Cựu Kim Sơn, quyết không thể không công nhận quyền độc lập của dân Việt Nam.

(Tuyên ngôn Độc lập của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.3)

Chúng tôi trịnh trọng tuyên bố rằng nhân dân chúng tôi thành thật mong muốn hòa bình. Nhưng nhân dân chúng tôi cũng kiên

quyết chiến đấu đến cùng để bảo vệ những quyền thiêng liêng nhất: Toàn vẹn lãnh thổ cho Tổ quốc và độc lập cho đất nước.

(Lời kêu gọi Liên hợp quốc, Bút tích tiếng Pháp, Bản chụp lưu tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.522)

Có nước thì sẽ có nhà, chúng ta kiên quyết phá hoại để đánh giặc. Đến ngày kháng chiến thắng lợi, thống nhất và độc lập thành công, chúng ta sẽ cùng nhau xây đắp nhà cửa, những phố làng đường hoàng và đẹp đẽ hơn, xứng đáng với đời sống mới của nhân dân Việt Nam mới, nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, độc lập, tự do, hạnh phúc.

(Thư gửi các vị thân hào, thân sĩ và đồng bào thôn Hải Lạng, xã Vĩnh Thành, (nhờ Ủy ban Kháng chiến hành chính tỉnh chuyển), tháng 3-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.496)

Có tự lập mới độc lập, có tự cường mới tự do.

(Lời kêu gọi trong dịp 1000 ngày kháng chiến, khoảng ngày 10-6-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.553)

Con đường chính trị chúng ta là đánh Tây - Nhật làm cho nước ta độc lập. Muốn thắng Tây - Nhật chúng ta phải dùng lối du kích và dùng lối du kích là cốt để đánh Tây - Nhật.

(Chiến thuật du kích, Tổng bộ Việt Minh xuất bản tháng 5-1944, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.499)

Công nhận nền độc lập của Việt Nam không những không làm giảm uy tín của nước Pháp, mà còn làm cho nó tăng cao trước thế giới và lịch sử.

(Thư gửi những người Pháp ở Đông Dương, báo Cứu quốc, ngày 20 và ngày 23-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.76)

Cuộc chiến tranh yêu nước của nhân dân miền Nam là chính nghĩa. Nó được nhân dân yêu chuộng hòa bình trên khắp thế giới

ủng hộ. Vậy có thể đoán chắc rằng: Mỹ - Diệm nhất định sẽ thua, nhân dân miền Nam nhất định sẽ thắng.

(Mỹ - Diệm sẽ thua, nhân dân sẽ thắng!,
báo Nhân Dân, ngày 11-9-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.173)

Cuộc chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta dù phải kinh qua gian khổ hy sinh nhiều hơn nữa, song nhất định thắng lợi hoàn toàn.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.618)

Cuộc dân tộc cách mạng thành công này có những ý nghĩa rất to tát mà chúng ta cần phải nhận rõ. Ý nghĩa đó là: Trong một thời gian rất vắn, chúng ta đã phá tan chế độ *quân chủ chuyên chế* mấy nghìn năm nay. Chúng ta đã đánh đổ cái nền thống trị của hai đế quốc chủ nghĩa: Pháp và Nhật. Chúng ta đã lập nên một chính thể *Dân chủ Cộng hòa*. Đó là một cuộc thắng lợi xưa nay chưa từng thấy trong lịch sử nước ta.

(Thư gửi các đồng chí tỉnh nhà, ngày 17-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.18)

Cuộc kháng chiến chống Mỹ có thể sẽ kéo dài mấy năm nữa. Đồng bào ta có thể phải hi sinh nhiều của nhiều người. Dù sao, chúng ta phải quyết tâm đánh giặc Mỹ đến thắng lợi hoàn toàn.

Còn non, còn nước, còn người,

Thắng giặc Mỹ, ta sẽ xây dựng hơn mười ngày nay!

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.612)

Cuộc đàm phán tiến hành rất nhanh chóng, vì ngay từ lúc đầu kháng chiến, Chính phủ và nhân dân ta đã định rõ lập trường của Việt Nam, lập trường ấy là:

"Việt Nam hoàn toàn thống nhất và độc lập,

"có quốc hội riêng,

"chính phủ riêng,

"quân đội riêng,

"ngoại giao riêng

"kinh tế và tài chính riêng,

"Việt Nam bằng lòng hợp tác thân thiện với nước Pháp trên lập trường bình đẳng và sẽ thừa nhận những lợi ích chính đáng của Pháp ở Việt Nam.

(Giấc ngủ mười năm, viết năm 1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.97)

Cuộc kháng chiến của ta đã tập trung tất cả cái tinh thần quật cường yêu nước của giống nòi Hồng Lạc lưu truyền từ mấy ngàn năm. Nó tập trung những kinh nghiệm chiến đấu của các vị dân tộc anh hùng Trần Hưng Đạo, Lê Thái Tổ, Nguyễn Quang Trung để lại.

(Lời kêu gọi trong dịp 1.000 ngày kháng chiến,
ngày 10-6-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.552)

Cuộc kháng chiến rất lâu dài và đau khổ. Dù phải hi sinh bao nhiêu và thời gian kháng chiến đến bao giờ, chúng ta cũng nhất định chiến đấu đến cùng, đến bao giờ nước Việt Nam được hoàn toàn độc lập và thống nhất.

(Gửi dân chúng Việt Nam, dân chúng Pháp,
dân chúng các nước đồng minh, ngày 21-12-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.537)

Cũng như những nước độc lập khác cự tuyệt quân đội ngoại quốc đóng trên đất nước mình, nhân dân Việt Nam kiên quyết cự tuyệt quân đội Pháp đóng ở Việt Nam.

(Trả lời phỏng vấn của báo Tribune, báo Cứu quốc,
ngày 20-4-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.56-57)

Dân ta có một lòng nồng nàn yêu nước. Đó là một truyền thống quý báu của ta. Từ xưa đến nay, mỗi khi Tổ quốc bị xâm lăng, thì tinh thần ấy lại sôi nổi, nó kết thành một làn sóng vô cùng mạnh mẽ, to lớn, nó lướt qua mọi sự nguy hiểm, khó khăn, nó nhấn chìm tất cả lũ bán nước và lũ cướp nước.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.38)

Dân ta nhờ có trào lưu thế giới, nhờ có sự đoàn kết của toàn thể dân tộc, nên đã tranh thủ được tự do độc lập. Nhưng nền tự do độc lập ấy còn chưa kiên cố, còn ở bước đầu, còn phải kinh qua nhiều nỗi gay go, khó khăn. Hiện thời, hai nỗi khó khăn là sự kháng chiến ở Nam Bộ và nạn đói kém ở Bắc Bộ.

(Bài nói tại Đại hội Thanh niên cứu quốc toàn xứ, ngày 25-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.121)

Dân ta phải mau mau tổ chức lại. Nông dân phải vào "Nông dân Cứu quốc hội". Thanh niên phải vào "Thanh niên Cứu quốc hội". Phụ nữ vào "Phụ nữ Cứu quốc hội". Trẻ con vào "Nhi đồng Cứu quốc hội". Công nhân vào "Công nhân Cứu quốc hội". Binh lính vào "Binh lính Cứu quốc hội". Các bậc phú hào văn sĩ vào "Việt Nam Cứu quốc hội".

Những hội ấy do Việt Nam độc lập đồng minh lãnh đạo. Người có tiền giúp tiền, kẻ có sức giúp sức. Đồng tâm hợp lực. Muôn người một lòng. Nhân cơ hội này mà khôi phục lại Tổ quốc, mà làm cho Việt Nam hoàn toàn độc lập.

(Thế giới đại chiến và phận sự dân ta, báo Việt Nam độc lập, ngày 21-12-1941, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.246)

Dân tộc ta là một, nước Việt Nam là một. Nhân dân ta nhất định sẽ vượt tất cả mọi khó khăn và thực hiện kỳ được "thống nhất đất nước, Nam Bắc một nhà".

(Diễn văn khai mạc Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 5-9-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.674)

Dân tộc Việt Nam không bao giờ muốn trở lại nô lệ nữa. Dân tộc Việt Nam thà chết chứ không chịu mất độc lập và tự do.

(Gửi dân chúng Việt Nam, dân chúng Pháp, dân chúng các nước đồng minh, ngày 21-12-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.536)

Dù bọn xã hội đế quốc chủ nghĩa có đề phòng như thế nào đi nữa, thì nạn nghèo khổ và sự bóc lột vẫn cứ thúc đẩy người dân Đông Dương làm cách mạng, để đạp đổ ách thống trị tàn bạo của chủ nghĩa đế quốc Pháp.

(Chế độ thực dân Pháp và xứ Đông Dương, tập san Inprekorr, tháng 6-1928, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.376)

Dù đế quốc Mỹ còn điên cuồng giở những thủ đoạn tàn ác và thâm độc, chúng nhất định sẽ thất bại, nhân dân ta nhất định sẽ thắng lợi.

(Điện cảm ơn Chủ tịch Trịnh Đình Thảo và Ủy ban Trung ương liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình Việt Nam, báo Nhân Dân, ngày 25-5-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.572)

Dù khó khăn gian khổ đến mấy, nhân dân ta nhất định sẽ hoàn toàn thắng lợi. Đế quốc Mỹ nhất định phải cút khỏi nước ta. Tổ quốc ta nhất định sẽ thống nhất. Đồng bào Nam, Bắc nhất định sẽ sum họp một nhà. Nước ta sẽ có vinh dự lớn là một nước nhỏ mà đã anh

dũng đánh thắng 2 đế quốc to - là Pháp và Mỹ; và đã góp phần xứng đáng vào phong trào giải phóng dân tộc.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.612)

Dù sao vận mệnh của dân tộc sẽ không vì một người, hoặc một nhóm người mà thay đổi.

Chính phủ ta, toàn thể đồng bào và toàn thể tướng sĩ ta đã đồng tâm nhất trí, kiên quyết kháng chiến, tranh cho kỳ được thống nhất và độc lập thật sự.

(Lời tuyên bố với các nhà báo về cuộc gặp gỡ Bảo Đại - Bôlae, ngày 8-12-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.351)

Đằng sau sự phục tùng tiêu cực, người Đông Dương giấu một cái gì đang sôi sục, đang gào thét và sẽ bùng nổ một cách ghê gớm, khi thời cơ đến.

(Đông Dương, tạp chí La Revue Communiste, tháng 4-1921, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.40)

Đất nước Việt Nam tuy bị giày xéo dưới gót sắt đẫm máu của dị tộc, nhưng tinh thần dân tộc của người Việt Nam vĩnh viễn không vì thế mà bị tiêu diệt,...

(Báo cáo của phân hội Việt Nam thuộc Hội quốc tế chống xâm lược, từ ngày 25 đến ngày 28-3-1944, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.480)

Đất nước Việt Nam từ Bắc đến Nam là một khối, cần được thống nhất.

Không thể chia cắt Việt Nam thành hai nước riêng biệt, cũng như không thể chia cắt Hoa Kỳ thành hai nước riêng biệt.

(Trả lời phỏng vấn của phóng viên Hãng Thông tin Mỹ U. P., báo Nhân Dân, ngày 13-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.364)

Đế quốc lợi dụng phong kiến địa chủ để cướp nước ta. Phong kiến địa chủ bám vào đế quốc để áp bức bóc lột nhân dân ta. Vì thế, muốn kháng chiến thắng lợi không những phải đánh đổ đế quốc mà còn đánh đổ cả phong kiến địa chủ.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.44)

Đế quốc Mỹ dù có bao nhiêu vũ khí hiện đại, cũng không đáng sợ. Một dân tộc đoàn kết chặt chẽ và chiến đấu bền bỉ thì hoàn toàn có thể đánh bại chúng.

(Lời phát biểu tại Lễ bế mạc Kỳ họp thứ nhất Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (khoá III), ngày 3-1-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.342)

Đế quốc Nhật đã bị sa lầy ở Trung Hoa, lại đương gay go với Anh - Mỹ. Hiện thời muốn đánh Pháp, Nhật, ta chỉ cần một điều:

Toàn dân đoàn kết.

Hỡi đồng bào! Hãy noi gương vĩ đại của dân Tàu, tổ chức những hội cứu quốc chống Pháp, chống Nhật.

Hỡi các bậc phụ huynh! Hỡi các bậc hiền huynh chí sĩ! Mong các ngài noi gương phụ lão đời nhà Trần trước họa giặc Nguyên xâm lấn, đã nhiệt liệt hô hào con em tham gia sự nghiệp cứu quốc.

Hỡi các bậc phú hào yêu nước, thương nòi! Hỡi các bạn công, nông, binh, thanh niên, phụ nữ, công chức, tiểu thương!

Trong lúc này *quyền lợi dân tộc giải phóng cao hơn hết thảy*. Chúng ta phải đoàn kết lại đánh đổ bọn đế quốc và bọn Việt gian đặng cứu giống nòi ra khỏi nước sôi lửa nóng.

(Kính cáo đồng bào, ngày 6-6-1941, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.230)

Đế quốc Pháp thật là ác nghiệt
Làm dân ta như điếc, như mù,
Làm ta dở dại dở ngu,
Biết gì việc nước, biết đâu việc đời.

(Khuyên đồng bào mua báo Việt Nam độc lập,
báo Việt Nam độc lập, ngày 1-8-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.236)

"Để giành lại nền độc lập dân tộc và sự thống nhất đất nước của mình, nhân dân Việt Nam sẵn sàng đấu tranh 10 năm, 15 năm, 20 năm hoặc hơn nữa, nếu cần thiết!".

(Nước Việt Nam đấu tranh cho nền Độc lập của mình,
ngày 22-3-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.339)

Để giữ gìn đất nước, tổ tiên ta đã từng kháng chiến 5 năm, 10 năm.

Dù phải kháng chiến 5 năm, 10 năm, hay là lâu hơn nữa, để giữ gìn thống nhất và độc lập cho Tổ quốc, để tranh lấy tự do và hạnh phúc cho giống nòi, chúng ta cũng quyết kháng chiến cho đến thắng lợi cuối cùng.

(Lời kêu gọi nhân ngày kỷ niệm độc lập 2-9-1948,
báo Cứu quốc, ngày 9-9-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.602)

Điện Biên Phủ như là một cái mốc chói lọi bằng vàng của lịch sử. Nó ghi rõ nơi chủ nghĩa thực dân lăn xuống dốc và tan rã, đồng thời phong trào giải phóng dân tộc khắp thế giới đang lên cao đến thắng lợi hoàn toàn.

(Nhân ngày kỷ niệm chiến thắng Điện Biên Phủ, báo Nhân Dân,
ngày 7-5-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.315)

Đối với những người cộng sản, vấn đề không phải là cải thiện hệ thống thuộc địa mà phải bãi bỏ nó.

(Chế độ thực dân, báo L' Humanité, ngày 5-2-1923,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.168)

Đồng bào hãy bền chí, ngày giải phóng sẽ đến!

Trường kỳ kháng chiến nhất định thắng lợi!

Thống nhất, độc lập nhất định thành công!

(Thư gửi đồng bào trong những vùng địch tạm chiếm đóng, ngày 16-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.203)

Đồng bào Nam Bộ là dân nước Việt Nam.

Sông có thể cạn, núi có thể mòn, song chân lý đó không bao giờ thay đổi!

(Thư gửi đồng bào Nam Bộ, báo Cứu quốc, ngày 1-6-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.280)

Độc lập của Việt Nam luôn luôn nhờ nơi lực lượng của Việt Nam.

(Trả lời nhà báo Mỹ Harold Issacs, báo Cứu quốc, tháng 3-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.39)

Độc lập mà không có quân đội riêng, ngoại giao riêng, kinh tế riêng. Nhân dân Việt Nam quyết không thèm thứ thống nhất và độc lập giả hiệu ấy.

(Lời kêu gọi nhân ngày kỷ niệm độc lập 2-9-1948, báo Cứu quốc, ngày 9-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.602)

Gia đình không gì quý hơn con. Loài người không gì quý bằng Tổ quốc. Những gia đình có bao nhiêu con đều hiến cả cho Tổ quốc là những gia đình gương mẫu vẻ vang. Dân tộc có những gia đình như vậy thì nhất định tự do, độc lập.

(Gia đình gương mẫu, báo Nhân Dân, ngày 27-5-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.487)

Giặc Pháp là "vỏ quýt dày", ta phải có thời gian để mà mài "móng tay nhọn", rồi mới xé toang xác chúng ra.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, tháng 2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.30)

Giống như thời chiến tranh, chính quyền thực dân đã tuyển dân bản xứ làm lính - tình nguyện, thì bây giờ chúng lại mộ công nhân - tình nguyện đi các thuộc địa Pháp khác, chủ yếu cho các đảo ở Thái Bình Dương. Những người An Nam này đến đó bị bán cho bọn chủ đồn điền và chủ nhà máy người châu Âu.

(Tham luận tại Đại hội lần thứ III Quốc tế Công hội Đỏ, tiếng Nga, Matxcơva, năm 1924, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.314)

Gốc có vững cây mới bền,

Xây lầu thắng lợi trên nền nhân dân.

(6 điều không nên và 6 điều nên làm, viết ngày 5-4-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.502)

Hễ còn một tên xâm lược trên đất nước ta, thì ta còn phải tiếp tục chiến đấu, quét sạch nó đi.

(Lời kêu gọi cả nước tiến lên đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, báo Nhân Dân, ngày 3-11-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.512)

Hễ một dân tộc đã đứng lên kiên quyết tranh đấu cho Tổ quốc họ thì không ai, không lực lượng gì chiến thắng được họ. Dân Việt Nam muốn hòa bình, nhưng vì vận mệnh của Tổ quốc, của giống nòi, thì sẽ kháng chiến đến cùng, kháng chiến đến thắng lợi.

(Trả lời các nhà báo, ngày 2-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.9, 10)

Hỡi các bậc phụ huynh!

Hỡi các hiền nhân, chí sĩ!

Hỡi các bạn, sĩ, nông, công, thương, binh!

Pháp đã mất nước cho Đức. Thế lực của chúng ở ta đã điêu tàn. Song đối với chúng ta, chúng tăng sưu tăng thuế để vơ vét tài sản. Chúng khủng bố trắng để giết hại nhân dân. Đối với ngoài, chúng im hơi lặng tiếng, cắt đất cho Xiêm, chúng quỳ gối chắp tay đầu hàng Nhật Bản. Dân ta một cổ hai tròng. Đã làm trâu ngựa cho Tây, lại làm nô lệ cho Nhật.

Trước tình cảnh đau đớn, xót xa ấy, ta có chịu khoanh tay chờ chết không?

Không, quyết không! Hơn 20 triệu con Lạc cháu Hồng quyết không chịu làm vong quốc nô lệ mãi!

(Kính cáo đồng bào, ngày 6-6-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.229)

Hỡi các chiến sĩ cách mạng! Giờ giải phóng đã đến. Hãy phất cao cờ độc lập, lãnh đạo toàn dân đánh tan thù chung. Tiếng gọi thiêng liêng của Tổ quốc đương vang dội bên tai các đồng chí! Máu nóng của bậc anh hùng đương sục sôi trong lòng các đồng chí! Chí phấn đấu của quốc dân đương chờ đợi sự lãnh đạo của các đồng chí!

Chúng ta hãy tiến lên! Toàn thể đồng bào tiến lên!

Đoàn kết thống nhất đánh đuổi Pháp, Nhật!

Việt Nam cách mạng thành công muôn năm!

Thế giới cách mạng thành công muôn năm!

(Kính cáo đồng bào, ngày 6-6-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.230-231)

Hỡi các chiến sĩ yêu quý!

Trong khi đồng bào ở hậu phương đốt hương trầm để thờ phụng Tổ tiên, thì các chiến sĩ ở tiền phương dùng súng đạn để giữ gìn Tổ quốc. Trong khi đồng bào ở hậu phương rót rượu mừng xuân, thì các chiến sĩ ở tiền phương tuốt gươm giết giặc. Các chiến sĩ hăng hái chống địch, để cho đồng bào được an toàn mừng xuân.

(Thư chúc mừng năm mới, báo Cứu quốc, ngày 5-2-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.196-197)

Hỡi đồng bào

Chúng ta phải đứng lên!

Bất kỳ đàn ông, đàn bà, bất kỳ người già, người trẻ, không chia tôn giáo, đảng phái, dân tộc. Hễ là người Việt Nam thì phải đứng lên đánh thực dân Pháp để cứu Tổ quốc. Ai có súng dùng súng. Ai có gươm dùng gươm, không có gươm thì dùng cuốc, thuổng, gậy gộc. Ai cũng phải ra sức chống thực dân Pháp cứu nước.

Hỡi anh em binh sĩ, tự vệ, dân quân!

Giờ cứu nước đã đến. Ta phải hi sinh đến giọt máu cuối cùng, để giữ gìn đất nước.

Dù phải gian lao kháng chiến, nhưng với một lòng kiên quyết hi sinh, thắng lợi nhất định về dân tộc ta!

(Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến, ngày 19-12-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.534)

Hỡi đồng bào yêu quý!

Giờ quyết định cho vận mệnh dân tộc ta đã đến. Toàn quốc đồng bào hãy đứng dậy đem sức ta mà tự giải phóng cho ta.

Nhiều dân tộc bị áp bức trên thế giới đang ganh nhau tiến bước giành quyền độc lập. Chúng ta không thể chậm trễ.

Tiến lên! Tiến lên! Dưới lá cờ Việt Minh, đồng bào hãy dũng cảm tiến lên!

(Thư kêu gọi Tổng khởi nghĩa, tháng 8-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.596)

Kháng chiến còn lâu dài và gian khổ, nhưng chúng ta càng đánh càng mạnh, chúng ta nhất định thắng lợi, vì Đảng có quyết tâm, Chính phủ có quyết tâm, bộ đội ta có quyết tâm, nhân dân ta có quyết tâm.

(Bài nói tại buổi bế mạc lớp chỉnh huấn cán bộ đảng,
dân, chính các cơ quan Trung ương, ngày 9-6-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.145)

Kháng chiến phải đi đôi với kiến quốc. Kháng chiến có thắng lợi thì kiến quốc mới thành công.

(Nhân tài và kiến quốc, báo Cứu quốc,
ngày 14-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.114)

Kháng chiến phải trường kỳ, vì đất ta hẹp, dân ta ít, nước ta nghèo, ta phải chuẩn bị lâu dài và phải có sự chuẩn bị về toàn diện, của toàn dân.

(Báo cáo Chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc
lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.30)

Khẩu hiệu của chúng tôi là: Việt Nam hòa bình, độc lập, thống nhất, dân chủ và giàu mạnh.

(Bài nói tại cuộc họp báo ở Rănggun (Miến Điện),
ngày 16-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.285)

Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc báo cáo tại kỳ họp thứ III, Quốc hội khóa 1 nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, thông qua Luật Cải cách ruộng đất, tháng 12-1953

Không một nước độc lập nào có thể thừa nhận sự chiếm đóng của quân đội nước ngoài trên đất nước mình. Việt Nam kiên quyết phản đối việc quân đội Pháp đóng quân trên đất nước Việt Nam.

(Trả lời phỏng vấn của báo Pháp Action, tháng 5-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.77)

Không: *người Đông Dương không chết, người Đông Dương vẫn sống, sống mãi mãi*. Sự đầu độc có hệ thống của bọn tư bản thực dân không thể làm tê liệt sức sống, càng không thể làm tê liệt tư tưởng cách mạng của người Đông Dương.

(Đông Dương, tạp chí La Revue Communiste, tháng 4-1921, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.40)

Kiên quyết bảo vệ nền độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của nước Việt Nam. Nước Việt Nam là một, dân tộc Việt Nam là một, không ai được xâm phạm đến quyền thiêng liêng ấy của nhân dân ta.

(Lời phát biểu tại kỳ họp thứ hai, Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, khóa III, ngày 10-4-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.532)

Lầm tưởng hòa bình là thái bình mà không lo củng cố lực lượng quốc phòng, thế là sai lầm, mà lại là sai lầm to. Như thế không giữ gìn được hòa bình, không giữ gìn được Tổ quốc và không đi đến thống nhất, độc lập, dân chủ.

(Huấn thị trong cuộc Hội nghị Cán bộ Đảng, tháng 4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.437)

Lập trường của chúng tôi rất rõ ràng và trước sau như một là thống nhất nước Việt Nam trên cơ sở độc lập, dân chủ, bằng phương pháp hòa bình theo như Hiệp nghị Giơnevơ đã quy định. Chúng tôi sẵn sàng hiệp thương với các nhà cầm quyền miền Nam Việt Nam để bàn về vấn đề tổ chức tổng tuyển cử tự do trong cả nước nhằm thống nhất nước Việt Nam.

(Tuyên bố tại cuộc họp báo ở Niu Đêli (Ấn Độ) về vấn đề thống nhất nước Việt Nam, quan hệ giữa Việt Nam với các nước láng giềng và các nước trong phe xã hội chủ nghĩa, ngày 7-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.266)

Lập trường của chúng tôi vẫn như trước, không thay đổi, ấy là nền độc lập và sự thống nhất của nước Việt Nam, ấy là tinh thần hữu hảo, sự tin cậy và sự hợp tác giữa hai dân tộc Việt - Pháp.

(Điện văn trả lời Chi bộ Đảng Xã hội Pháp ở Sài Gòn, ngày 1-10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.258)

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh công bố
Hiến pháp xã hội chủ nghĩa đầu tiên của Việt Nam, ngày 1-1-1960

Lúc kiều bào ra đi, nước ta là thuộc địa của Tây, nhân dân ta phải làm nô lệ. Nay kiều bào trở về, có nhiều cái khác hẳn. Nước ta đã độc lập, dân ta đã được tự do, không phải làm nô lệ nữa.

(Nói chuyện với đại biểu Việt kiều ở Tân thế giới mới về nước, ngày 14-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.4)

Miền Nam Việt Nam là thịt của thịt chúng tôi, là máu của máu chúng tôi. Nhân dân Việt Nam sẽ được thống nhất.

(Tuyên bố tại cuộc họp báo ở Niu Đêli (Ấn Độ) về vấn đề thống nhất nước Việt Nam, quan hệ giữa Việt Nam với các nước láng giềng và các nước trong phe xã hội chủ nghĩa, ngày 7-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.266)

Mọi chế độ thực dân đế quốc đều tiêu diệt hết các nòi giống bản xứ, và muốn cứu vãn những nòi giống này, ta phải lật đổ chủ nghĩa đế quốc!

(Chủ nghĩa đế quốc, kẻ tiêu diệt nòi giống bản xứ, tập san Inprekorr, tháng 5-1928, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.371)

Mọi người nhận rõ rằng: Kháng chiến nhất định thắng lợi nhưng phải trường kỳ gian khổ, tự lực cánh sinh. Tự lực cánh sinh để vượt mọi khó khăn, chịu đựng gian khổ để chiến đấu trường kỳ. Chiến đấu được trường kỳ là nhất định thắng lợi.

(Bài nói tại buổi lễ bế mạc lớp chỉnh huấn cán bộ trí thức, ngày 26-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.298)

Mỗi người quốc dân đều phải vì nước quên nhà, hăng hái ủng hộ kháng chiến, ra sức tăng gia sản xuất, trừ diệt bọn bán nước hại dân quyết làm cho Tổ quốc thống nhất độc lập.

(Đời sống mới, viết ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.112)

Mỗi quốc dân phải là một chiến sĩ. Mỗi làng phải là một chiến hào. Chúng ta phải kiên quyết hi sinh chiến đấu để đánh tan bọn quân phiệt thực dân, để tranh lấy thống nhất và độc lập.

Hỡi toàn thể đồng bào,

Hỡi toàn thể các chiến sĩ,

Tổ quốc đang kêu gọi chúng ta. Thắng lợi đang chờ đợi chúng ta. Tiến lên! Tiến lên!

(Lời kêu gọi đồng bào và chiến sĩ cả nước sau cuộc hội kiến với Pôn Muýt, đại diện cao ủy Pháp Bôlae, khoảng tháng 5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.151)

Một dân tộc đã gan góc chống ách nô lệ của Pháp hơn 80 năm nay, một dân tộc đã gan góc đứng về phe Đồng minh chống phát-xít mấy năm nay, dân tộc đó phải được tự do! Dân tộc đó phải được độc lập!

(Tuyên ngôn Độc lập của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, đọc ngày 2-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.3)

Một ngày nào miền Nam ta chưa được giải phóng, Tổ quốc ta chưa được thống nhất, nhân dân ta chưa được sung sướng yên vui, thì tất cả chúng ta vẫn phải đem hết tinh thần và nghị lực mà phấn đấu, hy sinh cho sự nghiệp cách mạng hoàn toàn thắng lợi.

(Bài nói tại Hội nghị bồi dưỡng chỉnh huấn do Trung ương triệu tập, ngày 22 đến ngày 26-1-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.467-468)

Muốn ăn quả thì phải trồng cây. Muốn tự do độc lập thì phải hy sinh tranh đấu.

(Năm mới, công việc mới, báo Việt Nam độc lập, ngày 1-1-1942, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.251)

Muốn thoát ách nô lệ, muốn tự lập tự cường thì nhất định phải làm cách mạng, phải kháng chiến.

(Bài nói tại buổi lễ bế mạc lớp chỉnh huấn cán bộ trí thức, ngày 26-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.298)

Muốn thống nhất, phải có hòa bình. Muốn độc lập thì phải thống nhất. Muốn thật sự độc lập thì phải có dân chủ. Bốn điểm đó như bầu trời có bốn phương: Đông, Tây, Nam, Bắc; như một năm có bốn mùa: Xuân, Hạ, Thu, Đông; không thể tách rời nhau, không thể thiếu một điểm nào.

(Nói chuyện tại Hội nghị Đại biểu Mặt trận Liên - Việt toàn quốc, ngày 10-1-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.244, 245)

Muốn trị lửa phải dùng nước. Địch muốn tốc chiến, tốc thắng. Ta lấy trường kỳ kháng chiến trị nó, thì địch nhất định thua, ta nhất định thắng.

Có người hỏi: Toàn dân kháng chiến là thế nào?

Tôi trả lời: Toàn dân kháng chiến nghĩa là toàn cả dân, ai cũng đánh giặc. Bất kỳ đàn ông đàn bà, người già con trẻ, ai cũng tham gia kháng chiến. Tổ quốc là Tổ quốc chung. Tổ quốc độc lập, thì ai cũng được tự do. Nếu mất nước, thì ai cũng phải làm nô lệ.

(Hỏi và trả lời, ngày 23-12-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.539)

Muốn xây dựng sự nghiệp hòa bình thì phải giữ gìn và củng cố hòa bình. Cho nên chúng ta kiên quyết chống mọi âm mưu của đế quốc Mỹ và tay sai của chúng hòng phá hoại hòa bình.

(Ý nghĩa của đường xe lửa Hà Nội - Mục Nam Quan,
báo Nhân Dân, ngày 2-3-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.352-353)

Mục đích Cách mạng Tháng Tám là gì? Là giành lại *hòa bình, thống nhất, độc lập và dân chủ* cho Tổ quốc ta, cho nhân dân ta.

(Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm Cách mạng Tháng Tám
và ngày Quốc khánh, báo Nhân Dân, từ ngày 1 đến
ngày 3-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.35)

Mục đích kháng chiến là để giữ lấy và phát triển những thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám, tức là *hòa bình, thống nhất, độc lập và dân chủ*.

(Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm Cách mạng Tháng Tám
và ngày Quốc khánh 2-9, báo Nhân Dân, từ ngày 1 đến
ngày 3-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.36)

Nam Bắc là một nhà, là anh em ruột thịt, quyết không thể chia cắt được. Chúng ta phải thắt chặt mối quan hệ mật thiết giữa miền Nam và miền Bắc.

(Diễn văn chúc mừng năm mới trong dịp lễ mừng
Trung ương Đảng và Chính phủ về Thủ đô,
ngày 1-1-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.226)

Nay cuộc trường kỳ kháng chiến phải tiếp tục cái nhiệm vụ vẻ vang của Cách mạng Tháng Tám: Phải làm cho nền Dân chủ Cộng hòa chắc chắn, phải làm cho quyền thống nhất độc lập vững vàng.

Chúng ta đã thắng lợi trong cuộc cách mạng, thì chúng ta quyết sẽ thắng lợi trong cuộc kháng chiến.

(Thư gửi đồng bào toàn quốc nhân dịp kỷ niệm Cách mạng Tháng Tám, ngày 19-8-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.218-219)

"Nay tuy châu chấu đấu voi,

Nhưng mai voi sẽ bị lòi ruột ra".

(Con voi với con muỗi, báo Nhân Dân, từ ngày 1 đến ngày 5-4-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.103)

Nền độc lập của nước Việt Nam và chính thể Dân chủ Cộng hòa đã được trịnh trọng tuyên bố ngày mồng 2 tháng 9 vừa rồi, sau khi Hoàng đế Bảo Đại thoái vị và Chính phủ mới đã thành lập. Toàn thể dân chúng nước Việt Nam đồng tâm quyết bảo vệ sự tự do và nền độc lập.

(Điện văn gửi các ông Gioóc Biđôn - Lãnh tụ Gia Tô giáo, Lêông Blum - Lãnh tụ Đảng Xã hội Pháp, Tôrê - Lãnh tụ Đảng Cộng sản Pháp, báo Cứu quốc, ngày 13-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.112)

Nếu chiến tranh kéo dài, thì khối Liên hiệp Pháp cũng hỏng, lợi quyền Pháp ở Á Đông cũng mất, nước ta sẽ bị tàn phá tiêu điều. Nhưng dù tiêu điều đến đâu, non nước này vẫn là non nước Việt Nam. Trên đống xương máu, trên đống tro tàn, thanh niên ta, con cháu ta, sẽ xây dựng một nước Việt Nam hoàn toàn độc lập.

(Ý kiến về lời tuyên bố của Thủ tướng Pháp Ramađiê, ngày 9-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.103-104)

Nếu như các toán quân Pháp hoặc tiến vào từ Trung Quốc là nơi mà họ đã rút chạy trong thời gian người Nhật chiếm đóng Đông Dương hoặc từ bất cứ nơi nào khác, hễ đặt chân lên bất kỳ bộ phận nào của lãnh thổ Việt Nam thì nhân dân Việt Nam kiên quyết đánh trả chúng trong bất kỳ hoàn cảnh nào.

(Thư gửi Tổng thống Toruman, ngày 8-11-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.107)

Nếu nước Pháp ưng thuận để nước ta thống nhất và độc lập đủ quyền kinh tế, quân sự, ngoại giao như Mỹ đã ưng thuận với Phi Luật Tân, Anh đã ưng thuận với Ấn Độ thì dân ta rất sẵn sàng hợp tác thân thiện trong khối Liên hiệp Pháp. Nếu nước Pháp không ưng thuận như vậy và cứ mong đặt lại chế độ thuộc địa, thì dân ta cương quyết trường kỳ kháng chiến cho đến ngày hoàn toàn thống nhất và độc lập. Dân ta rất muốn hòa bình, nhưng vì vận mệnh của Tổ quốc hiện tại, vận mệnh của con cháu muôn đời nên phải quyết kháng chiến đến cùng.

(Trả lời các nhà báo về cuộc tranh luận về vấn đề
Việt Nam tại Quốc hội Pháp, ngày 25-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.132)

Ngày mà hàng trăm triệu nhân dân châu Á bị tàn sát và áp bức thức tỉnh để gạt bỏ sự bóc lột đê tiện của một bọn thực dân lòng tham không đáy, họ sẽ hình thành một lực lượng khổng lồ, và trong khi thủ tiêu một trong những điều kiện tồn tại của chủ nghĩa tư bản là chủ nghĩa đế quốc, họ có thể giúp đỡ những người anh em mình ở phương Tây trong nhiệm vụ giải phóng hoàn toàn.

(Đông Dương, tạp chí La Revue Communiste,
tháng 5-1921, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.48)

Ngày nào mà chưa đuổi được đế quốc Mỹ ra khỏi miền Nam nước ta, chưa giải phóng được miền Nam khỏi ách thống trị tàn bạo của Mỹ - Diệm, thì nhân dân ta vẫn chưa thể ăn ngon, ngủ yên. Bởi vậy, không thể nào tách rời cuộc đấu tranh bảo vệ hòa bình, thống nhất nước nhà với cuộc đấu tranh chống đế quốc Mỹ.

(Diễn văn khai mạc Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 5-9-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.675)

Nguyện vọng tha thiết và ý chí sắt đá của toàn dân Việt Nam là thực hiện thống nhất đất nước bằng phương pháp hòa bình. Đấu tranh cho thống nhất là con đường sống của nhân dân Việt Nam.

(Bài nói tại Hội những người Ấn nghiên cứu các vấn đề quốc tế, ngày 7-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.272)

Người An Nam chán ngấy nền đô hộ Pháp lắm rồi. Nỗi căm hờn âm ỉ trong lòng họ và chỉ chờ có dịp là nổ bung ra.

(Chủ nghĩa đế quốc Pháp ở Viễn Đông - Varen và Đông Dương, báo Le Paria, tháng 2-1925, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.158)

Người An Nam nói chung, phải è cổ ra mà chịu những công ơn bảo hộ của nước Pháp. Người nông dân An Nam nói riêng, lại càng phải è cổ ra mà chịu sự bảo hộ ấy một cách thảm hại hơn: Là người An Nam, họ bị áp bức; là người nông dân, họ bị người ta ăn cắp, cướp bóc, tước đoạt, làm phá sản.

(Tình cảnh nông dân An Nam, báo La Vie Ouvrière, ngày 4-1-1924, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.247)

Người Pháp đến đã làm đổi thay tất cả. Đời sống càng ngày càng khó khăn. Thuế má nặng nề, phu dịch thường xuyên. Các gia đình

khá giả nay bị sa sút không còn có thể nuôi thầy đồ dạy học cho con cái mình và con cái những người láng giềng như xưa nữa. Những kẻ nghèo đói thì bị bần cùng, nên họ phải chống đói đã rồi mới có thể nghĩ đến chuyện học hành.

Càng nghèo khổ thì số người thất học càng nhiều.

(Đông Dương, viết khoảng năm 1923-1924,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.423)

Người Việt Nam chúng tôi cũng yêu mến nước Pháp và những người Pháp bạn hữu, chúng tôi bảo đảm tôn trọng những quyền lợi kinh tế và văn hoá của người Pháp ở Việt Nam. Nhưng chính vì để thực hiện sự hợp tác bình đẳng và hữu nghị ấy, chúng tôi quyết dùng tất cả sức mình để giành được nền độc lập dân tộc và toàn vẹn lãnh thổ của chúng tôi.

(Thư trả lời bà Sốtxi trong Hội Liên hiệp Phụ nữ Pháp,
ngày 22-9-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.348)

Nhân dân chúng tôi lấy làm vinh dự là dân tộc đầu tiên dưới ách cai trị của đế quốc Pháp đã đập tan ách đô hộ của nó, giành lại độc lập dân tộc và bằng cách đó, đã phá vỡ nền tảng của chế độ thực dân Pháp, chỉ ra con đường giải phóng cho những người anh em của mình ở các thuộc địa khác.

(Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa tròn
15 tuổi, viết khoảng tháng 8-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.649)

Nhân dân miền Nam anh dũng quyết không lùi bước trước mũi súng của kẻ xâm lược và lũ bán nước. Đồng bào chúng tôi thà hy sinh hết thảy, nhưng quyết không chịu làm nô lệ.

(Trả lời tạp chí Mainôrity Ốp Oăn, báo Nhân Dân,
ngày 25-5-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.330)

Nhân dân nước chúng tôi có ý chí phi thường là do lòng tự trọng muốn sống làm người chứ không chịu làm nô lệ. Điều này cũng đúng với những nhà trí thức nước chúng tôi thiết tha với nền văn hoá dân tộc.

(Trả lời phóng viên thường trú của báo Nhân đạo tại Hà Nội, ngày 2-9-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.190)

Nhân dân Việt Nam chỉ đòi độc lập và thống nhất quốc gia trong khối Liên hiệp Pháp, một khối liên hiệp do sự tự do thỏa thuận tạo nên.

(Thư gửi Chính phủ, Quốc hội và nhân dân Pháp, ngày 7-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.14)

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì phiên họp Hội đồng Chính phủ tại Phủ Chủ tịch, tháng 4-1960

Nhân dân Việt Nam chúng tôi rất yêu chuộng hòa bình, một nền hòa bình chân chính trong độc lập và tự do thật sự. Nhân dân Việt Nam quyết chiến đấu đến cùng, không sợ hy sinh gian khổ, để bảo vệ Tổ quốc và các quyền dân tộc thiêng liêng của mình.

(Thư trả lời Tổng thống Mỹ Risớt M. Níchxơn, báo Nhân Dân, ngày 7-11-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.602)

Nhân dân Việt Nam đã hy sinh nhiều xương máu đấu tranh cho tự do độc lập, quyết không một lực lượng nào ngăn cản được sự nghiệp thống nhất Tổ quốc của mình.

(Diễn văn tại cuộc mít tinh của nhân dân Niu Đêli (Ấn Độ), ngày 6-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.259)

Nhân dân Việt Nam hoan nghênh quân Đồng minh kéo vào Việt Nam để tước khí giới quân Nhật, nhưng cương quyết phản đối quân Pháp kéo vào Việt Nam, vì mục đích của họ chỉ là hãm dân tộc Việt Nam vào vòng nô lệ một lần nữa.

(Lời kêu gọi quốc dân, báo Cứu quốc, ngày 5-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.10)

Nhân dân Việt Nam khao khát độc lập hàng bao thế kỷ, đã liên tục đấu tranh không khoan nhượng chống ách áp bức đáng nguyền rủa của bọn thực dân Pháp. Nhưng trước khi có Cách mạng Tháng Mười, các cuộc đấu tranh đó đều không thành công, vì nó giống như con tàu trôi lênh đênh không có la bàn chỉ hướng.

("Sức mạnh vô địch", ngày 21-4-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.557)

Nhân dân Việt Nam kiên quyết đòi đế quốc Mỹ rút khỏi miền Nam Việt Nam. Vấn đề miền Nam phải do nhân dân miền Nam tự giải quyết.

(Tuyên bố ngày 29 tháng 8 năm 1963, báo Nhân Dân, ngày 29-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.156)

Nhân dân Việt Nam kiên quyết đòi tất cả quân Mỹ và quân chư hầu của Mỹ phải rút hết sạch, chứ không phải chỉ rút 25.000 hoặc 250.000 hay là 50 vạn, mà phải rút hết, toàn bộ, không điều kiện.

(Lời kêu gọi nhân ngày 20 tháng 7, báo Nhân Dân, ngày 20-7-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.592)

Nhân dân Việt Nam rất tha thiết với hòa bình, nhưng hòa bình thật sự không thể tách khỏi độc lập thật sự.

(Lời chúc đầu năm gửi nhân dân Mỹ, báo Nhân Dân, ngày 1-1-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.3)

Nhân dân Việt Nam rất yêu chuộng hòa bình, hòa bình thật sự, hòa bình trong độc lập tự do, chứ không phải thứ hòa bình giả hiệu, "hòa bình" kiểu Mỹ.

(Không có gì quý hơn độc lập, tự do, báo Nhân Dân, ngày 17-7-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.132)

Nhân dân Việt Nam sẵn sàng cộng tác thân thiện với nhân dân Pháp, song nhân dân Việt Nam quyết không đầu hàng, quyết không chịu mất nước, quyết không chịu làm nô lệ một lần nữa.

(Lời kêu gọi nhân kỉ niệm một năm kháng chiến toàn quốc, ngày 19-12-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.356)

Nhiệm vụ của tất cả mọi người chúng ta hiện nay là đấu tranh cho hòa bình, thống nhất, độc lập và dân chủ trong cả nước. Đó là một cuộc đấu tranh phức tạp, gian khổ và lâu dài, bởi vì đế quốc Mỹ và phe lũ của chúng đang âm mưu phá hoại hòa bình, phá hoại thống nhất.

(Bài nói chuyện với các đại biểu nhân dân Thành phố Hải Phòng, ngày 2-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.503)

Nhưng muốn có hòa bình thật sự thì phải có độc lập thật sự.

(Trả lời nhà báo Anh Phêlích Gơrin, ngày 18-11-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.664)

Nhưng tự do độc lập là quyền trời cho của mỗi dân tộc. Bọn thực dân phản động dùng vũ lực phá hoại quyền thống nhất và độc lập của dân ta, cho nên dân ta phải kháng chiến để giữ gìn đất nước.

(Trả lời các nhà báo, ngày 2-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.9)

Nói đến Việt Nam độc lập, thì nhiều người hăng hái tán thành. Họ nói: "Giời sinh ra người, ai cũng có quyền tự do. Nước Pháp muốn độc lập thì lẽ gì không để Việt Nam độc lập?".

(Nhật ký hành trình của Hồ Chủ tịch - Bốn tháng sang Pháp, bản đánh máy lưu tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.461)

Nói tóm lại là bọn cường quyền này bắt dân tộc kia làm nô lệ, như Pháp với An Nam. Đến khi dân nô lệ ấy chịu không nổi nữa, tỉnh ngộ lên, đoàn kết lại, biết rằng thà chết được tự do hơn sống làm nô lệ, đồng tâm hiệp lực đánh đuổi tụi áp bức mình đi...

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.286)

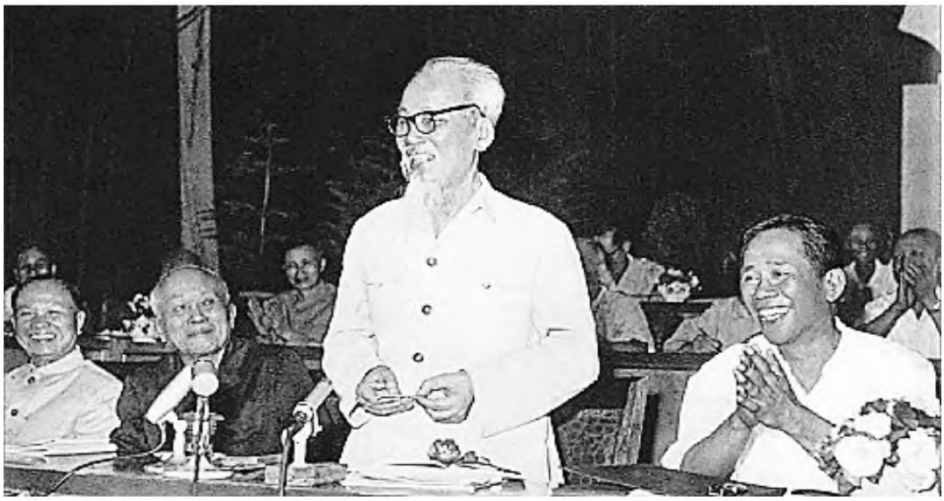

Chủ tịch Hồ Chí Minh và các đồng chí Tôn Đức Thắng, Lê Duẩn, Trường Chinh tại phiên khai mạc kỳ họp thứ 4, Quốc hội khóa III, ngày 20-5-1968

Nước ta phải thống nhất. Nam Bắc là một nhà. Không thể để ai chia cắt Tổ quốc ta, chia rẽ gia đình ta.

(Thư gửi đồng bào Công giáo nhân dịp lễ Nôen, báo Nhân Dân, ngày 24-12-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.226)

Nước Việt Nam có quyền hưởng tự do và độc lập, và sự thực đã thành một nước tự do và độc lập. Toàn thể dân tộc Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần và lực lượng, tính mệnh và của cải để giữ vững quyền tự do, độc lập ấy.

(Tuyên ngôn Độc lập của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.3)

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Thủ tướng Phạm Văn Đồng, ngày 5-11-1968

Nước Việt Nam là một khối thống nhất không thể chia cắt được. Dân tộc Việt Nam từ lâu đã xây đắp Tổ quốc mình suốt từ Bắc chí

Nam cùng chung một lịch sử, một tiếng nói, một nền kinh tế, cùng đứng lên đánh đuổi thực dân.

(Bài nói tại cuộc họp báo ở Rănggun (Miến Điện), ngày 16-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.287-288)

Nước Việt Nam là một, từ Nam chí Bắc chung một tiếng nói, một lịch sử, một nền văn hoá và một nền kinh tế.

(Diễn văn tại cuộc mít tinh của nhân dân Niu Đêli (Ấn Độ), ngày 6-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.259)

Nước Việt Nam ta là một nước thống nhất, Nam Bắc một nhà không một lực lượng phản động nào có thể chia cắt được. Nước Việt Nam ta nhất định phải thống nhất.

(Diễn văn nhân lễ kỷ niệm ngày Quốc khánh của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.82)

Nước Việt Nam ta là một,

Dân tộc Việt Nam ta là một.

Dù cho sông cạn đá mòn,

Nhân dân Nam, Bắc là con một nhà.

(Lời chúc mừng năm mới, ngày 25-1-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.12)

Nước Việt Nam ta nhất định phải thống nhất. Đồng bào Nam và Bắc nhất định sẽ sum họp một nhà. Toàn thể đồng bào hãy quyết tâm đoàn kết rộng rãi và chặt chẽ trên Cương lĩnh của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, hãy ra sức thi đua yêu nước, củng cố miền Bắc, đấu tranh kiên quyết và bền bỉ cho một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

Thống nhất nước nhà là con đường sống của nhân dân ta.

(Thư gửi đồng bào cả nước, ngày 6-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.359-360)

Nước Việt Nam thành lập đã hơn hai nghìn năm. Việt Nam là một dân tộc có chung một lịch sử, một thứ tiếng, một nền kinh tế và văn hóa. Dân tộc Việt Nam đã cùng nhau đoàn kết nhất trí trong lao động xây dựng và trong chiến đấu chống ngoại xâm.

Nước Việt Nam là một khối thống nhất.

(Bài nói tại Hội những người Ấn nghiên cứu các vấn đề quốc tế, ngày 7-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.268)

Ở Đông Dương, chúng ta đang sống dưới sự "bảo hộ" của nước Pháp. Bảo hộ có nghĩa là che chở. Nước Pháp đang để cho hàng triệu anh em chúng ta chết đói, trong khi đó hàng nghìn người khác bị đưa sang Tiểu Á làm bia đỡ đạn.

(Ở Đông Dương, báo L'Humanité, ngày 4-11-1920, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.27-28)

Phác qua như thế, chúng ta thấy rằng dưới chiêu bài dân chủ, đế quốc Pháp đã đem vào An Nam tất cả cái chế độ trung cổ đáng nguyền rủa, kể cả chế độ thuế muối; rằng người nông dân An Nam bị hành hình vừa bằng lưỡi lê của nền văn minh tư bản chủ nghĩa, vừa bằng cây thánh giá của Hội Thánh đĩ bợm.

(Tình cảnh nông dân An Nam, báo La Vie Ouvère, ngày 4-1-1924, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.249)

Pháp chạy, Nhật hàng, vua Bảo Đại thoái vị. Dân ta đã đánh đổ các xiềng xích thực dân gần 100 năm nay để gây nên nước Việt Nam độc lập. Dân ta lại đánh đổ chế độ quân chủ mấy mươi thế kỷ mà lập nên chế độ Dân chủ Cộng hòa.

(Tuyên ngôn Độc lập của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, báo Cứu quốc ngày 5-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.3)

Quân địch sắp tới đâu thì dân vùng đó triệt để làm vườn không nhà trống khiến quân địch không có thức ăn, không có chỗ ở, không có đường đi mà phải tiêu hao mòn mỏi. Còn một tấc đất, còn một người dân thì còn tranh đấu, lúc nào cũng sẵn sàng và không bao giờ do dự hoang mang.

(Lời hiệu triệu, báo Sự thật, ngày 27-2-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.214)

Quân và dân cả nước ta, triệu người như một, nêu cao chủ nghĩa anh hùng cách mạng, không sợ hy sinh, không sợ gian khổ, quyết kiên trì và đẩy mạnh cuộc kháng chiến, quyết chiến quyết thắng, đánh cho quân Mỹ phải rút hết sạch, đánh cho ngụy quân và ngụy quyền sụp đổ hết, giải phóng miền Nam, bảo vệ miền Bắc, tiến tới hoà bình thống nhất nước nhà.

(Lời kêu gọi nhân ngày 20 tháng 7, báo Nhân Dân, ngày 20-7-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.593)

Quyền độc lập tự do ở nước nào cũng vậy, đều do xương máu của những nghĩa sĩ, và đoàn kết của toàn quốc dân mà xây dựng nên. Vậy nên, những người chân chính ham chuộng độc lập, tự do của nước mình, thì phải kính trọng độc lập, tự do của nước mình, thì phải kính trọng độc lập, tự do của dân tộc khác.

(Nhật ký hành trình của Hồ Chủ tịch - Bốn tháng sang Pháp, báo Cứu quốc, từ ngày 11-11 đến ngày 17-12-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.404-405)

Sự áp bức và bóc lột vô nhân đạo của đế quốc Pháp đã làm cho đồng bào ta hiểu rằng có cách mạng thì sống, không có cách mạng thì chết.

(Lời kêu gọi, ngày 27-2-1930, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.21)

Sự đầu độc có hệ thống của bọn tư bản thực dân không thể làm tê liệt sức sống, càng không thể làm tê liệt tư tưởng cách mạng của người Đông Dương.

(Đông Dương, tạp chí La Revue Communiste, tháng 4-1921, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.40)

Sự hy sinh anh dũng của các liệt sĩ đã chuẩn bị cho đất nước ta nở hoa độc lập, kết quả tự do.

(Bài nói tại Lễ kỷ niệm 30 năm ngày thành lập Đảng, ngày 5-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.401)

Sự tương phản càng nổi bật không kém trong lĩnh vực kinh tế. Một bên là những người bản xứ bị dìm trong cảnh dốt nát và suy yếu bởi một hệ thống tinh khôn nhằm nhồi sọ, đần độn hoá... Một bên là những người Pháp và người nước ngoài: họ đều đi lại tự do, tự dành cho mình tất cả các tài nguyên của đất nước, chiếm đoạt toàn bộ xuất nhập khẩu và tất cả các ngành nghề béo bở nhất, bóc lột trâng tráo trong cảnh dốt nát và nghèo khốn của nhân dân.

(Vấn đề dân bản xứ, báo L'Humanité, ngày 2-8-1919, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.12)

Ta có thể kết luận rằng mọi chế độ thực dân đế quốc đều tiêu diệt hết các nòi giống bản xứ, và muốn cứu vãn những nòi giống này, ta phải lật đổ chủ nghĩa đế quốc!

(Chủ nghĩa đế quốc, kẻ tiêu diệt nòi giống bản xứ, tập san Inprekorr, tháng 5-1928, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.371)

Ta phải hiểu và phải cho dân hiểu rằng: Cuộc kháng chiến sẽ rất gay go cực khổ.

Dù địch thua đến 99%, nó cũng ráng sức cắn lại. Vì nó thất bại ở Việt Nam, thì toàn bộ cơ nghiệp đế quốc nó sẽ tan hoang.

(Công việc khẩn cấp bây giờ, viết ngày 5-11-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.484)

Tất cả các dân tộc trên thế giới đều sinh ra bình đẳng; dân tộc nào cũng có quyền sống, quyền sung sướng và quyền tự do.

(Tuyên ngôn Độc lập của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà,
2-9-1945, báo Cứu quốc, ngày 5-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.1)

Thà 5, 10 năm hy sinh cực khổ, còn hơn làm nô lệ muôn đời.

(Lời kêu gọi nhân ngày kỷ niệm Độc lập 2-9-1948,
báo Cứu quốc, ngày 9-9-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.602)

Thà chết chẳng cam nô lệ mãi,

Tung bay cờ nghĩa khắp trăm miền

("Việt Nam có bạo động" Tin Xích đạo, trên báo
Ung Ninh 14-11, Nhật kí trong tù, 1942 - 1943,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.391)

Thế mà hơn 80 năm nay, bọn thực dân Pháp lợi dụng lá cờ tự do, bình đẳng, bác ái, đến cướp đất nước ta, áp bức đồng bào ta. Hành động của chúng trái hẳn với nhân đạo và chính nghĩa.

(Tuyên ngôn độc lập của nước Việt Nam Dân chủ
Cộng hòa, đọc ngày 2-9-1945, ngày 5-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.1)

Thỏa ước ngày 8-3 (1949) là kết quả của việc mua bán giữa Vĩnh Thụy (Bảo Đại) với nước Pháp, chỉ như một mảnh giấy lộn. Độc lập và thống nhất viết trong thỏa ước là giả dối. Nhân dân Việt Nam không bị lừa dối.

(Trả lời phỏng vấn của báo Pháp Action, tháng 5-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.77)

Thống nhất Việt Nam là việc của nhân dân Việt Nam cũng như thống nhất nước Đức là việc của nhân dân Đức. Với sự ủng hộ của tất cả các dân tộc yêu chuộng hòa bình, chúng tôi đòi thi hành đúng đắn Hiệp định Giơnevơ để thống nhất nước nhà bằng phương pháp hòa bình.

(Diễn văn đọc tại Lễ đón tiếp ở sân bay Béc-lin, Thủ đô nước Cộng hòa Dân chủ Đức, ngày 31-7-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.29)

Thực dân phản động là như lũ chó dại cắn càn. Chúng đến đâu, phá hủy nhà thờ, chùa, miếu, giết người, cướp của, đốt nhà đến đó. Chúng tưởng dùng cách khủng bố dã man đó để làm dân ta sợ hãi, nản lòng. Nhưng kết quả là chúng càng hung ác thì đồng bào ta càng tức giận, càng kiên quyết, càng ra sức kháng chiến đến cùng, để đuổi lũ ác quỷ đó ra khỏi đất nước ta, để giữ quyền thống nhất và độc lập của Tổ quốc ta.

(Thư gửi đồng bào Việt Bắc, tháng 1-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.455)

Toàn dân Việt Nam chỉ có một lòng: Quyết không làm nô lệ,

Chỉ có một chí: Quyết không chịu mất nước,

Chỉ có một mục đích: Quyết kháng chiến để tranh thủ thống nhất và độc lập cho Tổ quốc.

(Lời kêu gọi nhân kỷ niệm sáu tháng kháng chiến, ngày 19-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.178-179)

Tổ quốc là Tổ quốc chung. Tổ quốc độc lập, thì ai cũng được tự do. Nếu mất nước, thì ai cũng phải làm nô lệ.

(Hỏi và trả lời, ngày 23-12-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.539)

Tôi chắc và đồng bào cả nước đều chắc vào lòng kiên quyết ái quốc của đồng bào Nam Bộ. Chúng ta nên nhớ lời nói oanh liệt của nhà đại cách mạng Pháp: "Thà chết tự do hơn sống nô lệ".

(Gửi đồng bào Nam Bộ, ngày 25-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.29)

Tổng thống Kennơđi phải hiểu lịch sử. Lịch sử đã chứng tỏ rằng: Khi một dân tộc đã đoàn kết nhất trí, đấu tranh giành độc lập, tự do (như tổ tiên Tổng thống ngày trước và nhân dân miền Nam Việt Nam hiện nay), thì nhất định họ sẽ thắng lợi.

(Lời phát biểu tại Kỳ họp thứ 6 Quốc hội khóa II, ngày 8-5-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.81)

Trải qua hơn 20 năm liên tiếp chống ngoại xâm, nhân dân Việt Nam chúng tôi thiết tha muốn hòa bình hơn ai hết. Nhưng hòa bình thật sự phải gắn liền với độc lập thật sự. Vì độc lập của Tổ quốc, vì nghĩa vụ đối với các dân tộc đang chống đế quốc Mỹ, vì an ninh của các nước trong phe xã hội chủ nghĩa, nhân dân cả nước chúng tôi đoàn kết một lòng, không sợ hy sinh gian khổ, kiên quyết chiến đấu đến thắng lợi hoàn toàn.

(Phát biểu trong buổi chiêu đãi đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ Cuba, ngày 31-10-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.190)

Trong khi chờ nguyên tắc dân tộc sẽ từ lĩnh vực lý tưởng chuyển vào lĩnh vực hiện thực do chỗ quyền tự quyết thiêng liêng của các dân tộc được thừa nhận thật sự, nhân dân nước An Nam trước kia, nay là xứ Đông Pháp, xin trình với các quý Chính phủ trong Đồng minh nói chung và với Chính phủ Pháp đáng kính nói riêng, những yêu sách khiêm tốn sau đây:

1. Tổng ân xá cho tất cả những người bản xứ bị án tù chính trị;

2. Cải cách nền pháp lý ở Đông Dương bằng cách cho người bản xứ cũng được quyền hưởng những *đảm bảo về mặt pháp luật* như người Âu châu; *xoá bỏ hoàn toàn* các tòa án đặc biệt dùng làm công cụ để khủng bố và áp bức bộ phận trung thực nhất trong nhân dân An Nam;
3. Tự do *báo chí* và tự do *ngôn luận*;
4. Tự do *lập hội* và *hội họp*;
5. Tự do *cư trú ở nước ngoài* và tự do xuất dương;
6. Tự do *học tập*, thành lập các trường kỹ thuật và chuyên nghiệp ở tất cả các tỉnh cho người bản xứ;
7. Thay *chế độ ra các sắc lệnh bằng chế độ ra các đạo luật*;
8. Đoàn đại biểu thường trực của người bản xứ, do người bản xứ bầu ra, tại Nghị viện Pháp để giúp cho Nghị viện biết được những nguyện vọng của người bản xứ.

(Yêu sách của nhân dân An Nam, tiếng Pháp, năm 1919, bản chụp lưu tại Viện Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.469-470)

Trong lịch sử 80 năm mất nước đau khổ và đen tối, chúng ta đã không ngừng làm rạng rỡ ngọn cờ nghĩa cứu nước vẻ vang.

Từ sau năm 1862, khi Vua Tự Đức ký hiệp ước bán nước, cắt nhượng ba tỉnh Sài Gòn, Biên Hòa, Mỹ Tho cho giặc Pháp, các bậc nghĩa sĩ giàu lòng yêu nước thương dân đã từ bỏ cả cơ nghiệp của cải, dắt díu vợ con chạy ra Trung Kỳ, thà cam chịu sống cuộc đời gian truân, vất vả của kẻ hái củi, chài lưới, chứ thề không đội trời chung với giặc Pháp.

(Báo cáo của Phân hội Việt Nam thuộc Hội Quốc tế chống xâm lược, từ ngày 25-28 tháng 3-1944, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.479)

Trong một thời gian rất vắn, chúng ta đã phá tan chế độ *quân chủ chuyên chế* mấy nghìn năm nay. Chúng ta đã đánh đổ cái nền thống trị của hai đế quốc chủ nghĩa: Pháp và Nhật. Chúng ta đã lập nên một chính thể *Dân chủ Cộng hòa*. Đó là một cuộc thắng lợi xưa nay chưa từng thấy trong lịch sử nước ta.

(Thư gửi các đồng chí tỉnh nhà, ngày 17-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.18)

Trong tất cả các thuộc địa của Pháp, nạn nghèo đói đều tăng, sự phẫn uất ngày càng lên cao. Sự nổi dậy của nông dân bản xứ đã chín muồi.

(Phát biểu tại phiên họp thứ 25 Đại hội lần thứ V Quốc tế
Cộng sản, tiếng Nga, Matxcơva, ngày 3-7-1924,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.311)

Trong tất cả các thuộc địa Pháp, công nghiệp và thương nghiệp phát triển rất yếu ớt và nhân dân hầu hết làm nghề nông, 95% số dân bản xứ là nông dân.

(Phát biểu tại phiên họp thứ 25 Đại hội lần thứ V Quốc tế
Cộng sản, tiếng Nga, Matxcơva, ngày 3-7-1924,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.305)

Trong việc thực hiện thống nhất nước Việt Nam bằng phương pháp hòa bình, trở lực chủ yếu là do âm mưu của bọn đế quốc và tay sai. Âm mưu đó nhằm chia cắt lâu dài nước Việt Nam, biến miền Nam thành căn cứ quân sự của "chính sách thực lực". Vì âm mưu đó mà việc thống nhất nước Việt Nam bị cản trở, hòa bình ở Đông Dương và Đông - Nam Á bị đe dọa.

(Bài nói tại Hội những người Ấn nghiên cứu
các vấn đề quốc tế, ngày 7-2-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.270)

Trước hết chúng tôi cần giành thống nhất và độc lập thực sự. Những vấn đề khác sẽ bàn sau.

(Trả lời phỏng vấn của Hãng thông tấn Angtara (Inđônêxia), báo Cứu quốc, ngày 19-7-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.140)

Tuần lễ Vàng sẽ tỏ cho toàn quốc đồng bào và cho toàn thế giới biết rằng trong lúc chiến sĩ Việt Minh trên các mặt trận quyết hy sinh giọt máu cuối cùng để giữ vững nền tự do độc lập của nước nhà, thì đồng bào ở hậu phương, nhất là những nhà giàu có, cũng có thể hy sinh được chút Vàng để phụng sự Tổ quốc.

(Thư gửi đồng bào toàn quốc nhân dịp "Tuần lễ Vàng", báo Cứu quốc, ngày 17-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.16)

Tuy ta được độc lập, nhưng dân ta sẽ còn phải gặp rất nhiều nỗi khó khăn, còn phải hy sinh phấn đấu nhiều hơn nữa. Từ người giàu cho chí kẻ nghèo cần phải một lòng giữ vững nền độc lập, chống bọn Pháp muốn trở lại nước ta lần nữa.

(Bài nói chuyện với đoàn đại biểu các dân tộc thiểu số tỉnh Tuyên Quang, ngày 23-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.119)

Từ năm nay trở đi, đồng bào ta, con cháu Hai Bà Trưng, con cháu Lý Thường Kiệt, Trần Hưng Đạo, Lê Lợi, Nguyễn Huệ, Nùng Trí Cao, có chịu để nước non Hồng Lạc cho thực dân Pháp giày xéo, có chịu để nòi giống Rồng Tiên cho thực dân Pháp giày đạp nữa không?

Không, quyết không!

(Lời kêu gọi đầu năm mới (1947), ngày 1-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.1)

Vấn đề Đông Dương phải do nhân dân Đông Dương quyết định. Việc Pháp phải rút khỏi Hải Phòng vào trung tuần tháng 5 và việc tổng tuyển cử ở Việt Nam vào tháng 7-1956, thì Hiệp định Giơnevơ đã quy định rõ ràng, không có lý do gì mà phải bàn lại. Càng không có lý do gì mà Mỹ, Pháp, Anh được bàn riêng.

(Hội nghị tay ba để làm gì? Báo Nhân Dân, ngày 5-4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.395)

Vấn đề miền Nam chỉ có một cách giải quyết là: Đế quốc Mỹ phải rút khỏi miền Nam để nhân dân Việt Nam tự giải quyết lấy công việc của mình, theo tinh thần của Hiệp định Giơnevơ.

(Trả lời phóng viên báo Acahata (Nhật Bản), báo Nhân Dân, ngày 21-11-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.209)

Vận mệnh nước ta ở trong tay ta. Chúng ta đồng tâm nhất trí, trên dưới một lòng, thì chúng ta nhất định thắng lợi.

(Tự phê bình, báo Cứu quốc, ngày 28-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.193)

Về mọi mặt địa lý, lịch sử, văn hóa và chủng tộc, dân tộc Việt Nam là một... Sự thống nhất của nước Việt Nam và dân tộc Việt Nam đã được thừa nhận và ghi rõ trong các Hiệp nghị Giơnevơ.

(Trả lời ông W. Bócsét, phóng viên của tuần báo Mỹ người bảo vệ dân tộc và tuần báo Angiêria cách mạng châu Phi, báo Nhân Dân, ngày 8-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.146)

"Về mọi mặt lịch sử, địa lý, kinh tế, văn hóa, xã hội và dân tộc, Việt Nam ta là một nước thống nhất, quyết không một lực lượng nào có thể chia cắt được"...

(Trả lời những câu hỏi của phóng viên báo Tin nhanh hằng ngày (Luân Đôn), báo Nhân Dân, ngày 28-3-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.361)

Vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì hòa bình ở châu Á và thế giới, nhân dân Việt Nam không sợ hy sinh gian khổ, quyết đánh, quyết thắng và nhất định sẽ thắng giặc Mỹ xâm lược.

(Trả lời phỏng vấn của báo Acahata (Nhật Bản), ngày 20-12-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.216)

Vì độc lập, tự do và thống nhất của Tổ quốc mình, vì muốn sống hòa bình hữu nghị với tất cả các dân tộc trên thế giới, cả với nhân dân Mỹ, toàn dân chúng tôi đoàn kết nhất trí, kiên quyết chống đế quốc Mỹ xâm lược.

(Điện gửi các bạn người Mỹ nhân dịp năm mới 1968, báo Nhân Dân, ngày 31-12-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.414-415)

Vì quân đội thực dân Pháp xâm lược Việt Nam mà có cuộc chiến tranh này. Nhân dân Việt Nam sẵn sàng hòa bình cộng tác với nhân dân Pháp và nhân dân thế giới, nhưng nhân dân Việt Nam quyết không chịu làm nô lệ, quyết không chịu mất nước.

Hễ còn một tên lính thực dân trên đất nước Việt Nam, thì Việt Nam cứ đánh, đánh cho đến thắng lợi hoàn toàn, đánh cho đến độc lập và thống nhất thật sự.

(Lời kêu gọi nhân dịp ba năm toàn quốc kháng chiến, báo Sự thật, ngày 19-12-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.262)

Vì sao mà sinh ra dân tộc cách mệnh?

Một nước cậy có sức mạnh đến cướp một nước yếu, lấy võ lực cai trị dân nước ấy, và giành hết cả quyền kinh tế và chính trị. Dân nước ấy đã mất cả tự do độc lập, lại làm ra được bao nhiêu thì bị cường quyền vơ vét bấy nhiêu.

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.286)

Vì sao mà sinh ra giai cấp cách mệnh?

Trong thế giới có 2 giai cấp:

A. Tư bản (không làm công mà hưởng lợi).

B. Công và nông (làm khó nhọc mà chẳng được hưởng)...

Khi trước tư bản bị phong kiến áp bức cho nên nó cách mệnh. Bây giờ tư bản lại đi áp bức công nông, cho nên công nông là người chủ cách mệnh.

1. Là vì công nông bị áp bức nặng hơn,
2. Là vì công nông là đông nhất cho nên sức mạnh hơn hết,
3. Là vì công nông là tay không chân rồi, nếu thua thì chỉ mất một cái kiếp khổ, nếu được thì được cả thế giới, cho nên họ gan góc. Vì những cớ ấy, nên công nông là gốc cách mệnh; còn học trò, nhà buôn nhỏ, điền chủ nhỏ cũng bị tư sản áp bức, song không cực khổ bằng công nông; 3 hạng ấy chỉ là bầu bạn cách mệnh của công nông thôi.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.288)

Vì ta không chịu làm trâu ngựa cho Pháp, vì ta phải giữ gìn non sông đất nước ta, cho nên ta phải đánh bọn thực dân Pháp.

(Lời kêu gọi đồng bào phá hoại để kháng chiến,
ngày 16-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.34)

Vì ta yêu chuộng hòa bình để kiến thiết, cho nên Đảng chủ trương ký với Pháp Hiệp định 6-3 và Tạm ước 19-9.

Nhưng thực dân Pháp bất nhân bội nghĩa, chữ ký chưa ráo mực thì 19 tháng 12 chúng tiến công ta. Từ đó, cuộc toàn quốc kháng chiến bắt đầu.

(Kiểm điểm công việc của Đảng, viết đầu tháng 1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, Sđd, tr.12)

Vì vậy, khẩu hiệu chính của chúng ta ngày nay là: Tiêu diệt thực dân Pháp và đánh bại bọn can thiệp Mỹ, giành độc lập thống nhất hoàn toàn, bảo vệ hòa bình thế giới.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, tháng 2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.37)

Vì yêu chuộng hoà bình, vì thật tâm muốn cộng tác với nhân dân Pháp, Chính phủ ta đã tìm hết cách dàn xếp với Pháp. Nhưng bọn thực dân phản động bội tín bất nhân, hòng dùng vũ lực để cướp nước ta một lần nữa.

(Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ, ngày 24-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.38)

Việc thống nhất đất nước Việt Nam là việc nội bộ của nhân dân Việt Nam, không một nước nào có quyền can thiệp.

(Trả lời những câu hỏi của phóng viên báo Tin nhanh hàng ngày (Luân Đôn), báo Nhân Dân, ngày 28-3-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.362)

Việc thống nhất nước Việt Nam phải do miền Bắc và miền Nam bàn bạc với nhau để đi đến tổng tuyển cử tự do. Ai không muốn bàn bạc, không tôn trọng ý muốn của nhân dân, tức là người đó đi trái với nguyện vọng và quyền lợi của nhân dân và sẽ bị nhân dân chống lại.

(Lời phát biểu trong cuộc mít tinh chào mừng đoàn đại biểu Chính phủ Liên Xô sang thăm nước ta, ngày 3-4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.304)

Việt Nam độc lập đồng minh

Có bản Chương trình đánh Nhật, đánh Tây.

Quyết làm cho nước non này,

Cờ treo độc lập, nền xây bình quyền:

Làm cho con cháu Rồng, Tiên,

Dân ta giữ lấy lợi quyền của ta.

Có mười chính sách bày ra,

Một là ích nước, hai là lợi dân.

…

Chúng ta có Hội Việt minh

Đủ tài lãnh đạo chúng mình đấu tranh.

Rồi ra sự nghiệp hoàn thành,

Rõ tên Nam Việt, rạng danh Lạc Hồng.

Khuyên ai xin nhớ chữ đồng,

Đồng tình, đồng sức, đồng lòng, đồng minh.

(Mười chính sách của Việt Minh, năm 1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.242-243)

Việt Nam không chiến tranh chống nước Pháp và dân Pháp vì ta muốn hai dân tộc Việt - Pháp cộng tác thật thà.

Nhưng tự do độc lập là quyền trời cho của mỗi dân tộc. Bọn thực dân phản động dùng vũ lực phá hoại quyền thống nhất và độc lập của dân ta, cho nên dân ta phải kháng chiến để giữ gìn đất nước.

(Trả lời các nhà báo, ngày 2-1-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.9)

Xô viết Nghệ An bị thất bại, nhưng đã có ảnh hưởng lớn. Tinh thần anh dũng của nó luôn luôn nồng nàn trong tâm hồn quần chúng, và nó đã mở đường cho thắng lợi về sau.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.20)

Phần III

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG NHÀ NƯỚC DÂN CHỦ, CỦA DÂN, DO DÂN, VÌ DÂN

Chúng ta phải hiểu rằng, các cơ quan của Chính phủ từ toàn quốc cho đến các làng, đều là công bộc của dân, nghĩa là để gánh việc chung cho dân, chứ không phải để đè đầu dân như trong thời kỳ dưới quyền thống trị của Pháp, Nhật.

Hồ Chí Minh

Bác biết các chú văn hay chữ tốt, nhưng dù sao, nhân dân trăm tai nghìn mắt vẫn có nhiều ý kiến thông minh có thể giúp cho các chú tiến bộ hơn. Không riêng gì viết sách viết báo, mà công tác gì muốn làm tốt đều phải coi trọng ý kiến của nhân dân.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách "người tốt, việc tốt", ngày 7-6-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.668)

Bao giờ ở nông thôn nông dân thật sự nắm chính quyền, nông dân được giải phóng thì mới là dân chủ thực sự.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.44)

Bất cứ về vấn đề nào đảng viên đều phải hết sức thảo luận và phát biểu ý kiến, khi đa số đã nghị quyết thì tất cả đảng viên phải phục tùng mà thi hành.

(Điều lệ vắn tắt của Đảng Cộng sản Việt Nam, năm 1930, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.7)

Bất kỳ cán bộ cấp nào, khi đã được Chính phủ và Đoàn thể uỷ cho họ quyền lãnh đạo, thì cán bộ cấp dưới nhất định phải phục tùng họ. Đó là phục tùng Chính phủ và Đoàn thể, chứ không phải phục tùng cá nhân ai.

(Phải chữa cái bệnh cấp bậc, báo Sự thật, ngày 15-7-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.408)

Bây giờ Chính phủ lâm thời giao lại quyền cho Quốc hội để tổ chức một Chính phủ mới: một Chính phủ kháng chiến và kiến quốc.

(Diễn văn khai mạc Kỳ họp thứ nhất Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-3-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.218)

Bây giờ chúng ta là dân chủ. Dân chủ là thế nào? Là dân làm chủ. Dân làm chủ thì Chủ tịch, bộ trưởng, thứ trưởng, uỷ viên này khác là

làm gì? Làm đày tớ. Làm đày tớ cho nhân dân, chứ không phải là làm quan cách mạng.

(Nói chuyện với đại biểu nhân dân thành phố Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.572)

Bảy xin hiến pháp ban hành,

Trăm đều phải có thần linh pháp quyền.

(Việt Nam yêu cầu ca, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.473)

Biết bao người đã bị bắn, bị chém, đã đeo cái tên chính trị phạm và bị nhốt đầy các nhà tù Sơn La, Côn Đảo, Ban Mê Thuật... mới đòi được cái quyền bầu cử ngày nay.

Làm việc nước bây giờ là hy sinh, là phấn đấu, quên lợi riêng mà nghĩ lợi chung. Những ai muốn làm quan cách mạng thì nhất định không nên bầu. Ngày mai không ai ép, không ai mua, toàn dân sẽ thực hiện cái quyền dân chủ ấy.

(Lời phát biểu trong buổi lễ ra mắt ứng cử viên tổ chức tại Việt Nam học xá, ngày 5-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.168)

Các chú các cô phải biết chính quyền của chúng ta là chuyên chính dân chủ nhân dân. Đây là nhân dân chuyên chính để đàn áp bọn thực dân xâm lược và bọn tay sai chống lại chính quyền ấy. Vì quyền lợi chung của đa số nhân dân mà chúng ta chuyên chính với thiểu số bóc lột. Chính quyền của bọn tư bản thì là chính quyền chuyên chính của một thiểu số chống lại đa số.

(Bài nói tại Trường Công an trung cấp khóa 2, năm 1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.269)

Các chú còn nhớ, có lúc Bác vừa là Chủ tịch, vừa là Thủ tướng, vừa là Bộ trưởng Ngoại giao. Lúc đó, làm ngoại giao với bọn Tưởng khổ ghê lắm. Bọn chúng kiêu ngạo, đưa vào ta 20 vạn quân rồi lúc đòi cái này, lúc đòi cái khác. Ta lại còn phải ngoại giao cả với Pháp nữa. Rất khó khăn, vì cả hai bọn này đều xấu cả nên phải làm sao chọn lấy một. Để bọn Quốc dân Đảng sang cũng khổ. Chúng mang cả Nguyễn Hải Thần, Nguyễn Tường Tam, Vũ Hồng Khanh, v.v., để nắm ngoại giao, tài chính, rồi chúng đòi 70 ghế ở Quốc hội, nhiều việc lôi thôi lắm. Lúc đó, Pháp muốn nhảy vào ta, Quốc dân Đảng thì muốn ở lại ta. Nếu để cả hai ở lại ta thì càng xấu, vì chúng xấu một chín, một mười cả. Ta phải chọn lấy một. Khi ta ký Hiệp định sơ bộ 6-3, bọn Quốc dân Đảng phải chuồn. Mình đã lợi dụng mấy tháng này để chuẩn bị lực lượng của mình và tháng 5-1946 Bác đi Pari.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ ngoại giao lần thứ năm, ngày 16-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.59-60)

Các tổ chức của Đảng thì cần mở rộng dân chủ nội bộ, thực hiện thường xuyên tự phê bình và phê bình - nhất là phê bình từ dưới lên. Toàn thể đảng viên - trước hết là các cán bộ phụ trách - phải làm gương mẫu tự phê bình và phê bình.

(Tự phê bình và phê bình, báo Nhân Dân, ngày 14-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.522)

Các Ủy ban nhân dân làng, phủ là hình thức Chính phủ địa phương, phải chọn trong những người có công tâm, trung thành, sốt sắng với quyền lợi dân chúng, có năng lực làm việc, được đông đảo dân làng tín nhiệm. Không thể nhờ tiền tài hay một thế lực gì khác mà chui vào lọt các Ủy ban đó.

(Chính phủ là công bộc của dân, báo Cứu quốc, ngày 19-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.21)

Các viên chức triệt để thực hiện Cần, Kiệm, Liêm, Chính. Làm việc với tinh thần chiến sĩ, với phương pháp khoa học và lề lối dân chủ, để thực hiện chính sách của Chính phủ đến tận mọi người dân.

(Nhiệm vụ chính trong giai đoạn mới, báo Cứu quốc, ngày 30-4-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.59)

Cách mạng là tiêu diệt những cái gì xấu, xây dựng những cái gì tốt. Chúng ta *làm* cách mạng để tiêu diệt chế độ thực dân, phong kiến, để xây dựng dân chủ mới.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.361)

Cách mạng Tháng Tám đã giải phóng đồng bào ta ra khỏi chế độ quân chủ chuyên chế và xiềng xích thực dân.

Cách mạng Tháng Tám đã xây dựng cho nhân dân ta cái nền tảng Dân chủ Cộng hoà và thống nhất độc lập.

(Thư gửi đồng bào toàn quốc nhân dịp kỷ niệm Cách mạng Tháng Tám, ngày 19-8-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.218)

Cán bộ của làng phải là người trong sạch, công bình, thạo việc, có thể làm gương cho dân làng; có thể hy sinh lợi ích riêng cho lợi ích chung. Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, dân có quyền lựa chọn những cán bộ như thế.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.119-120)

Cán bộ phải dựa vào quần chúng để giải quyết khó khăn, 10 người làm không được thì 100 người góp 100 ý kiến lại nhất định sẽ làm được.

(Bài nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội, ngày 2-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.460)

Cán bộ phải đi sát sản xuất, đi sát quần chúng và phải dân chủ với dân.

(Nói chuyện với đoàn cán bộ tỉnh ủy Thanh Hóa, ngày 30-12-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.526)

Cán bộ ta cần hiểu thấu và nhớ kỹ rằng: Tổ đổi công phải theo nguyên tắc *tự giác, tự nguyện*. Lãnh đạo tổ đổi công cần phải *dân chủ*.

(Cần ra sức củng cố các tổ đổi công, báo Nhân Dân ngày 10-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.361)

Cán bộ và đảng viên càng phải nâng cao tinh thần phụ trách trước Đảng và trước quần chúng, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân. *Phải* yêu kính nhân dân. *Phải* thật sự tôn trọng quyền làm chủ của nhân dân. Tuyệt đối không được lên mặt "quan cách mạng" ra lệnh ra oai. *Phải* nắm vững quan điểm giai cấp, đi đúng đường lối quần chúng, thành tâm học hỏi quần chúng, kiên quyết dựa vào quần chúng, giáo dục và phát động quần chúng tiến hành mọi chủ trương, chính sách của Đảng và của Nhà nước. *Phải* thật thà, ngay thẳng; không được giấu dốt, giấu khuyết điểm, sai lầm. *Phải* khiêm tốn, gần gũi quần chúng, không được kiêu ngạo; phải thực sự cầu thị, không được chủ quan. *Phải* luôn luôn chăm lo đến đời sống của quần chúng. Phải "*chí công vô tư*", và có tinh thần "*lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ*". Đó là đạo đức của người cộng sản.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.67)

Cậy thế mình ở trong ban này ban nọ, rồi ngang tàng phóng túng, muốn sao được vậy, coi khinh dư luận, không nghĩ đến dân. Quên rằng dân bầu mình ra là để làm việc cho dân, chứ không phải để cậy thế với dân.

(Thư gửi ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.65)

Chế độ của ta là chế độ dân chủ. Nhân dân là chủ. Chính phủ là đày tớ của nhân dân. Nhân dân có quyền đôn đốc và phê bình Chính phủ. Chính phủ thì việc to việc nhỏ đều nhằm mục đích phục vụ lợi ích của nhân dân.

(Lời phát biểu trong buổi tiếp đại biểu nhân dân Thủ đô Hà Nội, ngày 16-10-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.90)

Chế độ này là của ta, phải bảo vệ chế độ của ta. Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà là của ta, phải bảo vệ Nhà nước của ta. Ai xâm phạm đến Nhà nước của ta, đến chế độ ta, ta phải chống lại họ, bất cứ bằng lời nói hay việc làm.

(Nói chuyện ở Trường Cán bộ công đoàn, ngày 19-1-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.478)

Chế độ ta là chế độ dân chủ nhân dân. Nhân dân làm chủ nước nhà. Nông dân làm chủ nông thôn.

(Diện tích và sản lượng, báo Nhân Dân, ngày 1-3-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.516)

Chế độ ta là chế độ dân chủ, nghĩa là nhân dân làm chủ. Đảng ta là Đảng lãnh đạo, nghĩa là tất cả các cán bộ, từ Trung ương đến khu, đến tỉnh, đến huyện, đến xã, bất kỳ ở cấp nào và ngành nào - đều phải là người đầy tớ trung thành của nhân dân. Tất cả cán bộ đều phải một lòng một dạ phục vụ nhân dân; đều phải hết sức quan tâm đến đời sống của nhân dân; đều phải theo đúng chính sách của Đảng và đi đúng đường lối quần chúng.

Do đó mà lãnh đạo phải dân chủ, thiết thực, cụ thể và toàn diện. Phải tránh cách lãnh đạo đại khái, phiến diện, chung chung.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang, ngày 21-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.83-84)

Chính phủ Cộng hoà Dân chủ là gì? Là đày tớ chung của dân, từ Chủ tịch toàn quốc đến làng. Dân là chủ thì Chính phủ phải là đày tớ.

(Bài nói chuyện với các đại biểu thân sĩ trí thức, phú hào tỉnh Thanh Hoá, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.74)

Chính phủ Dân chủ Cộng hòa lâm thời là công bộc của dân. Anh em trong Chính phủ, ai là người có tài năng, có đức hạnh, giúp đỡ cho dân, cho nước, tất nhiên là được quốc dân hoan nghênh.

(Nói chuyện với đại biểu các báo chí về nội trị, ngoại giao nước nhà trong những ngày vừa qua, ngày 6-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.47)

Chính phủ này là Chính phủ toàn quốc, có đủ nhân tài Trung, Nam, Bắc tham gia. Đặc biệt là đồng bào Nam Bộ không những ở tiền tuyến xung phong giữ gìn đất nước, mà lại còn hăng hái dự vào việc kiến thiết quốc gia.

(Lời tuyên bố sau khi thành lập chính phủ mới, ngày 3-11-1946, báo Cứu quốc, ngày 4-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.481)

Chính phủ sau đây phải là một Chính phủ toàn dân đoàn kết và tập hợp nhân tài không đảng phái.

Tôi xin tuyên bố trước Quốc hội, trước quốc dân, trước thế giới: Tôi chỉ có một đảng, Đảng Việt Nam.

(Lời tuyên bố trước Quốc hội, ngày 31-10-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.478)

Chính phủ ta là Chính phủ của nhân dân, chỉ có một mục đích là ra sức phụng sự lợi ích của nhân dân. Chính phủ rất mong đồng bào

giúp đỡ, đôn đốc, kiểm soát và phê bình để làm trọn nhiệm vụ của mình là: người đày tớ trung thành tận tụy của nhân dân.

(Lời kêu gọi nhân ngày Thủ đô giải phóng, ngày 10-10-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.81)

Chính phủ và Đảng chỉ mưu giải phóng cho nhân dân, vì thế, bất kỳ việc gì cũng vì lợi ích của nhân dân mà làm và chịu trách nhiệm trước nhân dân.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.285)

Chính phủ Việt Nam gồm có đại biểu các Đảng Xã hội, Đảng Dân chủ Việt Minh, Việt Nam Cách mệnh đồng minh hội, Quốc dân Đảng và nhiều vị không có đảng phái nào.

(Trả lời một nhà báo nước ngoài, ngày 16-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.199)

Chính quyền dân chủ có nghĩa là chính quyền do người dân làm chủ.

(Bài nói tại Trường Công an trung cấp khóa 2, năm 1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.269)

Chính thể dân chủ của ta tuy còn trẻ tuổi, nhưng đã chiến thắng nhiều cuộc thử thách, nó đã chứng tỏ rằng quả thật là đầy tương lai. Do đó, nhiệm vụ các bạn phải *tuyệt đối trung thành với chính quyền dân chủ*.

(Thư gửi Hội nghị Tư pháp toàn quốc, tháng 2-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.472)

Chúng ta đã hy sinh làm cách mệnh, thì nên làm cho đến nơi, nghĩa là làm sao cách mệnh rồi thì quyền giao cho dân chúng số nhiều, chớ để trong tay một bọn ít người. Thế mới khỏi hy sinh nhiều lần, thế dân chúng mới được hạnh phúc.

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.292)

Chúng ta phải có một hiến pháp dân chủ. Tôi đề nghị Chính phủ tổ chức càng sớm càng hay cuộc TỔNG TUYỂN CỬ với chế độ phổ thông đầu phiếu. Tất cả công dân trai gái mười tám tuổi đều có quyền ứng cử và bầu cử, không phân biệt giàu nghèo, tôn giáo, dòng giống, v.v..

(Những nhiệm vụ cấp bách của nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 3-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.7)

Chúng ta phải hiểu rằng, các cơ quan của Chính phủ từ toàn quốc cho đến các làng, đều là công bộc của dân, nghĩa là để gánh việc chung cho dân, chứ không phải để đè đầu dân như trong thời kỳ dưới quyền thống trị của Pháp, Nhật.

(Thư gửi ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.64-65)

Chúng ta phải nhớ rằng cán bộ đoàn thể cũng như chính quyền, từ trên đến dưới, đều là đày tớ của nhân dân, phải xem trọng ý kiến của nhân dân.

(Phải xem trọng ý kiến của quần chúng, báo Nhân Dân, ngày 21-8-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.64-65)

Chúng ta phải ra sức thực hiện những cải cách xã hội, để nâng cao đời sống của nhân dân, *thực hiện dân chủ thực sự*.

(Lời kêu gọi sau khi Hội nghị Giơnevơ thành công, ngày 22-7-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.3)

Có người cho là "dân ngu khu đen". Thế là tầm bậy. Dân rất thông minh. Quần chúng kinh nghiệm, sáng kiến rất nhiều. Chỉ cần mình có biết học hay biết lợi dụng mà thôi.

(Bài nói tại lớp chỉnh Đảng Trung ương khoá 2, tháng 3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.101)

Còn ba tuần lễ nữa, sẽ có cuộc toàn quốc Tổng tuyển cử, quốc dân sẽ kén chọn những người có năng lực, có đạo đức ra gánh vác công việc to tát của quốc gia. Sau khi tuyển cử, lập tức chiêu khai Quốc hội. Khi ấy, cái Chính phủ lâm thời bây giờ phải giao quyền lại cho nhân dân. Quốc hội tự chọn lấy người hiền năng đảm nhiệm Chính phủ mới.

... Vì lý do trên, chúng tôi đề nghị:

a) Xin mời các đồng chí Quốc dân Đảng tham gia việc Tổng tuyển cử ở các nơi.

b) Xin cho chúng tôi biết những đồng chí ra ứng cử ấy muốn ứng cử ở nơi nào để cho tiện việc biên tên vào danh đơn ứng cử.

c) Các ông ấy được hoàn toàn tự do hoạt động ứng cử cũng như các đảng phái khác. Chúng tôi xin phụ trách bảo vệ và giúp đỡ các ông ấy.

d) Từ ngày nay cho đến ngày Quốc hội khai mạc, hai bên phải tôn thủ bản điều kiện đã cùng nhau ký tại ngày 24 tháng 1128, tức là "không công kích nhau bằng lời nói và hành động".

Chúng tôi tưởng rằng như thế là rất quang minh, chính đại và cũng rất dân chủ, và từ đây sẽ đưa dẫn chúng ta đến nơi đoàn kết thân mật trước mặt quốc dân.

(Thư gửi Nguyễn Hải Thần, Vũ Hồng Khanh, báo Việt Nam, ngày 6-12-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.132-133)

Dân chủ, sáng kiến, hăng hái, ba điều đó rất quan hệ với nhau. Có dân chủ mới làm cho cán bộ và quần chúng đề ra sáng kiến. Những sáng kiến đó được khen ngợi, thì những người đó càng thêm

hăng hái, và người khác cũng học theo. Và trong khi tăng thêm sáng kiến và hăng hái làm việc, thì những khuyết điểm lặt vặt, cũng tự sửa chữa được nhiều.

(Sửa đổi lối làm việc, viết tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.284)

Dưới sự thống trị của đế quốc và phong kiến, nhân dân *chỉ có nghĩa vụ*, như nộp sưu đóng thuế, đi lính đi phu mà *không có quyền lợi*. Câu tục ngữ "dân ngu khu đen, đập đi hò đứng", đã nói rõ tình trạng ấy.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1
đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.264)

Hỏi: Sau khi toàn thắng, tính chất chính trị và tính chất kinh tế của nước Cộng hòa Việt Nam sẽ ra sao?

Trả lời: Tính chất chính trị và kinh tế của nước Cộng hòa Việt Nam sau khi toàn thắng là: Của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân.

(Trả lời phỏng vấn của ông Andrew Roth, ngày 25-7-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.147)

Mặc dầu những bọn phản động âm mưu phá hoại, Chính phủ và đồng bào ta đã hoàn thành cuộc toàn dân tuyển cử tự do, lần đầu tiên trong lịch sử mà dân ta được hưởng dân chủ, dân quyền, tự mình chọn lấy những người đại biểu của mình, để lo việc nước.

(Lời kêu gọi đồng bào toàn quốc nhân dịp kỷ niệm lần thứ hai
ngày Quốc khánh nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà,
ngày 2-9-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.233)

Miệng thì nói dân chủ, nhưng làm việc thì họ theo lối "quan" chủ. Miệng thì nói "phụng sự quần chúng", nhưng họ làm trái ngược

với lợi ích của quần chúng, trái ngược với phương châm và chính sách của Đảng và Chính phủ.

(Cần tẩy sạch bệnh quan liêu mệnh lệnh, báo Nhân Dân, ngày 2-9-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.176)

Mùa lụt đã đến gần. Nếu lụt thì đói. Lụt cũng là một thứ giặc ghê gớm. Người ta thường nói "thuỷ, hoả, đạo, tặc".

Chúng ta phải ra sức ngăn giặc lụt cũng như chống giặc ngoại xâm. Chính phủ đã cố gắng săn sóc đê điều. Như thế cũng chưa đủ. Toàn thể đồng bào phải hăng hái giúp Chính phủ trong công việc hộ đê cũng như đang giúp Chính phủ trong công việc kháng chiến.

Nếu ai nói chúng ta không dân chủ, thì chúng ta khó chịu. Nhưng nếu chúng ta tự xét cho kỹ, thì thật có như thế.

(Thư gửi đồng bào Trung du và Hạ du chống lụt, tháng 6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.188)

Nếu cán bộ địa phương có điều gì sai lầm, nếu đồng bào có việc gì oan ức, thì đồng bào phái đại biểu đến trình bày với tôi và Chính phủ. Tôi đảm bảo rằng tôi và Chính phủ sẽ trừng trị những cán bộ có lỗi, và sẽ làm cho đồng bào khỏi oan ức.

(Điện gửi đồng bào Sơn Hà, ngày 14-11-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.466)

Nếu không có nhân dân giúp sức, thì Đảng không làm được việc gì hết.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.278)

Nếu không có nhân dân thì Chính phủ không đủ lực lượng. Nếu không có Chính phủ, thì nhân dân không ai dẫn đường.

(Thư gửi ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.64)

Nếu trong công tác, các cô, các chú được dân ủng hộ, làm cho dân tin, dân phục, dân yêu thì nhất định các cô, các chú thành công.

(Nói chuyện tại lớp Chỉnh huấn khoá II của Bộ Công an, ngày 16-5-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.223)

Nếu tự tư tự lợi, lập trường không vững, tư tưởng không thông, thì tài giỏi gì cũng vô dụng, vì quần chúng rất thông minh. Ai ra sức phục vụ, ai tự tư tự lợi, họ biết ngay, không giấu được họ.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.48)

Nếu ý kiến các đồng chí cấp dưới đúng, ta phải nghe theo, khuyên họ thường đề thêm ý kiến, để nâng tinh thần và sáng kiến của họ.

Nếu ý kiến của họ không đúng, ta nên dùng thái độ thân thiết, giải thích cho họ hiểu. Quyết không nên phùng mang trợn mắt, quở trách, giễu cợt họ.

Nếu họ phê bình ta, ta phải vui vẻ thừa nhận. Không nên tỏ vẻ bất bình, để lần sau họ không dám phê bình nữa.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.321)

Ngày nay chúng ta đã đánh đổ thực dân, phong kiến, đã giành được độc lập tự do, xây dựng nên *một chế độ dân chủ*. Tức là tất cả nhân dân các dân tộc đều *có quyền làm chủ nước nhà.*

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.48)

Ngày mai là một ngày vui sướng của đồng bào ta, vì ngày mai là ngày Tổng tuyển cử, vì ngày mai là một ngày đầu tiên trong lịch sử Việt Nam mà nhân dân ta bắt đầu hưởng dụng quyền dân chủ của mình.

(Lời kêu gọi quốc dân đi bỏ phiếu, báo Cứu quốc, ngày 5-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.166)

Ngày nay, nước Việt Nam là nước chung của chúng ta. Trong Quốc hội có đủ đại biểu các dân tộc. Chính phủ thì có "NHA DÂN TỘC THIỂU SỐ" để săn sóc cho tất cả các đồng bào.

(Thư gửi Đại hội các dân tộc thiểu số miền Nam tại Plâycu, ngày 19-4-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.249)

Nguyên tắc tổ chức của Nhà nước ta là dân chủ tập trung. Quốc hội, Hội đồng nhân dân, Chính phủ trung ương và các cơ quan khác của Nhà nước đều theo nguyên tắc dân chủ tập trung.

Nhà nước ta phát huy dân chủ đến cao độ, đó là do tính chất Nhà nước ta là Nhà nước của nhân dân. Có phát huy dân chủ đến cao độ thì mới động viên được tất cả lực lượng của nhân dân đưa cách mạng tiến lên. Đồng thời phải tập trung đến cao độ để thống nhất lãnh đạo nhân dân xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân Chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.376)

Nhân dân là *ông chủ* nắm chính quyền. Nhân dân bầu ra đại biểu thay mặt mình thi hành chính quyền ấy. Thế là *dân chủ*.

Các cơ quan chính quyền là thống nhất, *tập trung*.

Từ hội đồng nhân dân và ủy ban kháng chiến hành chính xã đến Quốc hội và Chính phủ Trung ương, số ít phải phục tùng số nhiều, cấp dưới phải phục tùng cấp trên, địa phương phải phục tùng Trung ương. Thế là vừa dân chủ vừa tập trung.

Chế độ *dân chủ tập trung* khiến cho toàn thể nhân dân (công, nông, tiểu tư sản, tư sản dân tộc) đều trở nên chủ nhân chân chính của nước nhà, đều đoàn kết để kháng chiến kiến quốc.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.263-264)

Nhà nước *mới* của ta và Nhà nước *cũ*, *tính chất khác nhau*.

...

Nhà nước cũ nằm trong tay đế quốc và phong kiến, tính chất nó là đế quốc và phong kiến, là phản động.

Nhà nước ta ngày nay là nằm trong tay nhân dân chống đế quốc và phong kiến. *Tính chất nó là nhân dân dân chủ chuyên chính*.

Nhân dân là: bốn giai cấp công, nông, tiểu tư sản và tư sản dân tộc. Dưới sự lãnh đạo của giai cấp công nhân và của Đảng, các giai cấp ấy đoàn kết lại, bầu ra chính phủ của mình. Đối với nội bộ nhân dân thì *thực hành dân chủ*. Đối với đế quốc, phong kiến và lũ phản động, thì *thực hành chuyên chính* chống lại chúng, đàn áp chúng.

Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa của chúng ta, tất cả mọi quyền lực đều là *của nhân dân*, tức là của các giai cấp công, nông, tiểu tư sản và tư sản dân tộc. Bốn giai cấp ấy do giai cấp công nhân lãnh đạo, lấy *công nông liên minh* làm nền tảng, đoàn kết các giai cấp dân chủ và các dân tộc trong nước, để thực hành dân chủ chuyên chính.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.262)

Nhà nước phong kiến là công cụ của địa chủ để thống trị nông dân. Nhà nước tư bản là công cụ của giai cấp tư sản để thống trị giai cấp công nhân.

Song từ Cách mạng Nga thành công, một xã hội mới ra đời, nhà nước đã trở nên công cụ thống trị của nhân dân lao động.

Nhà nước ta cũng là nhà nước của đại đa số nhân dân, để thống trị thiểu số phản động, để giữ gìn lợi ích của nhân dân, bằng cách *dân chủ chuyên chính* của nhân dân.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.261)

Phải nâng cao sáng kiến và lòng hăng hái

Chúng ta thường nêu vấn đề đó. Nhưng đến nay, cán bộ và đảng viên vẫn ít sáng kiến, ít hăng hái. Đó là vì lẽ gì?

Vì nhiều lẽ. Mà trước hết là vì: *Cách lãnh đạo của ta không được dân chủ, cách công tác của ta không được tích cực*.

Nếu ai nói chúng ta không dân chủ, thì chúng ta khó chịu. Nhưng nếu chúng ta tự xét cho kỹ, thì thật có như thế.

(Sửa đổi lối làm việc, viết tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.283)

Quốc hội phải có những đại biểu thật xứng đáng, những đại biểu một lòng một dạ phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân và phục vụ chủ nghĩa xã hội.

Lựa chọn những đại biểu như vậy là quyền lợi và nghĩa vụ của người cử tri.

(Lời phát biểu tại Đại hội nhân dân Thủ đô chào mừng các vị
ứng cử đại biểu Quốc hội tại Hà Nội ra mắt cử tri,
ngày 24-4-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.565)

Quốc hội ta là Quốc hội của toàn dân, được bầu ra theo luật tuyển cử rất dân chủ: tự do, phổ thông, bỏ phiếu kín, mặc dầu hoàn cảnh nước ta lúc đó cách mạng mới thành công, nạn ngoại xâm đang đe dọa. Vì vậy, Quốc hội ta là tiêu biểu cho tinh thần đoàn kết của toàn dân, cho chí khí quật cường của dân tộc, cho quyết tâm độc lập, thống nhất của toàn thể đồng bào ta từ Bắc đến Nam.

(Lời phát biểu tại Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ
Cộng hoà khoá I, Kỳ họp thứ sáu, ngày 29-12-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.464)

Quốc hội ta là Quốc hội dân chủ đầu tiên ở vùng Đông Nam châu Á, cũng là Quốc hội đầu tiên của các nước thuộc địa cũ được độc lập tự do.

(Bài nói tại Kỳ họp thứ 12 Quốc hội khoá I, ngày 15-4-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.548)

Quốc hội Việt Nam là do toàn dân đầu phiếu cử ra. Tất cả đàn ông và đàn bà 18 tuổi trở lên đều có quyền tuyển cử.

(Trả lời một nhà báo nước ngoài, ngày 16-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.199)

Sau khi đánh đuổi được đế quốc phát xít Nhật, sẽ lập lên Chính phủ nhân dân của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, lấy cờ đỏ, sao năm cánh làm quốc cờ. Chính phủ nhân dân của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà do Quốc dân đại hội cử lên...

(Chương trình Việt Minh, Tài liệu của Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.629)

Sau khi nước nhà mới tự do được 14 tháng, đã làm thành được bản Hiến pháp đầu tiên trong lịch sử nước nhà. Bản Hiến pháp đó còn là một vết tích lịch sử, Hiến pháp đầu tiên trong cõi Á Đông này nữa. Bản Hiến pháp đó chưa hoàn toàn nhưng nó đã làm nên theo một hoàn cảnh thực tế. Hiến pháp đó tuyên bố với thế giới nước Việt Nam đã độc lập. Hiến pháp đó tuyên bố với thế giới biết dân tộc Việt Nam đã có đủ mọi quyền tự do. Hiến pháp đó tuyên bố với thế giới: phụ nữ Việt Nam đã được đứng ngang hàng với đàn ông để được hưởng chung mọi quyền tự do của một công dân. Hiến pháp đó đã nêu một tinh thần đoàn kết chặt chẽ giữa các dân tộc Việt Nam và một tinh thần liêm khiết, công bình của các giai cấp.

(Lời phát biểu tại phiên họp bế mạc Kỳ họp thứ hai Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, ngày 9-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.491)

Sau khi thảo xong, chúng ta cần phải trưng cầu ý kiến của nhân dân cả nước một cách thật rộng rãi. Có như thế bản Hiến pháp của chúng ta mới thật sự là một bản Hiến pháp của nhân dân, của chế độ dân chủ.

(Diễn văn khai mạc phiên họp đầu tiên của Ban Sửa đổi Hiến pháp, ngày 27-2-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.511)

Ta quan tâm đời sống quần chúng thì quần chúng sẽ theo ta. Ta được lòng dân thì ta không sợ gì cả. Nếu không được lòng dân thì ta không thể làm tốt công tác.

(Nói chuyện với Đoàn Công an Cuba, ngày 9-8-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.142)

Tác phong của những "ông quan liêu" là thiếu dân chủ, không giữ đúng nguyên tắc lãnh đạo tập thể, phân công phụ trách.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.417)

Tập thể lãnh đạo là dân chủ.

Cá nhân phụ trách là tập trung.

Tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách, tức là dân chủ tập trung.

Làm việc mà không theo đúng cách đó, tức là làm trái dân chủ tập trung.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo Sự thật, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.620)

Tập trung mà không dân chủ thì đi đến độc tài, dân chủ mà không tập trung thì dân chủ quá trớn, nước nào càng tập trung lại càng dân chủ, càng dân chủ thì càng phải tập trung.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.374)

Tập trung trên nền tảng dân chủ là các đảng viên có quyền thảo luận chính sách của Đảng, rồi tập trung ý kiến lên Trung ương, còn dân chủ dưới sự chỉ đạo tập trung là vì nếu cái gì không nên bàn cũng cứ bàn ắt hỏng, cái gì đã bàn rồi thì phải đưa lên. Khi bên trên ra lệnh thì bên dưới phải thi hành, phải tuân theo.

(Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.374)

Tập trung *trên nền tảng dân chủ*. Cơ quan lãnh đạo của Đảng có uy tín và quyền lực chân chính. Những phương châm, chính sách, nghị quyết của Đảng, mọi đảng viên nhất định phải chấp hành. Kỷ luật của Đảng, mọi đảng viên phải tuân theo. Thế là *tập trung*. Nhưng tập trung ấy không phải là cá nhân chuyên chính; nó là xây dựng trên nền tảng *dân chủ*. Nghĩa là:

1. Các *cơ quan* lãnh đạo đều do *quần chúng* đảng viên bầu cử lên.
2. *Phương châm*, chính sách, nghị quyết của Đảng đều *do quần chúng* đảng viên tập trung kinh nghiệm và ý kiến lại mà thành. Rồi lại do các cuộc hội nghị của Đảng thảo luận giải quyết, chứ không ai được tự ý độc đoán.
3. *Quyền lực* của cơ quan lãnh đạo là *do quần chúng* đảng viên giao phó cho, chứ không phải tự ai tranh giành được. Vì vậy, người lãnh đạo phải gần gũi và học hỏi quần chúng đảng viên, nghe ngóng ý kiến của họ. Nếu lên mặt với quần chúng, lạm dụng quyền lực - thế là sai lầm.
4. *Trật tự* của Đảng là: cá nhân phải phục tùng tổ chức; số ít phải phục tùng số nhiều; cấp dưới phải phục tùng cấp trên; các địa phương phải phục tùng Trung ương.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.286)

Tất cả nhân dân ta phải hiểu sâu sắc rằng: Nước nhà là nước nhà của nhân dân ta, nhân dân ta là người chủ nước nhà. Quyền làm chủ đó là do cách mạng thành công và kháng chiến thắng lợi đưa lại cho nhân dân ta.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang, ngày 6-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.104)

Tất cả quyền lực trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà đều thuộc về nhân dân. Nhân dân sử dụng quyền lực của mình thông qua Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp do nhân dân bầu ra và chịu trách nhiệm trước nhân dân.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.375)

Thực hành dân chủ là cái chìa khóa vạn năng có thể giải quyết mọi khó khăn.

(Cái "chìa khóa vạn năng", báo Nhân Dân, ngày 25-3-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.325)

Tình báo cũng như mọi việc khác phải dựa vào dân. Tai mắt của người tình báo có hạn. Nhân dân có hàng chục triệu tai mắt. Việc gì họ cũng có thể nghe, có thể thấy, có thể biết.

Vì vậy, tình báo phải cố gắng làm thế nào cho nhân dân giúp sức, thì sẽ thành công to.

(Thư gửi Hội nghị Tình báo, tháng 8-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.192)

Tính chất Nhà nước là vấn đề cơ bản của Hiến pháp. Đó là vấn đề nội dung giai cấp của chính quyền. Chính quyền về tay ai và phục vụ quyền lợi của ai? Điều đó quyết định toàn bộ nội dung của Hiến pháp.

...

"Nhà nước của ta là Nhà nước dân chủ nhân dân dựa trên nền tảng liên minh công nông, do giai cấp công nhân lãnh đạo".

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.370)

Tôi đề nghị Chính phủ tổ chức càng sớm càng hay cuộc TỔNG TUYỂN CỬ với chế độ phổ thông đầu phiếu. Tất cả công dân trai gái mười tám tuổi đều có quyền ứng cử và bầu cử, không phân biệt giàu nghèo, tôn giáo, dòng giống, v.v..

(Những nhiệm vụ cấp bách của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 3-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.7)

Tôi xin nói lại là, Chính phủ, từ Hồ Chủ tịch cho đến các vị uỷ ban đây, rồi các bộ trưởng, đến các cán bộ thôn, xã, gọi là chính quyền, gọi là Chính phủ, đều là đày tớ của nhân dân.

(Nói chuyện với đại biểu nhân dân thành phố Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.571)

Tổng tuyển cử là một dịp cho toàn thể quốc dân tự do lựa chọn những người có tài, có đức, để gánh vác công việc nước nhà.

(Ý nghĩa tổng tuyển cử, báo Cứu quốc, ngày 31-12-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.153)

Tổng tuyển cử tức là tự do, bình đẳng; tức là dân chủ, đoàn kết.

(Ý nghĩa tổng tuyển cử, báo Cứu quốc, ngày 31-12-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.153)

Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân. Trong thế giới không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của nhân dân.

(Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khoá 2 Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.453)

Trong các cơ quan, phải *thực hành dân chủ*, thường xuyên phê bình nghiêm chỉnh và thật thà tự phê bình để giúp nhau tiến bộ.

(Bài nói tại Đại hội Thi đua lực lượng Công an nhân dân, ngày 12-10-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.170)

Trong các cuộc bầu cử, công dân Việt Nam từ 18 tuổi trở lên, không phân biệt gái trai, tôn giáo, mức tài sản, trình độ văn hóa, không phân biệt nòi giống đều có quyền tham gia. Đó là một cách rất hợp lý, để nhân dân lao động thực hành quyền thống trị của mình.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.263)

Trong chế độ ta, lợi ích của Nhà nước, của tập thể cùng lợi ích của cá nhân căn bản là nhất trí. Cho nên trong khi được hưởng những quyền lợi do Nhà nước và tập thể mang lại cho mình thì mọi người công dân phải tự giác làm tròn nghĩa vụ đối với Nhà nước, đối với tập thể.

Vì vậy công dân có nghĩa vụ: tuân theo Hiến pháp, pháp luật, kỷ luật lao động, trật tự công cộng và những quy tắc sinh hoạt xã hội. Công dân có nghĩa vụ tôn trọng tài sản công cộng, đóng thuế theo pháp luật, làm nghĩa vụ quân sự, bảo vệ Tổ quốc.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.378)

Trong Chính phủ có đủ những người các đảng phái, như Đảng Dân chủ, Đảng Xã hội, Đảng Quốc dân, Đồng minh hội, lại có những người không thuộc đảng phái nào. 5 vị Bộ trưởng và Thứ trưởng là những người quê quán ở Nam Bộ. Thế thì sao lại nói là Chính phủ Việt Minh?

(Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ, ngày 24-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.39)

Trong cuộc toàn quốc đại biểu đại hội này, các đảng phái đều có đại biểu mà đại biểu không đảng phái cũng nhiều, đồng thời phụ nữ và đồng bào dân tộc thiểu số cũng đều có đại biểu. Vì thế, cho nên các đại biểu trong Quốc hội này không phải đại diện cho một đảng phái nào mà là đại biểu cho toàn thể quốc dân Việt Nam. Đó là một sự đoàn kết tỏ ra rằng, lực lượng của toàn dân Việt Nam đã kết lại thành một khối.

(Diễn văn khai mạc Kỳ họp thứ nhất Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-3-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.216)

Trong *đoàn thể* thì phải giữ vững dân chủ tập trung, tập thể lãnh đạo, phải mở rộng tự phê bình và phê bình, nhất là *phê bình từ dưới lên trên*. Có như vậy mới tiến bộ chung, tiến bộ mãi.

(Chớ kiêu ngạo, phải khiêm tốn, báo Nhân Dân, số 194, từ ngày 13 đến ngày 15-6-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.507-508)

Trong cuộc Tổng tuyển cử, hễ là những người muốn lo việc nước thì đều có quyền ra ứng cử; hễ là công dân thì đều có quyền đi bầu cử. Không chia gái trai, giàu nghèo, tôn giáo, nòi giống, giai cấp, đảng phái, hễ là công dân Việt Nam thì đều có hai quyền đó.

(Ý nghĩa Tổng tuyển cử, báo Cứu quốc, ngày 31-12-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.153)

Trong đại gia đình cộng sản quốc tế, Đảng ta nắm chính quyền trẻ nhất, 15 tuổi đã tranh được chính quyền. Các Đảng anh em như Đảng Nga, Đảng Tàu và Đảng khác, đều ngoài 20 tuổi mới tranh được chính quyền.

Nếu kể theo lịch sử thì Đảng ta có thể tự hào rằng sau hai Đảng Nga và Nam Tư, Đảng ta là Đảng *thứ ba* đã tranh được chính quyền

toàn quốc trước. Ở châu Á, thì Đảng ta tranh được chính quyền *trước nhất*.

(Kiểm điểm công việc của Đảng, viết đầu tháng 1-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.7)

Trong lúc địch tiến công, nhiều nơi các Ủy ban hành chính hoặc bối rối không biết đối phó thế nào, hoặc vội vàng dời đi chỗ khác. Không chuẩn bị, không sẵn sàng. Làm cho dân hoang mang. Vì thế mà dân làng A tản cư đến làng B. Dân làng B lại tản cư đến làng A. Không có kế hoạch, tổ chức. Không ai chỉ đạo, giúp đỡ.

Bộ Nội vụ cần phải *củng cố ngay* các Ủy ban hành chính lại. Phải có chỉ thị rõ ràng, những nơi địch đang chiếm đóng, những nơi địch đi qua, và những nơi địch có thể đến, thì các Ủy ban hành chính phải làm thế nào. Vô luận thế nào, các Ủy ban hành chính không được bỏ dân bơ vơ.

(Gửi Bộ Nội vụ, ngày 10-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.108)

Trong lúc thảo luận, mọi người được hoàn toàn tự do phát biểu ý kiến, dù đúng hoặc không đúng cũng vậy.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.272)

Trong lúc toàn thể đồng bào đương tranh đấu thì những đồng chí cách mạng Việt Nam ở hải ngoại không có thì giờ tham gia vào cuộc Tổng tuyển cử của dân ta, vì thế muốn tỏ sự đoàn kết toàn dân, Chính phủ xin đề nghị với Đại hội mở rộng số đại biểu ra thêm 70 người nữa. 70 người ấy là mời các đồng chí ở hải ngoại về: Việt Nam Quốc dân Đảng và Việt Nam Cách mệnh Đồng minh Hội, và như thế

là Quốc hội của ta tỏ cho thế giới, cho toàn dân biết là chúng ta đoàn kết nhất trí, mà đoàn kết nhất trí thì việc gì cũng thành công.

(Diễn văn khai mạc Kỳ họp thứ nhất Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-3-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.216-217)

Trong mọi việc đều phải dựa vào quần chúng. Cải cách và làm ăn cũng vậy. Phải động viên, tổ chức, đoàn kết quần chúng. Lấy sức quần chúng mà vượt qua khó khăn; quần chúng tự giúp quần chúng.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ phát động miền biển, ngày 10-4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.309)

Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa của chúng ta, tất cả mọi quyền lực đều là *của nhân dân*, tức là của các giai cấp công, nông, tiểu tư sản và tư sản dân tộc. Bốn giai cấp ấy do giai cấp công nhân lãnh đạo, lấy *công nông liên minh* làm nền tảng, đoàn kết các giai cấp dân chủ và các dân tộc trong nước, để thực hành dân chủ chuyên chính.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.262)

Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, từ làng xã đến toàn quốc những người chức trách đều do dân cử ra. Dân tin cậy ai thì người ấy trúng cử và bổn phận những người trúng cử là làm đày tớ công cộng cho dân chứ không phải làm quan phát tài.

(Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ, ngày 24-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.39)

Trong thế giới dân chủ, trong Việt Nam dân chủ, Đảng Dân chủ có một nhiệm vụ rất quan trọng làm cho dân chủ thắng lợi hoàn toàn.

(Điện văn gửi Ban Chấp hành Đảng Dân chủ Việt Nam, ngày 30-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.185)

Trong trường, cần có *dân chủ*. Đối với mọi vấn đề, thầy và trò cùng nhau thảo luận, ai có ý kiến gì đều thật thà phát biểu. Điều gì chưa thông suốt, thì hỏi, bàn cho thông suốt. Dân chủ nhưng trò phải kính thầy, thầy phải quý trò, chứ không phải là "cá đối bằng đầu". Đồng thời thầy và trò cần giúp đỡ những anh chị em phục vụ cho nhà trường. Các anh chị em nhân viên thì nên thi đua sao cho cơm lành canh ngon để cho học sinh ăn no, học tốt.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ khai mạc
Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 19-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.266)

Trong xã hội không có gì tốt đẹp, vẻ vang bằng phục vụ cho lợi ích của nhân dân.

(Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khoá 2
Trường Đại học Nhân dân Việt Nam,
ngày 8-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.453)

Trưng cầu dân ý chân chính là: Đưa cách giải quyết một vấn đề nào đó có quan hệ đến vận mệnh của nước nhà, của dân tộc, để hỏi ý kiến chung của *toàn dân*. Nhân dân *hoàn toàn tự do* phát biểu ý kiến. Đó là một phương pháp *dân chủ*.

(Trò hề "trưng cầu dân ý" của Mỹ - Diệm, báo Nhân Dân,
ngày 23-10-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.173)

Trước chúng ta đã bị chế độ quân chủ chuyên chế cai trị, rồi đến chế độ thực dân không kém phần chuyên chế, nên nước ta không có hiến pháp. Nhân dân ta không được hưởng quyền tự do dân chủ. Chúng ta phải có một hiến pháp dân chủ.

(Những nhiệm vụ cấp bách của Nhà nước
Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 3-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.7)

Tục ngữ có câu: "Dân dĩ thực vi thiên", nghĩa là dân lấy ăn làm trời, nếu không có ăn là không có trời. Lại có câu: "Có thực mới vực được đạo", nghĩa là không có ăn thì chẳng làm được việc gì cả.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Sản xuất cứu đói, ngày 13-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.518)

Tư tưởng của quần chúng thông, lực lượng và trí tuệ của quần chúng sẽ vô cùng vô tận, khó khăn gì cũng vượt được, công việc to mấy cũng làm nên.

(Làm thật nhiều thủy nông nhỏ mới thật sự chống được hạn, ngày 1-7-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.437)

Tư tưởng trong sạch, lập trường vững, hết lòng hết sức phụng sự nhân dân, thì tránh được nhiều khuyết điểm.

(Chống bệnh quan liêu..., báo Nhân Dân, từ ngày 6 đến ngày 10-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.140)

Từ Chủ tịch Chính phủ cho đến người chạy giấy, người quét dọn trong một cơ quan nhỏ, đều là những người ăn lương của dân, làm việc cho dân, phải được dân tin cậy. Vì vậy, những người làm trong các công sở càng phải làm gương đời sống mới cho dân bắt chước.

(Đời sống mới, viết ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.122)

Phần IV

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải có con người xã hội chủ nghĩa, muốn có con người xã hội chủ nghĩa phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa, muốn có tư tưởng xã hội chủ nghĩa phải gột rửa tư tưởng cá nhân chủ nghĩa.

Hồ Chí Minh

Bác nói thế là hết. Văn hay không cần nói dài.

- Các cô, các chú có điều gì muốn hỏi Bác nữa không?

(*Một thanh niên đứng dậy: "Thưa Bác, ở miền Bắc nước ta tiến lên chủ nghĩa xã hội như thế nào?"*)

- Chú muốn biết ta tiến lên chủ nghĩa xã hội như thế nào thì trước hết chú phải biết chủ nghĩa xã hội là gì đã chứ!

- Cách mạng của mình hiện nay là cách mạng dân tộc dân chủ. Chắc các cô, các chú đều biết cách mạng Pháp (1789). Họ cũng tịch thu tất cả ruộng đất của bọn vua chúa quý tộc, đại địa chủ rồi chia cho nông dân. Sau cách mạng, bọn quý tộc mất, nhưng vẫn còn có tiểu địa chủ, nhưng nói chung họ đánh đổ phong kiến địa chủ. Nay ta làm cải cách ruộng đất, có người nói là ta làm cộng sản, thế ta đã làm cộng sản chưa?

(*Cả hội trường trả lời: "Chưa ạ!"*)

- Nghe các cô, các chú trả lời thì hình như có lẽ đúng mà cũng có lẽ không. Nói như thế không đúng. Cộng sản là tất cả những cái gì để mà sản xuất đều là của chung như máy móc, ruộng đất. Tất cả những tư liệu sản xuất đều là của chung của nhân dân, của Nhà nước, người ta làm chung hưởng chung.

(*Bác chỉ vào một đồng chí giáo viên trẻ tuổi và hỏi:*)

- Xã chú đã cải cách ruộng đất chưa?

(*Đã cải cách ruộng đất rồi ạ!*)

- Khi trước có mấy địa chủ?

(*Thưa có 9 địa chủ*)

- Xã chú có bao nhiêu nông dân?

(*Độ 8 nghìn người ạ!*)

- Ruộng ấy chia cho 8 nghìn người. Chia là thế nào? Trước kia ruộng đất thuộc về 9 tư hữu, bây giờ là của 8 nghìn tư hữu. Thế thì có phải là cộng sản không?

Thế chủ nghĩa xã hội là gì?

(Một đồng chí mạnh bạo đứng lên nói: "Chủ nghĩa xã hội là những tư liệu sản xuất thuộc về nhân dân").

- Thế giữa người và người như thế nào?

(*Đồng chí ấy chưa trả lời được. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề nghị một đồng chí cùng đi với mình trả lời hộ và nhắc lại:*)

- Như vậy chủ nghĩa xã hội là lấy nhà máy, xe lửa, ngân hàng, v.v., làm của chung. Ai làm nhiều thì ăn nhiều, ai làm ít thì ăn ít, ai không làm thì không ăn, tất nhiên là trừ những người già cả, đau yếu và trẻ con. Thế ta đã đến đấy chưa? Chưa đến. Chủ nghĩa xã hội không thể làm mau được mà phải làm dần dần. Ở nông thôn phải có tổ đổi công để tăng gia sản xuất rồi tiến lên hợp tác xã, tiến lên nông trường.

(Bài nói chuyện tại Lớp hướng dẫn giáo viên cấp II, cấp III và Hội nghị sư phạm, tháng 7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.389-390).

Bây giờ toàn dân ta ai cũng muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội. Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải làm gì?

Nhất định phải tăng gia sản xuất cho thật nhiều. Muốn sản xuất nhiều thì phải có nhiều sức lao động. Muốn có nhiều sức lao động thì phải giải phóng sức lao động của phụ nữ.

Nói phụ nữ là nói phân nửa xã hội. Nếu không giải phóng phụ nữ thì không giải phóng một nửa loài người.

Nếu không giải phóng phụ nữ là xây dựng chủ nghĩa xã hội chỉ một nửa.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ thảo luận Dự thảo Luật Hôn nhân và gia đình, ngày 10-10-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.300).

Bọn tư bản thường bịa đặt rằng: Chế độ xã hội chủ nghĩa của chúng ta không tôn trọng quyền lợi cá nhân của người công dân. Nhưng thực tế thì chỉ có chế độ của chúng ta mới thật sự phục vụ lợi ích của nhân dân, trước hết là nhân dân lao động, bảo đảm mọi quyền lợi của nhân dân, mở rộng dân chủ để nhân dân thật sự tham gia quản lý Nhà nước. Vì vậy cho nên nhân dân ta đưa hết khả năng làm tròn nhiệm vụ người chủ nước nhà để xây dựng chủ nghĩa xã hội, làm cho nước ta mạnh, dân ta giàu.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam dân chủ cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.377)

Các cô, các chú đều hiểu biết về chủ nghĩa xã hội, đều tán thành tiến lên chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản cả? (*Tất cả đều trả lời: Tán thành*). Tốt lắm. Tiến lên chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản thì sự phân biệt giữa thành thị và nông thôn bị xoá bỏ, sự phân biệt giữa lao động chân tay và lao động trí óc cũng bị xoá bỏ.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ đảng ngành giáo dục, khoảng đầu tháng 6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.592)

Cách mạng vô sản là thế nào?

Giai cấp vô sản giành lấy chính quyền. Dùng chính quyền mà tranh lấy *thủ đoạn sản xuất* của giai cấp tư bản. Biến thủ đoạn sản xuất

thành tài sản của xã hội. Do đó, sản xuất làm theo kế hoạch. Cách sản xuất vô chính phủ không còn nữa, uy quyền chính trị của nhà nước cũng suy dần, loài người sẽ trở nên chủ nhân của xã hội, chủ nhân của giới thiên nhiên, chủ nhân của tự mình - tức là *người tự do*.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng
của người cách mạng, viết khoảng cuối 1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.286)

Cách mạng xã hội chủ nghĩa gắn liền với sự phát triển khoa học và kỹ thuật, với sự phát triển văn hoá của nhân dân. Những người trí thức của chúng ta đã góp một phần xứng đáng trong kháng chiến. Họ đã được Đảng luôn luôn giúp đỡ để tiến bộ. Cho nên họ đi theo chủ nghĩa xã hội. Giai cấp công nhân đoàn kết chặt chẽ với giới trí thức để giúp họ phục vụ cách mạng, phục vụ chủ nghĩa xã hội.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11
Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ cộng hòa,
ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.371).

Cách mạng xã hội chủ nghĩa là nhằm xóa bỏ mọi chế độ người bóc lột người ở nước ta, nhằm đưa lại đời sống no ấm cho toàn dân ta. Đó là một cuộc cách mạng vĩ đại và vẻ vang nhất trong lịch sử loài người, nhưng đồng thời cũng là một cuộc cách mạng gay go, phức tạp và khó khăn nhất. Mỗi người chúng ta phải chuẩn bị tư tưởng và nghị lực để vượt qua mọi thử thách và hoàn thành thắng lợi cuộc cách mạng này.

(Lời phát biểu trong buổi khai mạc Kỳ họp thứ 8
Quốc hội khóa I, ngày 16-4-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.383)

Cách sản xuất và sức sản xuất phát triển và biến đổi mãi, do đó mà tư tưởng của người, chế độ xã hội, v.v., cũng phát triển và biến đổi. Chúng ta đều biết từ đời xưa đến đời nay, cách sản xuất từ chỗ

dùng cành cây, búa đá phát triển dần đến máy móc, sức điện, sức nguyên tử. Chế độ xã hội cũng phát triển từ cộng sản nguyên thủy đến chế độ nô lệ, đến chế độ phong kiến, đến chế độ tư bản chủ nghĩa và ngày nay gần một nửa loài người đang tiến lên chế độ xã hội chủ nghĩa và chế độ cộng sản chủ nghĩa.

Sự phát triển và tiến bộ đó không ai ngăn cản được.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12, năm 1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.600-601)

"CANH GIẢ HỮU KỲ ĐIỀN"

Nghĩa là *dân cày có ruộng*.

Phải chăng đó là một chủ nghĩa cộng sản, hoặc chủ nghĩa xã hội?

Không phải. Chủ nghĩa xã hội hoặc cộng sản là không có chế độ tư hữu. Trái lại "canh giả hữu kỳ điền" là làm cho hàng chục triệu dân cày thành tư hữu, đều có ruộng, đều có quyền sở hữu ruộng đất.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.254-255)

Cán bộ phải có văn hoá làm gốc. Nếu ta muốn dùng máy móc mà máy móc ngày một thêm tinh xảo, thì công nhân cũng phải có trình độ kỹ thuật rất cao không kém gì kỹ sư, phải biết tính toán nhiều.

(Nói chuyện tại Lớp Hướng dẫn giáo viên cấp II, cấp III và Hội nghị Sư phạm, nói vào tháng 7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.388)

Chế độ cộng sản là ai cũng no ấm, sung sướng, tự do; ai cũng thông thái và có đạo đức. Đó là một xã hội tốt đẹp vẻ vang. Trừ những bọn phản động quá sá, thì chắc ai cũng tán thành chế độ cộng sản.

Hiểu rõ *quy luật* phát triển của xã hội, ra sức đấu tranh để thực hiện chế độ cộng sản tức là *nhân sinh quan* của người cách mạng.

Để thực hiện hoàn toàn *dân chủ mới* (là bước đầu để tiến dần đến chế độ cộng sản) thì mọi người, trước hết là những người đảng viên phải làm kiểu mẫu.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.294)

Chỉ có chế độ xã hội chủ nghĩa (cộng sản chủ nghĩa) mới giải quyết được mâu thuẫn ấy.

Mác và Lênin đã vạch rõ con đường để giải quyết: phải kinh qua giai cấp công nhân tổ chức, đấu tranh cách mạng. Kinh qua trường kỳ xây dựng, *để thực hiện chế độ cộng sản*.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.292)

Chỉ có chủ nghĩa cộng sản mới cứu nhân loại, đem lại cho mọi người không phân biệt chủng tộc và nguồn gốc sự tự do, bình đẳng, bác ái, đoàn kết, ấm no trên quả đất, việc làm cho mọi người và vì mọi người, niềm vui, hòa bình, hạnh phúc,...

(Truyền đơn cổ động mua báo Le Paria, năm 1923, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.496)

Chỉ có sự lãnh đạo của một đảng biết vận dụng một cách sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của nước mình thì mới có thể đưa cách mạng giải phóng dân tộc đến thắng lợi và cách mạng xã hội chủ nghĩa đến thành công.

(Cách mạng Tháng Tám vĩ đại mở ra con đường giải phóng cho các dân tộc, báo Nhân Dân, số 4952, ngày 1-11-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.391)

Chỉ ở trong chế độ xã hội chủ nghĩa thì mỗi người mới có điều kiện để cải thiện đời sống riêng của mình, phát huy tính cách riêng và sở trường riêng của mình.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Chủ nghĩa cá nhân là một kẻ địch hung ác của chủ nghĩa xã hội. Người cách mạng phải tiêu diệt nó.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.611)

Chủ nghĩa cá nhân là một trở ngại lớn cho việc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Cho nên *thắng lợi của chủ nghĩa xã hội không thể tách rời thắng lợi của cuộc đấu tranh trừ bỏ chủ nghĩa cá nhân.*

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.609)

Chủ nghĩa cá nhân là trái ngược với chủ nghĩa tập thể và chủ nghĩa tập thể, chủ nghĩa xã hội nhất định thắng, chủ nghĩa cá nhân nhất định phải tiêu diệt.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.600).

Chủ nghĩa cá nhân trái ngược với đạo đức cách mạng, nếu nó còn lại trong mình, dù là ít thôi, thì nó sẽ chờ dịp để phát triển, để che lấp đạo đức cách mạng, để ngăn trở ta một lòng một dạ đấu tranh cho sự nghiệp cách mạng.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.602)

Chủ nghĩa Lênin vĩ đại đã đưa lịch sử loài người lên *giai đoạn mới* - giai đoạn chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản.

(Chủ nghĩa Lênin vĩ đại muôn năm,
báo Nhân Dân, số 2951, ngày 22-4-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.384)

Chủ nghĩa xã hội đã thành một hệ thống thế giới rộng lớn và vững mạnh từ Âu sang Á, gồm có hơn 1.000 triệu người.

Ở các nước, có 85 đảng cộng sản, đảng công nhân với 35 triệu chiến sĩ kiên quyết đấu tranh cho hoà bình, cho chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản...

Miền Bắc nước ta đã được hoàn toàn giải phóng và nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà tự hào là một thành viên trong đại gia đình xã hội chủ nghĩa do Liên Xô vĩ đại đứng đầu. Đảng ta có hàng chục vạn đảng viên đang tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta xây dựng miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng,
báo Nhân Dân, số 2120, ngày 6-1-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.418-419)

Chủ nghĩa xã hội là công bằng hợp lý: Làm nhiều hưởng nhiều, làm ít hưởng ít, không làm thì không được hưởng. Những người già yếu hoặc tàn tật sẽ được Nhà nước giúp đỡ chăm nom.

(Trả lời những câu hỏi của cử tri Hà Nội, ngày 10-5-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.404)

Chủ nghĩa xã hội là gì? Là no ấm. Gì nữa? Là đoàn kết, vui khỏe. Muốn đi đến chủ nghĩa xã hội phải làm gì? Phải học tập, lao động, đoàn kết. Làm gì nữa? Phải tăng gia sản xuất, làm ra nhiều lúa, nhiều khoai, đủ các thứ. Vải nhiều thì mặc ấm, nhiều lúa khoai thì ăn no. Còn phải làm gì nữa? Phải tiết kiệm. Tăng gia sản xuất là làm cho được nhiều, nhưng lại còn phải tiết kiệm nữa.

(Bài nói chuyện với cán bộ và học sinh Trường Sư phạm
miền núi Nghệ An, ngày 9-12-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.270)

Chủ nghĩa xã hội là làm cho mọi người dân sung sướng ấm no.

Muốn đạt mục đích đó, thì trước hết phải tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm.

Nước ta là một nước nông nghiệp, muốn tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm thì phải *tổ chức tốt các tổ đổi công và hợp tác xã*.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ Kiến An, ngày 18-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.433)

Chủ nghĩa xã hội là làm sao cho dân giàu nước mạnh. Ở nông thôn, nông dân được ruộng rồi mà cứ làm ăn theo cách cũ thì sản xuất không thể tăng gia được, xã hội không tiến lên được mà phải thụt lùi. Cho nên lúc đầu là cải cách ruộng đất, sau tiến lên một bước là tổ chức tổ đổi công sao cho tốt, cho khắp, lại tiến lên hình thức hợp tác xã dễ dàng, rồi tiến lên hợp tác xã cao hơn, lúc bấy giờ mới có chủ nghĩa xã hội.

Ở thành thị, Chính phủ có những xí nghiệp lớn, trong các xí nghiệp đó, công nhân phải thi đua sản xuất và quản lý cho tốt. Dần dần, như bên Trung Quốc, ta sẽ khuyên các nhà tư sản - không phải bắt ép mà giáo dục thuyết phục họ - chung vốn với Chính phủ. Các nhà tư sản sẽ hợp tác với Chính phủ để sản xuất dưới sự lãnh đạo của giai cấp công nhân.

(Nói chuyện với lớp hướng dẫn giáo viên cấp II, cấp III và Hội nghị sư phạm, tháng 7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.390-391)

Chủ nghĩa xã hội là mọi người cùng ra sức lao động sản xuất để được ăn no, mặc ấm, và có nhà ở sạch sẽ.

(Nói chuyện với đồng bào thôn Lạc Trung (Vĩnh Phúc), ngày 25-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.17)

Chủ nghĩa xã hội là mọi người dân được áo ấm cơm no, nhà ở tử tế, được học hành.

(Nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Lạng Sơn, ngày 23-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.490)

Chủ nghĩa xã hội là nhằm nâng cao đời sống vật chất và văn hóa của nhân dân, và do nhân dân tự xây dựng lấy.

(Lời khai mạc Đại hội Liên hoan anh hùng, chiến sĩ thi đua toàn quốc lần thứ III, ngày 4-5-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.387)

Chủ nghĩa xã hội là tiền đồ chung của cả dân tộc và trong đó có tiền đồ riêng của mỗi cá nhân. Và bất kỳ làm công việc gì, ở địa vị nào mà làm tròn nhiệm vụ đều là vẻ vang, đều là anh hùng.

(Nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Lạng Sơn, ngày 23-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.493).

Chủ nghĩa xã hội nghĩa là tất cả mọi người các dân tộc ngày càng ấm no, con cháu chúng ta ngày càng sung sướng. Muốn được như vậy thì tất cả mọi người, gái cũng như trai, tất cả mọi dân tộc phải hiểu rằng: Nói chung thì mình là người chủ tập thể của nước nhà; nói riêng thì công nhân là chủ nhà máy, xã viên là chủ hợp tác xã nông nghiệp.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang, ngày 21-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.78)

Chủ nghĩa xã hội nhằm làm cho đời sống nhân dân ngày càng sung sướng, ăn no, mặc ấm, được học hành, ốm đau có thuốc.

(Bài nói chuyện với Trường Thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa Hòa Bình, ngày 17-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.437)

Chủ nghĩa xã hội phải tiến bằng hai chân, tức là công nghiệp và nông nghiệp.

Nông nghiệp chủ nghĩa xã hội lại phải tiến bằng hai chân, tức là hợp tác xã nông nghiệp và *nông trường quốc doanh quy mô lớn*.

(Thư gửi cán bộ nông trường Nhà nước, báo Nhân Dân, ngày 3-10-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.693)

Chủ nghĩa xã hội tiến lên cao nữa là chủ nghĩa cộng sản.

Đồng chí Xtalin nói: Chủ nghĩa xã hội tiến sang chủ nghĩa cộng sản, cần có ba điều:

1. Mọi ngành sản xuất phát triển rất cao và không ngừng.
2. Nông trường công cộng biến dần thành của chung cả nhân dân.
3. Nâng văn hóa lên thật cao (bớt giờ làm việc, mỗi ngày chỉ làm độ 5, 6 giờ, để cho mọi người đủ thì giờ học văn hóa và kỹ thuật).

Đồng thời phải tăng lương bổng cho công nhân và công chức, tiếp tục giảm giá hàng, luôn luôn nâng cao mức sinh hoạt của mọi người.

Dưới chế độ cộng sản, nguyên tắc là "*Mọi người làm hết tài năng; ai cần dùng gì có nấy*".

Nghĩa là: Lúc đó mọi người đều có đạo đức; đối với mọi việc, ai cũng xung phong. Sản xuất thứ gì cũng phong phú. Cho nên ai cần gì có nấy. Cố nhiên tiêu dùng hợp lý và đúng mực, chứ không phải vì giàu mà lãng phí.

Liên Xô đã chứng tỏ chủ nghĩa cộng sản đã thực hiện dần dần, chứ không phải là mộng tưởng. Vài thí dụ: Hiện nay, giáo dục phổ thông ở Liên Xô là 10 năm, thành thử văn hóa của nhân dân rất cao.

Ở Mạc Tư Khoa có những *nhà máy tự động*, một công tác trước kia cần 58 người, nay chỉ cần 2 người. Có công tác trước kia cần 90 phút đồng hồ, nay chỉ trong 3 phút thì làm xong. Có những công tác trước kia phải một tháng, nay chỉ một đêm đã làm rồi. Nghĩa là *kỹ thuật rất cao*. Từ sau Thế giới đại chiến thứ hai đến nay, Liên Xô đã 6 lần *giảm giá* hàng hóa, cái gì cũng rẻ, cho nên dân rất sung sướng. Đến ngày

cộng sản thực hiện khắp thế giới, thì sẽ không còn giai cấp chống nhau, dân tộc chống nhau; sẽ hết áp bức, hết chiến tranh. Toàn thế giới sẽ sống như anh em. Mọi người đều tự do, bình đẳng, sung sướng.

Lúc đó, thì bộ máy nhà nước cũng không cần nữa. Song xã hội vẫn cần có những cơ quan để lãnh đạo công việc kinh tế và văn hóa; chứ không phải cộng sản là hoàn toàn không tổ chức, không kỷ luật.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.291)

Chúng ta đã đánh thắng chế độ thực dân và phong kiến. Nhiệm vụ chủ yếu của chúng ta ngày nay là đánh thắng lạc hậu và nghèo nàn, xây dựng chủ nghĩa xã hội, làm cho nhân dân ta có một đời sống thật sung sướng, tốt đẹp. Công cuộc ấy rất vĩ đại và cũng rất khó khăn. Nhưng toàn Đảng, toàn dân ta quyết tâm làm thì nhất định làm được.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.66).

Chúng ta phải làm cho mỗi cán bộ, đảng viên đều tiến bộ, phấn khởi.

Làm cho toàn thể nhân dân lao động ta càng hăng hái tiến lên xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội và củng cố miền Bắc thành cơ sở vững mạnh cho cuộc đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà.

Các đồng chí, Nghị quyết của Đại hội lần thứ III của Đảng là như ánh mặt trời soi sáng con đường tiến lên chủ nghĩa xã hội.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói giữa tháng 3-1961, báo Nhân Dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.72)

Chúng ta phải ra sức tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc trong công cuộc phát triển nông nghiệp, vì:

- "Có thực mới vực được đạo", phải làm cho nhân dân ta ngày càng thêm ấm no.

- Nông nghiệp phải cung cấp đủ lương thực và nguyên liệu để phát triển công nghiệp, để bảo đảm công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa.

Nông nghiệp tốt, công nghiệp tốt, thì xây dựng tốt chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, làm cơ sở vững mạnh cho sự nghiệp đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà.

(Bài nói tại Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa III, ngày 22-7-1961, báo Nhân Dân, số 2708, ngày 20-8-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.163)

Chúng ta phải thấy rõ những sự khó khăn trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Đồng thời, chúng ta phải thấy rõ rằng những khó khăn ấy nhất định giải quyết được, quyết không vì khó khăn mà sợ hãi.

Chúng ta phải hiểu rằng, sự nghiệp ấy là một sự nghiệp to tát lâu dài. Chúng ta cố hoàn thành một đoạn to trong sự nghiệp ấy; những người đời sau chúng ta sẽ hoàn thành đoạn sau.

(Cách mạng xét việc đời, và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.288).

Chúng ta tranh được tự do, độc lập rồi mà dân cứ chết đói, chết rét, thì tự do, độc lập cũng không làm gì. Dân chỉ biết rõ giá trị của tự do, của độc lập khi mà dân được ăn no, mặc đủ.

Chúng ta phải thực hiện ngay:

1. Làm cho dân có ăn.
2. Làm cho dân có mặc.
3. Làm cho dân có chỗ ở.
4. Làm cho dân có học hành.

Cái mục đích chúng ta đi đến là bốn điều đó. Đi đến để dân nước ta xứng đáng với tự do độc lập và giúp sức được cho tự do độc lập.

Các ngài làm cố vấn cho Chính phủ, nghĩ ra kế hoạch cũng là hy sinh, phấn đấu và quyết tâm. Muốn làm tròn bổn phận, chúng ta nên lợi dụng mấy khẩu hiệu của người Trung Hoa.

1. Khổ cán
2. Hạnh cán
3. Thực cán

(Bài phát biểu tại cuộc họp đầu tiên của Ủy ban Nghiên cứu kế hoạch kiến quốc, ngày 10-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.175-176)

Chúng ta xây dựng miền Bắc lên xã hội chủ nghĩa cũng là giúp sức đồng bào miền Nam đấu tranh chống Mỹ - Diệm, làm cho nước nhà thống nhất. Đó là trách nhiệm của toàn dân ta, nhất là trách nhiệm của thanh niên. Ngày nay thanh niên ta ở nhà máy, ở nông thôn đều xung phong đi đầu trong mọi việc.

Kiều bào ở nước ngoài mới về, thấy cái gì cũng mới lạ. Không còn thấy "ông Tây", không còn thấy "ông quan, ông sếp" nữa, bây giờ ai cũng là đồng chí hết.

Tôi tin chắc rằng kiều bào sẽ quen dần. Trước hết phải đoàn kết với nhau, thương yêu, giúp đỡ nhau như anh em một nhà. Mọi người đều cố gắng đem sức lực và tài năng của mình góp phần xây dựng xã

hội chủ nghĩa ở miền Bắc thành công, góp sức cùng đồng bào miền Nam đấu tranh thống nhất Tổ quốc. Tôi tin chắc rằng kiều bào làm được, vì kiều bào cố gắng và có đồng bào giúp đỡ, nhất định kiều bào sẽ làm được.

(Nói chuyện với đại biểu kiều bào ở Tân Thế Giới mới về nước, ngày 14-1-1961, tài liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.6-7)

Chữa bệnh lâu năm thì phải uống thuốc đắng cay nhiều ngày mới khỏi. Đối với một người như vậy, đối với một nước cũng như vậy.

Việt Nam ta bị bệnh mất nước 80 năm trường, tức là hơn 29.000 ngày! Xương tủy bị vi trùng thực dân đục khoét. Lại bị 15 năm - tức là hơn 5.400 ngày chiến tranh tàn phá (kể từ năm 1939, Đại chiến thế giới lần thứ hai).

Bệnh thật là nặng! Song, vì nòi giống Tiên Rồng khí huyết rất khỏe, cho nên sau 8, 9 năm uống thuốc kháng chiến, ta đã thoát khỏi tai nạn mất nước, đập tan cái ách nô lệ giành lại độc lập, chủ quyền. Đó là một kết quả cực kỳ to lớn, nhưng mới là kết quả bước đầu.

Bệnh khỏi, còn phải trải qua một thời kỳ cố gắng gay go, mới đến ngày thật mạnh khỏe. Sau một trận ốm 29.000 ngày, chúng ta phải trải qua một thời kỳ chịu khó, chịu khổ, vượt nhiều khó khăn để khôi phục lại mực sống bình thường về mọi mặt. Cũng như nhà nông làm ruộng, từ khi chuẩn bị gieo mạ cho đến gặt lúa, phải trải nhiều ngày thức khuya dậy sớm, chân lấm tay bùn. Không nên sốt ruột!

Từ sau Cách mạng thành công đến ngày khôi phục lại nền kinh tế, Liên Xô đã phải trải qua mười hai năm gian khổ; Trung Quốc trải qua ba năm. Kinh nghiệm thiết thực ấy chứng tỏ rằng sau vài năm phấn đấu gian khổ chúng ta sẽ khôi phục lại kinh tế nước nhà. Với

hai bàn tay không, chúng ta đã anh dũng kháng chiến 8, 9 năm, đã giành được tự do, độc lập. Thì với lòng nồng nàn yêu nước và chí kiên nhẫn, cố gắng của mọi người dân và mọi tầng lớp, chúng ta nhất định xây dựng được một đời sống hòa bình tươi đẹp, mọi người đều có công ăn việc làm, áo ấm cơm no.

(Thầy thuốc nói, báo Nhân Dân, số 275, ngày 28-11-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.138-139)

Có hai con đường làm ăn tập thể và riêng lẻ thì cũng có hai tư tưởng: tư tưởng xã hội chủ nghĩa và tư tưởng cá nhân chủ nghĩa. Chí công vô tư, coi hợp tác xã như nhà mình là tư tưởng xã hội chủ nghĩa. Tự tư tự lợi, chỉ nghĩ đến lợi riêng của mình, không chăm lo việc chung của hợp tác xã, là cá nhân chủ nghĩa. Hai tư tưởng đó đấu tranh với nhau. Tư tưởng xã hội chủ nghĩa có đánh thắng tư tưởng cá nhân chủ nghĩa thì hợp tác xã mới phát triển tốt, mới đạt được nhiều thành tích.

(Bài nói tại Hội nghị sản xuất đông xuân tỉnh Ninh Bình, ngày 16-10-1959, báo Nhân Dân, số 2044, ngày 21-10-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.308)

Con đường của chúng ta ngày nay ở miền Bắc là: Qua thời kỳ quá độ tiến lên chủ nghĩa xã hội; từ một nước nông nghiệp lạc hậu tiến lên thành một nước công nghiệp và nông nghiệp hiện đại, có khoa học, kỹ thuật tiên tiến. Chỉ có đi theo con đường ấy, miền Bắc nước ta mới vĩnh viễn thoát khỏi cảnh nghèo đói lạc hậu và xây dựng cơ sở vững chắc cho sự nghiệp thống nhất Tổ quốc.

Chúng ta đều muốn nước nhà mau thống nhất, chế độ ta mau vững mạnh, nhân dân ta mau no ấm. Cho nên, trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, NHANH là một khẩu hiệu hết sức quan trọng.

NHANH không phải là chỉ gắng sức lên từng lúc, từng đợt. NHANH là phải tiến bước không ngừng và bước sau bao giờ cũng phải dài hơn, vững hơn bước trước. Đó là tư tưởng cách mạng không ngừng.

Chúng ta có thể làm được như thế không? Hoàn toàn được. Vì trên miền Bắc nước ta ngày nay, nhân dân lao động đã thật sự trở thành người chủ. Những khả năng tiềm tàng trong nhân dân là vô tận. Công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội càng tiến lên, lực lượng của ta càng lớn, kinh nghiệm của ta càng nhiều. Chúng ta chẳng khác gì một người đi đường càng đi càng sung sức. Những người bảo thủ không nhận rõ điều đó, nên nhìn vào việc gì cũng thấy khó khăn. Thật ra, cái làm vướng chân họ nhất lại chính là tư tưởng bảo thủ, rụt rè của họ. Cho nên, muốn tiến nhanh, thì trước hết phải phát quang những dây ràng buộc ấy đi đã.

(Nhanh, báo Nhân Dân, số 2108 ngày 5-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.501)

Công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc đòi hỏi Đảng ta phải nắm vững khoa học và kỹ thuật, do đó mỗi đảng viên đều phải cố gắng *học tập văn hoá, học tập khoa học và kỹ thuật*.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.420)

Cộng sản là không có chế độ tư hữu, không có giai cấp áp bức bóc lột. Là của cải đều là của chung, sức sản xuất rất cao, nhân dân lao động hoàn toàn giải phóng và sống rất tự do, sung sướng.

Cộng sản có hai giai đoạn.

Giai đoạn thấp, tức là *chủ nghĩa xã hội*. Giai đoạn cao, tức là *chủ nghĩa cộng sản*.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.289)

Cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa là một cuộc biến đổi khó khăn nhất và sâu sắc nhất. Chúng ta phải xây dựng một xã hội hoàn toàn mới xưa nay chưa từng có trong lịch sử dân tộc ta. Chúng ta phải thay đổi triệt để những nếp sống, thói quen, ý nghĩ và thành kiến có gốc rễ sâu xa hàng ngàn năm. Chúng ta phải thay đổi quan hệ sản xuất cũ, xóa bỏ giai cấp bóc lột, xây dựng quan hệ sản xuất mới không có bóc lột áp bức. Muốn thế chúng ta phải dần dần biến nước ta từ một nước nông nghiệp lạc hậu thành một nước công nghiệp. Chúng ta phải dần dần tập thể hóa nông nghiệp. Chúng ta phải tiến hành cải tạo xã hội chủ nghĩa đối với công thương nghiệp tư nhân, đối với thủ công nghiệp. Chúng ta phải biến một nước dốt nát, cực khổ thành một nước văn hóa cao và đời sống tươi vui hạnh phúc. Chúng ta lại phải tiến hành những nhiệm vụ đó trong những điều kiện đặc biệt của nước ta, nghĩa là trên cơ sở của một xã hội vừa mới thoát khỏi ách thực dân, phong kiến, hết sức lạc hậu và trong hoàn cảnh nước ta đang bị chia cắt làm hai miền.

(Diễn văn khai mạc Lớp học lý luận khóa I trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.91-92)

Cuộc đi thăm hữu nghị của Bác và Đoàn đến hai nước bạn thế là kết thúc. Cả đi và về là 10.540 cây số trong 14 ngày. Em có xem truyện "Tây du ký", chắc em nhớ rằng đời nhà Đường (Trung Quốc) ông sư Huyền Trang sang Ấn Độ lấy kinh Phật cả đi và về mất 17 năm (từ năm 627 đến năm 644), dọc đường lại gặp nhiều yêu quỷ và lắm bước gian nan. Nhờ có "Tề thiên đại thánh" mới thoát khỏi mọi nguy hiểm. Ngày nay, đi từ Việt Nam hoặc Trung Quốc đến Ấn Độ chỉ mất một ngày. Khoa học đã chinh phục không gian và thời gian. Chủ nghĩa xã

hội cộng với khoa học, chắc chắn sẽ đưa loài người đến hạnh phúc vô tận...

(Tình nghĩa anh em Việt - Ấn - Miến, báo Nhân Dân, ngày 26-2 đến hết ngày 25-3-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.354)

Dưới chế độ xã hội chủ nghĩa, khoa học là tài sản chung của toàn dân chứ không phải tài sản riêng của một nhóm người nào. Bởi vậy các cô, các chú phải ra sức đem hiểu biết khoa học, kỹ thuật của mình truyền bá rộng rãi trong nhân dân lao động, để nhân dân đẩy mạnh thi đua sản xuất nhiều, nhanh, tốt, rẻ. Có như vậy nước mới giàu, dân mới mạnh và đời sống của nhân dân mới được cải thiện về mọi mặt.

(Bài nói tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ I của Hội phổ biến khoa học và kỹ thuật Việt Nam, báo Nhân Dân, ngày 19-5-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.97)

Đảng ta ra đời trong lúc thực dân Pháp đang đàn áp gắt gao. Đảng mới ra đời đã tổ chức và lãnh đạo cuộc đấu tranh rất anh dũng là Xôviết Nghệ - Tĩnh.

Đảng 12 tuổi thì tổ chức phong trào du kích đánh Pháp, đánh Nhật.

15 tuổi, tổ chức và lãnh đạo Cách mạng Tháng Tám thành công.

17 tuổi, lãnh đạo kháng chiến và 24 tuổi, kháng chiến thắng lợi.

Hoà bình lập lại, Đảng lãnh đạo và tổ chức nhân dân ta xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, làm cơ sở đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà.

(Bài nói tại Hội nghị Nghiên cứu lịch sử Đảng của Ban Tuyên giáo Trung ương, ngày 28-11-1959, báo Nhân Dân, số 2093, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.331)

Đảng và Nhà nước ta dùng lực lượng của nhân dân để xây dựng cho nhân dân một đời sống ngày càng sung sướng. Đó là chủ nghĩa xã hội.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ công đoàn cơ sở toàn miền Bắc, ngày 13-8-1962, báo Nhân Dân, số 3064, ngày 14-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.432)

Đánh đổ giai cấp địch đã khó, đấu tranh xây dựng chủ nghĩa xã hội còn gian khổ, khó khăn hơn nhiều.

(Bài nói tại lớp nghiên cứu khóa I và lớp bổ túc khóa VI trường Công an Trung ương, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.598)

Đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân không phải là "giày xéo lên lợi ích cá nhân". Mỗi người đều có tính cách riêng, sở trường riêng, đời sống riêng của bản thân và của gia đình mình. Nếu những lợi ích cá nhân đó không trái với lợi ích của tập thể thì không phải là xấu. Nhưng lại phải thấy rằng chỉ ở trong chế độ xã hội chủ nghĩa thì mỗi người mới có điều kiện để cải thiện đời sống riêng của mình, phát huy tính cách riêng và sở trường riêng của mình.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Đế quốc Pháp để lại cho ta một nền kinh tế rất nghèo nàn. Trong nông nghiệp thì sản xuất nhỏ chiếm đại bộ phận, kỹ thuật vô cùng lạc hậu. Công nghiệp thì rất nhỏ bé và lẻ tẻ. Nông nghiệp và công nghiệp lại bị tàn phá nặng nề trong mười lăm năm chiến tranh. Đã vậy khi chúng phải rút khỏi miền Bắc, thực dân Pháp lại ra sức phá hoại kinh tế.

Vì vậy, nhiệm vụ quan trọng nhất của chúng ta là phải *xây dựng nền tảng vật chất và kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội*, đưa miền Bắc tiến dần lên chủ nghĩa xã hội, có công nghiệp và nông nghiệp hiện đại, có văn

hoá và khoa học tiên tiến. Trong quá trình cách mạng xã hội chủ nghĩa, chúng ta phải cải tạo nền kinh tế cũ và xây dựng nền kinh tế mới, mà xây dựng là nhiệm vụ chủ chốt và lâu dài.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, số 2120, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.411-412)

Để cải tạo xã hội, một mặt phải cải tạo vật chất như tăng gia sản xuất, một mặt phải cải tạo tư tưởng. Nếu không có tư tưởng xã hội chủ nghĩa thì không làm việc xã hội chủ nghĩa được.

(Nói chuyện với anh chị em học viên, cán bộ, công nhân viên Trường Đại học Nhân dân Việt Nam (khóa III), ngày 18-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.242)

Để phục vụ sự nghiệp cách mạng xã hội chủ nghĩa thì văn hoá phải xã hội chủ nghĩa về nội dung và dân tộc về hình thức.

(Bài nói tại Hội nghị đại biểu những người tích cực trong phong trào văn hóa quần chúng, ngày 11-2-1960, báo Nhân Dân, số 2156, ngày 12-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.471)

Để tiến lên chủ nghĩa xã hội, cuộc đấu tranh phải lâu dài và gian khổ. Cần có người cách mạng là vì còn có *kẻ địch* chống lại cách mạng.

Kẻ địch gồm có ba loại. Chủ nghĩa tư bản và bọn đế quốc là kẻ địch rất nguy hiểm.

Thói quen và truyền thống lạc hậu cũng là kẻ địch to; nó ngấm ngầm ngăn trở cách mạng tiến bộ. Chúng ta lại không thể trấn áp nó, mà phải cải tạo nó một cách rất cẩn thận, rất chịu khó, rất lâu dài.

Loại địch thứ ba là *chủ nghĩa cá nhân*, tư tưởng tiểu tư sản còn ẩn nấp trong mình mỗi người chúng ta. Nó chờ dịp - hoặc dịp thất bại, hoặc dịp thắng lợi - để ngóc đầu dậy. Nó là bạn đồng minh của hai kẻ địch kia.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.605-606)

Để xây dựng miền Bắc tiến dần lên chủ nghĩa xã hội làm cơ sở vững mạnh cho cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà, toàn dân và toàn Đảng phải ra sức phát triển và phát triển mạnh kinh tế của ta.

Muốn vậy, thì về công nghiệp, các xí nghiệp của Nhà nước (tức là của toàn dân) cần phải cải tiến chế độ quản lý.

Muốn cải tiến quản lý xí nghiệp, thì trước hết phải tăng cường việc *giáo dục chính trị và nâng cao tư tưởng* của cán bộ và công nhân bằng cách:

- Bồi dưỡng tư tưởng của giai cấp công nhân - đấu tranh chống tư tưởng của giai cấp tư sản.

- Bồi dưỡng chủ nghĩa tập thể - chống chủ nghĩa cá nhân.

- Bồi dưỡng quan điểm lao động (lao động trí óc và lao động chân tay phải kết hợp chặt chẽ) - chống quan điểm xem khinh lao động chân tay.

- Nâng cao tinh thần làm chủ xí nghiệp và làm chủ nước nhà của công nhân và cán bộ, nâng cao tinh thần trách nhiệm và tính tích cực của mọi người.

Để quản lý tốt xí nghiệp, thì phải thực hiện ba điều: Tất cả cán bộ lãnh đạo phải thật sự tham gia lao động chân tay. Tất cả công nhân phải tham gia công việc quản lý các tổ sản xuất, dưới sự lãnh đạo của cán bộ các phân xưởng. Sửa đổi những chế độ và quy tắc không hợp lý.

…

Nói tóm lại: Cải tiến quản lý xí nghiệp là một cuộc *cải tạo chính trị và tư tưởng* rộng khắp và sâu sắc trong cán bộ và công nhân. Trong

việc này, sự lãnh đạo của Đảng cần phải chặt chẽ và toàn diện; *đảng viên và đoàn viên thanh niên* phải làm gương mẫu, làm đầu tàu.

(Cải tiến việc quản lý xí nghiệp, báo Nhân Dân, số 1669, ngày 8-10-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.536-539)

Điều 9 dự thảo Hiến pháp sửa đổi đã ghi rằng đường lối tiến lên chủ nghĩa xã hội là: Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà tiến dần từ chế độ dân chủ nhân dân lên chủ nghĩa xã hội bằng cách phát triển và cải tạo nền kinh tế quốc dân theo chủ nghĩa xã hội, biến nền kinh tế lạc hậu thành một nền kinh tế xã hội chủ nghĩa với công nghiệp và nông nghiệp hiện đại, khoa học và kỹ thuật tiên tiến. Chính sách kinh tế của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà là không ngừng phát triển sản xuất để nâng cao mãi đời sống vật chất và văn hoá của nhân dân.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.372)

Đồng cam cộng khổ là một tinh thần cần phải có, nhưng nếu bình quân chủ nghĩa thì lại không đúng. Bình quân chủ nghĩa là gì? Là ai cũng như ai, bằng hết… Bình quân chủ nghĩa là trái chủ nghĩa xã hội, thế là không đúng.

(Nói chuyện với cán bộ, Đảng viên và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.583)

Đồng chí biết truyền thuyết của chúng tôi về cái "cẩm nang". Khi gặp khó khăn, người ta giở cẩm nang ra và tìm thấy cách giải quyết. Chủ nghĩa Lênin cũng gần như cái cẩm nang thần kỳ đó. Lúc đầu, chính là do chủ nghĩa yêu nước mà tôi tin theo Lênin. Rồi, từng bước một, tôi đi đến kết luận là chỉ có chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng

sản mới giải phóng được các dân tộc bị áp bức và giai cấp công nhân toàn thế giới.

(Trả lời phỏng vấn của Sáclơ Phuốcniô, phóng viên báo L' Humanité (Pháp), ngày 15-7-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.588)

Đường lối chung tiến lên chủ nghĩa xã hội

Trong gần một trăm năm qua, Việt Nam ta là một nước thuộc địa và nửa phong kiến. Kinh tế rất lạc hậu và gồm có nhiều thành phần phức tạp, sức sản xuất chưa được phát triển, đời sống vật chất và văn hoá của nhân dân thấp kém. Muốn biến đổi tình hình nghèo nàn ấy thì miền Bắc phải tiến lên chủ nghĩa xã hội.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.372)

Đường lối, chủ trương có rồi, phải có *biện pháp* thực hiện cho tốt. Chủ nghĩa xã hội là phải có biện pháp. *Kế hoạch một phần, biện pháp phải hai phần, và quyết tâm phải ba phần*, có như thế mới có thể hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch nhà nước.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Phổ biến nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ ba về kế hoạch nhà nước năm 1961, ngày 30-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.25)

Hãy tiến lên, tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội! Tiến nhanh, tiến mạnh không phải là phiêu lưu, làm ẩu. Phải thiết thực đi từng bước, phải *tiến vững chắc*. Phải nắm vững *quy luật* phát triển của cách mạng, phải tính toán cẩn thận *những điều kiện cụ thể, những biện pháp cụ thể. Kế hoạch* phải chắc chắn, cân đối. Chớ đem chủ quan của mình thay cho điều kiện thực tế. Phải *chống bệnh chủ quan, tác phong quan liêu, đại khái*. Phải xây dựng tác

phong *điều tra, nghiên cứu* trong mọi công tác cũng như trong khi định ra mọi chính sách của Đảng và của Nhà nước.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội,
nói giữa tháng 3-1961, báo Nhân Dân, số 2563,
ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.71)

Hiện nay, ta đang tiến lên chủ nghĩa xã hội. Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội, trước hết phải thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm. Nếu không kiên quyết chống bệnh quan liêu, mệnh lệnh, lãng phí, tham ô, thì nó sẽ cản trở, phá hoại ta tiến lên chủ nghĩa xã hội.

(Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ thanh tra,
ngày 5-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.503)

Hoàn thành sự nghiệp giải phóng thế giới - Đó là cuộc cách mạng có tính chất lịch sử của giai cấp vô sản hiện nay.

Nghiên cứu những điều kiện và thực tế trong sự biến thiên của lịch sử ấy - khiến cho những người phải hoàn thành cách mạng, khiến cho giai cấp bị áp bức hiểu rõ những điều kiện và thực chất của sự nghiệp mình. Đó là lý luận của cuộc vận động vô sản, đó là chủ nghĩa xã hội khoa học.

(Cách xem xét việc đời, và cách tu dưỡng
của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.286)

Hỏi: Cần phải thắt lưng buộc bụng để xây dựng chủ nghĩa xã hội, nói như thế có đúng không?

Trả lời: Đúng. Xây dựng chủ nghĩa xã hội cũng như làm ruộng. Trước phải khó nhọc cày bừa, chân bùn tay lấm, làm cho lúa tốt, thì mới có gạo ăn. Sau cách mạng thành công, nhân dân Liên Xô đã phải thắt lưng buộc bụng, phấn đấu xây dựng ngót 18 năm mới được sung

sướng như ngày nay. Chúng ta có các nước anh em hết lòng giúp đỡ, nói chung đời sống đã được cải thiện bước đầu. Nhưng để xây dựng chủ nghĩa xã hội, chúng ta phải tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, phấn đấu mấy năm mới đạt được kết quả mọi người áo ấm cơm no.

(Trả lời những câu hỏi của cử tri Hà Nội, ngày 10-5-1958, báo Nhân Dân, số 1521, ngày 12-5-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.404)

Hỏi: Đề nghị Chủ tịch cho biết những đặc điểm của công cuộc kiến thiết chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam có ý nghĩa như thế nào đối với sự phát triển sau này của chủ nghĩa xã hội trên thế giới?

Trả lời: Chúng tôi xây dựng chủ nghĩa xã hội trong hoàn cảnh một nước vốn là thuộc địa, một nước nông nghiệp lạc hậu, lại bị chiến tranh xâm lược tàn phá. Hoàn cảnh ấy, cố nhiên gây cho chúng tôi rất nhiều khó khăn. Song, những thắng lợi bước đầu trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội cho phép chúng tôi tin tưởng chắc chắn ở sự cần thiết và khả năng của một nước như nước Việt Nam tiến lên chủ nghĩa xã hội một cách thắng lợi không phải qua con đường phát triển tư bản chủ nghĩa.

(Trả lời phỏng vấn của nhà báo Iôcô Nátxuôca ngày 3-9-1964, báo Nhân dân số 3816, ngày 11-9-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.378-379)

Hỏi: Miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội có trở ngại gì đến công cuộc thống nhất nước nhà hay là không?

Trả lời: Không. Trái lại tiến lên chủ nghĩa xã hội, thì về mọi mặt chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, miền Bắc đều hơn hẳn miền Nam. Điều đó càng khuyến khích và sẽ giúp mạnh hơn nữa, đồng bào miền Nam đấu tranh chống đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai để giành lại dân

chủ và thống nhất. Tiến lên chủ nghĩa xã hội, miền Bắc càng thành hậu thuẫn vững mạnh cho công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà bằng phương pháp hòa bình.

(Trả lời những câu hỏi của cử tri Hà Nội, ngày 10-5-1958, báo Nhân Dân, số 1521, ngày 12-5-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.405)

Hỏi: Thời kỳ quá độ tiến lên chủ nghĩa xã hội là mấy năm?

Trả lời: Trước kia cũng có người hỏi: "Trường kỳ kháng chiến là mấy năm?". Đảng và Chính phủ đã trả lời: Trường kỳ có thể là 5 năm, 10 năm, hoặc 15 năm. Chúng ta đoàn kết quyết tâm kháng chiến, đến chín năm ta đã thắng lợi... Việt Nam ta là một nước nông nghiệp lạc hậu, công cuộc đổi xã hội cũ thành xã hội mới gian nan phức tạp hơn việc đánh giặc. Thời kỳ quá độ của ta chắc sẽ đòi hỏi ba, bốn kế hoạch dài hạn. Nếu nhân dân ta mọi người cố gắng, phấn khởi thi đua xây dựng, thì thời kỳ quá độ có thể rút ngắn hơn.

(Trả lời những câu hỏi của cử tri Hà Nội, ngày 10-5-1958, báo Nhân Dân, số 1521, ngày 12-5-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.404-405)

Hỏi: Tiến lên chủ nghĩa xã hội thì tôn giáo có bị hạn chế không?

Trả lời: Không. Ở các nước xã hội chủ nghĩa, tín ngưỡng hoàn toàn tự do. Ở Việt Nam ta cũng vậy, ngày 30-10 năm kia, sau khi đi thăm Trung Quốc, đoàn đại biểu Công giáo Anh đã tuyên bố: "Ở Trung Quốc tín ngưỡng hoàn toàn tự do. Đối với Công giáo, chính quyền không có thành kiến gì hết".

(Trả lời những câu hỏi của cử tri Hà Nội, ngày 10-5-1958, báo Nhân Dân, số 1521, ngày 12-5-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.405)

Hỏi: Xin Chủ tịch cho biết Việt Nam đối với vấn đề chủ nghĩa xét lại trong phe xã hội chủ nghĩa như thế nào?

Trả lời: Lịch sử phong trào cách mạng thường có những mâu thuẫn, có những cuộc đấu tranh về tư tưởng, nhưng kết quả là chủ nghĩa Mác - Lênin thắng lợi, cách mạng ngày càng phát triển. Chúng tôi tin rằng cuộc đấu tranh tư tưởng trong phe xã hội chủ nghĩa, tuy còn khó khăn, nhưng sẽ được giải quyết tốt đẹp. Trong cuộc đấu tranh ấy, chúng tôi luôn luôn giữ thái độ kiên trì, đoàn kết trên cơ sở chủ nghĩa Mác - Lênin và chủ nghĩa quốc tế vô sản, bảo vệ những nguyên tắc cách mạng của hai bản tuyên bố Mátxcơva 1957 và 1960.

(Trả lời phỏng vấn của nhà báo Iôcô Nátxuôca, ngày 3-9-1964, báo Nhân Dân, số 3816, ngày 11-9-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.379)

Hồ Chủ tịch nói vắn tắt nhưng rất đầy đủ: "Chủ nghĩa xã hội là no ấm và tự do cho toàn thể nhân dân. Làm nhiều hưởng nhiều, làm ít hưởng ít, không làm không hưởng; không còn người bóc lột người".

(Lấy dân làm gốc, báo Nhân Dân, số 2130, ngày 16-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.431)

Không có chế độ nào tôn trọng con người, chú ý xem xét những lợi ích cá nhân đúng đắn và bảo đảm cho nó được thoả mãn bằng chế độ xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Kiều bào ta trước khi ra đi, ở trong nước phải làm tôi tớ cho Tây, cho địa chủ. Ra nước ngoài kiều bào vẫn phải làm nô lệ. Bây giờ trở về, kiều bào không làm nô lệ cho ai hết mà làm chủ nước nhà. Đã là chủ, thì cái gì cũng phải chăm lo, không quản khó nhọc, phải một lòng đoàn kết ra sức làm việc và cần kiệm, cùng toàn thể đồng bào xây dựng xã hội chủ nghĩa, xây dựng nước nhà.

(Nói chuyện với đại biểu Việt kiều ở Tân Thế Giới mới về nước, ngày 14-1-1961, tài liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.6)

Làm cách mạng để cải tạo xã hội cũ thành xã hội mới là một sự nghiệp rất vẻ vang, nhưng nó cũng là một nhiệm vụ rất nặng nề, một cuộc đấu tranh rất phức tạp, lâu dài, gian khổ.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.601)

Lao động trí óc có nhiệm vụ rất quan trọng trong sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc, trong công cuộc hoàn thành dân chủ mới để tiến đến chủ nghĩa xã hội.

(Đảng Lao động Việt Nam với lao động trí óc,
báo Nhân Dân, ngày 1-5-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.72)

Lịch sử của Đảng ta đại thể đã trải qua mấy thời kỳ:

- Thời kỳ hoạt động bí mật,

- Thời kỳ lãnh đạo Cách mạng Tháng Tám thành công,

- Thời kỳ lãnh đạo kháng chiến thắng lợi,

- Thời kỳ từ nay trở đi, là thời kỳ Đảng lãnh đạo cách mạng xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc và cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà, hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ trong cả nước.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng,
báo Nhân Dân, số 2120, ngày 6-1-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.406)

Lý tưởng của chủ nghĩa cộng sản rất tốt đẹp. Nhưng xã hội hiện nay xấu xa. Chính vì nó xấu xa, mà số rất đông người muốn thay đổi nó, không thể không thay đổi nó.

Muốn thay đổi xã hội thì không thể xa lìa thực tế hiện tại, không thể không nhìn vào thực tế hiện tại, càng không thể trốn tránh thực tế hiện tại, mà cũng không thể đầu hàng thực tế hiện tại.

Chúng ta cần phải hiểu rõ nó, đấu tranh với nó, sửa đổi nó. Do đó, mà tìm sự sống còn phát triển, để đạt đến lý tưởng của chúng ta.

Vì vậy, người đảng viên cần phải từ những người mình tiếp xúc trước mặt, những công việc đang làm trước mắt, mà bắt đầu và mở mang sự nghiệp to lớn là cải tạo xã hội theo chủ nghĩa cộng sản.

(Cách xem xét việc đời, và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.289).

Miền Bắc nhất định phải tiến lên chủ nghĩa xã hội. Mà *đặc điểm to nhất của ta trong thời kỳ quá độ* là từ một nước nông nghiệp lạc hậu *tiến thẳng* lên chủ nghĩa xã hội không phải kinh qua giai đoạn phát triển tư bản chủ nghĩa.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, số 2120, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.411)

Miền Bắc ta đang xây dựng chủ nghĩa xã hội, nhưng có người chưa hiểu. Chủ nghĩa xã hội là làm sao cho nhân dân đủ ăn, đủ mặc, ngày càng sung sướng, ai nấy được đi học, ốm đau có thuốc, già không lao động được thì nghỉ, những phong tục tập quán không tốt dần dần được xóa bỏ.

(Bài nói chuyện với Trường Thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa Hòa Bình, ngày 17-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.438)

Mọi người phải ra sức trau dồi đạo đức xã hội chủ nghĩa. Cải tạo xã hội cũ xấu xa trở thành xã hội xã hội chủ nghĩa tốt đẹp là một sự nghiệp rất nặng nề, nhưng rất vẻ vang. Muốn làm được sự nghiệp ấy, các cán bộ, đảng viên, đoàn viên cần có ý thức giác ngộ xã hội chủ nghĩa cao, một lòng một dạ phấn đấu cho chủ nghĩa xã hội.

(Bài nói tại Hội nghị toàn Đảng bộ khu Việt Bắc, ngày 8-6-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.231).

Mỗi người phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa đúng đắn, thì mới có thể góp phần xứng đáng vào việc xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Nói chuyện với anh chị em học viên, cán bộ, công nhân viên Trường Đại học Nhân dân Việt Nam (khóa III), ngày 18-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.243).

Mỗi thứ của cải chúng ta làm ra phải tốn bao nhiêu mồ hôi và sức lao động. Chúng ta chỉ có thể xây dựng chủ nghĩa xã hội bằng cách *tăng gia sản xuất* và *thực hành tiết kiệm*. Sản xuất mà không tiết kiệm thì khác nào gió vào nhà trống. Cho nên phải biết giữ gìn của công. *Tham ô, lãng phí* tài sản của Nhà nước, của tập thể, của nhân dân là hành động trộm cắp, mà ai cũng phải thù ghét, phải trừ bỏ. Phải biết quý trọng sức người là vốn quý nhất của ta. Chúng ta cần hết lòng chăm sóc sức khỏe và sử dụng thật hợp lý sức lao động của nhân dân ta.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói giữa tháng 3-1961, báo Nhân Dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.70)

Một chế độ này biến đổi thành một chế độ khác là cả một cuộc đấu tranh gay go, kịch liệt và lâu dài giữa cái xấu và cái tốt, giữa cái cũ và cái mới, giữa cái thoái bộ và cái tiến bộ, giữa cái đang suy tàn và cái đang phát triển. Kết quả là cái mới, cái đang tiến bộ nhất định thắng.

(Nói chuyện với anh chị em học viên, cán bộ, công nhân viên Trường đại học Nhân dân Việt Nam (khoá III), ngày 18-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.238)

Mục đích chung của chúng ta là xây dựng chủ nghĩa xã hội, đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, giữ gìn hoà bình thế giới. Nhưng mỗi tờ báo như báo của nông dân, báo của công nhân, báo của thanh niên, báo của phụ nữ, v.v., nên có *đặc điểm* của nó, về hình

thức thì không rập khuôn; rập khuôn thì báo nào cũng thành khô khan, làm cho người xem dễ chán.

(Bài nói tại Đại hội lần thứ II Hội Nhà báo Việt Nam, ngày 16-4-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.167)

Mục đích của chế độ ta là xoá bỏ các hình thức sở hữu không xã hội chủ nghĩa, làm cho nền kinh tế gồm nhiều thành phần phức tạp trở nên một nền kinh tế thuần nhất, dựa trên chế độ sở hữu toàn dân và sở hữu tập thể.

(Báo cáo về Dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.372)

Mục đích của chủ nghĩa xã hội là gì?

Nói một cách giản đơn và dễ hiểu là: không ngừng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân, trước hết là nhân dân lao động.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Đảng bộ Hà Nội, ngày 1-2-1961, báo Nhân Dân, ngày 2-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.30)

Mục đích của chúng ta là xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, nâng cao không ngừng đời sống nhân dân và đấu tranh hòa bình thống nhất nước nhà. Hai việc đó gắn liền với nhau. Nếu miền Bắc ngày càng vững mạnh, đời sống đồng bào miền Bắc được cải thiện nhiều hơn nữa, mọi người ăn no, mặc ấm, kết quả thực tế đó sẽ là một sức mạnh, là tấm gương sáng cổ vũ đồng bào miền Nam đấu tranh chống chế độ Mỹ - Diệm và thực hiện thống nhất nước nhà.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Phổ biến nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ ba về kế hoạch nhà nước năm 1961, ngày 30-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.25-26)

Mục đích của Đảng là đánh Pháp, giải phóng dân tộc, thực hiện dân chủ mới, rồi sẽ tuỳ theo tình hình kinh tế, sự sắp đặt của Đảng, sẽ giác ngộ, giáo dục, tổ chức quần chúng đi tới xã hội chủ nghĩa.

(Bài nói chuyện về Bản tổng cương và điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.367)

Mục đích việc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa là nâng cao mức sống vật chất và tinh thần của nhân dân miền Bắc Việt Nam và đồng thời tạo cơ sở vững chắc cho cuộc đấu tranh của nhân dân Việt Nam để hòa bình thống nhất đất nước của mình.

(Trả lời phóng viên Thông tấn xã Cộng hòa Dân chủ Đức, báo Nhân Dân, ngày 21-7-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.161)

Muốn ăn no, muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải chú trọng nông nghiệp. Vì không có ăn chẳng làm gì được, như tục ngữ có câu: "Có thực mới vực được đạo", cho nên chúng ta xây dựng chủ nghĩa xã hội, phải chú trọng xây dựng nông nghiệp và công nghiệp.

(Bài nói chuyện với Trường Thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa Hòa Bình, ngày 17-8-1962, tạp chí Nghiên cứu giáo dục số 37, tháng 3-1975, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.437)

Muốn đấu tranh thống nhất nước nhà thắng lợi thì nhất định phải xây dựng miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội…

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ văn hóa, ngày 30-10-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.558)

Muốn thực hiện chủ nghĩa cộng sản, giai cấp công nhân phải lãnh đạo nhân dân lao động làm cách mạng đánh đổ chính quyền của giai cấp bóc lột, thiết lập chuyên chính vô sản.

(Bài nói ở Lớp huấn luyện đảng viên mới, ngày 14-5-1966, báo Nhân Dân, số 4510, ngày 12-8-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.114)

Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội phải có hai mặt: vật chất và tư tưởng. Tiến lên chủ nghĩa xã hội phải có người, mà trong số người muốn lên chủ nghĩa xã hội thì cán bộ là đầu tiên và cốt cán. Như vậy, trước hết cán bộ phải có tư tưởng muốn lên chủ nghĩa xã hội, mới quyết tâm thi hành, hướng dẫn nhân dân làm mọi công việc tăng gia sản xuất, tiết kiệm, đấu tranh gay go để tiến lên chủ nghĩa xã hội.

(Bài nói tại Lớp nghiên cứu khóa I và lớp bổ túc khóa VI Trường Công an Trung ương, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.598)

Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải có con người xã hội chủ nghĩa, muốn có con người xã hội chủ nghĩa phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa, muốn có tư tưởng xã hội chủ nghĩa phải gột rửa tư tưởng cá nhân chủ nghĩa.

(Nói chuyện tại Nông trường quân đội An Khánh, ngày 10-1-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.11)

Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải cải tạo xã hội cũ thành một xã hội mới, một xã hội không có chế độ người bóc lột người, một xã hội bình đẳng nghĩa là ai cũng phải lao động và có quyền lao động, ai làm nhiều thì hưởng nhiều, làm ít hưởng ít, không làm không hưởng.

(Nói chuyện với anh chị em học viên, cán bộ, công nhân viên Trường Đại học Nhân dân Việt Nam (khóa III), ngày 18-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.241).

Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải phát triển kinh tế và văn hoá. Vì sao không nói phát triển văn hoá và kinh tế? Tục ngữ ta có câu: Có thực mới vực được đạo; vì thế kinh tế phải đi trước. Nhưng phát triển để làm gì? Phát triển kinh tế và văn hoá để nâng cao đời sống vật chất và văn hoá của nhân dân ta.

(Bài nói tại Hội nghị Đại biểu những người tích cực trong phong trào văn hóa quần chúng, ngày 11-2-1960, báo Nhân Dân, số 2156, ngày 12-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.470).

Muốn xã hội chủ nghĩa, phải có: người xã hội chủ nghĩa. Muốn có người xã hội chủ nghĩa, phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa.

Tư tưởng xã hội chủ nghĩa trái hẳn với cá nhân chủ nghĩa. Cái gì không phải xã hội chủ nghĩa là cá nhân chủ nghĩa.

(Nói chuyện với học sinh và giáo viên trường phổ thông cấp III Chu Văn An (Hà Nội), ngày 31-12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.595)

Muốn xây dựng chủ nghĩa cộng sản phải có những con người cộng sản chủ nghĩa, nghĩa là phải có những người có đạo đức cộng sản.

(Nói chuyện với sinh viên và cán bộ Việt Nam đang học tập và công tác ở Mátxcơva, ngày 29-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.542).

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội để làm cơ sở đấu tranh thống nhất nước nhà thì phải cố gắng học tập.

(Bài nói tại Hội nghị Nghiên cứu lịch sử Đảng của Ban Tuyên giáo Trung ương, ngày 28-11-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.333-334).

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, mà xa rời sự lãnh đạo của giai cấp công nhân và của Đảng, là một điều không thể tưởng tượng.

(Những lời thấm thiết, báo Nhân Dân, ngày 21-1-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.273)

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải có con người thấm nhuần đạo đức xã hội chủ nghĩa.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thanh Hóa, ngày 11-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.293)

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải có con người xã hội chủ nghĩa. Con người xã hội chủ nghĩa là phải đi đến hoàn toàn không có

chủ nghĩa cá nhân. Trong đầu óc mọi người đều có sự đấu tranh giữa cái "thiện" và cái "ác", hoặc nói theo cách mới là sự đấu tranh giữa tư tưởng cộng sản và tư tưởng cá nhân.

(Nói chuyện tại Lớp chỉnh huấn khóa II của Bộ Công an, ngày 16-5-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.222)

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, phải có con người xã hội chủ nghĩa và có tư tưởng xã hội chủ nghĩa. Phải đánh bạt những tư tưởng công thần, địa vị, danh lợi của chủ nghĩa cá nhân, làm cho tư tưởng của chủ nghĩa tập thể thắng lợi, tức là phát huy tinh thần cần kiệm xây dựng chủ nghĩa xã hội, bảo vệ của công, chống tham ô, lãng phí.

(Nói chuyện với Đại hội Đảng bộ Thành phố Hà Nội, ngày 20-6-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.604)

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải có những con người xã hội chủ nghĩa, tức là phải có những người có đạo đức xã hội chủ nghĩa. Đạo đức xã hội chủ nghĩa không phải ở đâu cũng biểu hiện giống nhau. Ở nước ta, đạo đức xã hội chủ nghĩa là cần kiệm xây dựng nước nhà.

(Nói chuyện với sinh viên và cán bộ Việt Nam đang học tập và công tác ở Mátxcơva, ngày 29-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.542).

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội thì nhất định phải có học thức. Cần phải học văn hóa, chính trị, kỹ thuật. Cần phải học lý luận Mác - Lênin kết hợp với đấu tranh và công tác hàng ngày. Cần phải học kinh nghiệm tốt của các đoàn thanh niên bạn. Học đi đôi với hành.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Đoàn Thanh niên lao động Việt Nam, nói ngày 24-3-1961, báo Nhân Dân, số 2561, ngày 25-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.90)

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội thì phải lao động tốt. Muốn lao động tốt thì phải có sức khỏe. Muốn có sức khỏe thì phải giữ gìn vệ sinh, tức là phải *ăn sạch, uống sạch, mặc sạch, ở sạch* để khỏi ốm đau.

(Phải đẩy mạnh hơn nữa công việc vệ sinh, báo Nhân Dân, ngày 24-6-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.610)

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội thì phải tăng gia sản xuất.

Muốn tăng gia sản xuất tốt thì phải có kỹ thuật cải tiến.

Muốn sử dụng tốt kỹ thuật thì phải có văn hóa.

Vì vậy công việc bổ túc văn hóa là cực kỳ cần thiết.

(Thư gửi cán bộ và giáo viên bổ túc văn hóa, ngày 17-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.361).

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, trước hết cần có những *con người xã hội chủ nghĩa*.

Đợt chỉnh huấn này là một cuộc vận động lớn về tư tưởng trong Đảng và trong nhân dân lao động, *nhằm xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, có tư tưởng và tác phong xã hội chủ nghĩa*.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói giữa tháng 3-1961, báo Nhân Dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.66)

Muốn xây dựng miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội, thì mỗi người công dân ta phải thực hành *cần* và *kiệm*. *Cần* để nâng cao không ngừng năng suất lao động. *Kiệm* để tích trữ thêm vốn, mở rộng sản xuất.

Kiệm mà không *Cần* thì cũng vô ích. *Cần* mà không *Kiệm* thì tay không lại hoàn tay không.

(Cần Kiệm, báo Nhân Dân, số 2069, ngày 15-11-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.328)

Muốn xây dựng một xã hội mới và tốt đẹp, thì cần phải tiêu diệt những thói hư, tật xấu của xã hội cũ còn sót lại. Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội thì phải bồi dưỡng con người xã hội chủ nghĩa. Con người xã hội chủ nghĩa là con người có đạo đức *cần kiệm liêm*

chính, chí công vô tư, một lòng một dạ phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng.

(Bài nói tại Hội nghị Phổ biến Nghị quyết của Bộ Chính trị về cuộc vận động "Nâng cao tinh thần trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu", ngày 27-7-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.140).

Muốn xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội, mọi người cần có tinh thần làm chủ tốt, phải đề cao tinh thần trách nhiệm.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân trên công trường xây dựng ba nhà máy xà phòng, cao su, thuốc lá ở Hà Nội, ngày 24-2-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.87).

Muốn xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội thì nhân dân ta phải nâng cao *tinh thần làm chủ*. Mọi người phải làm tròn nhiệm vụ của người chủ: *cần kiệm xây dựng nước nhà, xây dựng chủ nghĩa xã hội*.

Mừng Nhà nước ta 15 Xuân xanh!

Mừng Đảng chúng ta 30 tuổi trẻ!

Chúc đồng bào ta đoàn kết thi đua,

Xây dựng miền Bắc xã hội chủ nghĩa.

(Thơ mừng năm mới, xuân 1960, báo Nhân Dân, số 2116, ngày 1-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.699)

Nếu muốn nước ta tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải giữ vững kỷ luật lao động, bằng cách giáo dục, giúp đỡ, phê bình rồi đi dần đến kỷ luật hành chính. Khẩu hiệu chủ nghĩa xã hội là: "Làm nhiều ăn nhiều, làm ít ăn ít, không làm không ăn", làm biếng thì không có ăn, vì vậy ta phải tôn trọng, giữ vững, thi hành nghiêm

khắc kỷ luật lao động, cố nhiên là giáo dục, khuyến khích nhưng cũng phải kỷ luật nữa.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957, tài liệu lưu tại Bảo tàng Hải Phòng, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.581-582)

Ngày nay, cách mạng xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc đã giành được những thắng lợi có ý nghĩa quyết định. Công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa đã căn bản hoàn thành. Chế độ người bóc lột người căn bản đã bị xóa bỏ. Nhân dân lao động đã trở thành người chủ xã hội, người chủ Nhà nước.

Với thắng lợi ấy, chúng ta đã có thể đưa miền Bắc tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội, làm cho nước ta có một nền công nghiệp hiện đại, nông nghiệp hiện đại, có một nền văn hóa và khoa học tiên tiến. Miền Bắc ta giàu mạnh là cơ sở vững chắc cho cuộc đấu tranh để hòa bình thống nhất nước nhà.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói giữa tháng 3-1961, báo Nhân Dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.65-66)

Ngày nay không còn là lúc phải đặt vấn đề Đảng có cần hay không cần có một chính sách thuộc địa, bởi ngày nay không thể có sự tách biệt giữa thuộc địa và chính quốc, giữa vô sản ở nơi này và vô sản ở nơi kia. Nhưng mà người ta phải tự hỏi tất cả những chiến công của thế giới đã sẵn sàng cho cuộc cách mạng thế giới hay chưa. Bởi vì chỉ có một nhân loại, một chủ nghĩa xã hội và một quốc tế cho toàn thể gia đình công nhân và quốc tế ấy sinh ra là để phá bỏ mọi chủ nghĩa tư bản, mọi chủ nghĩa đế quốc bất kể nó ở đâu tới, hoặc nó thế nào. Nghĩa vụ của đảng viên xã hội chúng ta là phải giúp đỡ lẫn nhau

để nhanh chóng giành chiến thắng cách mạng ở khắp nơi và giải phóng sau chót tất cả tầng lớp lao động.

(Chính sách thuộc địa, viết năm 1920,
tài liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.33)

Ngày nay tất cả những người lao động - lao động chân tay và lao động trí óc - đều phải nhận thật rõ: *Mình là người chủ nước nhà*.

Đã có quyền hạn làm chủ, thì phải *làm trọn nghĩa vụ của người chủ*. Nghĩa vụ đó là: *Cần kiệm xây dựng nước nhà*, xây dựng chủ nghĩa xã hội, nhằm mục đích không ngừng nâng cao đời sống vật chất và văn hóa của nhân dân, trước hết là nhân dân lao động.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Công đoàn toàn quốc lần thứ II,
ngày 27-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.52).

Ngày nay, xây dựng chủ nghĩa xã hội, chúng ta có những công việc rất to lớn và phức tạp. Chúng ta đã đánh thắng thực dân Pháp và giai cấp phong kiến, nhưng còn phải đấu tranh với kẻ địch nguy hiểm khác, đó là nghèo nàn, đói khổ, lạc hậu…

Chúng ta từ một nước nông nghiệp lạc hậu, mức sống thấp kém. Chúng ta phải ra sức đấu tranh làm cho nhân dân ta ai cũng ăn no, mặc ấm, có việc làm, có giờ nghỉ, được học tập.

(Bài nói tại Hội nghị Nghiên cứu lịch sử Đảng của
Ban Tuyên giáo Trung ương, ngày 28-11-1959,
báo Nhân Dân, số 2093, ngày 9-12-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.333)

Người ta có thể nói không ngoa rằng Trường đại học Phương Đông ôm ấp dưới mái trường mình tất cả tương lai của các dân tộc thuộc địa… Việc thành lập Trường đại học Phương Đông, tập hợp

những người lãnh đạo trẻ tuổi tích cực, thông minh của các nước thuộc địa, đã làm được một công cuộc to lớn là:

a. Trường đã huấn luyện cho các chiến sĩ tiên phong tương lai ấy nguyên lý đấu tranh giai cấp, nguyên lý mà một mặt các cuộc đấu tranh chủng tộc và mặt khác các tập tục của chế độ gia trưởng đã làm lẫn lộn trong đầu óc họ.

b. Trường đã làm cho đội tiên phong của giai cấp vô sản các nước thuộc địa tiếp xúc mật thiết với giai cấp vô sản phương Tây để dọn đường cho một sự hợp tác thật sự sau này, chỉ có sự hợp tác đó mới có thể bảo đảm cho giai cấp công nhân quốc tế giành được thắng lợi cuối cùng.

c. Trường đã làm cho các dân tộc thuộc địa - từ trước đến nay rời rạc với nhau - hiểu biết nhau, và đoàn kết với nhau, do đó đặt cơ sở cho một khối liên hợp tương lai giữa các nước phương Đông, khối liên hợp đó là một trong những cái cánh của cách mạng vô sản.

d. Trường đã nêu lên cho giai cấp vô sản các nước mà giai cấp tư sản có thuộc địa, một tấm gương về những điều họ có thể và phải làm cho những anh em của họ đang bị áp bức.

(Cách mạng Nga và các dân tộc thuộc địa,
báo La Vie Duvriere, số 20 năm 1924,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.323-324)

"Nhà nước của ta là Nhà nước dân chủ nhân dân dựa trên nền tảng liên minh công nông, do giai cấp công nhân lãnh đạo".

Để xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, chúng ta cần phải tăng cường không ngừng sự lãnh đạo của giai cấp công nhân đối với Nhà nước dân chủ nhân dân.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi, ngày 18-12-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.370)

Nhà trường xã hội chủ nghĩa là nhà trường:

- Học đi với lao động.

- Lý luận đi với thực hành.

- Cần cù đi với tiết kiệm.

(Nói chuyện với học sinh và giáo viên trường cấp III Chu Văn An (Hà Nội), ngày 31-12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.594)

Nhiều gia đình cộng lại mới thành xã hội, xã hội tốt thì gia đình càng tốt, gia đình tốt thì xã hội mới tốt. Hạt nhân của xã hội là gia đình. Chính vì muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội mà phải chú ý hạt nhân cho tốt.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ thảo luận dự thảo luật hôn nhân và gia đình, ngày 10-10-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.300).

Như các vị đều biết, Đảng và Chính phủ ta đã nhận định rằng từ ngày hòa bình lập lại, miền Bắc nước ta đã từ cách mạng dân tộc - dân chủ nhân dân chuyển sang *cách mạng xã hội chủ nghĩa*. Nhiệm vụ trước mắt của toàn dân ta là ra sức xây dựng và củng cố miền Bắc, đưa miền Bắc tiến dần lên chủ nghĩa xã hội, đồng thời đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, nhằm xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh. Nhận định đó có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Cách mạng chuyển biến đòi hỏi phải có một sự chuyển biến sâu sắc về *tư tưởng và nhận thức*, đòi hỏi phải có những chính sách, những biện pháp về công tác tổ chức phù hợp với tình hình mới.

(Lời phát biểu trong buổi khai mạc kỳ họp thứ Tám Quốc hội khóa I, ngày 16-4-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.382-383)

Những đảng viên cách mạng phải có cái khí khái to lớn nhất và cái quyết tâm cách mạng nhất của loài người. Mỗi một đảng viên cần phải vui vẻ và nghiêm trang mà định quyết tâm của mình, để gánh nhiệm vụ cực kỳ vẻ vang mà khó nhọc - là thực hiện chủ nghĩa xã hội.

(Cách xem xét việc đời, và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.288).

Nói một cách tóm tắt, mộc mạc, chủ nghĩa xã hội trước hết nhằm làm cho nhân dân lao động thoát nạn bần cùng, làm cho mọi người có công ăn việc làm, được ấm no và sống một đời hạnh phúc.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.415)

Nói tóm lại, muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải có người xã hội chủ nghĩa. Công nhân phải thành người xã hội chủ nghĩa, cán bộ công đoàn trước hết phải là người xã hội chủ nghĩa.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ công đoàn, ngày 14-3-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.123).

Nước ta còn lạc hậu, dân ta còn nghèo, *muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội, muốn cải thiện đời sống*, thì chúng ta càng phải *Cần* phải *Kiệm*, phải chống lười biếng, chống lãng phí.

Các ngành, các nghề đều phải như vậy.

(Cần Kiệm, báo Nhân Dân, số 2069, ngày 15-11-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.328)

Nước ta còn nghèo. Muốn sung sướng thì phải có tinh thần tự lực cánh sinh, cần cù lao động. Phải cố gắng sản xuất. Lao động là *nghĩa vụ thiêng liêng, là nguồn sống, nguồn hạnh phúc của chúng ta*. Trong xã hội ta, không có nghề nào thấp kém, chỉ những kẻ lười biếng, ỷ lại mới đáng xấu hổ. Người nấu bếp, người quét rác cũng như thầy giáo,

kỹ sư, nếu làm trọn trách nhiệm thì đều vẻ vang như nhau. Ai sợ khó, sợ khổ, muốn "ngồi mát ăn bát vàng", người đó mới là kém vì không phải là người xã hội chủ nghĩa.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói giữa tháng 3-1961, báo Nhân Dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.69)

Nước ta giàu có, đồng bào ta cần cù, siêng năng; ta lại được các nước anh em giúp đỡ, cho nên tuy ta gặp nhiều khó khăn nhưng chúng ta có nhiều khả năng, nhất định chúng ta vượt được khó khăn và xây dựng thắng lợi xã hội chủ nghĩa. Có khó khăn chớ nên nản chí vì ngày nay đất nước là của ta, chính quyền là của ta, cho nên ta phải chịu khó nhọc để xây dựng được xã hội chủ nghĩa, mang lại ấm no hạnh phúc cho tất cả mọi người.

(Nói chuyện với đại biểu Việt kiều ở Tân Thế Giới mới về nước, ngày 14-1-1961, tài liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.6)

Nước ta ở về xứ nóng, khí hậu tốt,

Rừng vàng biển bạc, đất phì nhiêu.

Nhân dân dũng cảm và cần kiệm.

Các nước anh em giúp đỡ nhiều.

Thế là chúng ta có đủ cả ba điều kiện thuận lợi - thiên thời, địa lợi, và nhân hòa - để xây dựng chủ nghĩa xã hội, tức là xây dựng đời sống ấm no sung sướng cho nhân dân ta.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị lần thứ bảy của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam (khóa III), ngày 16-4-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.374)

Nước ta trước đây là một thuộc địa, giai cấp tư sản dân tộc vốn đã nhỏ bé lại bị đế quốc và phong kiến chèn ép, không thể ngóc đầu

lên. Cho nên số đông họ đã đi theo nhân dân lao động chống đế quốc phong kiến, đã tham gia kháng chiến. Đó là mặt ưu điểm của họ. Nhưng do bản chất giai cấp của họ, họ vẫn luyến tiếc cách bóc lột và muốn phát triển theo chủ nghĩa tư bản. Nhưng trong điều kiện miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội, ý nguyện của họ không thể nào thực hiện được. Họ thấy phải tiếp thụ cải tạo xã hội chủ nghĩa, vì họ không thể tự đặt mình ra ngoài đại gia đình toàn dân Việt Nam. Và đại đa số người tư sản dân tộc đã thấy rõ rằng: Thật thà tiếp thụ cải tạo thì họ được *hoà mình* với nhân dân lao động để xây dựng Tổ quốc, xây dựng chủ nghĩa xã hội. Đó là con đường duy nhất và vẻ vang của họ.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, số 2120, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.414)

Phái duy tâm cho rằng: Trong bầu trời cái gì cũng lặng lẽ, không thay đổi, cũng đình đốn, không biến hoá.

Trái lại, theo biện chứng pháp thì cái gì cũng luôn luôn vận động, luôn luôn biến hoá, luôn luôn cách mệnh và luôn luôn phát triển. Bao giờ cũng có cái sinh nở ra và phát triển lên, cũng có cái chết đi và mục nát.

Vì vậy, khi xem xét các hiện tượng, xem các lực lượng, chẳng những phải xét chỗ nó dính líu với nhau và hạn chế lẫn nhau, mà còn phải xét chỗ nó vận động, biến hoá, phát triển, chỗ nó sinh và chỗ nó chết.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.281).

Phải biết rằng trong xã hội xã hội chủ nghĩa, cái gì có ích lợi cho nhân dân, cho giai cấp là quan trọng. Việc nấu ăn cũng quan trọng.

Sở dĩ Bác phải nói nhiều về mặt này là vì ta phải chú ý hơn nữa đến đời sống vật chất của công nhân.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ công đoàn, ngày 14-3-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.120).

Phân phối phải theo mức lao động. Lao động nhiều thì được phân phối nhiều, lao động ít thì được phân phối ít. Lao động khó thì được phân phối nhiều, lao động dễ thì được phân phối ít. Không nên có tình trạng người giỏi, người kém, việc khó, việc dễ, cũng công điểm như nhau. Đó là chủ nghĩa bình quân. Phải *tránh chủ nghĩa bình quân*.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.216)

Phấn đấu để cải tạo xã hội, để thực hiện chủ nghĩa xã hội là một sự nghiệp vĩ đại nhất trong lịch sử loài người.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.286)

Sửa cái xã hội cũ đã mấy ngàn năm làm xã hội mới, ấy là rất khó. Nhưng biết cách làm, biết đồng tâm hiệp lực mà làm thì chắc làm được, thế thì không khó. Khó dễ cũng tại mình, mình quyết chí làm thì làm được.

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.288)

Tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm là con đường đi đến xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội, xây dựng hạnh phúc cho nhân dân. Tăng gia là tay phải của hạnh phúc, tiết kiệm là tay trái của hạnh phúc.

(Bài nói tại Đại hội liên hoan phụ nữ "Năm tốt", ngày 30-4-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.311)

Tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm là hai việc cần thiết nhất để phát triển chế độ dân chủ nhân dân tiến dần lên chủ nghĩa xã hội.

(Lời kêu gọi nhân dịp 1-5, báo Nhân Dân, ngày 1-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.545)

Tiến lên chủ nghĩa xã hội, không thể một sớm một chiều. Đó là cả một công tác tổ chức và giáo dục.

(Nói chuyện tại Lớp hướng dẫn giáo viên cấp II, cấp III và Hội nghị sư phạm, tháng 7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.392)

Tiến lên chủ nghĩa xã hội phải đi bằng hai chân: công nghiệp và nông nghiệp. Công nghiệp của ta đã có tiến bộ, nếu nông nghiệp không tiến bộ hoặc cứ cầm chừng thì như què, vì vậy phải cố gắng mà đưa nông nghiệp tiến lên.

(Bài nói tại Hội nghị Tổng kết phong trào sản xuất nông, lâm, ngư nghiệp năm 1959, ngày 16-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.474)

Thực tiễn ở Việt Nam đã chứng tỏ rằng nhờ có sự lãnh đạo của đảng Mác - Lênin mà cách mạng đã thu được thắng lợi vẻ vang trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, tiến lên xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Cách mạng tháng Mười Nga mở đường giải phóng cho các dân tộc trên thế giới, viết khoảng đầu tháng 11-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.488)

Trải qua 5 năm Chiến tranh thế giới lần thứ nhất1, 5 năm Chiến tranh thế giới lần thứ hai, lại 8, 9 năm kháng chiến, nước ta bị Pháp, Nhật phá phách vơ vét; nhân dân ta bị chúng áp bức, bóc lột, giết hại. Do đó nước ta, dân ta nghèo đi. Năm 1945 có đến hơn 2 triệu người

chết đói. Cho nên đến nay chúng ta càng phải vui vẻ, chịu khó nhọc để xây dựng xã hội chủ nghĩa.

(Nói chuyện với đại biểu Việt kiều ở Tân Thế Giới mới về nước, ngày 14-1-1961, tài liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.5)

Trên miền Bắc nước ta, lực lượng kinh tế xã hội chủ nghĩa đã hơn hẳn lực lượng kinh tế tư bản chủ nghĩa. Chúng ta có chính quyền nhân dân. Phong trào đấu tranh cách mạng của quần chúng lao động ngày càng mạnh mẽ. Giai cấp tư sản dân tộc sẵn sàng tiếp thu cải tạo để góp phần vào công cuộc xây dựng nước nhà, xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.371)

Trong chế độ ta, lợi ích của Nhà nước, của tập thể cùng lợi ích của cá nhân căn bản là nhất trí. Cho nên trong khi được hưởng những quyền lợi do Nhà nước và tập thể mang lại cho mình thì mọi người công dân phải tự giác làm tròn nghĩa vụ đối với Nhà nước, đối với tập thể.

Vì vậy công dân có nghĩa vụ: tuân theo Hiến pháp, pháp luật, kỷ luật lao động, trật tự công cộng và những quy tắc sinh hoạt xã hội. Công dân có nghĩa vụ tôn trọng tài sản công cộng, đóng thuế theo pháp luật, làm nghĩa vụ quân sự, bảo vệ Tổ quốc.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội Khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.378)

Trong kế hoạch 3 năm, việc cải tạo xã hội chủ nghĩa là chủ chốt. Chúng ta tập trung lực lượng hoàn thành cải tạo xã hội chủ nghĩa

chính là để tạo điều kiện thuận lợi cho việc xây dựng chủ nghĩa xã hội được nhanh chóng.

Đường lối cải tạo xã hội chủ nghĩa của Đảng đối với nông nghiệp là đưa nông dân làm ăn riêng lẻ đi dần từ tổ đổi công (có mầm mống xã hội chủ nghĩa), tiến lên hợp tác xã cấp thấp (nửa xã hội chủ nghĩa), rồi tiến lên hợp tác xã cấp cao (xã hội chủ nghĩa).

Nông thôn ta đất hẹp người đông, kỹ thuật nông nghiệp lạc hậu, năng suất lao động thấp kém. Chỉ riêng việc tổ chức nhau lại, cải tiến kỹ thuật, quản lý cho khéo, thì cũng đã nâng cao được năng suất lao động hơn làm ăn riêng lẻ. Nông dân ta đã hiểu điều đó. Vả lại nông dân ta có truyền thống cách mạng, tin tưởng sự lãnh đạo của Đảng, nghe lời kêu gọi của Đảng. Cho nên họ hăng hái vào tổ đổi công và hợp tác xã, đi theo con đường xã hội chủ nghĩa. Hiện nay, tính đến tháng 11-1959 đã có hơn 40% nông hộ vào hợp tác xã sản xuất nông nghiệp.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, số 2120, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.413-414)

Trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, chúng ta nhất định có những *khó khăn*. Biến đổi một xã hội cũ thành một xã hội mới, không phải là một chuyện dễ. Nhưng đó là những khó khăn trong sự trưởng thành.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị lần thứ bảy của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam (khóa III), ngày 16-4-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.376)

Trong thế giới, mọi cái đều luôn luôn xoay vần, phát triển, cái gì cũ thì chết đi, cái gì mới thì lớn lên. Luật phát triển ấy rất rõ ràng. Vì vậy, xã hội không có cái gì là "bất di bất dịch". Chế độ của riêng và

chế độ bóc lột không phải là "vạn cổ bất biến"; (nông dân phục tùng địa chủ, và công nhân phục tùng tư bản, thuộc địa phục tùng thực dân), không phải là một quan niệm "muôn đời không đổi".

Do đó, ta thấy rằng: chế độ xã hội chủ nghĩa có thể thay thế chế độ tư bản, cũng như chế độ tư bản đã thay thế chế độ phong kiến.

Do đó, ta thấy rằng: Không nên dựa vào một tầng lớp nó đã không phát triển nữa, dù tầng lớp ấy hiện nay còn mạnh. Mà nên dựa vào tầng lớp hiện nay đang phát triển và có tương lai, dù tầng lớp ấy ngày nay còn chưa được mạnh.

(Cách xem xét việc đời, và cách tu dưỡng của người cách mạng, viết khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.281-282).

Trong xã hội có giai cấp bóc lột thống trị, chỉ có lợi ích cá nhân của một số rất ít người thuộc giai cấp thống trị là được thoả mãn, còn lợi ích cá nhân của quần chúng lao động thì bị giày xéo. Trái lại, trong chế độ xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa là chế độ do nhân dân lao động làm chủ, thì mỗi người là một bộ phận của tập thể, giữ một vị trí nhất định và đóng góp một phần công lao trong xã hội. Cho nên lợi ích cá nhân là nằm trong lợi ích của tập thể, là một bộ phận của lợi ích tập thể. Lợi ích chung của tập thể được bảo đảm thì lợi ích riêng của cá nhân mới có điều kiện để được thoả mãn.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Trước đây Việt Nam ta là một nước thuộc địa và phong kiến. Cho nên cách mạng của ta là cách mạng dân tộc và dân chủ mới, tức là chống đế quốc, chống phong kiến. Rồi tiến dần đến chủ nghĩa xã hội.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.260)

Tư tưởng cộng sản với tư tưởng cá nhân ví như lúa với cỏ dại. Lúa phải chăm bón rất khó nhọc thì mới tốt được. Còn cỏ dại không cần chăm sóc cũng mọc lu bù. Tư tưởng cộng sản phải rèn luyện gian khổ mới có được. Còn tư tưởng cá nhân thì cũng như cỏ dại, sinh sôi, nảy nở rất dễ.

(Nói chuyện tại Lớp huấn luyện khóa II của Bộ Công an, ngày 16-5-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.222)

Tư tưởng xã hội chủ nghĩa là chống tư tưởng cá nhân chủ nghĩa (so bì, hưởng thụ).

(Bài nói tại Lớp nghiên cứu khóa I và lớp bổ túc khóa VI Trường Công an Trung ương, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.599)

Tư tưởng xã hội chủ nghĩa là gì? Tư tưởng xã hội chủ nghĩa nói tóm tắt là phải đặt lợi ích chung của cả nước lên trước hết, lên trên lợi ích của cá nhân mình. Tư tưởng xã hội chủ nghĩa và tư tưởng cá nhân chủ nghĩa chống đối nhau, nếu cứ lo cho mình không lo cho làng, cho nước thì không thể có tư tưởng xã hội chủ nghĩa được.

(Nói chuyện với anh chị em học viên, cán bộ, công nhân viên Trường Đại học Nhân dân Việt Nam (khóa III), ngày 18-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.242-243)

Từ ngày hoà bình được lập lại đến nay, Việt Nam đang đứng trước một tình hình mới: Đất nước tạm bị chia làm hai miền. Miền Bắc đã hoàn toàn giải phóng đang xây dựng chủ nghĩa xã hội. Miền Nam thì đang bị đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai thống trị. Chúng âm mưu biến miền Nam thành thuộc địa và căn cứ quân sự của Mỹ để gây lại chiến tranh. Chúng đang khủng bố một cách cực kỳ dã man những người yêu nước ở miền Nam. Chúng trắng trợn phá hoại Hiệp

định Giơnevơ, cự tuyệt hiệp thương để bàn việc tổng tuyển cử tự do và hoà bình thống nhất nước Việt Nam. Chúng là kẻ thù hung ác nhất của toàn dân ta.

Vì tình hình ấy mà cách mạng Việt Nam hiện nay có *hai nhiệm vụ* phải đồng thời tiến hành: nhiệm vụ xây dựng *miền Bắc* tiến lên chủ nghĩa xã hội và nhiệm vụ tiếp tục hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ ở *miền Nam*. Hai nhiệm vụ ấy đều nhằm một mục tiêu chung là: Củng cố hoà bình, thực hiện thống nhất nước nhà trên nền tảng độc lập và dân chủ.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng,
báo Nhân Dân, số 2120, ngày 6-1-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.410-411)

Vậy muốn nâng cao năng suất lao động, thì phải biết quý từng giây, từng phút trong lúc sản xuất; phải luôn luôn chăm lo học tập kỹ thuật, nắm vững kỹ thuật và cải tiến kỹ thuật. *Lao động cần cù và sáng tạo*. Không lúc nào chịu dừng bước trên con đường cải tiến sản xuất, cải tiến kỹ thuật. Không lúc nào chịu "giẫm chân một chỗ" trong vũng lầy bảo thủ. Đó là một đức tính rất quý của người lao động xã hội chủ nghĩa.

(Cần cù và sáng tạo, báo Nhân Dân, số 2168,
ngày 24-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.495-496)

Vì chủ nghĩa cộng sản là mục đích cuối cùng của Đảng ta. Đấu tranh cho chủ nghĩa cộng sản là lẽ sống của người đảng viên.

(Bài nói ở Lớp huấn luyện Đảng viên mới,
ngày 14-5-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.114).

Xã hội chủ nghĩa là gì?

Xã hội chủ nghĩa là ai cũng được làm việc, được ăn no mặc ấm, được học hành, người già yếu thì được giúp đỡ, các cháu bé thì được săn sóc. Nói tóm lại, xã hội chủ nghĩa là sung sướng ấm no.

Nhưng, xã hội chủ nghĩa không phải từ trên trời rơi xuống, mà phải do chúng ta xây dựng nên. Không phải nói xã hội chủ nghĩa, nói sung sướng là có xã hội chủ nghĩa ngay, là được sung sướng ngay. Ví dụ: Muốn ăn quả thì phải trồng cây, phải ra sức cuốc xới, chịu khó vun bón hàng ngày, ít ra cũng 3, 4 năm mới có quả ăn.

Cho nên muốn có xã hội chủ nghĩa, muốn được sung sướng ấm no, chúng ta phải thi đua lao động, phải chịu khó nhọc trong mươi lăm năm lúc ấy mới được ăn ngon mặc đẹp.

(Nói chuyện với đại biểu Việt kiều
ở Tân Thế Giới mới về nước, ngày 14-1-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.5)

Xã hội chủ nghĩa là tất cả mọi người phải ra sức lao động xây dựng chủ nghĩa xã hội; chủ nghĩa xã hội xây dựng được mọi người mới sung sướng, ấm no.

(Nói chuyện với học sinh và giáo viên Trường Phổ thông
cấp III Chu Văn An (Hà Nội), ngày 31-12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.594).

Xây dựng chủ nghĩa xã hội để cho đời sống toàn dân được ấm no, hạnh phúc. Muốn no thì phải sản xuất nhiều gạo. Muốn ấm thì phải sản xuất nhiều vải. Muốn có gạo, có vải thì nông nghiệp không

thể để mãi như hiện nay mà phải có máy móc. Máy móc là do các chú làm. Phải có nhiều máy và máy tốt.

(Bài nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy cơ khí Duyên Hải (Hải Phòng), ngày 16-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.62)

Xây dựng chủ nghĩa xã hội phải lấy CẦN làm gốc. CẦN là lao động: Lao động *cần cù và sáng tạo*. Năng suất lao động ngày càng tăng là nguồn no ấm của chúng ta.

(Lấy Cần làm gốc, báo Nhân Dân, ngày 16-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.432)

Xây dựng chủ nghĩa xã hội tức là xây dựng đời sống no ấm và hạnh phúc cho nhân dân.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thanh Hóa, ngày 11-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.293)

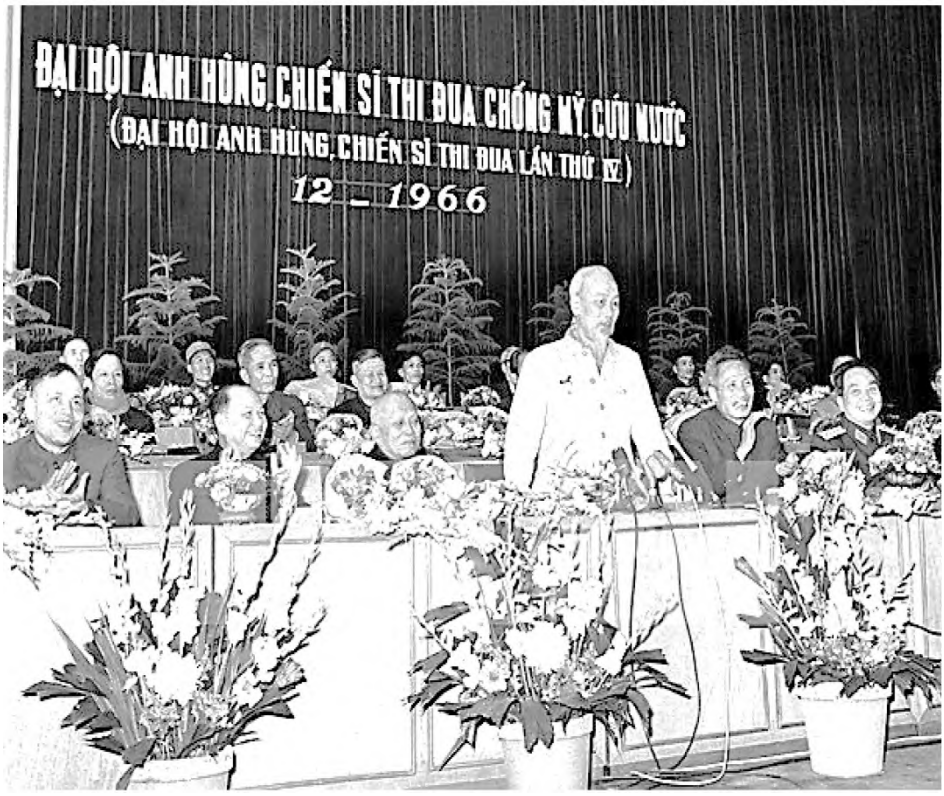

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện tại Đại hội Anh hùng, Chiến sỹ thi đua lần thứ 4 tại Hà Nội, tháng 12-1966

Phần V

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ KINH TẾ

Công tư đều lợi.

Kinh tế quốc doanh là công. Nó là nền tảng và sức lãnh đạo của kinh tế dân chủ mới. Cho nên chúng ta phải ra sức phát triển nó và nhân dân ta phải ủng hộ nó. Đối với những người phá hoại nó, trộm cắp của công, khai gian lậu thuế, thì phải trừng trị.

Tư là những nhà tư bản dân tộc và kinh tế cá nhân của nông dân và thủ công nghệ. Đó cũng là lực lượng cần thiết cho cuộc xây dựng kinh tế nước nhà. Cho nên Chính phủ cần giúp họ phát triển. Nhưng họ phải phục tùng sự lãnh đạo của kinh tế quốc gia, phải hợp với lợi ích của đại đa số nhân dân.

Hồ Chí Minh

Ban quản trị phải công bằng, không được thiên vị.

Ban quản trị phải minh bạch. Tài chính phải công khai, thu và chi phải báo cáo cho xã viên biết.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.217)

Các cô, các chú cần hết sức chú ý vấn đề bảo vệ rừng. Nếu cứ để tình trạng đồng bào phá một ít, nông trường phá một ít, công trường phá một ít, thậm chí đoàn thăm dò địa chất cũng phá một ít, thì rất tai hại.

(Bài nói tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi, ngày 31-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.165)

Các *hợp tác xã* cần phải quản lý tốt hơn nữa về kế hoạch sản xuất, về lao động, về kỹ thuật, về tài vụ. Phải tăng số ngày công và hiệu suất lao động để tăng thu nhập cho xã viên. Phải chống tư tưởng bình quân.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Nghệ An, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.257)

Cải cách ruộng đất là một cuộc đấu tranh giai cấp, một cuộc cách mạng. Giai cấp địa chủ muốn chống lại nông dân, chúng có tổ chức phản động của chúng. Đó là dĩ nhiên, không có gì lạ. Lực lượng của chúng gồm có: Một là lực lượng bản thân của chúng, hai là *những khuyết điểm của cán bộ ta*. Những khuyết điểm mà cán bộ phạm phải, là đồng minh đắc lực của địch.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Giảm tô và cải cách ruộng đất, ngày 31-10-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.182)

Cải cách ruộng đất sẽ giúp ta giải quyết nhiều vấn đề:

…

Về kinh tế - tài chính, nông dân đủ ăn đủ mặc, tăng gia sản xuất được nhiều, thì nông nghiệp sẽ phát triển. Họ có tiền mua hàng hóa, thì thủ công nghiệp, thương nghiệp và công nghệ của giai cấp tiểu tư sản và tư sản dân tộc, cũng như công thương nghiệp quốc doanh sẽ được phát triển. Nông dân hăng hái đóng thuế nông nghiệp thì tài chính của Nhà nước được dồi dào.

(Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa II), ngày 25-1-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.31)

Cán bộ địa phương nên thí nghiệm tổ chức lại các quỹ nghĩa thương, một hình thức tương trợ đã có từ lâu đời trong nông thôn ta. Nhà nước có dự trữ của Nhà nước, nhân dân có dự trữ của nhân dân, có nghĩa thương để khi gặp khó khăn, nông dân có thể giúp đỡ lẫn nhau.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ cao cấp nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ 14 của Ban chấp hành Trung ương Đảng (khóa II), khoảng từ ngày 4 đến ngày 7-12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.579)

Cán bộ quản lý cần nhận thật rõ rằng: Công nghiệp và nông nghiệp là như hai chân của nền kinh tế nước nhà. Chân phải thật vững thật khoẻ, thì kinh tế mới tiến bộ thuận lợi và nhanh chóng.

Đảng và Chính phủ ta có chính sách và đường lối đúng đắn. Công nhân ta rất hăng hái cần cù. Các nước bạn ra sức giúp đỡ ta về mọi mặt. Thế là *ta có đủ điều kiện để khôi phục và phát triển kinh tế công nghiệp* (và nông nghiệp).

(Hoan nghênh Hội nghị Cán bộ quản lý xí nghiệp, báo Nhân Dân, ngày 9-11-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.191)

Cán bộ ta cần hiểu thấu và nhớ kỹ rằng: Tổ đổi công phải theo nguyên tắc *tự giác, tự nguyện*. Lãnh đạo tổ đổi công cần phải *dân chủ*.

(Cần ra sức củng cố các tổ đổi công, báo Nhân Dân, ngày 10-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.361)

Cần phải *tiết kiệm lương thực*. Chớ vì được mùa mà phung phí thóc gạo. Khi no phải phòng khi đói, cần phải chuẩn bị đầy đủ cho những ngày giáp hạt năm sau.

(Nói chuyện với xã viên Hợp tác xã Tháp Thượng, xã Đan Phượng (Hà Đông), tháng 11-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, Sđd, tr.248)

Cầu đường là *mạch máu* của một nước.

Cầu đường tốt thì lợi cho kinh tế: hàng hóa dễ lưu thông, sinh hoạt đỡ đắt đỏ, nhân dân khỏi thiếu thốn.

Cầu đường tốt thì lợi cho quân sự: bộ đội ta chuyển vận nhanh, đánh thắng nhiều.

Cầu đường tốt thì lợi cho chính trị: ý nguyện và tình hình của nhân dân nhanh chóng lên đến Đảng và Chính phủ, chính sách và chỉ thị của Đảng và Chính phủ mau chóng thông đến nhân dân.

(Công tác cầu đường, báo Nhân Dân, từ ngày 21 đến ngày 25-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.149)

Chế độ làm khoán là một điều kiện của chủ nghĩa xã hội, nó khuyến khích người công nhân luôn luôn tiến bộ, cho nhà máy tiến bộ. Làm khoán là ích chung và lại lợi riêng.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Dệt Nam Định, ngày 24-4-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.537)

Chế độ kinh tế và xã hội của chúng ta nhằm thực hiện đầy đủ quyền dân chủ của nhân dân, trên cơ sở kinh tế xã hội chủ nghĩa ngày càng phát triển, cách bóc lột theo chủ nghĩa tư bản được xoá bỏ dần, đời sống vật chất và văn hoá của nhân dân ngày càng được cải

thiện. Do đó, nhân dân ta có đủ điều kiện thật sự tham gia quản lý Nhà nước.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ II, Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.376)

Chỉ tiêu kế hoạch một phần, biện pháp phải hai phần, cố gắng phải ba phần.

(Nói chuyện tại Hội nghị Công nghiệp toàn miền Bắc, ngày 26-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.20)

Chính phủ cần mua của hợp tác xã lương thực, nông sản, Chính phủ cũng bán cho hợp tác xã phân hóa học, nông cụ và sau này những máy móc nông nghiệp. Việc mua bán ấy phải có hợp đồng ký kết giữa Chính phủ và hợp tác xã. Sau khi đã ký hợp đồng, các hợp tác xã phải bảo đảm làm đúng hợp đồng, mà về phía Chính phủ cũng vậy. Như thế mới công bằng.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.220)

Chính phủ định ra luật lệ cải cách ruộng đất, Đảng phái cán bộ về xã giúp đồng bào nông dân đấu tranh thực hiện *người cày có ruộng*. Đó là bước đầu.

Đã có ruộng, nông dân cần phải *ra sức tăng gia sản xuất*, để đảm bảo đời sống ấm no.

Muốn sản xuất được tăng gia, thì cần có những *tổ đổi công* để giúp đỡ lẫn nhau trong mọi công việc. Ý nghĩa tổ đổi công là "Một cây làm chẳng nên non, nhiều cây tụ hợp thành hòn núi cao".

(Tổ đổi công kiểu mẫu, báo Nhân Dân, ngày 13-4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr. 404)

Chính sách kinh tế của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà là không ngừng phát triển sản xuất để nâng cao mãi đời sống vật chất và văn hoá của nhân dân.

Trong nước ta hiện nay có những hình thức sở hữu chính về tư liệu sản xuất như sau:

- Sở hữu của Nhà nước tức là của toàn dân.

- Sở hữu của hợp tác xã tức là sở hữu tập thể của nhân dân lao động.

- Sở hữu của người lao động riêng lẻ.

- Một ít tư liệu sản xuất thuộc sở hữu của nhà tư bản.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ II, Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.372)

Chính sách tăng gia sản xuất và tiết kiệm là một chính sách căn bản của chúng ta. Tăng gia sản xuất và tiết kiệm để nâng cao đời sống của nhân dân, khôi phục kinh tế, mở mang văn hóa và đề phòng đói, chống đói.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Sản xuất cứu đói, ngày 13-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr. 519)

Chống hạn phải khẩn trương như đánh giặc.

…

Chống hạn cũng là một chiến dịch: Các chi bộ, Ủy ban phải thiết thực lãnh đạo, phải cùng chống hạn, phải cùng làm với nhân dân. Các đảng viên, đoàn viên, nông hội, phụ nữ phải quyết tâm.

(Bài nói chuyện với cán bộ và nhân dân xã Mễ Trì, huyện Từ Liêm (Hà Nội), ngày 12-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.227)

Chống lãng phí lương thực, tiết kiệm lương thực là một việc rất quan trọng trong công cuộc khôi phục kinh tế của chúng ta.

(Chống lãng phí lương thực, báo Nhân Dân, ngày 11-5-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.470)

Chú trọng tăng diện tích, nhưng cũng hết sức chú trọng thâm canh để tăng năng suất ngô, khoai, sắn, v.v.. Đồng thời chú trọng chế biến hoa màu và vận động nhân dân ăn độn để tiết kiệm gạo.

... Khả năng trồng cây công nghiệp rất lớn. Phải trồng thật nhiều gai, trẩu, sở, chè, hồi, cây màng tang, đỗ tương, lạc, mía, v.v.. Các thứ này dân ta cần nhiều và xuất khẩu cũng được tiền. Phải trồng thêm nhiều cây ăn quả.

(Thư gửi Đại hội Hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du, ngày 11-4-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.294)

Chúng ta cần phải biết rằng hoa màu là một thứ lương thực quý cho người và cho gia súc; nếu hoa màu kém thì ảnh hưởng không tốt đến đời sống của nhân dân. Cây công nghiệp không đạt được kế hoạch thì ảnh hưởng đến phát triển công nghiệp.

...

Chúng ta phải nhớ rằng trâu bò là bạn thân của nông dân, vừa giúp sức lao động cho nông dân, vừa là một nguồn phân bón tốt.

Vậy đồng bào tỉnh ta phải ra sức phát triển chăn nuôi hơn nữa.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang, ngày 21-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.81)

Chúng ta cần tiếp tục đẩy mạnh *phong trào cải tiến quản lý xí nghiệp*. Công nhân phải thật sự tham gia quản lý, cán bộ phải thật sự tham gia lao động. Tất cả công nhân và cán bộ trong xí nghiệp đoàn

kết thành một khối, thành người chủ tập thể thì khó khăn gì cũng khắc phục được, kế hoạch nào cũng hoàn thành tốt.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Công đoàn toàn quốc lần thứ II, ngày 27-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.53)

Chúng ta muốn làm thay đổi hẳn bộ mặt của nước ta. Chúng ta muốn nhân dân ta đời đời thoát khỏi cảnh nghèo đói và vươn tới một cuộc sống ngày càng no ấm, tươi vui. Chúng ta muốn công nghiệp hóa nước nhà theo chủ nghĩa xã hội. Cho nên chúng ta phải có một sự dành dụm to lớn hơn: Sự dành dụm chung của cả nước. Sự dành dụm chung ấy gọi là *tích luỹ xã hội chủ nghĩa*.

(Có bột mới gột nên hồ, báo Nhân Dân, ngày 25-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr. 452)

Chúng ta muốn nước nhà giàu mạnh, nhân dân no ấm, nên phải luôn luôn cố gắng sắp xếp để có thật nhiều người trực tiếp sản xuất. Còn số người không trực tiếp sản xuất thì càng ít càng tốt, nhưng phải thông thạo công việc để đủ sức gánh vác nhiệm vụ.

(Nhiều, báo Nhân Dân, ngày 3-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.499)

Chúng ta phải luôn luôn đặt việc chi tiêu cho sản xuất lên trên hết. Vì vốn dùng vào sản xuất thì sinh sôi, nảy nở, mang lại nguồn no ấm ngày càng dồi dào cho nhân dân lao động. Còn vốn dùng vào những việc không sản xuất thì không trực tiếp có tác dụng như thế.

(Phải biết chi tiêu, báo Nhân Dân, ngày 3-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.464)

Chúng ta phải phấn đấu cho *nông nghiệp* phát triển toàn diện, mạnh mẽ và vững chắc, trước hết bảo đảm cho lương thực được dồi dào. Chúng ta phải phấn đấu cho nền *công nghiệp* mau lớn mạnh, cho công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa thành công.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.68)

Chúng ta phải phấn đấu để củng cố và phát triển các hợp tác xã nông nghiệp; phải tiếp tục cải tiến quản lý các xí nghiệp, và không ngừng cải tiến kỹ thuật trong tất cả các ngành kinh tế. Phải sử dụng hợp lý sức lao động. Phải cố gắng học tập dùng kỹ thuật mới xây dựng cơ sở kỹ thuật mới, kiên quyết từ bỏ lối làm ăn lạc hậu.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.69)

Chúng ta phải ra sức tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc trong công cuộc phát triển nông nghiệp, vì:

- "Có thực mới vực được đạo", phải làm cho nhân dân ta ngày càng thêm ấm no.

- Nông nghiệp phải cung cấp đủ lương thực và nguyên liệu để phát triển công nghiệp, để bảo đảm công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa.

Nông nghiệp tốt, công nghiệp tốt, thì xây dựng tốt chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, làm cơ sở vững mạnh cho sự nghiệp đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà.

(Bài nói tại Hội nghị lần thứ năm của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khoá III), ngày 22-7-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.163)

Chúng ta phải tuyệt đối *chớ chủ quan*, chớ để "nước đến chân mới nhảy".

Phòng lụt, chống lụt là công việc của toàn Đảng, toàn dân. Phòng lụt, chống lụt thắng lợi, thì sản xuất vụ mùa sẽ chắc chắn thắng lợi.

(Cần phải chuẩn bị thật chu đáo, sẵn sàng để phòng lụt, chống lụt, báo Nhân Dân, ngày 16-6-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.146)

Chúng ta thi đua làm nhiều, làm nhanh là cốt tăng nhanh mức sống của nhân dân lao động và tăng nhanh tích luỹ để xây dựng công nghiệp, mở mang kinh tế. Cho nên NHIỀU, NHANH phải đi đôi với TỐT, RẺ. Nếu chỉ vì nhiều, nhanh mà không nghĩ đến tốt, rẻ, thì kết quả cuối cùng vẫn là không nhiều, không nhanh.

(Tốt, báo Nhân Dân, ngày 9-3-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr. 512)

Chúng tôi chủ trương làm cho tư bản Việt Nam phát triển. Mà chỉ có thống nhất và độc lập thì tư bản Việt Nam mới có thể phát triển.

Đồng thời chúng tôi rất hoan nghênh tư bản Pháp và tư bản các nước khác thật thà cộng tác với chúng tôi. Một là để xây dựng lại Việt Nam sau lúc bị chiến tranh tàn phá, hai là để điều hoà kinh tế thế giới và giữ gìn hoà bình.

(Trả lời một nhà báo nước ngoài, ngày 16-7-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.199-200)

Có *đủ nước, nhiều phân* rồi, lại còn phải *chọn giống tốt*, phải *phòng trừ sâu bệnh* thì mới thu hoạch được nhiều. Trong sản xuất có nhiều việc quan hệ với nhau. Có làm tốt cả các biện pháp thì ruộng mới có năng suất cao, mùa màng mới thắng lợi..

(Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình,
ngày 1-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.258-259)

Có nơi nhầm cho rằng Tết trồng cây chỉ một đợt và một năm thôi; chứ không hiểu rằng Tết trồng cây cũng là một kế hoạch kinh tế lâu dài và liên tục. Do đó, trong đợt một thì làm ào ạt. Về sau có vẻ nguội dần.

(Thêm vài ý kiến về Tết trồng cây, báo Nhân Dân,
ngày 25-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.536)

Có thể rằng: Những cơ sở mà người Pháp đã bỏ vốn ra gây dựng ở đây từ trước đến giờ, nếu xét ra cần thiết cho nền kinh tế quốc gia Việt Nam, sẽ được chúng ta chuộc lại dần dần. Có thể rằng: Chúng ta hoan nghênh những người Pháp muốn đem tư bản vào xứ ta khai thác những nguồn nguyên liệu chưa có ai khai thác. Có thể rằng: Chúng ta sẽ mời những nhà chuyên môn Pháp, cũng như Mỹ, Nga hay Tàu, đến đây giúp việc cho chúng ta trong cuộc kiến thiết quốc gia.

(Trả lời các nhà báo về thái độ hiện thời của Chính phủ Việt Nam đối với Trung Hoa và Pháp, báo Cứu quốc, ngày 23-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.86)

Công nghiệp nặng là đầu mối để mở mang các ngành công nghiệp khác và cung cấp máy móc cho nông nghiệp. Cho nên, chưa có công nghiệp nặng, thì chưa thể gọi là công nghiệp hóa. Chưa có công nghiệp nặng, thì chưa thể có một nền kinh tế tự chủ và giàu mạnh được.

(Thế nào là công nghiệp hóa?, báo Nhân Dân, ngày 22-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr. 449-450)

Công nghiệp và nông nghiệp là hai chân của nền kinh tế.

Nông nghiệp phải phát triển mạnh để cung cấp đủ lương thực cho nhân dân; cung cấp đủ nguyên liệu (như bông, mía, chè…) cho nhà máy, cung cấp đủ nông sản (như lạc, đỗ, đay…) để xuất khẩu đổi lấy máy móc.

Công nghiệp phải phát triển mạnh để cung cấp đủ hàng tiêu dùng cần thiết cho nhân dân, trước hết là cho nông dân; cung cấp máy bơm nước, phân hóa học, thuốc trừ sâu… để đẩy mạnh nông nghiệp; và cung cấp dần dần máy cấy, máy bừa cho các hợp tác xã nông nghiệp. Công nghiệp phát triển thì nông nghiệp mới phát triển. Cho nên công nghiệp và nông nghiệp phải giúp đỡ lẫn nhau và cùng nhau

phát triển, như hai chân đi khỏe và đi đều thì tiến bước sẽ nhanh, và nhanh chóng đi đến mục đích.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị lần thứ bảy của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam (khóa III), ngày 16-4-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr. 376)

Công nghiệp và nông nghiệp như hai chân của con người. Hai chân có mạnh thì đi mới vững chắc. Nông nghiệp không phát triển thì công nghiệp cũng không phát triển được. Ngược lại, không có công nghiệp thì nông nghiệp cũng khó khăn. Công nghiệp và nông nghiệp quan hệ với nhau rất khăng khít.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam toàn miền Bắc, ngày 22-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr. 469)

Công tác cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật và cải tiến tổ chức như cái kiềng ba chân, nếu hai chân dài, một chân ngắn thì không thể nào đứng vững được.

(Bài nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội, ngày 2-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr. 460)

Công tư đều lợi. Kinh tế quốc doanh là *công*. Nó là nền tảng và sức lãnh đạo của kinh tế dân chủ mới. Cho nên chúng ta phải ra sức phát triển nó và nhân dân ta phải ủng hộ nó. Đối với những người phá hoại nó, trộm cắp của công, khai gian lậu thuế, thì phải trừng trị.

Tư là những nhà tư bản *dân tộc* và kinh tế cá nhân của nông dân và thủ công nghệ. Đó cũng là lực lượng cần thiết cho cuộc xây dựng kinh tế nước nhà. Cho nên Chính phủ cần giúp họ phát triển. Nhưng họ phải phục tùng sự lãnh đạo của kinh tế quốc gia, phải hợp với lợi ích của đại đa số nhân dân.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.267)

Công việc cung cấp cũng quan trọng như việc trực tiếp đánh giặc trước mặt trận: Cung cấp đủ súng đạn, đủ cơm áo cho bộ đội thì bộ đội mới đánh thắng trận, điều đó rất rõ ràng dễ hiểu.

(Thư gửi lớp cán bộ cung cấp, 1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, t.7, Sđd, tr.179)

Cơ sở sản xuất nông nghiệp là hợp tác xã.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hưng Yên,
ngày 16-9-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.199)

Củng cố miền Bắc tức là giúp đỡ một cách thiết thực đồng bào miền Nam đấu tranh đòi hoà bình và thống nhất.

(Lời kêu gọi trong buổi lễ mừng Quốc khánh 2-9-1955,
báo Nhân Dân, ngày 2-9-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.103)

Cũng như trong mọi công việc cách mạng, công việc chống hạn, cứu lúa phải do tất cả đảng viên, đoàn viên, dân quân và thanh niên xung phong là lực lượng chủ chốt, là đầu tàu để lôi cuốn toàn thể nông dân làm theo. Phải nhớ rằng: "Thêm một gàu nước mát sẽ là thêm một bát cơm vàng". Đánh thắng giặc hạn tức là bảo đảm quân và dân ta ăn no, đánh thắng giặc Mỹ xâm lược.

(Phải kiên quyết tiêu diệt giặc hạn, báo Nhân Dân,
ngày 9-11-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.166)

Cuộc chống nạn đói cũng như cuộc chống ngoại xâm, ta nhất định thành công, vì đồng bào ta ai cũng sẵn lòng hăng hái.

(Hô hào nhân dân chống nạn đói, báo Cứu quốc,
ngày 8-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.109)

Dù khó khăn đến mấy, vấn đề lương thực cũng phải giải quyết cho được. Nếu không làm được lúa, phải chuyển nhanh, thiếu cơm có khoai, thiếu khoai có sắn.

(Bài nói tại Hội nghị cao cấp cán bộ nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ 12 Ban Chấp hành Trung ương Đảng, ngày 16-1-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.19)

Đã nắm được quy luật thế giới, thì phải dùng nó vào thực hành *cải tạo thế giới, thực hành tăng gia sản xuất, thực hành giai cấp đấu tranh, dân tộc đấu tranh*. Đó là quá trình liên tiếp của hiểu biết.

(Thực hành sinh ra hiểu biết, hiểu biết tiến lên lý luận, lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân Dân, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.127)

Để đẩy mạnh việc củng cố miền Bắc, làm cơ sở cho công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà, Chính phủ sẽ thi hành kế hoạch khôi phục kinh tế năm 1956 bao gồm nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp, giao thông vận tải; nhưng sản xuất nông nghiệp là *chủ yếu*.

(Lời kêu gọi đồng bào nông dân thi đua sản xuất và tiết kiệm năm 1956, báo Nhân Dân, ngày 19-12-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.212)

Để xây dựng chủ nghĩa xã hội, để nâng cao đời sống của nhân dân, nhiệm vụ quan trọng nhất của chúng ta hiện nay là phát triển sản xuất.

Tất cả mọi người - công, nông, trí thức và tất cả cán bộ và viên chức mọi cấp, mọi ngành đều phải góp sức làm cho sản xuất phát triển. Chúng ta phải làm cho nông nghiệp phát triển toàn diện, mạnh mẽ và vững chắc, phải bảo đảm cho lương thực được dồi dào.

Chúng ta phải làm cho công nghiệp mau lớn mạnh. Mọi người phải hiểu rằng lao động sản xuất là nghĩa vụ vẻ vang của mình.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang, ngày 6-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr. 107)

Điều quan trọng bậc nhất hiện nay để phát triển mạnh nông nghiệp là: *chỉnh đốn các ban quản trị hợp tác xã cho thật tốt*. Ban quản trị tốt thì hợp tác xã tốt. Hợp tác xã tốt thì nông nghiệp nhất định phát triển tốt.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị lần thứ bảy của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam (khóa III), ngày 16-4-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.375)

Đổi công, hợp tác và cải tiến kỹ thuật là hai chân của nông nghiệp; hai chân vững chắc thì nông nghiệp đi nhanh.

(Lời kêu gọi nông dân, báo Nhân Dân, ngày 3-8-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.261)

Đội quân của cải cách ruộng đất là bần nông, cố nông rồi đến trung nông lớp dưới. Đi đánh giặc mà không dựa vào quân đội của mình thì có thắng được không? Các cô, các chú đi đánh giai cấp địa chủ mà không dựa vào quân đội của mình là bần nông, cố nông và trung nông lớp dưới, thì có thành công được không?

Cần phải nắm thật vững 3 điểm:

- Dựa hẳn vào bần cố nông.

- Đoàn kết chặt chẽ với trung nông.

- Liên hiệp với phú nông.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất Bắc - Bắc, báo Nhân Dân, ngày 3-8-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.261)

Đồng bào ta nồng nàn yêu nước nên rất muốn dùng hàng của ta sản xuất, nhưng trước nhất người sản xuất phải làm hàng tốt và rẻ. *Người sản xuất phải thực thà* sản xuất hàng tốt cho đồng bào dùng, không nên làm hàng trưng bày thì tốt mà hàng bán thì xấu. Giá cả phải chăng, không lừa dối người mua.

(Nói chuyện tại hội chợ triển lãm thủ công nghiệp và tiểu công nghiệp, ngày 21-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.292)

Đời sống nhân dân chỉ có thể thật dồi dào, khi chúng ta dùng máy móc để sản xuất một cách thật rộng rãi: dùng máy móc cả trong công nghiệp và trong nông nghiệp. Máy sẽ chắp thêm tay cho người, làm cho sức người tăng lên gấp trăm, nghìn lần và giúp người làm những việc phi thường.

(Con đường phía trước, báo Nhân Dân, ngày 20-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.445)

Đối với chúng ta, những người lao động đang làm chủ và xây dựng cuộc sống mới, thì NHIỀU, NHANH, TỐT, RẺ lại gắn bó với nhau như da với thịt.

Nếu làm nhiều, làm nhanh, làm tốt nhưng lại không rẻ - nghĩa là nếu phải dùng quá nhiều sức người, sức của - thì rốt cuộc vẫn không đạt được mục đích tăng nhanh mức sống của nhân dân và tăng nhanh tích luỹ để xây dựng công nghiệp, mở mang kinh tế. Cho nên, chúng ta phải hết sức tiết kiệm sức người, sức của trong sản xuất và xây dựng.

(Rẻ, báo Nhân Dân, ngày 11-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.514)

Đối với người làm nghề thủ công và lao động riêng lẻ khác, Nhà nước bảo hộ quyền sở hữu về tư liệu sản xuất của họ, ra sức hướng

dẫn và giúp đỡ họ cải tiến cách làm ăn, khuyến khích họ tổ chức hợp tác xã sản xuất theo nguyên tắc tự nguyện.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội Khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.373)

Đối với những nhà tư sản công thương, Nhà nước không xoá bỏ quyền sở hữu về tư liệu sản xuất và của cải khác của họ; mà ra sức hướng dẫn họ hoạt động nhằm làm lợi cho quốc kế dân sinh, phù hợp với kế hoạch kinh tế của Nhà nước. Đồng thời Nhà nước khuyến khích và giúp đỡ họ cải tạo theo chủ nghĩa xã hội bằng hình thức công tư hợp doanh và những hình thức cải tạo khác.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.373)

Đường lối đấu tranh của chúng ta hiện nay là: Toàn dân từ Nam đến Bắc đoàn kết rộng rãi và chặt chẽ trong Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, ra sức củng cố miền Bắc thành nền tảng vững mạnh cho cuộc đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà.

(Thư gửi đồng bào cả nước, ngày 6-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.359)

Giao thông vận tải có nhiều ngành. Có ngành thuỷ, có ngành bộ, có xe, có cầu, có phà, v.v.. Các cô, các chú phải ra sức thi đua với nhau. Thi đua làm cho giao thông: một là thông suốt, hai là an toàn, ba là liên tục. Phải nhằm vào ba cái đó mà thi đua.

(Bài nói tại Đại hội thi đua, bảo đảm giao thông vận tải, quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, ngày 24-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.73).

Giao thông vận tải là một mặt trận. Vì vậy, mỗi công nhân, thanh niên trong ngành giao thông vận tải phải là một chiến sĩ. Phải

quyết tâm làm cho giao thông vận tải thắng lợi. Giao thông vận tải thắng lợi tức là chiến tranh đã thắng lợi phần lớn rồi.

(Bài nói tại Đại hội thi đua, bảo đảm giao thông vận tải, q uyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, ngày 24-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.74).

Giặc LỤT là tiên phong của giặc ĐÓI. Nó là đồng minh của giặc NGOẠI XÂM.

(Ra sức giữ đê phòng lụt, báo Nhân Dân, ngày 16 đến 20-7-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.166)

Giữa các ngành công nghiệp, nông nghiệp, thương nghiệp, văn hóa, giáo dục... với nhau và trong mỗi một ngành phải *phát triển cân đối*.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam toàn miền Bắc, ngày 22-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.470)

Hết sức chú ý thâm canh ruộng lúa nước để có năng suất cao, đồng thời làm tốt *thủy lợi* để tăng vụ. Giảm dần lúa nương và lúa đồi vì năng suất quá thấp mà lại gây ra xói mòn.

(Thư gửi Đại hội Hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du, ngày 11-4-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.294)

Hiện nay, chúng ta lấy sản xuất nông nghiệp làm chính. Vì muốn mở mang công nghiệp thì phải có đủ lương thực, nguyên liệu... Nhưng công nghiệp hoá xã hội chủ nghĩa vẫn là mục tiêu phấn đấu chung, là con đường no ấm thật sự của nhân dân ta.

(Con đường phía trước, báo Nhân Dân, ngày 20-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.445)

Hiện nay Đảng và Chính phủ có quyết định khôi phục kinh tế, mà *sản xuất nông nghiệp là chính*. Cán bộ đi cải cách ruộng đất phải đảm bảo kế hoạch sản xuất đó trong vùng mình đang hoạt động.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị giảm tô và cải cách ruộng đất, ngày 31-10-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.184)

Hiện nay khắp nơi có phong trào sôi nổi thi đua với hợp tác xã Đại Phong. Thế là rất tốt. Nhưng cán bộ ta phải nhớ:

1. Phải giữ vững nguyên tắc *tự nguyện*,
2. Trước khi mở rộng quy mô hợp tác xã, phải *chuẩn bị thật tốt* tư tưởng và vật chất. Tuyệt đối không nên nóng vội.

(Guồng máy nông nghiệp, báo Nhân Dân, ngày 28-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr. 123)

Hiện nay, kinh tế nước ta có những thành phần như sau:

- Kinh tế *địa chủ phong kiến* bóc lột địa tô.

- Kinh tế *quốc doanh*, có tính chất *chủ nghĩa xã hội*. Vì tài sản các xí nghiệp ấy là của chung của nhân dân, của Nhà nước, chứ không phải của riêng. Trong các xí nghiệp quốc doanh thì xưởng trưởng, công trình sư và công nhân đều có quyền tham gia quản lý, đều là chủ nhân. Việc sản xuất thì do sự lãnh đạo thống nhất của Chính phủ nhân dân.

- Các *hợp tác xã* tiêu thụ và hợp tác xã cung cấp, có tính chất *nửa chủ nghĩa xã hội*. Nhân dân góp nhau để mua những thứ mình cần dùng, hoặc để bán những thứ mình sản xuất không phải kinh qua các người con buôn, không bị họ bóc lột.

Các hội đổi công ở nông thôn, cũng là một loại hợp tác xã.

- Kinh tế *cá nhân của nông dân và của thủ công nghệ*, họ thường tự túc, ít có gì bán và cũng ít khi mua gì. Đó là một thứ kinh tế lạc hậu.

- Kinh tế *tư bản của tư nhân*. Họ bóc lột công nhân, nhưng đồng thời họ cũng góp phần vào xây dựng kinh tế.

- Kinh tế *tư bản quốc gia* là Nhà nước hùn vốn với tư nhân để kinh doanh và do Nhà nước lãnh đạo. Trong loại này, tư bản của tư nhân là chủ nghĩa tư bản. Tư bản của Nhà nước là chủ nghĩa xã hội.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.266)

Hiện nay trong tư tưởng của một số cán bộ, công nhân chỉ thích đỗ đạt bằng cấp, thăng quan tiến chức, ngồi bàn giấy mà coi thường lao động chân tay, lao động sản xuất. Ta học để làm gì? Cũng để mà lao động. Đã là lao động thì lao động chân tay hay lao động trí óc cũng đều quý. Nếu không có lao động chân tay thì lao động trí óc làm được gì?

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy xi măng Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.560)

Hỡi đồng bào điền chủ nông gia!

Anh em ta ai chẳng mong được đầy đủ, giàu có, ai chẳng mong cho nước thịnh, dân cường. Vậy chúng ta hãy mau mau chung vốn góp sức, lập nên hợp tác xã nông nghiệp ở khắp nơi; từ làng mạc cho đến tỉnh thành, đâu đâu cũng phải có hợp tác xã.

Tục ngữ có câu: "Một cây làm chẳng nên non, nhiều cây chụm lại nên hòn núi cao".

(Thư gửi điền chủ nông gia Việt Nam, ngày 11-4-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.246-247)

Hợp tác hóa là một cuộc đấu tranh giai cấp, một cuộc đấu tranh gay gắt giữa chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa tư bản. Vì vậy, phải luôn luôn nâng cao *cảnh giác*, đề phòng bọn phá hoại.

(Kinh nghiệm về hợp tác hóa nông nghiệp của Trung Quốc, khoảng viết đầu năm 1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.53)

Hợp tác hoá nông nghiệp là khâu chính thúc đẩy công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc. Kinh nghiệm qua chứng tỏ rằng hợp tác hoá nông nghiệp ở nước ta, cần phải trải qua hình thức tổ đổi công và hợp tác xã sản xuất nông nghiệp. Đó là việc rất cần thiết. Chúng ta phát triển từng bước vững chắc tổ đổi công và hợp tác xã thì hợp tác hoá nông nghiệp nhất định thành công.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội Khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.373)

Hợp tác nghĩa là các xã viên góp sức người, sức của lại rồi *đồng tâm nhất trí* cùng làm, cùng hưởng, như anh em một nhà.

Đã hàng nghìn năm, người ta quen thói làm ăn riêng lẻ, "đèn nhà ai, rạng nhà nấy" với đầu óc hẹp hòi, tự tư tự lợi.

Nay tiến lên hợp tác xã *làm ăn tập thể*, đó là một sự biến đổi cực kỳ to, cực kỳ mới, cực kỳ tốt.

(Một hợp tác xã gương mẫu, báo Nhân Dân, ngày 11-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.2)

Hợp tác xã nào cũng phải có kế hoạch trồng rừng và tích cực bảo vệ rừng. Nếu rừng kiệt thì không còn gỗ và mất nguồn nước thì ruộng nương mất màu, gây ra lụt lội và hạn hán. Vì vậy đồng bào miền núi và trung du cũng như đồng bào miền xuôi lên tham

gia phát triển kinh tế ở đây phải bảo vệ rừng như bảo vệ nhà cửa của mình.

(Thư gửi Đại hội Hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du, ngày 11-4-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.294)

Hợp tác xã phải nhằm mục đích làm cho thu nhập của xã viên tăng thêm. Muốn như vậy, thì phải làm đúng 3 việc:

- *Cán bộ* phải dân chủ, phải khéo quản lý (quản lý lao động, quản lý tài vụ, quản lý kỹ thuật), phải khéo giáo dục xã viên làm cho xã viên vui vẻ và phấn khởi sản xuất. Cán bộ phải thật sòng phẳng, phải chí công vô tư. Hiện nay ở một vài nơi có hiện tượng cán bộ tham ô lãng phí. Điều đó phải được chấm dứt ngay.

- *Xã viên* thì phải đoàn kết và giúp đỡ lẫn nhau, phải chăm lo công việc hợp tác xã như công việc của nhà mình, phải giữ vững kỷ luật lao động và hăng hái sản xuất.

- *Công việc hợp tác xã* có mấy điểm:

+ Phải làm *thuỷ nông* cho tốt để chống hạn, chống úng, chống mặn. Thuỷ nông tỉnh nhà còn kém lắm. Kế hoạch định 15 thước khối mà bình quân mới làm được 10 thước. Thậm chí có nơi như huyện An Lão, chỉ làm được 6 thước. Cán bộ và đồng bào phải cố gắng thêm.

+ *Phân* phải cho nhiều. "Thêm gánh phân thì thêm cân thóc".

Tỉnh nhà mỗi mẫu tây chỉ bón 13 tấn phân, như thế là quá ít.

+ Phải *cày sâu, bừa kỹ*.

+ Giống phải chọn *giống tốt*.

+ Phải *cấy dày* vừa mức. Nói "cấy thưa thừa thóc, cấy dày cóc ăn" là không đúng. Kinh nghiệm của Trung Quốc và kinh nghiệm các tỉnh ta đã chứng tỏ rằng: Làm đúng 4 điều trên (nước, phân, cần, giống) thì cấy dày nhất định thu hoạch tăng.

+ Phải *trừ sâu, diệt chuột*.

+ Phải *cải tiến kỹ thuật*. Điểm này cực kỳ quan trọng. Nông cụ của ta quá cũ kỹ, vì vậy mà làm lụng rất khó nhọc, nhưng kết quả thì kém cỏi. Cán bộ và đồng bào phải gây một phong trào cải tiến nông cụ, thì sức lao động sẽ gấp đôi gấp ba.

Khẩu hiệu chung của toàn dân ta là: Cần kiệm xây dựng nước nhà. Các hợp tác xã cần nắm vững và làm đúng khẩu hiệu: "*Cần kiệm xây dựng hợp tác xã*".

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ Kiến An, ngày 18-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.434)

Kinh nghiệm lịch sử đã chỉ rõ: Nông thôn phải kinh qua *2 cuộc cách mạng:* Cải cách ruộng đất là một cuộc, cuộc thứ hai là từ chỗ thực hiện tổ đổi công, hợp tác xã, nông trường tập thể đến chỗ xã hội hoá nông nghiệp.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị giảm tô và cải cách ruộng đất, ngày 31-10-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.181)

Kinh tế hợp tác xã là hình thức sở hữu tập thể của nhân dân lao động; Nhà nước đặc biệt khuyến khích, hướng dẫn và giúp đỡ cho nó phát triển.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.373)

Làm ra nhiều, chi dùng ít. Không cần thì không chi dùng. Đó là tất cả chính sách kinh tế, tài chính của ta.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị Cán bộ Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.15)

Làm thủy lợi thì phải khó nhọc trong vài năm để được sung sướng muôn đời.

Làm thủy lợi cần phải kết hợp công trình lớn với công trình vừa và công trình nhỏ; cần phải kết hợp việc giữ nước với việc dẫn nước và việc tháo nước. Những nguyên tắc ấy các đồng chí đều biết, Bác không nói nhiều.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hưng Yên, ngày 16-9-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.199)

Loài người ai cũng "dĩ thực vi tiên" (nghĩa là trước cần phải ăn); nước ta thì "dĩ nông vi bản" (nghĩa là nghề nông làm gốc).

(Gửi nông gia Việt Nam, báo Tấc đất, ngày 7-12-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.134)

Mặc dù kinh tế nước ta lạc hậu, lại bị chiến tranh kéo dài tàn phá nặng nề, mặc dù công tác xây dựng kinh tế, phát triển văn hóa đối với chúng ta còn mới mẻ, gặp nhiều khó khăn và không tránh khỏi những khuyết điểm, những việc hoàn thành khôi phục kinh tế là một thắng lợi to lớn của nhân dân ta. Nó chứng tỏ đường lối của Đảng và Chính phủ được Quốc hội thông qua là đúng, chứng tỏ sự cố gắng của nhân dân, bộ đội và cán bộ ta trong mọi ngành và mọi công tác.

(Lời phát biểu trong buổi khai mạc kỳ họp thứ tám Quốc hội khóa I, báo Nhân Dân, ngày 17-4-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.382).

Miền núi phải phát triển mạnh nông nghiệp, tiến dần thành những vùng nông nghiệp mới.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.213)

Miếng vườn của mỗi gia đình xã viên và các loại nghề phụ là nguồn lợi để tăng thu nhập. Phải sắp xếp thế nào để xã viên làm tốt công việc chung của hợp tác xã, đồng thời có thể săn sóc miếng vườn của họ. Phải bố trí thế nào vừa phát triển được nghề phụ, vừa không để nghề phụ lấn át nông nghiệp.

(Guồng máy nông nghiệp, báo Nhân Dân, ngày 28-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.122)

Mỗi hợp tác xã như một gia đình, có người khỏe, người yếu, có người già, người trẻ. Cho nên trong hợp tác xã, phải giúp đỡ lẫn nhau. Đối với những người già yếu, neo đơn, thương binh, gia đình liệt sĩ, hợp tác xã phải khéo tìm cách chia công việc cho họ để họ cũng làm được, đồng thời phải chú ý giúp đỡ họ.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.216)

Muốn ăn quả phải trồng cây. Muốn ăn no, mặc ấm, đời sống cải thiện, cần phải tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm.

(Bài nói tại Hội nghị rút kinh nghiệm công tác quản lý hợp tác xã nông nghiệp tại miền Bắc, báo Nhân Dân, ngày 2-11-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.316)

Muốn cải thiện đời sống thì trước phải khôi phục và phát triển kinh tế.

Muốn khôi phục và phát triển kinh tế thì phải thi đua tăng gia và tiết kiệm.

Muốn thi đua có kết quả tốt thì tiết kiệm và tăng gia phải đi đôi với nhau.

(Lực lượng to lớn của công nhân, báo Nhân Dân, ngày 9-8-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.75)

Muốn cho chủ nghĩa cộng sản thực hiện được, cần phải có kỹ nghệ, nông nghiệp và tất cả mọi người đều được phát triển hết khả năng của mình. Ở nước chúng tôi, những điều kiện ấy chưa có đủ.

(Trả lời các nhà báo, ngày 12-7-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.315)

Muốn có nhiều máy, thì phải mở mang các ngành công nghiệp làm ra máy, ra gang, thép, than, dầu... Đó là con đường phải đi của chúng ta: *Con đường công nghiệp hoá nước nhà*.

(Con đường phía trước, báo Nhân Dân, ngày 20-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.445)

Muốn dành được nhiều vốn cho việc công nghiệp hóa nước nhà, thì mỗi ngành, mỗi địa phương phải hết sức tiết kiệm trong việc chi tiêu. Công nhân, viên chức, cán bộ phải luôn luôn phát huy sáng kiến, tăng năng suất lao động, tiết kiệm nguyên liệu, vật liệu, giữ gìn máy móc, dụng cụ, v.v.. Như vậy là chi tiêu ít mà sản xuất nhiều, lại dành thêm được nhiều vốn cho việc công nghiệp hóa nước nhà.

(Phải biết chi tiêu, báo Nhân Dân, ngày 3-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.465)

Muốn dựng ngôi nhà tốt, thì phải *xây nền* cho thật vững.

Muốn cây được mạnh, lá được tươi, hoa được đẹp, quả được tốt, thì phải ra sức săn sóc, vun xới *gốc cây*.

Miền Bắc là *cái nền, cái gốc* của cuộc đấu tranh hoàn thành giải phóng dân tộc, thực hiện thống nhất nước nhà.

(Thư gửi cán bộ miền Nam tập kết, ngày 19-6-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.350)

Muốn đời sống ngày càng no ấm, đầy đủ, thì phải *không ngừng nâng cao năng suất lao động*. Có nâng cao năng suất lao động, mới có thể tăng tích lũy để mở rộng sản xuất.

(Cái vòng trôn ốc, báo Nhân Dân, ngày 13-2-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.473)

Muốn làm hòn núi cao phải vào tổ đổi công và hợp tác xã, vì nhiều người họp lại thì làm được nhiều, được tốt. Lúc đầu tổ chức thì có nhiều khó khăn và chưa mạnh. Đó là vì chưa có kinh nghiệm.

(Nói chuyện với nông dân hợp tác xã nông nghiệp Cầu Thành,
huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên, ngày 2-3-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.358)

Muốn làm ra nhiều của cải, phải có hai điều kiện: Một là phải có nhiều người sản xuất. Hai là mỗi người phải sản xuất được nhiều. Hai điều này thật ra không hề tách rời nhau.

(Nhiều, báo Nhân Dân, ngày 3-3-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.499)

Muốn làm tốt, mỗi tỉnh phải làm những nơi kiểu mẫu tốt để cho nhân dân nơi khác bắt chước. Không nên tham nhiều. Đấy là một cách tuyên truyền tốt bằng sự thật, thấy kết quả tốt, nông dân sẽ tin tưởng noi theo để làm.

(Nói chuyện với Hội nghị Tổng kết công tác
nông lâm ngư nghiệp, tháng 4-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.319)

Muốn làm tốt thủy lợi, nhất định phải *dựa vào lực lượng to lớn của quần chúng nông dân*, phải củng cố và phát triển tốt tổ đổi công và hợp tác xã.

(10…15…20…, báo Nhân Dân, ngày 26-11-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, t.576)

Muốn lương thực dồi dào thì phải vừa nhiều lúa, vừa nhiều *hoa màu*. Phải mạnh dạn tiến vào khoa học kỹ thuật nông nghiệp.

(Bài nói với cán bộ và xã viên hợp tác xã Hồng Thái (Hải Dương), ngày 15-2-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.492)

Muốn nhà máy tiến bộ, muốn thật thà đoàn kết phải dân chủ. Dân chủ là dân chủ chân chính, xây dựng, thật thà phê bình. Công nhân có quyền phê bình cán bộ, phê bình lẫn nhau. Thật thà phê bình là dân chủ chân chính, chứ không phải dân chủ quá trớn.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Dệt Nam Định, ngày 24-4-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.538)

Muốn no cơm, ấm áo thì mọi người phải thi đua *tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm*. Nông dân phải *cần kiệm xây dựng hợp tác xã nông nghiệp* cho tốt, cho vững. Muốn hợp tác xã phát triển tốt và vững thì:

a. *Cán bộ*, ban quản trị phải công bằng, dân chủ. Mọi việc phải bàn bạc với xã viên, sổ sách, tiền của phải rõ ràng minh bạch.

b. *Xã viên* phải đoàn kết chặt chẽ, vui vẻ sản xuất, coi công việc hợp tác xã như công việc nhà mình.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.45)

Muốn phát triển nông nghiệp thì trước hết phải xây dựng tốt phong trào đổi công ở khắp mọi nơi và trên cơ sở đó sẽ xây dựng hợp tác xã nông nghiệp từ thấp đến cao.

(Nói chuyện tại Lớp huấn luyện đào tạo cán bộ hợp tác xã nông nghiệp, ngày 13-3-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.361)

Muốn phát triển sức sản xuất thì trước hết phải *nâng cao năng suất lao động* và muốn nâng cao năng suất lao động thì phải tổ chức lao động cho tốt.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.69)

Muốn phát triển tốt chăn nuôi thì phải có đủ thức ăn, có giống tốt và thú y tốt.

(Bài nói với cán bộ và xã viên hợp tác xã Hồng Thái (Hải Dương), ngày 15-2-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.429)

Muốn sử dụng tốt sức người vào công việc sản xuất, thì cần ra sức *cải tiến công cụ*. Một người gánh khoẻ cũng chỉ được độ 50 cân, nhưng một người kéo một cái xe thì có thể chở được hơn vài tạ, tức là gấp mấy lần gánh.

(Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình, ngày 1-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.259)

Muốn tăng gia sản xuất công nghiệp, đẩy mạnh xây dựng kinh tế xã hội chủ nghĩa, phải làm tốt công tác cải tiến quản lý xí nghiệp. Muốn làm được việc đó, tư tưởng cán bộ phải thông và phải làm cho tư tưởng của công nhân thông suốt.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ cao cấp nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ 14 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa II, khoảng từ ngày 4 đến ngày 7-12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.579)

Muốn xã hội giàu thì mỗi cá nhân, mỗi gia đình cho đến cả nước phải tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm.

(Nói chuyện với anh chị em học viên, cán bộ, công nhân viên Trường Đại học Nhân dân Việt Nam (khóa III), ngày 18-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.242)

Muốn xây dựng một lâu đài mới thì phải phá cái lều cũ ọp ẹp đi. Muốn xây dựng những tiến bộ mới trong nền kinh tế ta thì phải chống những cái cũ kỹ và lạc hậu.

(Kinh nghiệm "3 xây, 3 chống", báo Nhân Dân, ngày 15-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.150)

Nạn đói kém nguy hiểm hơn nạn chiến tranh…

Nay nạn đói đã đến rồi. Nếu chúng ta không lập tức tìm hết mọi cách để chống nó, thì trong vài tháng nữa, nạn đói sẽ đè trên đầu dân ta.

(Hô hào nhân dân chống nạn đói, báo Cứu quốc, ngày 8-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.108)

Nên tổ chức kết nghĩa giữa nhà máy và nông thôn. Tổ chức cho nông dân vào thăm nhà máy, công nhân tham quan nông thôn xem hợp tác xã cần gì thì nghiên cứu giúp đỡ.

(Bài nói tại Đại hội đại biểu công đoàn tỉnh Thanh Hóa lần thứ VI, ngày 19-7-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.636)

Nền kinh tế quốc dân thịnh vượng nghĩa là các sự kinh doanh của các nhà công nghiệp, thương nghiệp thịnh vượng.

(Thư gửi các giới công thương Việt Nam, báo Cứu quốc, ngày 13-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.53)

Nếu mọi xã viên đều thấm nhuần tinh thần tập thể, coi hợp tác xã như nhà mình, và thực hiện khẩu hiệu *Cần kiệm xây dựng hợp tác xã*, thì khó khăn gì cũng vượt qua và hợp tác xã nhất định phát triển tốt.

(Một hợp tác xã gương mẫu, báo Nhân Dân, ngày 11-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.2)

Nếu mỗi năm, mỗi người trồng 4 cây, trong 5 năm sẽ có đủ gỗ làm nhà, đóng giường, bàn, ghế, làm nông cụ, sẽ có nhiều cây ăn quả hơn. Cần kết hợp trồng cây lấy gỗ, cây ăn quả và cây công nghiệp lâu năm.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.213)

Ngày 17-9, có 23 đội sản xuất được Chính phủ công nhận là Đội lao động xã hội chủ nghĩa trong nông nghiệp. Việc này có ý nghĩa rất quan trọng, nó đẩy mạnh thêm cuộc vận động cải tiến quản lý hợp tác xã, cải tiến kỹ thuật, nó báo tin rằng nông nghiệp ta có một tương lai rất vẻ vang.

(Bước tiến mới của nông nghiệp ta, báo Nhân Dân, ngày 25-9-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.161)

Ngày nay, miền Bắc nước ta đang xây dựng chủ nghĩa xã hội, đảng viên nào và chi bộ nào sản xuất và lãnh đạo sản xuất tốt, tức là đảng viên và chi bộ ấy tốt. Nếu sản xuất và lãnh đạo sản xuất không tốt, tức là đảng viên và chi bộ ấy kém.

Đối với đoàn viên Đoàn Thanh niên Lao động cũng vậy.

Vì vậy, tất cả đảng viên và đoàn viên ở nông thôn nhất định phải vào hợp tác xã (hoặc tổ đổi công) và phải gương mẫu trong mọi công việc, phải làm cho hợp tác xã (hoặc tổ đổi công) của mình đoàn kết và phát triển vững chắc.

(Bài nói chuyện đồng bào và cán bộ Kiến An ngày 18-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.435)

Ngô, khoai, sắn, là những thứ lương thực phụ rất cần thiết cho người và gia súc. Nếu hoa màu thu hoạch kém thì sẽ ảnh hưởng không tốt đến nhiều việc. Điều đó bà con ai cũng biết.

(Cần phải ra sức trồng nhiều hoa màu, báo Nhân Dân, ngày 17-4-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.378)

Người thì có hai chân. Kinh tế một nước thì có hai bộ phận chính: Nông nghiệp và công nghiệp. Người không thể thiếu một chân, thì nước không thể thiếu một bộ phận kinh tế.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Giảm tô và cải cách ruộng đất, ngày 31-10-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.182)

Người tốt với đất, thì đất tốt với lúa. Đất tốt với lúa thì lúa tốt với người. Đồng bào cần làm thêm phân bón, kiên quyết xóa bỏ cái tệ cấy chay, và chú ý chống xói lở.

(Bài nói chuyện với nhân dân và cán bộ tỉnh Phú Thọ, ngày 18-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.444)

Người sản xuất phải thật nhiều, người gián tiếp phải thật ít.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy dệt Nam Định, ngày 24-4-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.534)

Nghề nông phải đấu tranh chống những tai nạn của thiên nhiên: Hạn, lụt, sâu bọ, chim, chuột, dịch, v.v. lại còn phải đấu tranh với các tập quán bảo thủ lạc hậu.

(Nói chuyện với Hội nghị Tổng kết công tác nông lâm ngư nghiệp, tháng 4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.318)

Nhà tư bản thì không khỏi bóc lột. Nhưng Chính phủ ngăn cấm họ bóc lột công nhân quá tay. Chính phủ phải bảo vệ lợi quyền của công nhân. Đồng thời, vì lợi ích lâu dài, anh chị em *thợ* cũng để cho chủ được số lợi hợp lý, không yêu cầu quá mức.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.267)

NHANH không phải là chỉ gắng sức lên từng lúc, từng đợt. NHANH là phải tiến bước không ngừng và bước sau bao giờ cũng phải dài hơn, vững hơn bước trước. Đó là tư tưởng cách mạng không ngừng.

(Nhanh, báo Nhân Dân, số 2178, ngày 5-3-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.501)

Nhân dân ta phải bám lấy đồng ruộng. Ruộng là chính. Nông nghiệp là chính. Phải thấy xa, đừng chỉ nhìn lợi trước mắt mà quên lợi sau. Đừng có thấy cây mà chẳng thấy rừng.

(Bài nói chuyện với nhân dân và cán bộ xã Mễ Trì,
huyện Từ Liêm (Hà Nội), ngày 12-1-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.228)

Nhiệm vụ hiện nay của cách mạng Việt Nam là: Đưa miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thực hiện hoà bình thống nhất nước nhà, hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân trong cả nước.

(Diễn văn khai mạc Đại hội đại biểu toàn quốc
lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam,
ngày 5-9-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.673)

Nhiệm vụ *quan trọng bậc nhất* của chúng ta hiện nay là phát triển sản xuất, để nâng cao đời sống vật chất và văn hóa của nhân dân. Muốn có chủ nghĩa xã hội thì không có cách nào khác là phải dốc lực lượng của mọi người ra để sản xuất. Sản xuất là mặt trận chính của chúng ta hiện nay ở miền Bắc. Trong kháng chiến, Đảng ta nêu khẩu hiệu: *Tất cả cho tiền tuyến!* Thì ngày nay, khẩu hiệu của chúng ta là: *Tất cả phục vụ sản xuất!* Tất cả chúng ta, bất kỳ ở cấp nào, ngành nào, đều phải góp sức làm cho sản xuất phát triển.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội,
nói giữa tháng 3-1961, báo Nhân Dân, ngày 27-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.68)

NHIỀU, NHANH phải đi đôi với TỐT, RẺ. Nếu chỉ vì nhiều, nhanh mà không nghĩ đến tốt, rẻ, thì kết quả cuối cùng vẫn là không nhiều, không nhanh.

(Tốt, báo Nhân Dân, ngày 9-3-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.512)

NHIỀU, NHANH, TỐT, RẺ, là phương châm chung của chúng ta trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Nhiều, báo Nhân Dân, ngày 3-3-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.499)

Nhưng chớ có ngược lại, chỉ liên hiệp với phú nông mà quên không dựa hẳn vào bần cố nông, không đoàn kết chặt chẽ với trung nông. Phải nhớ rằng dựa hẳn vào bần cố nông là chính.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết cải cách
ruộng đất Bắc - Bắc, ngày 17-12-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.209)

Nhưng việc cần kíp nhất, quan trọng nhất, là ngay từ bây giờ, đồng bào và cán bộ phải *tìm đủ mọi cách, làm đủ mọi cách để giữ nước cho vụ chiêm*.

Giữ lấy nước, đó là công việc quan trọng nhất mà chúng ta phải làm ngay từ bây giờ.

Giữ được nước, đó là điều kiện cần kíp nhất để nắm chắc vụ chiêm thắng lợi.

Muốn giữ nước thì phải củng cố tốt các tổ đổi công và hợp tác xã nông nghiệp; *cần phải dựa vào lực lượng và sáng kiến của nhân dân* để đẩy mạnh công tác tiểu thủy lợi; *đảng viên, đoàn viên thanh niên và cán bộ phải xung phong, gương mẫu*.

(Nhất nước nhì phân, báo Nhân Dân,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.561-562)

Những *đặc điểm của dân chủ mới* là gì?

1. Dưới sự lãnh đạo của Đảng và giai cấp công nhân, nhân dân đánh đổ đế quốc và phong kiến. Trên nền tảng công nông liên minh, nhân dân lao động làm chủ nước nhà, xây dựng *nhân dân dân chủ chuyên chính*, nghĩa là dân chủ với nhân dân, chuyên chính (trừng trị) bọn phản động.

2. Trong chế độ dân chủ mới, có năm loại *kinh tế* khác nhau:

A- Kinh tế quốc doanh (thuộc chủ nghĩa xã hội, vì nó là của chung của nhân dân).

B- Các hợp tác xã (nó là nửa chủ nghĩa xã hội, và sẽ tiến đến chủ nghĩa xã hội).

C- Kinh tế của cá nhân, nông dân và thủ công nghệ (có thể tiến dần vào hợp tác xã, tức là nửa chủ nghĩa xã hội).

D- Tư bản của tư nhân.

E- Tư bản của Nhà nước (như Nhà nước hùn vốn với tư bản tư nhân để kinh doanh). Trong năm loại ấy, loại A là kinh tế lãnh đạo và phát triển mau hơn cả. Cho nên kinh tế ta sẽ phát triển theo hướng chủ nghĩa xã hội chứ không theo hướng chủ nghĩa tư bản.

3. Tư tưởng của giai cấp công nhân (tư tưởng Mác - Lênin) là tư tưởng lãnh đạo, ngày càng phát triển và củng cố.

4. Đảng Lao động kiên quyết lãnh đạo giai cấp công nhân và nhân dân lao động. (Dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhân dân có đoàn thể cách mạng chắc chắn của nó như: công đoàn, nông hội, hội thanh niên, hội phụ nữ...) thực hiện dân chủ mới và tiến dần đến chủ nghĩa xã hội (cộng sản).

5. Trong nước thì nhân dân ta hăng hái kháng chiến, thi đua sản xuất; quyết tâm phấn đấu, quyết tâm tiến lên. Trên thế giới thì có phe dân chủ hòa bình ủng hộ ta. Vì những lẽ đó ta nhất định thành công.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.293-294)

Nói đến kinh tế nông thôn trước hết là nói đến vấn đề nước. Ở nông thôn, nước ví như sông mà chủ nghĩa xã hội như thuyền, nước sông lên nhiều thì thuyền đi lại dễ dàng. Cho nên, ngay từ bây giờ, phải làm sao đẩy mạnh công tác thuỷ lợi cho đều, tốt, chắc chắn, trước mắt là phục vụ sản xuất Đông - Xuân, chuẩn bị cho vụ mùa.

(Bài nói tại Hội nghị tổng kết công tác thủy lợi năm 1959, ngày 7-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.505-506)

Nói tóm lại, hợp tác xã là hợp vốn, hợp sức với nhau. Vốn nhiều, sức mạnh, thì khó nhọc ít mà ích lợi nhiều. Vì vậy:

Hợp tác xã nông nghiệp là một tổ chức có lợi to cho nhà nông. Nó là một cách tranh đấu kinh tế có hiệu quả nhất, để giúp vào việc xây dựng nước nhà.

Hợp tác xã nông nghiệp là một cách làm cho nhà nông đoàn kết, làm cho nhà nông thịnh vượng.

Hợp tác xã nông nghiệp giúp cho nhà nông đạt đến mục đích, đã ích quốc lại lợi dân.

(Thư gửi điền chủ nông gia Việt Nam, ngày 11-4-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.246-247)

Nông dân ta giàu thì nước ta giàu. Nông nghiệp ta thịnh thì nước ta thịnh. Nông dân muốn giàu, nông nghiệp muốn thịnh, thì cần phải có hợp tác xã.

(Lời đáp trong buổi tiếp Tướng P.M.Locléc, 18-3-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.246)

Nông nghiệp cũng có "guồng máy" của nó. Từ lúc chọn giống đến ngày đưa thóc vào kho, mọi công việc phải *ăn khớp, nhịp nhàng* với nhau, thì kết quả thu hoạch mới tăng.

(Guồng máy nông nghiệp, báo Nhân Dân, ngày 28-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.122)

Nông nghiệp phải rất coi trọng *ba điều*:

Thiên thời - Mùa nào thì cần phải làm việc gì, nhất là phải làm kịp thời vụ.

Địa lợi - Đất nào phải trồng thứ gì cho thích hợp.

Nhân hòa - Xã viên có người khỏe, người yếu; có người thạo nghề, người chưa thạo. Công việc có việc khó việc dễ, việc nặng việc nhẹ. Phải phân phối thế nào cho người đúng với việc, việc đúng với người, và ai cũng có công việc, cũng phấn khởi lao động.

(Guồng máy nông nghiệp, báo Nhân Dân, ngày 28-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.123)

Nông thôn giàu có giúp cho công nghiệp phát triển. Công nghiệp phát triển lại thúc đẩy nông nghiệp phát triển mạnh hơn nữa. Công nghiệp, nông nghiệp phát triển thì dân giàu, nước mạnh.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.212)

Nông trường vừa là xí nghiệp vừa là nông nghiệp, nên cách lao động ở nông trường có khác. Thí dụ: Ở nhà máy ngày làm 8 giờ, nhưng ở đây phải dốc sức làm cho kỳ xong, làm cho kịp thời vụ, phải tranh thủ nắng mưa, cho nên không thể theo ngày làm đúng 8 giờ như ở nhà máy.

(Bài nói chuyện với cán bộ và công nhân nông trường Đông Hiếu (Nghệ An), ngày 10-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.286)

Nước ta kinh tế lạc hậu, nhưng lòng yêu nước và chí quật cường chẳng kém ai.

Nay muốn tự cấp, tự túc, đi kịp người ta, thì chúng ta phải *đi mau*.

Vì vậy, sĩ, nông, công, thương, binh, gái trai già trẻ, toàn thể quốc dân ta, vô luận ở địa vị nào, làm công việc gì, phải ra sức tham gia cuộc *Thi đua yêu nước*, tức là tăng gia sản xuất.

(Lời kêu gọi Thi đua yêu nước, ngày 1-5-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.513)

Nước ta là một nước nông nghiệp. Đại đa số nhân dân là nông dân. Để xây dựng nước nhà, một phần lớn lực lượng cũng do nông dân đóng góp. Sự đóng góp của nông dân trở lại phát triển lợi ích của nông dân.

(Diện tích và sản lượng, báo Nhân Dân, số 467, ngày 1-3-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.516)

Nước ta là nước nông nghiệp, cho nên hiện nay nông nghiệp là quan trọng nhất. Nâng cao nông nghiệp là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn chính quyền, toàn dân.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị giảm tô và cải cách ruộng đất, ngày 31-10-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.182)

Nước ta là nước nông nghiệp, mọi việc đều dựa vào nông nghiệp.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Sản xuất cứu đói, ngày 13-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.518)

Phải cải tạo và phát triển nông nghiệp để tạo điều kiện cho việc công nghiệp hoá nước nhà. Phải có một nền nông nghiệp phát triển thì công nghiệp mới có thể phát triển mạnh.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.413)

Phải cải tiến nông cụ. Điều này rất quan trọng. Vì nông cụ của ta cũ kỹ, cho nên làm lụng rất khó nhọc nhưng kết quả thu hoạch thì ít. Chúng ta phải gây một phong trào cải tiến nông cụ, thì sức lao động sẽ lợi gấp đôi, gấp ba, lúa và hoa màu sẽ tốt gấp bội.

(Bài nói tại Đại hội sản xuất tỉnh Hà Đông, ngày 7-6-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.586)

Phải đẩy mạnh chăn nuôi vì ở miền núi và trung du có nhiều điều kiện thuận lợi. Không những chú ý chăn nuôi lợn mà lại phải hết sức chú ý chăn nuôi trâu, bò, ngựa, dê, ong, v.v..

(Thư gửi Đại hội Hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du, ngày 11-4-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.294)

Phải hết sức chú ý làm nghề nông cho tốt, đồng thời phải chú ý làm công nghiệp địa phương và thủ công nghiệp.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ cấp cao nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ 12 Ban Chấp hành Trung ương Đảng, ngày 16-1-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.19)

Phải hết sức coi trọng nông nghiệp, phải xây dựng và củng cố tốt hợp tác xã. Trong số cấp ủy phải giao cho một số ủy viên tương đối nhiều để phụ trách nông nghiệp, một số phải chuyên trách củng cố hợp tác xã.

(Nói chuyện tại Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Tuyên Quang, ngày 20-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.76)

Phải hết sức dành vốn cho việc mở mang sản xuất, xây dựng công nghiệp. Không những thế mà trong việc chi tiêu cho sản xuất còn phải biết dồn vốn cho những ngành quan trọng nhất, như: gang, thép, điện, than, cơ khí, v.v.. Vì những ngành này có được mở mang thì các ngành khác mới tiến lên được.

(Phải biết chi tiêu, báo Nhân Dân, ngày 3-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.464-465)

Phải hết sức phát triển *hoa màu*. Chỉ có thóc, không có hoa màu thì không được. Hoa màu không những là lương thực quý của người, mà còn dùng để chăn nuôi.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.212)

Phải kết hợp chặt chẽ: công nghiệp địa phương, thủ công nghiệp và nông nghiệp; sản xuất và chế biến, thương nghiệp và giao thông.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị cán bộ miền núi, ngày 1-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.461)

Phải kết hợp đúng đắn việc phát triển kinh tế tập thể của hợp tác xã là chính với việc phát triển thích đáng kinh tế phụ gia đình của xã viên.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.213)

Phải khuyên và giúp những nhà tư sản tản cư, xuất vốn lập những thủ công nghệ. Họ đã có lợi, hơn là để tiền nằm không, lại giúp thu dung được một số đồng bào tản cư.

Khuyến khích những người tản cư, mỗi một người phải có một công việc tại nơi mình tản cư. Không để ai ngồi ăn không.

(Một vài ý kiến về các ủy ban kiến thiết, động viên dân chúng, tăng gia sản xuất, ủy ban tản cư, ngày 27-12-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.548)

Phải làm tốt bốn chữ: nhiều, nhanh, tốt, rẻ. Nếu làm nhiều, làm nhanh mà không làm tốt có được không? Nếu làm tốt mà không rẻ có được không? Nếu làm không rẻ, nông dân không mua, hàng sản xuất ra sẽ ứ lại, ứ hàng lại thì không có việc làm.

(Bài nói chuyện với cán bộ và công nhân Nhà máy Cơ khí Vinh, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.268)

Phải lấy nông nghiệp làm chính, nhưng phải toàn diện, phải chú ý cả các mặt công nghiệp, thương nghiệp, tài chính, ngân hàng, giao thông, kiến trúc, văn hóa, giáo dục, y tế, v.v.. Các ngành này phải lấy phục vụ nông nghiệp làm trung tâm.

(Bài nói với cán bộ và xã viên hợp tác xã Hồng Thái (Hải Dương) ngày 15-2-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.493)

Phải nhớ kỹ rằng: Kế hoạch 10 phần, thì biện pháp phải 15 phần và quyết tâm phải 20 phần.

(Mùa xuân quyết thắng, báo Nhân Dân, ngày 3-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.463)

Phải phát triển nông nghiệp một cách toàn diện. Tùy điều kiện của mỗi địa phương mà trồng nhiều lúa và nhiều hoa màu để bảo đảm lương thực cho nhân dân và nghĩa vụ đối với Nhà nước.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ miền núi, ngày 1-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.461)

Phải tiếp tục *trồng cây*. Trồng cây phải chú ý chăm sóc, trồng cây nào sống cây ấy. Trồng ít, trồng vừa mà cây nào được cây ấy, còn hơn trồng nhiều mà có nhiều cây chết.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr. 213)

Phát triển và củng cố các tổ đổi công và hợp tác xã phải đi đúng *đường lối giai cấp* của Đảng ở nông thôn, trước hết là *dựa hẳn vào bần nông và trung nông lớp dưới, đoàn kết chặt chẽ với trung nông*.

(Lời kêu gọi nông dân, báo Nhân Dân, số 1966, ngày 3-8-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.262)

Quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa vững chắc thì nông nghiệp nhất định phát triển tốt. Nông nghiệp phát triển tốt thì công

nghiệp sẽ phát triển nhanh. Công nghiệp phát triển thì sẽ giúp nông thôn ta về thuỷ lợi, về phân bón, về nông cụ cải tiến, về máy móc nông nghiệp, về sức điện, v.v..

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, số 2120, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.414)

Quản lý phải dân chủ, tài chính phải công khai - Sổ sách phải minh bạch. Phải chống quan liêu, lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện với nhân dân và cán bộ tỉnh Phú Thọ, ngày 18-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.443)

Quân và dân ta phải ăn no để đánh thắng giặc Mỹ xâm lược. Vì vậy *sản xuất lương thực và thực phẩm là rất quan trọng*.

(Vui tết chống Mỹ, cứu nước, báo Nhân Dân, số 4683, ngày 2-2-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.287)

Quy mô hợp tác xã không nên quá to, quá to thì khó quản lý. Cũng không nên quá nhỏ, quá nhỏ thì sức người ít, khó phát triển.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị cán bộ miền núi, ngày 1-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.460)

Ruộng đất khôn lắm, nó cũng biết suy tính đấy. Người chăm sóc nó chừng nào thì nó trả ơn cho người chừng ấy.

(Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình, ngày 1-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.261)

Sản xuất chưa toàn diện. Coi trọng sản xuất lúa là tốt, nhưng còn xem nhẹ hoa màu và cây công nghiệp. Do xem nhẹ hoa màu nên chăn nuôi không phát triển được. Coi trọng tăng năng suất là đúng, nhưng chưa chú ý tăng diện tích bằng cách tăng vụ, trồng xen kẽ, vỡ

hoang. Chú trọng tăng cường kinh tế tập thể của hợp tác xã là đúng, nhưng chưa chú ý thích đáng đến kinh tế phụ gia đình của xã viên.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, Sđd, tr.211)

Sản xuất mà không tiết kiệm thì khác nào gió vào nhà trống.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.70)

Sản xuất nông nghiệp trước hết là sản xuất lương thực là việc cần thiết nhất cho đời sống của nhân dân, là bộ phận cực kỳ quan trọng trong kế hoạch kinh tế của Nhà nước.

(Lời kêu gọi nông dân và cán bộ quyết tâm chống hạn, đẩy mạnh sản xuất vụ Đông - Xuân, ngày 5-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.221)

Sản xuất phải toàn diện, sản xuất thóc là chính đồng thời phải rất coi trọng hoa màu, cây ăn quả, cây công nghiệp, chăn nuôi, thả cá và nghề phụ. Phải coi trọng tăng vụ, vỡ hoang và tăng năng suất.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hưng Yên, ngày 16-9-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.199)

Sản xuất và chiến đấu là hai mặt trận quan hệ rất mật thiết với nhau. Các hợp tác xã nông nghiệp là *đội quân hậu cần* của quân đội chiến đấu ngoài mặt trận. Các xã viên hợp tác xã là chiến sĩ sản xuất, cần phải cố gắng như chiến sĩ ngoài mặt trận.

(Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình, ngày 1-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.258)

Sản xuất và tiết kiệm cũng như dòng nước, cải thiện đời sống cũng như chiếc thuyền, nước càng sâu thì thuyền càng cao. Muốn cải

thiện không ngừng thì phải không ngừng tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm.

(Nói chuyện tại Hội nghị tổng kết phong trào thi đua năm 1962 và bàn về công tác lãnh đạo và tổ chức thi đua năm 1963, ngày 27-12-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.521)

Sau khi hoàn thành khôi phục kinh tế và bước đầu phát triển văn hóa, chúng ta bước vào thời kỳ phát triển kinh tế và văn hóa theo *kế hoạch dài hạn*. Quốc hội sẽ nghe và thảo luận bản báo cáo của Chính phủ, kiểm điểm mọi mặt công tác ba năm qua, và đề ra những nhiệm vụ lớn và công tác lớn sắp tới.

(Lời phát biểu trong buổi khai mạc kỳ họp thứ Tám Quốc hội khóa I, ngày 16-4-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.383)

Tăng diện tích mà không tăng sản lượng là vô ích, mất công. Nhưng tăng sản lượng cũng phải toàn diện. Lúa là chính, nhưng ngô, khoai, sắn, cũng phải có, cũng phải chú trọng. Nếu chỉ chú trọng lúa mà không chăm nom ngô, khoai, sắn, cũng không được. Hoặc chỉ chăm về cây lương thực mà không chăm về cây công nghiệp cũng là khuyết điểm.

(Bài nói chuyện với Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Nghệ An, ngày 8-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.254-255)

Tăng gia phải đi đôi với tiết kiệm.

(Nói chuyện với cán bộ, bộ đội và nhân dân tỉnh Hòa Bình, ngày 19-10-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.551)

Tăng gia sản xuất! Tăng gia sản xuất ngay! Tăng gia sản xuất nữa! Đó là khẩu hiệu của ta ngày nay. Đó là cách thiết thực của chúng ta để giữ vững quyền tự do, độc lập.

(Gửi nông gia Việt Nam, báo Tấc đất, ngày 7-12-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.135)

Tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm là con đường đi đến xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội, xây dựng hạnh phúc cho nhân dân. Tăng gia là tay phải của hạnh phúc, tiết kiệm là tay trái của hạnh phúc.

(Bài nói tại Đại hội liên hoan Phụ nữ "năm tốt", ngày 30-4-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.311)

Tăng năng suất lao động, tiết kiệm nguyên liệu, vật liệu, quy đến cùng đều là tiết kiệm vốn. Nhưng còn một cách tiết kiệm vốn nữa mà công nhân ta còn ít nghĩ đến. Đó là việc làm cho vốn "quay vòng nhanh".

(Rẻ, báo Nhân Dân, số 2184, ngày 11-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.515)

Tăng năng suất lao động, tiết kiệm vốn, tiết kiệm nguyên liệu, vật liệu, không những giảm được giá thành, mà còn dôi ra một số khá lớn sức người, sức của để sản xuất thêm nhiều hàng hoá, xây dựng thêm nhiều xí nghiệp mới. Thế là đã nhiều, nhanh lại rẻ. Và do rẻ, nên càng nhiều, nhanh.

(Rẻ, báo Nhân Dân, số 2184, ngày 11-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.515)

Theo điều 10 dự thảo Hiến pháp sửa đổi, Nhà nước lãnh đạo hoạt động kinh tế theo một kế hoạch thống nhất. Nhà nước dùng cơ quan của mình và dựa vào công đoàn, hợp tác xã và các tổ chức khác của nhân dân lao động để xây dựng và thực hiện kế hoạch kinh tế.

…

Chúng ta đã có chương trình ba năm khôi phục kinh tế (1955-1957). Hiện nay chúng ta đang thực hiện kế hoạch 3 năm bước đầu phát triển kinh tế và văn hoá và chuẩn bị điều kiện cho kế hoạch 5 năm lần thứ nhất của chúng ta. Kế hoạch 3 năm đặc biệt nhằm đẩy mạnh cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa đối với thành phần kinh tế cá thể

của nông dân, thợ thủ công, những người lao động riêng lẻ khác và đối với thành phần kinh tế tư bản tư doanh, đồng thời nó mở mang và tăng cường lực lượng của thành phần kinh tế quốc doanh, thúc đẩy việc phát triển kinh tế theo chủ nghĩa xã hội

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.373)

Theo điều 12 trong dự thảo Hiến pháp sửa đổi, kinh tế quốc doanh là hình thức sở hữu của toàn dân, nó lãnh đạo nền kinh tế quốc dân và Nhà nước phải đảm bảo cho nó phát triển ưu tiên.

Theo điều 13, kinh tế hợp tác xã là hình thức sở hữu tập thể của nhân dân lao động; Nhà nước đặc biệt khuyến khích, hướng dẫn và giúp đỡ cho nó phát triển.

Chúng ta phải phát triển thành phần kinh tế quốc doanh để tạo nền tảng vật chất cho chủ nghĩa xã hội và thúc đẩy việc cải tạo xã hội chủ nghĩa.

(Báo cáo về Dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.373)

Thi đua làm nhiều, nhanh, tốt, rẻ, phải đi đôi với đảm bảo an toàn lao động, phải biết quý trọng con người. Đồng thời lại phải chú ý bảo vệ máy móc, phải làm sao cho máy móc tốt, nâng cao công suất của máy.

(Bài nói tại Đại hội chiến sĩ thi đua công nghiệp, ngày 11-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.516)

Thủ công nghệ của nước ta mai sau chẳng những có thể tranh đua, mà lại có thể tranh giải nhất của thủ công nghệ trong thế giới.

(Thư gửi trại nhà nghèo tỉnh Quảng Ngãi, ngày 28-3-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.242)

Thực hành tiết kiệm tức là trực tiếp góp phần vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà.

(Tiết kiệm, báo Nhân Dân, ngày 21-12-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.735)

Tiến lên chủ nghĩa xã hội phải đi bằng hai chân: công nghiệp và nông nghiệp. Công nghiệp của ta đã có tiến bộ, nếu nông nghiệp không tiến bộ hoặc cứ cầm chừng thì như què, vì vậy phải cố gắng mà đưa nông nghiệp tiến lên.

(Bài nói tại Hội nghị tổng kết phong trào sản xuất
nông, lâm, ngư nghiệp năm 1959, ngày 16-2-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.474)

Tiết kiệm không phải là ép bộ đội, cán bộ và nhân dân nhịn ăn, nhịn mặc. Trái lại, tiết kiệm cốt để giúp vào tăng gia sản xuất, mà tăng gia sản xuất là để dần dần nâng cao mức sống của bộ đội, cán bộ và nhân dân.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí,
chống bệnh quan liêu, nói tháng 3-1952,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.352)

Tổ đổi công là một hình thức để tiến dần lên xã hội chủ nghĩa. Các tổ ấy sẽ giúp cán bộ trong công tác hướng dẫn sản xuất và cải tiến kỹ thuật.

(Nói chuyện với Hội nghị tổng kết công tác
nông lâm ngư nghiệp, tháng 4-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.319)

Tối đại đa số trong nhân dân là nông dân. Nông dân hăng hái tham gia là điều kiện chính cho kháng chiến thắng lợi. Vì vậy, Đảng và Chính phủ phát động quần chúng, thực hành chính sách ruộng đất, để đưa lại quyền lợi kinh tế và chính trị cho nông dân.

Thực hiện đúng chính sách ruộng đất, tức là đẩy kháng chiến đến thắng lợi hoàn toàn.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.272)

Trên mặt trận sản xuất, cán bộ và xã viên phải nắm vững kỹ thuật canh tác để thâm canh tăng năng suất. Muốn tăng năng suất trước hết phải làm tốt *thuỷ lợi*, phải nhiều *phân bón*.

(Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình, ngày 1-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.258)

Trong công tác lưu thông phân phối, có hai điều quan trọng phải luôn luôn nhớ:

- "Không sợ thiếu, chỉ sợ không công bằng;

- Không sợ nghèo, chỉ sợ lòng dân không yên".

(Nói tại kỳ họp Hội đồng Chính phủ cuối năm 1966, ngày 19-12-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.224)

Trong nền kinh tế quốc dân có ba mặt quan trọng: Nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp. Ba mặt công tác quan hệ mật thiết với nhau. Thương nghiệp là cái khâu giữa nông nghiệp và công nghiệp. Thương nghiệp đưa hàng đến nông thôn phục vụ nông dân, thương nghiệp lại đưa nông sản, nguyên liệu cho thành thị tiêu dùng. Nếu khâu thương nghiệp bị đứt thì không liên kết được nông nghiệp với công nghiệp, không củng cố được công nông liên minh. Công tác thương nghiệp không chạy thì hoạt động nông nghiệp, công nghiệp sẽ bị rời rạc.

(Nói chuyện tại Đại hội Chiến sĩ thi đua ngành thương nghiệp lần thứ nhất, khoảng đầu tháng 6-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.335)

Trong nước ta, sau ba năm hòa bình, chúng ta đã hoàn thành thắng lợi công cuộc *khôi phục kinh tế* ở miền Bắc. Công tác cải cách ruộng đất, kể cả sửa sai, đã căn bản kết thúc tốt. Các cơ sở sản xuất cũ đã được khôi phục, nhiều nhà máy mới được xây dựng lên, mức sản xuất của nhiều ngành đã đạt mức trước chiến tranh. Lương thực đã vượt xa mức đó. Hoạt động kinh tế trong nước đã trở lại bình thường, hoạt động văn hóa cũng đã bước đầu được phát triển, đời sống nhân dân cũng đã được cải thiện bước đầu.

(Lời phát biểu trong buổi khai mạc kỳ họp thứ tám Quốc hội khóa I, ngày 16-4-1958, báo Nhân Dân, số 1497, ngày 17-4-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.381-382).

Trong phong trào hợp tác hóa, *phát triển và củng cố* phải kết hợp chặt chẽ với nhau. Công việc ấy lại phải kết hợp chặt chẽ với công việc *kiện toàn chi bộ đảng và đoàn thanh niên ở xã*.

(Kinh nghiệm về hợp tác hóa nông nghiệp của Trung Quốc, viết khoảng đầu năm 1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.53)

Trong phong trào thi đua, chúng ta cần phải làm đúng khẩu hiệu *nhiều, nhanh, tốt, rẻ*. Nâng cao không ngừng năng suất lao động, kết quả sẽ nhiều và nhanh. Nhưng nếu sản xuất ra nhiều mà phẩm chất kém, thì sẽ gây nhiều lãng phí cho Nhà nước, cho nhân dân. Vì vậy, khi sản xuất phải bảo đảm *chất lượng cho tốt*.

(Lời khai mạc Đại hội liên hoan anh hùng, chiến sĩ thi đua toàn quốc lần thứ III, ngày 4-5-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.388)

Trong thời kỳ kháng chiến, mặt trận chính của chúng ta là đánh giặc thực dân. Ngày nay, *kinh tế* là mặt trận chính của chúng ta. Vì vậy, cán bộ lãnh đạo cần phải biết kinh tế, biết kỹ thuật. Chưa biết thì phải cố gắng học cho biết.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 24-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.91)

Trong trồng trọt phải chú ý toàn diện. Trồng cà phê, trồng lúa nhưng đồng thời phải chú ý trồng lạc, trồng vừng vì lạc, vừng là thứ hàng xuất khẩu rất tốt để đổi lấy máy móc.

(Bài nói chuyện với cán bộ và công nhân nông trường Đông Hiếu (Nghệ An), ngày 10-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.286)

Trồng cây phải có *đội chuyên trách*, phải *bảo vệ tốt* những cây đã trồng.

(Bài nói với cán bộ và xã viên hợp tác xã Hồng Thái (Hải Dương), ngày 15-2-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.493)

Trồng cây sẽ có gỗ để làm nhà. Cây cối còn làm cho đất nước tươi đẹp, người đi đường có cây cao bóng mát để nghỉ ngơi. Cây cối còn ảnh hưởng tốt đến khí hậu và sức khỏe của nhân dân.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị cán bộ Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam toàn miền Bắc, ngày 22-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.472)

Từ 1955 đến 1957 là *thời kỳ khôi phục kinh tế*. Trong thời kỳ này, nhiệm vụ chủ yếu là khôi phục nông nghiệp và khôi phục các cơ sở công nghiệp, nhằm hàn gắn những vết thương chiến tranh, ổn định kinh tế và bước đầu cải thiện đời sống của nhân dân.

Do sự cố gắng của toàn Đảng và toàn dân, nhờ sự giúp đỡ nhiệt tình của các nước anh em, đến cuối năm 1957 nhiệm vụ ấy đã căn bản hoàn thành thắng lợi. Mức sản xuất công nghiệp và nông nghiệp đã xấp xỉ bằng năm 1939. Sản xuất *lương thực* thì kết quả đặc biệt tốt: Năm 1939 miền Bắc chỉ sản xuất non hai triệu rưỡi tấn thóc, mà năm 1956 đã sản xuất hơn bốn triệu tấn.

Trong thời kỳ ấy, *quan hệ sản xuất* cũng thay đổi nhiều. Quan hệ sản xuất mới dần dần thay thế quan hệ sản xuất cũ. Cải cách ruộng

đất hoàn thành đã xoá bỏ hẳn chế độ chiếm hữu phong kiến về ruộng đất và giải phóng sức sản xuất ở nông thôn: Mười mấy triệu nông dân đã thoả lòng mơ ước, đã được chia ruộng đất. Độc quyền kinh tế của đế quốc đã bị quét sạch. Nhà nước ta đã nắm cả quyền kinh tế, đã xây dựng kinh tế quốc doanh có tính chất xã hội chủ nghĩa và lãnh đạo toàn bộ kinh tế quốc dân. Với sự giúp đỡ khảng khái, vô tư của các nước anh em, trước hết là Liên Xô và Trung Quốc, chúng ta đã khôi phục 29 xí nghiệp cũ và xây dựng 55 xí nghiệp mới.

Nông dân nhiều nơi đã xây dựng những *tổ đổi công* có mầm mống xã hội chủ nghĩa.

Một số *hợp tác xã nông nghiệp* thí điểm được tổ chức.

Độ 10,7% *thợ thủ công* đã tham gia các tổ sản xuất.

Công thương nghiệp tư bản chủ nghĩa tư doanh bước đầu đi vào chủ nghĩa tư bản Nhà nước, với các hình thức thấp và vừa như gia công, đặt hàng, kinh tiêu, đại lý, v.v..

Công cuộc khôi phục kinh tế đã hoàn thành thắng lợi. Đảng ta lãnh đạo nhân dân tiến lên thực hiện *kế hoạch 3 năm* (1958-1960).

Trọng tâm của kế hoạch 3 năm là thực hiện cải tạo xã hội chủ nghĩa đối với nông nghiệp, thủ công nghiệp và công thương nghiệp tư bản chủ nghĩa tư doanh; khâu chính là cải tạo và phát triển *nông nghiệp*.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, số 2120, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.413).

Từ chỗ làm ăn riêng lẻ *chuyển biến* sang làm ăn tập thể, từ những hợp tác xã lẻ tẻ *chuyển biến* đến hợp tác xã khắp miền Bắc, đó là sự *chuyển biến cực kỳ to lớn* trong lề lối sản xuất và trong thói quen sinh

hoạt của hàng triệu nông dân. Nó đòi hỏi *tư tưởng* của hàng triệu con người cũng phải *chuyển biến*.

(Cần đẩy mạnh giáo dục chủ nghĩa xã hội khắp nông thôn, báo Nhân Dân, ngày 20-10-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.703)

Từ Phủ Thủ tướng đến Ban Công tác nông thôn của Đảng, đến các Bộ Nông nghiệp, Thủy lợi, Lâm nghiệp, Công nghiệp, Thương nghiệp, Tài chính, Ngân hàng, v.v. đều phải có kế hoạch phục vụ nông nghiệp, giúp nông dân, hợp tác xã phát triển sản xuất.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.220)

Vận động nông dân vào tổ đổi công, hợp tác xã thì phải tuyên truyền giải thích nhưng như thế chưa đủ, mà phải lấy kết quả thực tế để nông dân nhìn thấy tận mắt, nghe thấy tận tai thì việc tuyên truyền đó mới có kết quả tốt.

(Nói chuyện tại Lớp huấn luyện đào tạo cán bộ hợp tác xã nông nghiệp, báo Nhân Dân, ngày 14-3-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.361)

Về phương diện kinh tế:

a. Thủ tiêu hết các thứ quốc trái.

b. Thâu hết sản nghiệp lớn (như công nghiệp, vận tải, ngân hàng, v.v.) của tư bản đế quốc chủ nghĩa Pháp để giao cho Chính phủ công nông binh quản lý.

c. Thâu hết ruộng đất của đế quốc chủ nghĩa làm của công chia cho dân cày nghèo.

d. Bỏ sưu thuế cho dân cày nghèo.

e. Mở mang công nghiệp và nông nghiệp.

f. Thi hành luật ngày làm 8 giờ.

(Chánh cương vắn tắt của Đảng, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.1-2)

Về thuế, cũng phải làm sao cho Nhà nước, hợp tác xã và nông dân cùng có lợi. Thuế phải khuyến khích sản xuất. Cho nên Nhà nước chỉ thu thuế những cây trồng chính. Trồng xen kẽ được miễn thuế. Tăng vụ chưa quá 3 năm, vỡ hoang chưa quá 5 năm, đều chưa phải nộp thuế.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), nói ngày 7-10-1961, báo Nhân Dân, số 2768, ngày 20-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.221)

Việc nước và việc nhà bao giờ cũng đi đôi với nhau. Nền kinh tế quốc dân thịnh vượng nghĩa là các sự kinh doanh của các nhà công nghiệp, thương nghiệp thịnh vượng.

(Thư gửi các giới công thương Việt Nam, báo Cứu quốc, số 66, ngày 13-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.53)

Việt Nam là một nước sống về nông nghiệp. Nền kinh tế của ta lấy canh nông làm gốc. Trong công cuộc xây dựng nước nhà, Chính phủ trông mong vào nông dân, trông cậy vào nông nghiệp một phần lớn.

(Thư gửi điền chủ nông gia Việt Nam, báo Cứu quốc, số 229, ngày 1-5-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.246)

Vụ này mùa được, nhưng ta phải lo xa.

Mùa này được, mùa sau chưa chắc được.

Ta phải để dành thóc đề phòng mùa sau khỏi đói.

Muốn để dành thì phải lập nghĩa thương.

Lập nghĩa thương có bốn điều lợi:

1. Để dành thì mình khỏi lo đói;

2. Để dành không mất đi đâu mà lại có lãi;

3. Để dành đã ích riêng cho mình, lại ích chung cho đồng bào;

4. Chỉ để dành một năm mà cả đời khỏi lo đói.

(Lời kêu gọi đồng bào nông dân thành lập nghĩa thương, báo Cứu quốc, ngày 27-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.514)

Xây dựng tổ đổi công phải theo nguyên tắc tự nguyện tự giác không gò ép. Các tổ nhỏ thoả thuận với nhau hợp thành tổ vừa, tổ vừa cũng theo nguyên tắc tự nguyện hợp lại thành tổ lớn, tiến dần lên hợp tác xã.

(Bài nói tại Đại hội sản xuất Đông - Xuân tỉnh Thái Bình, ngày 26-10-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.554)

Xây dựng tổ đổi công tốt gồm có mấy mặt:

Xây dựng *tư tưởng*: Phải đánh thông tư tưởng cán bộ, đảng viên và quần chúng, làm cho ai cũng hiểu thấu rằng: Hiện nay chỉ có tổ đổi công tốt, sản xuất mới có thể tăng gia, kinh tế nông thôn mới có thể phát triển, đời sống nhân dân mới có thể ấm no, mọi việc khác mới có thể thi hành.

Xây dựng về *tổ chức*: Tổ đổi công tốt thì đoàn kết được bần, cố nông, trung nông. Do tổ đổi công mà thấy chi bộ xã có biết lãnh đạo và làm đúng chính sách của Đảng hay là không, biết đảng viên có hăng hái xung phong hay là không. Do tổ đổi công mà chọn lọc những người tốt, giới thiệu họ vào Đảng, làm cho Đảng ở nông thôn thêm vững mạnh.

(Bài nói chuyện với các đại biểu trước khi Hội nghị đổi công toàn quốc bế mạc, tháng 5-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.481)

Xây dựng tổ đổi công tốt vừa là nhiệm vụ *kinh tế* vừa là nhiệm vụ *chính trị* của Đảng và của dân.

(Bài nói chuyện với các đại biểu trước khi Hội nghị đổi công toàn quốc bế mạc, tháng 5-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.481)

Yêu cầu của sản xuất nông nghiệp năm 1956 là bước đầu *giải quyết vấn đề lương thực*, cung cấp nguyên liệu, vật liệu để khôi phục tiểu công nghiệp, thủ công nghiệp, công nghiệp và cung cấp lâm thổ sản để mở rộng quan hệ buôn bán với các nước ngoài.

(Lời kêu gọi đồng bào nông dân thi đua sản xuất và tiết kiệm năm 1956, báo Nhân Dân, ngày 19-12-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.212)

BẢNG TRA CỨU ĐỊA DANH

STT	Địa danh hành chính cũ	Trang	Địa danh hành chính hiện nay
1	Thái Bình	16, 256, 275, 288, 289, 294, 300	Hưng Yên
2	Xã Đại Nghĩa (Hà Đông)	20, 98, 237, 248, 251, 271, 277, 283, 286, 289, 298, 299	Xã Mỹ Đức, TP Hà Nội
3	Nghệ An	24, 31, 37, 39, 40, 46, 56, 75, 80, 97, 162, 199, 248, 283, 290, 296	Nghệ An
4	Hà Tây	30, 62, 69, 102	Hà Nội
5	Phú Thọ	39, 278, 288	Phú Thọ
6	Hà Tĩnh	45, 51	Hà Tĩnh
7	Bắc Giang	47, 62, 63, 82, 183, 261	Bắc Ninh
8	Hải Phòng	62, 69, 80, 112, 144, 157, 165, 184, 214, 230, 244, 266	Hải Phòng
9	Thái Nguyên	62, 63, 82, 85, 95, 273	Thái Nguyên
10	Thanh Hóa	84, 168, 226, 245, 276	Thanh Hóa
11	Tuyên Quang	85, 118, 156, 169, 201, 253, 285	Tuyên Quang
12	Nam Định	35, 85, 250, 274, 278	Ninh Bình
13	Hà Đông	102, 285	Hà Nội
14	Cao Bằng	176, 274	Cao Bằng
15	Vĩnh Phúc	200	Phú Thọ
16	Lạng Sơn	200, 201	Lạng Sơn
17	Hòa Bình	201, 221, 224, 290	Phú Thọ
18	Ninh Bình	207	Ninh Bình
19	Xã Mễ Trì, huyện Từ Liêm, Hà Nội	252	Phường Đại Mỗ/ Yên Hòa, Từ Liêm, TP Hà Nội
20	Xã Đan Phượng (Hà Đông)	250	Xã Đan Phượng, TP Hà Nội
21	Hưng Yên	259, 270	Hưng Yên
22	Hải Dương	274, 275, 287, 296	Hải Phòng

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU 5

Phần I. MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẢNG 13

Phần II. MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẤU TRANH GIÀNH ĐỘC LẬP 109

Phần III. MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG NHÀ NƯỚC DÂN CHỦ, CỦA DÂN, DO DÂN, VÌ DÂN 163

Phần IV. MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI 191

Phần V. MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ KINH TẾ 247

Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi Đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đày tớ thật trung thành của nhân dân.

HỒ CHÍ MINH

ISBN 978-604-45-1217-4

8 935217 121304

9 786044 512174

SÁCH KHÔNG BÁN